

**Godin Akam Inigha Izir
Gumazim
Aisaian Akinafarim
O
Aisaia
Akar faragha zuim**

Aisaia Godin akam inigha izir gumazim, a Jerusalemın itir dughiamın Asiriaba iza, notın amadaghan itir kantri Israel gasighasighasa izi. Egha me uaghan kiran oveghangın iza sautin amadaghan iti Judan kantri gasighasighai.

Aisaian akinafarir kam, e 3plan akuabar an abiki.

1. Sapta 1--39. Dughiar kamın, Asirian midorozir gumaziba, Judabagh asighasighasa bar roghıra izezıma, Aisaia akinafarir kam osiri. Aisaia faragha mong uabi geghani (Sapta 1--12).

Dughiar kamın Judabar gumazamizir bar avırıba, bar puv atiatia itima, Aisaian akam osımtızir me batozir kamın mınгарımın gun me mıgei. A kamaghın mıgei, bizir kam Asirian ifongiamın otozir pu. Puvati, Judaba akırım ragha God gasara, kamaghın me uari osımtızim iti. Kamaghın amizi, God me gasighasighasa.

Aisaia kamaghın mıgei, Judaba uan gumazir ekiaba ko, me Ikiavıra Itir Godın apengan ikıva, arazir aghuıbara gıntıgh. Egh me kamaghın damu, me deravıra ikiam. Me arazir kurar kabar gıntıghvıra ikiti, God me gasighasigham.

Egha Aisaia uaghan gın otivamin dughiar aghuimın akam akuri. Atrivim Devitın ovavir borir mam, an atrivimın otoghti, nguibar aviribar gumazamiziba, bar dughiar aghuim iniam.

2. Sapta 40--55. Akınafarimın akuar kamın, a Judaba Babilonın kalabusın ikiamin dughiamın gun migei. Bizir kaba, da akınafarir akuar faragha itimın itir bizibar gın otifi. Judaba naviba ose-megha itima, Godın akam inigha izir gumazim, dughiar aghuim otoghtıma, me bar akueghamin dughiamın gun me migei. God a biziba bar dar afeziam. A ghaze, Judabar apaniba me inigh mangıti, me bar uan nguibamin saghon ikiam, eghti God me gınamadaghan kogham. A fomıra me gamizir akar dıkırızibagh nighnıghavıra iti. Egh a Persian Atrivim Sairus amıseveghtıma, a uan ingangarım damuva, Judaba amadaghti, me uamategh uan nguibamra izam. Egha Godın akam inigha izir gumazim uaghan kamaghın mıgıa ghaze, Israelian agharımın, God nguazir kamın gumazamiziba bar deravıra me damuam.

Akınafarimın akuar kamın mıgırıgıar avırır maba uaghan kamaghın iti, Ikiavıra Itir Godın ingangarır gumazır mam otogh, mızazım inigh, egh gumazamizıbar akuragham. Kraısın gın zuır gumazamızır avırıba kamaghın nıghnızır gavgavım iti, kar İesusra.

3. Sapta 56--66. Akınafarimın akuar kam, Judaba uamategha iza Jerusalemın itima, Godın akam inigha izir gumazım, akam me ganıdı. Akınafarır kamın mıgırıgıar maba kamaghın migei, God uan akar dıkırızım gınıghnıghavıra iti, ezi bizır kam, gavgavım Judabar navıbagh

anidi. Ezi akinafarir kamın miğiriği ar otevir maba kamaghın me miğei, Me Godın apengan ikıva, an ziam fer arazir aghuıbar gıntıghıva, Godın ziam fıva, an amamangarıghıva, egh ofaba a daning. Me uaghan gumazamizir bizıba puvatızıbagh nıghnıgh, men akurvagh.

Akar aghuir mam, Aisaia 61:1-2in iti, İesus uan ingangarım foregh a damuamin dughiamın, an a diborıma, gumazamizıba a barakis. (Ni Luk 4:16-21in gan.)

Aisaian akinafarir kamın miğiriği ar avirir maba Godın gumazamizıbar akurvazıma, me navir amirizim isi. Miğiriği ar kaba Godın gavgavımın gun miğei. Gumazamizıba, osımtızir guar avirıbar isa dar mızazıba barası. God guızbangıra men afeziam, egh a men akurvagham. E Kraısın gın zuir gumazamizıba kamaghın fo, İesusın ikirimirim ko an ovevemın, Godın akam inıgha izir gumazım mikemezir akabar daghem oto.

Aisaia Godın akam Juda ko Jerusalemın itir gumazamizıba mikiri

(Sapta 1--12)

¹ Akinafarir kam, Emosın otarım Aisaia, an akaba an iti. Ezi a irebamın mın garir bizıbar garıma, İkiavıra İtir God uan akam isa a ganıngi, eghtı a Judan nguazımın gumazamizıba

1:1: 2 Atrıvıba 15:1-7; 15:32-38; 16:1-20; 18:1--20:21; 2 Eghaghanıba 26:1-23; 27:1-9; 28:1-27; 29:1--32:33

ko Jerusalemın nguibar ekiamın gumazamiziba*
akam me mıkınam. Ezi Usia, ko Jotam, Ahas, ko
Hesekia, me Judan kantrin atrivibar itir dughı-
abar Aisaia akar kam akuni.

Ikiavıra Itir God uan gumazamizibar atari

² Ikiavıra Itir God kamaghın mıgei:

“O overiam, ni kuarim atıgh, eghti nguazim, ni
uaghan oragh.

Borir kı garima ekeveziba,
me datırıghın nan akaba batosi.

³ Bulmakauba uan ghuavibagh fo.

Ezi donkiba men ghuaviba dagheba me
ganıdı me apir danganibagh fo.

Ezi nan gumazamiziba, Israelia, me kamaghın na
gıfızır puvati, kı me geghufı.

Ezi bulmakauba ko donkiba, dar fofozim bar
men fofozim gafıra.”

⁴ Iavzika! Ia gumazamizir bar kuraba, ian araziba
uaghan ikufı.

Ia zurara arazir kurabagh amuavıra itima,
ian arazir kuram ia gekua ghuaghiri.

Ia Israelia, ia uan Ikiavıra Itir God ategha gıfa.

Guızbangıra, ia akırım ragha Israelian Godın
Bar Zuezim gasara.

⁵ Egħa manmaghsua ia Godın akam batoghavıra
iti?

Ia ti zurara mıızaziba inian aghua, a?

* **1:1:** Judan nguazim, a sautın amadaghan itir kantrin iti. Ezi
Jerusalemın nguibar ekiam, a Judan nguazımın aven iti, ezi Godın
Dıpenim ko Judan atriviba, an aven iti. **1:2:** Jeremaia 2:12;
22:29; Maika 1:2; 6:1-2 **1:3:** Jeremaia 9:3; 9:6

Israelia, ia mati gumazir me bar puv misoghezim,
ezi an mikarzim ikufi, egha gavgaviba puvati.
Ezi duaba bar an dapanim gizifa.

⁶ Duaba an dapanim bar anegirigha uaghira an
suemningin tu,
ezi an mikarzitam pura itir puvati.

Duar igharagha garir aviriba an mikarzim in iti,
ezi an mikarzim pura fifiki.

Me an duaba ruezir puvatigha da nomkezir pu-
vati.
Egha me tong marasin tam dagh aghuizir pu-
vati.

⁷ Ian apaniba ian kantri gasighasigha givagha, ian
nguibabagh apongezi da isi.
Egha ia garavira itima, me ian azenibar ian
dagheba isi.

Nguibar igharazimin gumaziba iza
ian kantrin biziba bar dagh asighasighizi,
nguazir kinim oto.

⁸ Saionin nguibam, me gumagh ataki.
A uabira iti, egha gavgaviba puvati.

A mati, averpenim gumaziba wainin azenibar
tongin an ingari.

A mati, averpenir muziarir kurar mam, me
melonin azenir ekiamin tongin an ingarizi
a uabira mitighav iti.

A mati, nguibam an apaniba, anerugha gifa.

⁹ Ezi Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, en
tarazi ataghizir puvatizi,
e itir puvatighai.

Ezi bar guizbangira, e bar gevegha givaghai,

mati bar fomira Sodom ko Gomoran
nguibamning, bar ikufi.

10 Ia Jerusalemın gumazir dapaniba ko, gumaza-
miziba,
ia mati fomira Sodom ko Gomoran ikezir gu-
mazir kurabar mın iti.

Egh ia datirighın bar deravira kuariba arigh
Ikiavira Itir Godın akam baragh, a en God.
A, ian sure damuamin akam, ia deraviram a
baragh.

11 Ikiavira Itir God kamaghın mıgei,
“Ia ti kamaghın nighnisi, ia na gamir ofan guar
avırir kaba, ki dagh ifonge, a?
Bar puvati.

Ki ia sipsipba inigh izi da tueghti, da bar isi
mighirighamin ofaba,
ki bar dar aghua.

Egh ian asızir deragh aghungizir asızibar oviba,
ki uaghan dar aghua.

Ki uaghan bulmakaun apuriba ko, sipsipın nguz-
iba ko, memen apuribar ghuziba,
ki bar dar aghua gifa.

12 “Ia nan ziam fasa izir dughiamın, ia nimira iza
nan Dipenim avinizir divazımın aven izir
puvati.

Bar puvati.

Ia pura iza aruava niginir dafam gami.

13 Ia na bagh ofaba inigh izisi pura ingangarir
dafabar amuan marki.

1:11: Aisaia 66:3; Jeremaia 7:21; Maika 6:7
5:21-22

1:13: Joel 1:13; 2:15; Matyu 15:9

1:11: Amos

Guizbangira, ki ian ofaba bar dar aghua.

Egha ia tuer pauran mughuriar aghuiba, dar mughuriar kurabara nan atinimın zui.

Ki iakinir igiabar ia nan ziam fer dughiaba ko, Sabatba ko, nan ziam fer arazir igharazir ia amibar ganan bar aghua.

Ia izi uari akuvagh arazir kurabar amuasa izi. Kamaghın amizi, ki bar arazir kabar aghua.

¹⁴ Ki, iakinir igiabar ia nan ziam fer araziba ko, ia mizevezir isar ekiar igharaziba, ki uan navir averiamın aven bar dagh ifongezir puvati.

Bizir kaba bar osimtızim na ganıdı, ezi ki da ateran porporegha bar dar amıra.

¹⁵ “Egh ia uan dafariba fegh na ko mikımti, ki ian ganan kogham.

Egh ia dughiar aviribar na ko mikımti, ki uan kuarimning migorogham.

Guizbangira, gumazir ia misoghezir ariaghirez-iba, men ghuziba ian dafaribar pueghavıra iti.

¹⁶ Ki ian garima, ia amir araziba bar ikufi.

Ia mangi ruva, uari zuegh uan arazir kurar ian pogheziba bar da adangigh.

Egh uam arazir kurabar amuan marki.

¹⁷ Ia arazir aghuim ko, guizın arazimın fofozim inigh.

Egh arazir aghuir kam bagh ingar bar gavgavigh iki.

Egh gumazir igharaz darazi dikabiriba, men
arazir kuram akirighiva nighnizir aghuiba
me daning.

Egh ia borir ameboghfeziaba oveaghueziba ko,
amizir paba oveaghueziba, deravira me
damu.

Egh uaghan gumazamiziba pazi me damuti,
ia men akurvagh.

18 “Ia oragh. Ki Ikiavira Itir God, ki ia migia ghaze,
Ia izi, e uari akuvagh deraghvira nighnigh
akam akirigham.

Ki garima, ia arazir kurar aviriba iti,
egha ia mati nir ghurghurim, me nguazir
aghevim a gasighasigha givazi moghin iti.
Eghti ki ia zuegh ia damuti, ia ua buruvir
ovizimin min bar ghurghurigham.

Guizbangira, ian arazir kuraba, mati ter ovizir
aghevir ighiabagh amimin min gari.
Eghti ki ian arazir kuraba gin amadaghti,
ia arinir ghurghurimin min bar
ghurghurigham.

19 Egh ia ifueghiva nan akabar gin iziti, ian
dabirabim bar deraghham,
eghti bizir aghuiba ian azenibar otivti, ia dar
amam.

20 Egh ia aghuagh nan akam batueghti,
ian apaniba izi ia misoghti, ia arighiregham.
Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

*Ikiavira Itir God Jerusalemian araziba
akirmighasa*

21 O Jerusalemin nguibar ekiam, ni fomira deravira nan akamin gintisi,
 egha ni datirighin tuavibar amizimin min oto.
 Fomira, gumazamizir arazir aghuibagh amiba
 ko, gumazir kotiamin aven guizin arazibar
 gintiziba, ni gizifa,
 egha datirighin, gumazir gumazamizibav sozi
 me ariagheriba, ni gizifa.

22 Ni fomira silvan aghuimin min gari,
 egha ni datirighin mati kapa akuaghiregha
 gifa.

Ni fomira mati wain, a bar singi,
 egha ni datirighin, mati wain me dipam sara a
 iverezi a isingtiziba puvati.

23 O Jerusalem, nin gumazir dapaniba, me gumazir akaba batoziba,
 egha me uaghan okimakiar gumazibar namakaba.

Me zurara kotiabar dughiamin, me gumazir arazir kurabagh amibar amamangatizi,
 me uarir akurvaghasa me givizivigha,
 dagiaba ko biziba me ganidi, ezi me men akurvasi.

Egha me kotiaba barazir dughiamin, me borir ameboghfeziaba oveaghuezibar akurvazir puvati,

Egha me uaghan deragha kuariba arigha oragha,
 amizir paba oveaghuezibar osimtiziba akirir puvati.

24 Ki Ekiam, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim.

Ki Israelian Atrivir Bar Gavgavim, egha ki kamaghin migei,

“O Jerusalem, ni datirighin nan akaba baragh.
 Ki uan apaniba, ivezir kuram me
 ikarvagh,am,
 eghti me uam osimtizim na darighan
 kogham.

25 O Jerusalem, ki ingangarir gavgavim foregha,
 nin arazir kuram akirmigham,
 mati gumaziba silvan itir mineziba amisivasa
 da tue moghin,
 ki bar avir pamtemin isimin ni tuam.
 Kamaghira, ki ian arazir miziriziba adangasa.

26 Egh ki uamategh ian jasba ko ian gumazir da-
 panir aghuibar arighiva,
 deraghavira kotiba baraziba arigham,
 mati fomira nin ikezir darazi.
 Eghti gumazamiziba kamaghin ni dipon suam,
 Nguibar Ekiar Godin Damazimin Derazim,
 ko Nguibar Ekiar Deravira Godin Akamin
 Gintizim.”

27 Ikiavira Itir God, kotiamin aven uan guizin
 arazimin gin mangi
 Jerusalemin araziba bar deraviram da
 tuisigh, egh gin uam a iniam.
 Arazir aghuir kamra, a ua Jerusalemin gumaza-
 miziba iniam.
 Kar gumazamizir navibagh iragha uan arazir
 kuraba ataghiziba.

28 Ezi gumazamizir Ikiavira Itir Godin akam ba-
 toziba, ko gumazamizir arazir kurabagh
 amiba,
 a me gasighasigham.
 Gumazamizir akirim ragha God gasiba,

a bar me agivagham.

29 Ia faragha temer okin ekiabar tongin, asebar
ziaba fava
temer kaba bagha bar akonge,
egh gin ia amizir arazir kurar kaba bagh
aghumsigam.

Ia faragha aseba fasa azenibar ingarigha, dar
anogoregha ghaze,
da asebar ziaba famin danganiba aghegha
pura iti.

Egh gin ia navibagh iragh,
egh arazir ia faragha amizibagh nighnigh bar
aghumsigam.

30 Ia temer okin ekiam misigha aremezi moghin, ia
arimighiregham.
Egh ia mati azenim dipaba puvatigha kuvizi
moghin, ia ikuvigham.

31 E fo, ogher misigha givaziba zuamira isi,
ezi arazir kamra gumazamizir gavgaviba ko
bizir me amiziba bativam.

Avir kuram, uaghara zuamiram men sigham,
eghti dughiar kamın gumazitam men akur-
vaghsi
avim amungan iburagham.

2

*Ikiavira Itir God dabirabir aghuim gumazamiz-
iba bar me daningam*

(Maika 4:1-3)

¹ God, Judan kantri ko Jerusalemın nguibar
ekiamın gumazamiziba mikımasa, irebamın mın

garir bizimîn aven uan akam isa Emosin otarim,
Aisaian aka. ² A ghaze:

Gin otivamin dughiar tamîn, mighsiar Ikiavira Itir
Godin Dîpenim tughav itim,
ziar bar ekiam iniam.

Egh a pin mar iki mighsiar igharaziba bar dagh
afiragham.

Eghti Kantrin Igharazibar Gumamaziziba bar
izi an uari akuvagh ikiam.

³ Kantrin aviribar gumamaziziba izi suam,
“Ia izi e Saionin Mighsiamin mavanangam, a
Ikiavira Itir Godin mighsiam.

Kar Jekopin Godin Dîpenim.

E mangiti a uan arazir a ifongezibar en sure
damuam.

Egh a uabi misevezir tuavim, e an gin
mangam.”

Moses Osirizir Araziba, Saionin Mighsiamin ikegh
mangiti gumamaziziba a iniam.

Guizbangira, Jerusalemîn nguibam, kar dan-
ganir Ikiavira Itir God uan akam isi uan
gumamazizibar aningamim,
eghti me azenan mangi an akam akunam.

⁴ A jasin min iki kantriba bar dar gumamazizibar
araziba tuisigh,
men osimtiziba deragh da akirti, me uari
inigh deragh ikiam.

Egh me uan midorozir sababa inigh, dav soghti,
da baravigh nguazibagh tuir ainbar min
otivigham.

2:2: Onger Akaba 72:8; Aisaia 27:13 **2:4:** Onger Akaba 72:3;
72:7; Hosea 2:18; Joel 3:10; Sekaraia 9:10

Egh me uan afuzibav soghti, da ikizirigh
sabar azenibar ingaribagh ami moghin,
otivigham.

Egh danganiba bar dar itir gumamaziziba,
uam uariv soghan kogh ikiva,
ua midorozir arazibar sure damuan
kogham.

⁵ O Jekopin ovavir boriba, ia izi.

Ikiavira Itir God uan Akar Gavgaviba isa uan
angazangarimin min e ganidi.

Da angazangarim min tuavim en akakasi, egha an
Akar Gavgaviba, deravira tuavim en aka.

Eghti e Akar Gavgavir kabar gin mangam.

Ikiavira Itir God uan ziar ekiam akagham

⁶ Asebar gin zuir arazir guar aviriba, Jekopin
ovavir boribagh izifa,
ezi me mati Filistian gumamaziziba.

Ezi kukunir gumazibar arazir kuraba,
me aruem anadi naghin itir kantriba dama da
ini.

Ezi me datirighin Kantrin Igharazibar Gumaza-
mizibar arazibar gintisi.

Kamaghin amizi, O Ikiavira Itir God, nin
gumamaziziba, Jekopin ovavir boriba, ni
akirim ragha me gasara.

⁷ Silva ko gol, Israelin nguazim bar a gizifa,
ezi me uan bizir aghuiba mengan ibura.

Me hosin bar aviriba iti,
egha me uan karisba, bar da mengan
iburagham.

⁸ Ezi men marvir guaba, men nguazim gizifa.

Ezi me uari uan dafaribar ingarizir godin ifavaribar nedaziba dar ziaba fa teviba apiri.

⁹ O God, ni gumazamiziba bar me dikabiraghti me bar aghumsigham.

Egh ni gumazamizir kaba, men arazir kuraba gin amadagh ua me fan marki.

¹⁰ Ia gumazamiziba, ia ari mangi dagiar toribar mongegh.

Ia nguazibar moziba okoregh dar aven mongegh.

Guizbangira, ia Ikiavira Itir Godin ganti, an atrivimin min uan angazangarir ekiam ko gavgavim sara iziti, ia akong bar atiatigham.

¹¹ Ikiavira Itir God otivamin dughiamin, a gumazamizir uarira uari feba bar me abiragham, eghti me bar aghumsigham.

Eghti a uabira dughiar kamın ziar ekiam iniam.

¹² Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim uabi gumazamizir uarira uan ziaba feba abinasa dughiar kam amisefe.

Egh dughiar kamra, bizir ekiar gumazamiziba gara bar akuegha uan ziaba feba, a bar dagh asighasigham.

¹³ A Lebanonin kantrin itir temer sidan ruarir diriba ko, Basanin Distrighin itir temer okin gavgaviba saram asighasigham.

- 14-15 Egh a miḡhsiar ekiabagh asiḡhasiḡh,
 egh tauan ruariba ko nguibar ekiamin divazir
 mitiar bar gavgaviba saram asiḡhasiḡham.
- 16 A Tarsisin nguibar ekiamin kurir aḡhuiba,
 ko kurir ekia bar dirir iḡharaziba, bar dagh
 asiḡhasiḡham.
- 17-18 Ikiavira Itir God otivamin dughiamin,
 a gumazamizir uarira uari feba bar me
 abiragham, eḡhti me bar aḡhumsiḡham.
 Eḡhti marvir guaba uaghan bar
 giḡvagham.
- Eḡhti Ikiavira Itir God uabira dughiar kamın ziar
 ekiam iniam.
- 19 Egh giın izamin dughiamin,
 Ikiavira Itir God dikavigh nguazir kamın
 gumazamiziba ivezir kuram me daningisi
 izam.
- Gumazamiziba bar an ganti, an atrivimin min uan
 angazangarir ekiam ko gavgavim sara iziti,
 me bar puviram atiating, ari mangi dagiar
 toribar mongegh ikiam.
 Tarazi nguazibar moziba okoregh dar
 aven mongam.
- 20 Dughiar kamın gumazamiziba marvir guar me
 gol ko silvan ingarigha dar ziaba feba, me
 da inigh mangi,
 kuarziba ko aḡhunababa itir danganibar da
 makunam.
- 21 Dughiar kamın, Ikiavira Itir God, uan
 aningagharim ko angazangarir gavgavim
 sara gumazamizibar araziba tuisiḡhsizim.

Eghti gumamaziziba atiatigh ivezir kuram
gitaghsi, ari mighsiar ekiabar ghuavanegh
mozir torir kuiziba ko dagiar toribar
aven mongegh ikiam.

- ²² Ia gumazir kiniba kamagh me ginighnighan
marki, egh suam, me ian akurvagham.
Puvati. Me dughiar otevimra ikegh
arimighiregham.
Mati gumazim abuan duam suasa uabi
gekuigha gifa.

3

Jerusalem in gumamazizibar dabirabim bar ikuvigham

- ¹ Ia oragh! Ekiam, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba
Bar Itim,
a kiran oveghangin Jerusalem ko Judan gu-
mazamiziba, me da, men akurvaziba ko
biziba bar da batuegham,
kar bizir me gamima men dabirabim de-
raziba.
A men dagheba ko dipaba bar da agivagham.
- ² A men midorozir gumazir gavgaviba ko
midorozir gumazir igharaziba sara
batuegham,
egh kotiaba barazir gumaziba ko, Godin akam
inigha izir gumaziba ko, kukunir gumaz-
iba ko, nguibar ekiabar garir gumazir da-
paniba batuegham.

³ Egh a uaghan midorozir gumazibar gumazir ekiaba ko, gavmanin gumazir ekiaba ko, gumazir nighnizir aghuiba atrivim ganidiba, a bar me batuegham.

Egh gumazir bizir igharagha garir aviribar ingariba ko, gumazir imezibagh amiba batuegham.

⁴ Egh ki pura otarir igiaba ateghti, me Jerusalem ko Judan gumazir dapanibar otivigham.

Egh me uan ifongiar onganibar kantrin ganiva, arazir guar aviribar amuam.

⁵ Egh gumamaziba uarigh afighafighsi, igharaz darazi dikabinam.

Namakaba uaghan uari dikabinam.

Eghti gumamazizir igiaba, me uan gumamazizir ghuribar akaba munasi, me batogham.

Eghti gumamazizir nighnizir kuraba itiba, me gumamazizir nighnizir aghuiba itibar akaba batogham.

⁶ Eghti dughiar kamin, gumazim uan aveghbuamra bagh mangi kamaghin a mikim suam,

“E gari, ni daghuamin korotiar ruarir mam iti.

Ni en gumazir dapanimin otoghiva,

danganir kurar me bizir kuraba makunir kam gativagham.”

⁷ Eghti a kamaghin men akam ikaragham,

“Ki ian akurvaghamin tuaviba puvati.

Ki uaghan dagheba ko iniba nan dipenimin puvati.

Ia na miseveghti, ki ian gumazir dapanimin otivan marki.”

8 Jerusalem ko Juda, men miğiriğiaba ko ingan-
gariba,
Ikiavira Itir God dikabirava, an ziar ekiam
gasighasi.

Egha me arazir kurar kaba an damazimın dagh
ami.

Kamaghın amizi, dughiar kuram me ba-
tozima, me akuiagheriğha uaghiri.

9 Egha me kotiaba barazir dughiabar, me
ifongezir gumamazibaram akurvagha
igharaz darazi dikabiri.

Ezi men arazir kamra, me isa kotiam garisi.

Sodomia fomıram amizi moghıra,

me gumamazir igharazibar damazibar
arazir kuram damuan aghumsızir puvati.

Mevzika!

Me ikuvigham. Me uari arazir kuram
gamigha an osımtızim ateri.

Kamaghın amizi, me uan arazir kuramın
ivezim ateram.*

10 Gumazir Godın damazimın deraziba, ia me
mikemegh,

Me uan inganaribar ivezir aghuim iniam,
kamaghın, me bar akongegh.

11 Ezi gumamazir kuraba, mevzika! Me bar
ikuvigham!

Me uan dafaribar amizir arazir kuraba, gu-
mazir igharaziba me ikarvagh

* **3:9:** Gumazir maba kamaghın niğhnisi, akar kam ababanir pumuningın tongın iti, “Ni men guabara ganigh fogh suam, kar gumazir arazir kurabagh amiba.”

arazir kurar me amizir kabara, me daningam.

- 12 O nan gumazamiziba, iavzika!
 Ian gumazir dapaniba ia gifara ia gamizi, ia men gin tuavir kurabar ghue.
 Ezi borir igiaba ko amiziba ia gativagha, ia dikabira paza ia gami.
- 13 Ezi Ikiavira Itir God gumazamiziba bar men kotiaba baragha, me tuisighasav ami.
- 14 Egha Ikiavira Itir God uan gumazamizibar gumazir dapaniba ko gumazir aruaba ko kotiam gamua kamaghin me migei,
 “Nan gumazamiziba mati, nan wainin azenim, ezi iarara azenir kam gasighasigha, an itir biziba bar da okeme.
 Ia gumazamizir biziba otevezibar apangkuvir puvati. Bar puvati.
 Men bizir muziariba, ia me da da isava uan dipenibar da pozibav kiri.
- 15 Tina ia mikemezima, ia nan gumazamizibagh asighasisi, a?
 Ia gumazir biziba puvatiziba paza me gami, mati me gumazim isa, nguazim mikinigha an dapanim dikaragha nguazim gisin a righirisi.
 Ki Ekiam, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
 ki guizbangira ia migei, ia bar arazir kuram gami.”

Saionin itir amizir puv uari feba, me bar ivezir kuram bativam

16 Egha Ikiavira Itir God kamaghin miği, “İa Saionin itir amizibar gan.

Me ghaze, me bar pin mar iti.

Me aruir dughiabar, gumazamiziba men ganasa me uan suer kurkazibar amuti da tingaghasa, me pura darorir afangtizir kabagh ami.

Me arua uan dapaniba fezi, men firiba bar ruara, ezi men damaziba pura tintinibar gumazibar gari.”

17 Kamaghin amizi, Ekiam amizir kaba ivezir kuran me danigham.

Ikiavira Itir God Saionin amizibar amuti, duaba men dapanibagh izivagham,

eghti me men dapanibar ariziba bar dagh iseghti, me bar aghumsizir dafam iniam.†

18-19 Eghiti dughiar kamin, Ekiam Saionin amizibar kurkaziba, bar me da ada adegham. Kar men kurkaziba: suer averiaba ko, segiaba ko, boavtariba ko, kuarir kurkaziba ko, dafarivteba ko, dapaniba aver nir aviziba ko, ²⁰ dapaniba kurkamin soriba ko, men daveriaba ko, miteba ko, forivtarir muziarir borer mughurir aghuim zuim azuiba ko, bizir me suigha akavsiar arazibagh amiba ko, ²¹ ziaba itir ringin aghuiba ko, ngueba ko, ²²⁻²³ korotiar bar aghuiba ko, azenan azuir korotiar ruariba ko, saketin aghuiba ko, dagiaba azuir forivtariba ko, guabar garir ganibaniba ko, korotiar me nir ghurghurir aghuibar

† 3:17: Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

isamiziba ko, dapanir asuaba ko, inir aghuiba.
Ekiam bar me dama da adeggham.†

24 Eghti dughiar kamın, Saionın amiziba, fomıra
deragha kurti moghın ua kurukan kogham.
Me borer mughuriar aghuim zuiba
puvatigham,
eghti men mikarziba bar puvira
mughagham.

Me ua miteba uan ivariaba amighinan kogham,
egh uan ivariaba pura benir kinibar uari
amighinan.

Me ua deraghvıra uan dapanir arızibar akırigh da
asingan kogham,
eghti men apaniba izi, men dapanir arıziba
bar dagh iseghtima, me onariba misegh
ikiam.

Me korotiar bar diriba ua da aghuan kogham,
egh me korotiar bibızir kurabar aghuam.

Eghti men guar bar aghuiba, men apaniba kal-
abuziabar dighoribar min me aghor me
tuegham.

Eghti me bar aghumsigham.

25 O Jerusalem, nın apaniba, nın midorozir gu-
mazir gavgaviba ko nın gumazir igharaziba
misoghti,
me arighiregham.

26 Egh me nın biziba bar da inigham.

Nı mati amizim, me bar an korotiaba suezi,
a pura bibiamra nguazim gaperaghav iti
moghın ikiam.

† 3:22-23: E datırighın deragha fozir puvati, fomıra ikezir
kurkazir kaba, da ti manmaghıra gari.

Eghti nin gumamaziziba nin ganti,
 bizir kaba ni bativti, men naviba bighti me bar
 puv aziam.

4

¹ Dughiar kamın, 7plan amiziba gumazitamın
 suiragh a muigh, kamaghın pamtem a gak-
 aghonam,
 “E dagheba ko korotiaba uari uarir akurvagh
 ikiam.
 E paba puvatigha bar aghumsiki.
 Kamaghın amizi, e uari, ni en pam gav-
 agh.”

Jerusalem ua deragh zuegh ikiam

² Dughiatam gın otoghti, Ikiavıra Itir God Ter
 Aguam damighti, a ua ghuzir igiam otogham.
 Eghti a nguazim damuti dagher aghuiba otivam.
 Eghti Israelian ikiavıra itir varazira, me bizir
 kabar ganti, da bar deraghti, me bar akuegham.
³ Jerusalemın ikiavıra itir gumamazizir kaba, me
 Saionın ikiavıra itir varazira, God angamıra ikiasa
 me amisevegha gıfa, egha uan akınafarımın men
 ziaba osiri. Egh a datırighın me dipon suam,
 me an gumamazizibara. ⁴ Ekiam Jerusalemın
 nguibam damighti, a ua deragh zueghasa. A
 uan gavgavir ekiamın, avımın mın izi gumamaziz-
 ibar araziba tuisigh, egh Saionın amizibar arazir
 mızırıziba bar da ruva da gın amadagham. Egh
 uaghan Jerusalemın gumaziba, gumazir igharaz-
 ıba mısozi men ghuzıba irezir arazıba ruegham.
 Dughiar kamın Jerusalem zuegh gıvaghham.

⁵ Gumazamiziba Saionin Mighsiamin pin Godin ziam fisi uari akuvaghti, Ikiavira Itir God ghuariatam damighti, an otogh Saionin Mighsiam avaragham. Aruebar, ghuariam a gisin ikiam, egh dimagaribar, a migharim ko avir mizariar angazangarimin min isi ikiam. Ghuariar kam, averpenimin min an mighsiam gisin guraghiv iki, an ziar ekiam ko angazangarir ekiamin aven itir bizir aghuiba, an a da avaragham.

⁶ Averpenir kam mati, Godin gavgavim ko angazangarimin ababanim, a Jerusalem aviva, aruer bar gavgavim apazagham, egh uaghan amozir ekiabar dughiamin, a Jerusalem damuti, a deravira ikiam.

5

Wainin azenimin ighiam

¹ Ia oraghti, ki uan namakar ki ifongezim bagh onger akar kam bangam.
 Nan onger akar kam, ki uan namakamin wainin azenim geghari.
 Nan namakam, mighsiam gisin itir nguazir mam iti, dagheba an deragha aghui,
 ezi a nguazir kamın wainin azenimin ingari.

² A nguazim abiagharigha, daghaba amisevegha, wainin ikarizir agharir bar aghuiba amisevegha da isa da opari.
 Egha wainin azenir kamın torimin, a dipenir bar pin itimin ingari,
 an an aven ikiva wainin azenimin ganam.

A dipenir kamîn aven, wainîn oviziba dikî da righirighasa, dagiar mozir mam gîkui.

Ingangariba bar givazima, a datirighîn wainîn ovizibar ganasa mîzua ghaze,

“Da ti deravîram otivightî dar daghem isingham.”

Ezi puvati. Ikariziba deragha ber puvatigha, oviziba bar suvigha akam mîsosi.

³ Ezi nan namakam kamaghîn miġia ghaze:

“Ia Judan kantrin itir gumazamiziba ko Jerusalemia,
ia datirighîn na ko nan wainîn azenim tuisigh ga mikim,

Tina osimtîzim iti?

Nan osimtîzim, o nan wainîn azenimîn osimtîzim?

⁴ Kî fo, wainîn azenim deraghvira biva ovizir aghuiba ikiasa,

kî ingangarir aghuim gami.

Ezi manmaghîn amizi wainîn oviziba bar suvigha akam mîsosi?

Bizir kî ua damuamin tam ti iti, ezi kî a gamizir puvati?

⁵ Kî datirighîn uan wainîn azenim damuamin arazimîn gun ia mikimam.

Kî azenim avînzir divazim akarigh a gasighasigham.

Egh kî wainîn azenim avînzir divazim akarightî a irigham.

Eghtî asîzir atiaba wainîn azenimîn aven mangî azenim dikabîn wainîn ikarizibar amîva, dagh asighasigham.

⁶ Kî nguazim damightî ruarim a batoghtî

dikoniba itir ikariziba azenir kamın avegham.

Ki wainın azenimın ogher kuraba asian kogh, egh ikarizibar aghariba aghoran kogham.

Ki uaghan ghuariabav kemeghti,
da amozimın tivaghti a wainın azenir kam gizan kogham.”

⁷ Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itimın wainın azenim, a Israelian gumazamiziba.

Bar guizbangıra, Judan gumazamiziba, an oparizir wainın agharir aghuir a bar ifongeziba.

Me guizin arazir aghuibara damu ikiasa a ifonge, ezi puvati. Me gumazibav sozi me ariaghiri.

Me arazir aghuibar igharaz darazir amuasa a ifonge, ezi puvati.

Ararer kuram men danganibar otiva ghuavira iti.

Gumazamizir arazir kurabagh amiba, me bar ikuvigham

⁸ Iavzika, ia dipenir aviriba ko nguazibagh iveza egha uari baghavira dar poziba mikiri darasi, ia bar ikuvigham.

Kiran oveghangın ia nguaziba ko biziba bar da inighti, igharaz darazi dapiamin danganibagh asagham.

Eghti ia uarira nguazir kamın ikiam.

⁹ Ki orazi, Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim kamaghın migei:

“Bar guizbangîra, dipenir bar dirir dafar ka-
banagh, da ikuvigham,
eghti gumazitaba dar ikian kogham.

10 Me wainîn azenir ekiam oparigham,
eghti wainîn ikariziba wainîn ovîzir aviriba
dar ituighan kogham,
egh da wainîn dipar bar muziarimra
otogham.

Egh me 10plan witîn ovîziba itir mîtariba oparigh,
egha dagh eghuvamin dughiamîn, me mîtarir
vamîra daghuigham.”

11 Iavzika! Ia gumazir bar mîzarazibara dikavava
wain ko, dipar onganir igharagha garir
avîrir gavgaviba apiba,
ia bar ikuvigham!

Ia da apava onganigha ikia ghua dimagariba
aghorî.

Ia bar ikuvigham.

12 Ia isabagh amua, wain apava,
gitaba ko buabav sogha, marvibagh ivia,
ighiar guar avîribagh ami.

Egha ia arazir kaba bar dagh fo.

Egha Ikiavîra Itir God amir biziba, ia fofozim
dar itir puvatî.

13 Kamaghîn amizî, Ikiavîra Itir God ghaze,
“Bar guizbangîra nan gumazamiziba, ia na
gifoghan aghua,
kamaghîn ian apaniba ia inigh mangî
nguibar igharazimîn ia isî kalabuziam
darîgham.

Ian gumazir aruaba ko gumazamiziba, me dipaba
 ko dagheba puvatigham,
 egh me bar ikuvigham.

14 Jerusalem itir darasi, ia datirighin isabagh
 amua bar akuegha iti,
 ezi bar guizbangira, Gumazamizir
 Oveaghuezibar Nguibamin, uan akam
 bar anekarigha, gumazir aruaba ko
 gumazamiziba tuasa me mizua iti.
 Iavzika, ia bar ikuvigham.”

15 Gumazamiziba bar, me bar aghumsigham.
 Gumazamizir uarira uan ziaba feba,
 God me dikabiragham,
 eghti me ua ziaba puvatigham.

16 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim uan
 arazir aghumin gumazamiziba akar men
 akagham,
 egh a uabi ziar ekiam iniam.

Egh a uabi gumazamizibar akagh suam,
 a Godin arazir aghuiba ko arazir zuruz-
 ibaram amim.

17 Nguibar ekiaba bar ikuvighti, ogheba aghung
 bar nguibaba avaragham.
 Eghti sipsipin nguziba ko memeba izi dan-
 ganir kamın oghebar amam.

18 Iavzika, ia gumazir igharazibagh ifarasa bar
 ifuegha arazir kurabagh amiba,
 ia bar ikuvigham.

Ian arazir kurar kaba ian poghezi,
 ia da ataghiraghan iburagham.

19 Ia kamaghin migia ghaze,
 “E kamaghin orasi, Israelian Godin Bar Zuezim,

a bizitamîn e damusi egh a zuamîram a damuam.

Egh e kamaghîn ganigh, an nighnîzim gifogham.”

20 Iavzika, ia bar ikuvigham.

Ia ghaze, arazir kuram a dera, ezi arazir aghuim a ikufi.

Egha ia ghaze, mîtarmem an angazangarim, ezi angazangarim a mîtarmem.

Egha ia ghaze bizir akatorimîn ikia mîsozim a isîngi,

ezi bizir akatorimîn ikia isîngizim, a mîsosi.

Ia bar ikuvigham.

21 Iavzika, ia ghaze, ia nighnîzir bar aghuiba iki-ava ian fofozim, igharaz darazir fofozibagh afira.

Ezi puvati.

Ia bar ikuvigham.

22 Iavzika! Ia gumazir dîpar onganim apava, egha bizir kam bagha ia ziar ekiam isi.

Ezi ia bar ikuvigham.

Ian gavgaviba ko fofoziba, da dîpar onganim ververamin fofozimra iti.

Iavzika! Ia bar ikuvigham.

23 Iavzika! Ia kotîn aven akaba tuisîghamin dughiamîn, gumazir arazir kurabagh amiba uan osîmtîziba akîrasa, ia apezepera dagîaba ia ganîdima,

ia me ataghîrazima me zui.

Egha ia gumazir osîmtîziba puvatîzibar akaba deragha da tuisîzir puvati.

24 Ia Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin akaba baraghan aghua.

Ia akirim ragha Israelian Godin Bar Zuezimın Akar Gavgavibagh asaragha gifa.

Kamaghın amizi, ia dadar misingizibar mın ikuvigham,

mati dar biba kurigha givazi,

dar akimariba asiaghira nguazim gira, minezibar mın migha ghue.

Osimtizir kam bar zuamiram ia batogham,

mati avim isia ghua dadar misingizibagh irigha zuamira isigha gifa.

25 Ikiavira Itir God uan gumazamizibar aningaghe.

Egha datirighın uan agharim ghufegha me gasighasighasa gara iti.

A dughiar vamiran agharim akunighti, mikimkizim otoghti,

mighsiaba ivazvaghti, gumazamizir bar avirim arighiregham.

Eghti men kuaba nguibar ekiamın tuavibar buarir pozibar mın

pura tintinibar ireghiv ikiam.

Ikiavira Itir God kamaghın damuam, eghti bizir kam an aningagharim agivaghan kogham.

Puvati. A izezir kuram isi me daningvira ikiam.

26 Egh Ikiavira Itir God kantrin bar saghon itimin midorozir gumaziba bagh dimdiar ababanitam damighti,

me izi an gumazamizibagh asighasigham.

Ia gan!

Midorozir gumazir kaba bar puvıra ivemar
akizirigh izam.

27 Midorozir gumazir kaba, me bar gumazir gav-
gavibara.

Men tav, an suem a gamima, a irasa amir
puvati.

Men tav, an damazim akuir puvati.

Men tav, uan mitem bar deravıram an
amighinizi a firiaghırızir puvati.

Men tav, dagarir asuar bar gavgavimning
aruzi aningın beniba dıghoraghırezir pu-
vati.

28 Men bariba bar ghumizi,
me pıbar afegha, egħa asasavıra gara iti.

Men hoziaba bar gavgafi,
ezi men hoziabar dagarir puzıba mati dagıar
bar gavgavıba egħ bıghıran kogħam.

Men karıba bar puvıram akızırısı,
ezi dar wılba amınır ekıamın mın ivemarı.

29 Midorozir gumazıbar dımdıar ararem,
mati laıon asızımın gıntıgha għuav an
suiragħa, a dazerı mogħın me dıava arai.

Midorozir gumazıba mati laıon uan asızım
mısuegha a inıgha zui mogħın,
me uan apanıbar suıgha me atera zui.

Egħtı gumazıtam uam me inıan
ıburagħam.

30 Egħtı dugħıar kamın, mıdoroziır gumazıba ızı
Judan kantri gasıghasıgham,
egħ me bar pamtemın dım nıgınır dafam
damuam,

mati ongarim dipira iza ongarir dadarim
 gira tingazi.
 Eghti gumazitam ian kantrin kamın ganti,
 a bar ikuvighti,
 ghuariar piziba aruemin angazangarim
 apazaghti,
 kantrin kamın danganiba bar
 mitarmegham.*

6

God Aisaian diazi, an akam inigha izir gumazimin oto

¹ Atrivim Usia aremezir azenimin, ki irebamın mın bizimın gari moghın Ekiamın garima, a uan atrivir dabirabim gaperaghav iti. Ezi dabirabir kam bar na gafiragha pın iti. Ezi an aruzir korotiam a bar ruaragha an Dipenir averiam bar a ini.
² Ezi enselin bar gavgaviba an okarigha iti. Egha enselba bar vaghvagha 6plan aviziba iti. Me uan avizir mamning isa uan guaba ava, egha avizir mamningın uan mikarziba nogha, egha avizir mamningın migha zui.* ³ Egha me dia ongava uarira uariv gia ghaze:

“Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim,
 an arazir kurabar saghon ikiava Bar Zue,
 a Bar Zue,

* **5:30:** Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati. **6:1:** 2 Atriviba 15:7; 2 Eghaghaniba 26:23

* **6:2:** Enselin avizir 6pla itir kaba, da enselin igharazibar mın garir puvati. Enselin kaba me Hibrun akamın kamaghın me dibori, “Serafim.” Ezi men akam Godın akınafarımın aven danganir vamiran iti. **6:3:** Akar Mogomem 4:8

a Bar Zue!
An angazangarim ko gavgavim ko ziar ekiam,
bar nguazim avara.”

⁴ Ezi ki ikiava orazima, enselba dia ongema, Dipenimın akınir tiar akamın itiba ivazvagha nisi. Ezi ki garima, miğharim Dipenim gizifa.

⁵ Ezi ki atiatigha ghaze, “Maia, ki ikuvigha gifa. Nan mizem zurara akar kurabav giavira iti, ezi ki gumazamizir mizer akar kurabav geiba ko iti. Ki arazir kurabagh amir gumazim, egha datirighin ki Atrivimın ganigha gifa, a Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim. Ki uan damazimningin an ganigha gifa, kamaghin amizi, ki aremegham.”

⁶ Ezi enselin kabar mav, ghua akamimın mın garir bizim isa ofa gamir dakozimın itir avir mikiamın suiragha, miğhegha na bagha izi. ⁷ Egha avir mikiar kam nan akam gatigha uam a ini, egha kamaghin na miğei, “Ni oragh. Ki avir mikiar kam nın akam gati, ezi God datirighin nın arazir kuraba gin amadagha, nın osimtızim adangi, ezi ni zue.”

⁸ Ezi ki orazima, Ekiam kamaghin enselbar azangsisı, “Ki tinaram amangam? Tina e bagh akam inigh mangi gumazamizibav kimam?”

Ezi ki ghaze, “Ni na amadaghti, ki mangam.”

⁹ Ezi Ekiam akar kam Israelian gumazamizibar aningasa na mikemegha na amada:

“Ia zurara ganıva, egh deragh bizitamın ganighan kogham.

6:4: Akar Mogomem 15:8 **6:5:** Gumazir Dapaniba 6:22; 13:22; Jeremaia 1:6 **6:9:** 2 Korin 3:14-15 **6:9:** Matyu 13:14-15; Mak 4:12; Luk 8:10; Jon 12:40; Aposel 28:26-27

Ia uaghan zurara oraghiva, egh ia deragh
bizitamın mıngarım gıfoghın kogham.”

¹⁰ Egha a uaghan kamaghın mikeme:

“Ni gumamazir kabav kımıva, men nıghnızibar
amıghtı, da pırıgh,
egh men kuarıbar amıghtı, me akam
baraghan aghuagh,
egh men damazibar amıghtı, me ganın
ıburagham.

Puvatıghtıma, me ua bizitamın ganıgh akam
baregh an mıngarım gıfoghın.

Egh me navıbagh iragh egh na bagh ızıtı,
kı men arazır kuraba gın amadaghtı, me
ua deragham.”

¹¹ Egha kımı kamaghın an azara, “O Ekıam, kımı
ıngangarır kam damu mangı man dughamın
tugham?”

Ezı a kamaghın nan akam ıkaragha ghaze:

“Ni ıngangarır kam damu, mamaghıra ıkımı mangıtı
nguıbar ekıaba bar ıkuvıghın,
eghtı nguazım ıkuvıghtı,
dıpenıba pura mısevır kınıbar ıkıam,
eghtı gumamazıtıba uam a dar ıkıan
kogham.

¹² Kımı ıkıavıra Itır God,
kımı gumamazıtıba bar men agıraghtı, me bar
uan nguıbam ategh saghon mangegham,

eghti men kantri gumamazitaba uam
an ikian kogham.

13 Eghti gumamazir vaghvazir taba nguazir
kamın ikivira iki,
me uaghan gevegham.

Eghti kantrin gumamaziba bar kuavare-
megham,
eghti gın nan gumamazir bizir igiam
otivigham,
mati temem me an okegha a gaborozi a
isigha gıvazi, ghuzir igiaba an otoghav
aghui.”

7

*God Atrivim Ahas miġia ghaze, ni niġhnizir gav-
gavim iki gavgavigh iki*

¹ Dughiar kam, Usian otarim Jotam, ezi Jotam
Ahasın afeziam. Ezi Ahas Jerusalemın aven, Judan
atrivimın itima, midorozim oto. Resin, a Sirian
atrivim, ezi Remalian otarim Peka, a Israelian
atrivim, aning ghua Jerusalemia ko misosi. Egha
aning a inian iburaghburaki.

Ezi midorozim tighar Jerusalemın otivam,
² Judan Atrivim Ahas, a Devitin ovavir borim,
a kamaghın oraki, “Siriabar midorozir gumaziba
Israelian midorozir gumazibar akuraghasa
Israelin nguazimın izegha gıfa.” Ezi atrivim uan
gumamaziba ko, me bar puvıram atiatia bar
puv nısi, mati amınim temebagh ivai.

³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghın Aisaia miġei,
“Ni uan otarim Searjasup inigh gua mangı Atrivim

Ahas batoghsi, Mozir Dıpar Pın İtimın daghurımın mavanang, dıpar kam a uaghira Jerusalem otifi. Egh gua mangı tuavir ekıar ghua iniba ruer dangımın boroghın iki, atrivim batogham.* 4 Nı kamaghın atrivim mıkim suam, A gavgavıgh iki, egh a pura tintinımın mıgırıgıaba baraghtı da an navım abınan markı. An aghumra iki, egh Atrivim Resin uan adarazi ko Remalian otarım İraelian atrivir kamın atiatingan markı. Atrivir kamningın anıngagharım matı avım kiran oveghangın mungeghasava ami, ezi mıgharımram otifi. 5 Guızbangıra, Siriaba, ko Efraımın adarasi, ko İraelian atrivim, a Remalian otarım, me Judan Atrivim Ahas abınasa akam akiri. 6 Me kamaghın mıgıa ghaze, me izı kantri Judan gumazamizıba ko mısoğh atiatım an gumazamizıbar anıng, ua bagh kantri inıgh, egh Tabelın otarım amıseveghtı an atrivımın ikıam.†

7 “Ezi kı Ekıam, kı İkiavıra İtir God, kı kamaghın mıkemegha gıfa:

“Bizir kam otoghan kogham.

Bar puvatıgham.

8 İa fo, Sirian kantrin faragha zuir nguıbar ekıam, an zıam Damaskus.

Ezi Atrivim Resin, a Damaskusın nguıbam gativagha an gari.

İa ganti, 65plan azenıba gıvaghtı,

* **7:3:** Hıbrun akamın, zıam Searjasup an mıngarım an mırarıa ghu, “Gumazamızır varazıra uamateghızam.” † **7:6:** E gumazır kamın zıam gıfozır puvati, me kamaghın a dıborı “Tabelın otarım.” Fofozır gumazıba kamaghın nıghnısi, a Sirian adarazır gumazır mam.

Israeliian kantri, bighiregh egh bar givaghham.

⁹ E fo, Israeliian kantrin faragha zuir nguibar ekiam, a Samaria.

Ezi Remalian otarim Peka, a Samarian nguibamın atrivimın ikia a gativagha an gari.

Kamaghın amizi, Ahas, ni oragh. Ia nighnizir gavgavim Godın ikian kogh, egh ia uaghan tugh gavgavighan kogham.”

¹⁰ Egha Ikiavıra Itir God, uam akar igharazim isa Ahas ganıngi. ¹¹ A kamaghın Ahas mikimasa Aisaia mikeme, “Ni Ikiavıra Itir God, nin God, an azaraghti, an ababanir arazitam akagh. Ni ababanir manatamın gansi ifongegh an azaragh. Egh ni, Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamın ababanir tamın ganasa, o ababanir overiamın ikegha izir ababanir tam, o danganir ni ifongezir manam, ni puram azaraghti God nin akaghham.”

¹² Ezi Ahas ghaze, “Ki mirakelin tamın gansi azangsıghan kogham. Ki Ikiavıra Itir Godın gavgavim ko araziba, dar gan da tuisıghan aghua.”

¹³ Ezi Aisaia an akam ikaragha ghaze, “Ia Atrivim Devitin ovavir boriba, ia bar deraghviram oragh! Ian araziba gumazamizibagh amima me bar ian amıra. Ia uaghan nan God, kamaghıram a damuti a ti ian amıragham, o? ¹⁴ Kamaghın, Ekiam uabi ababanir tam nin akaghham. Ababanir kam kamakın. Amizir gumazitam ko akuizir puvatızim navim asegh, otaritam bategham. Eghti

me ziar kam Emanuel a darigham.”†

15 “Eghti an aghung mangi egh biziba tuisighamin nighnizim iki suam, bizir manam a dera an a damuam, ezi bizir manam a ikufi, an a damuan kogham. Egh dughiar kamın, a hani ko sis amam, daghem sis, me bulmakau ko sipsipin oter eborimın dar ingari. §

16 “O Atrivim Ahas, ni datirighin atrivir kamningin atiati. Eghti aningın kantrining bar ikuvigham, eghti aningın nguazimning pura ikiam. Dughiar kamın borir kam, arazir manam a dera an a damuam, ezi arazir manam a ikufi, an a damuan kogham. Egh a tighar dagh foghamin dughiamin bizir kaba otivam. 17 Eghti Ikiavira Itir God ni ko nin gumazamiziba ko nin adarazi bagh dughiar bar kuram amadaghti a izam. Dughiar Judaba ko Israelia uari abigha ikia iza datirighin, osımtızir tam me batozir puvati. Ezi datirighin osımtızir bar kuram me bativam. Osımtızir kam a kamakin: Ikiavira Itir God, Asirian atrivimın amamangatighi, a Judaba bagh izam.

† 7:14: Hibrun akamin, ziam Emanuel, an mingarim kamaghın ghu, “God e ko iti.” § 7:15: Israelia gumazamiziba puvatizir danganimın ikiavira itir dughiamin, me dagher aviriba puvati. Egha me kamaghın oraki, Kenanin nguazim haniba ko oter eborir aviriba iti, egha me ghaze kar dagher bar aghuibara. Ni Ua Me Ini 3:8in gan. Egha me gin iza Kenanin nguazimın otivigha garima, hani ko oter eborim, aningra itir puvati, dagher guar aviriba uaghan iti. Kamaghın amizi, gumazir maba kamagh nighnisi, gumazir maba ghaze, borir kam dagher aghuibara damam, mati hani ko sis. Ezi gumazir maba ghaze, akar kamın mingarim bar igharavira iti. Me ghaze, azeniba bar dar dagheba bar ikuvigham. (Ni ves 21-25in gan.) Ezi dagher guar pumuning iti, hani ko oter eborir damamim o daghem sis, me oter eborimın an ingari.

18 “Eghti dughiar kamın İkiavıra İtir God bobemın İsipian diaghtıma, midorozir gumazir bar avırım, saghon mar İsipin Faneba bar dar suiabar ikegh, berezir bızir bar avırımın mın izam. Egh an Asiriaba bobemın men diaghti me aparir okoruabar mın izam. ¹⁹ Egh me kantri Judan danganıba bar dagh izıvaghı. Me danganir mozıba bar dagh izıvagh, dagıar torıba ko ogheba aghuir danganıba ko benir dikonıba itıba bar dagh izıvaghı.

²⁰ “Dughiar kamın, Ekiam Yufretisın Fanemın vongın Asirian atrıvım inıgham. An Ekiamın resan mın otogh, egh ia Judaba, a ian dapanarızıbagh isam. A ian ghuamasızıbagh isıva, ian dapanıba ko mıkarzir arızıba sara isam.

²¹ “Eghti dughiar kamın, apanıba izı ian bulmakauba ko sipsıpbav sogham. Eghti gumazıtam bulmakaun vamıra ko sipsipın pumuningra ikiti, ²² da oter eborir avıribar amuti da otıvam. Eghti an oter eborir kam inıgh damamin sisın ingaram. Eghti gumazamizir ikiavıra itir varazıra, me hanıba ko sisbar amam.

²³⁻²⁴ “Dughiar kamın ian azenıba bar moghıra ikuvıgham. Datırıghın wainın azenıba da wainın ikarızir 1,000pla iti, ezi azenıba vaghvagha dar ıvezim 1,000 kına. Eghti gın temer ataghatarıba itıba ko benir kuraba otıvıgh azenir kaba avegham. Eghti gumazıba danganir kabar asızıba burısı, me uan barir pıba sara mangam. ²⁵ Datırıghın gumazamizıba mıghsıar dozıbar dagheba oparı. Eghti gın temer ataghatarıba itıba ko benir kuraba otıvıgh mıghsıar dozir kaba bar, da avegham. Gumazamizıba dikonıbar atıating

egh me uam mangi azenibar ingaran kogham. Puvati. Me pura bulmakauba ko sipsipba ateghti, darara danganir kabar daru dagheba buriam.”

8

Asiriaba misoghsi izi Damaskus ko Samarian bizir aghuiba okemegham

¹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na migei, “Ni osirsi bizir ekiatam inigh, egh a gisin en akamin letan knir kabar, ziar kam osirigh, ‘Me Zuamiram Okemegh Zuamiram a Inigh Mangi.’ Ni bar deraviram an osirigh, eghti gumazamiziba deraviram an ganiva a diponam.* ² Egh akar ni osiramin kam gavgavim a daningisi, ni gumazir aghuir kamning inigh, ofa gamir gumazim Uria ko Jeberekian otarim Sekaraia, aning ganti, ni an osir.”

³ Ezi ki gin ghua uan amuim, a Godin akam inigha izir amizir mam, a koma akui. Ezi a navim asegha otarim bate. Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na migia ghaze, “Ni ziar kam a datigh, ‘Me Zuamiram Okemegh Zuamiram A Inigh Mangi.’† ⁴ Borir kam tighar kamaghin fogh suam, kar nan amebam ko nan Afeziam, ezi dughiar kamra, Asirian kantrin midorozir gumaziba izi Damaskusin nguibar ekiam ko Samarian nguibar ekiamin bizir aghuiba okemegh, mangi uan atrivim daningam. Ezi borir kam in

* **8:1:** Hibrun akam bizitam in mingarim deragha bigha mikemezir puvati. † **8:3:** Gumazir maba ghaze, akam inigha izir gumazim Asaia, an amuim uaghan akam inigha izir amizir mam.

ziamin mingarim kamakin, Zuamiram Okemegh
Zuamiram A Inigh Mangi.”

*Asirian atrivim Judaba dikabinasava ami, ezi
God me ko iti*

⁵ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin na migei:

⁶ “Ki Ekiam, ki Jerusalem boroghin itir dipam
Siloan min iti,
egha zurara aghumra ivemari.

Ezi Judan gumamaziba kamaghin nighnisi, Ki ti
gavgaviba puvati.

Egha me Atrivim Resinin gavgavim ko Is-
raelin atrivir kamın gavgavim ginighnigha,
atiatir bar ekiam men itima, agorogem
me misozima aghariba men amira.

⁷⁻⁸ Kamaghin amizi, ki Ekiam, ki Yufretisin Fanem
damighti,
an aperiam bar ekevegh danganiba bar da
avaragham.

Dipam nguibaba bar da avaragh, Yufretisin
Fanemin miriamin ikegh izi
kantri Judan otogham,
egh dipam bar buigh iziv anang gu-
mazimin firagharimin tugham.

Yufretisin Fanem, an Asirian kantrin atrivir gav-
gavim uan midorozir gumaziba ko men
nedazim.

Ezi e fo, God e ko iti!

Egha deravira e geghuvam,
mati kuarazir avizir bar ekiamning itim, an
aning onegha migha ghua

en nguazim bar, deravira an gari.”†

9 Ia deraviram oragh, ia kantrin roghira itiba ko saghon itibar gumazamiziba.

Ia uari akuvagh misoghsi gan iki.

Eghti ian gavgavim bighirighti,
ia digavir kuram damigh puram onganim damuam.

10 God e ko iti.

Kamaghin amizi, bizir ia damuasa nighnizim,
ia a damuti, ian tuavim pirighti, bizir kam otoghan kogham.

Ia bizir aviribav mikimam,
eghti dar dagheba puvatigham. §

Aisaia uan adarazi ko me Godram atiating

11 Ki Ikiavira Itir Godin gavgavim barazima, a nan anadima, a kamaghin na migei, “Ni gumazamizir kabar nighniziba ko arazibar gin mangan marki. 12 Gumazamiziba kamaghin mikim suam, gumazir maba kantri Juda gasighasighasa akam akiri, eghti ni uan adarazi ko kamaghin nighnighan marki, akar kam a guizbangira. Bar puvati. Egh gumazamiziba puviram atiating nighamin dughiamin, ia men min puvirama atiatingan marki. 13 Ia kamaghin fogh suam, Ikiavira Itir Godin Gavgavim Bar Itim, a Godin Bar Zuezim,

† **8:7-8:** Hibrun akamin ziam Emanuel kamaghin ghu, “God e ko iti.” Aisaia 7:14in aven, Aisaia ghaze, boritam otoghti me ziam Emanuel a darigham. Aisaia ti borir kam ginighnigha ghaze, “Emanuel.” § **8:10:** Hibrun akar kam Emanuel a kamakin, “God e ko iti,” a ziar kam ko magh ghu Emanuel. Ni Aisaia 7:13-15 ko 8:7-8in gan. **8:12:** 1 Pita 3:14-15

egha arazir aghuibara ami. Ia anariram atiat-ingiva an apengan iki. ¹⁴⁻¹⁵ A gumazamizibar mogomer danganir bar gavgavimîn mîn iti. Egha a dagiamîn mîn Israelia ko Judan gumazamiziba aruir tuavimîn iti. Eghti men aviriba uan dagariba asi daghiri ikuvigham. Ezi Jerusalemîn gumazamiziba, an azuazimîn mîn men suighasa iti. Eghti men aviriba azuazir kamîn guam. Jerusalemîn gumazamiziba, ki guizbangira azuazimîn mîn men suighasa iti.”

Ekiam damuasa mikemezir biziba, Aisaia dar mizua iti

¹⁶ Nan suren gumazibar damazimîn, Ikiavira Itir God na ganingizir akar kaba,
ki da osirigh, da righiva da ikegh kandelin
grisin anemighirigh,
uan ababanim isi kandelin gris datighti,
da deraghvira ikiam.**

¹⁷ Egh ki datirighin, Ikiavira Itir God damuasa
mikemezir biziba,
ki puram a mizuam da bagh gan ikiam.
Ki fo, an akirim ragha Israelian gumazamizibagh
asagha gifa,
egh a ua ragh men ganan kogham.

8:14-15: 1 Pita 2:8 ** **8:16:** Aisaia akam osirigha ghaze, Gumazamiziba Godin akabar gin mangan koghti, God ghaze a bizir kabar amuti da otivam. Egha Aisaia akar kabar akinafarim righa, a savsuigha, kandelin gris isa tongiram a gati, egha a uan ababanim isa kandelin gris gisin ati, eghti gumazitam an akaba angaran kogham. Kamaghin amizi, bizir kaba gin otivighti, gumazamiziba an akinafarir akar irighizir kam kuigh akar an osiriziba dipon kamaghin guizin fogh suam, Aisaian akaba, da guizbangira. **8:17:** Hibrû 2:13

Eghti ki nighnizir gavgavim an ikivira ikiam.

18 Ia gan. Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Saionin Mighsiamin ikiava, borir kaba na ganingi. Ezi ki uan boriba ko an e atizi e Israelian gumazamiziba bagha, ababanimin min iti. Eghti me en ganiva, Godin Arazibagh nighnigham.††

Godra uan gumazamiziba bizir aghuiba me ganidi

19 Eghti gumazamiziba ia mikimti, ia mangi gumazamizir oveaghuezibar duaba ko mikim, me da nighniziba iniam. Egha me kuarazibar min imoba, sighsirir akabar migei. Ezi gumazamizir oveaghueziba, me nighniziba gumazamizir angamira itibar aningan iburagham. Kamaghin amizi, e tizim bagh aseba ko gumazamizir oveaghueziba da nighniziba iniasa ivemara me bagha zui? Puvati. Arazir kam ikufi. Me uan God bagh mangi. 20 Me Godin Araziba ko an Akar Gavgaviba ko, an nighnizim gifogh. Egh me kamaghin damighan kogh, me mitarmemin averara ikiti, aminim me bagh tiraghan kogham, eghti me dughiar aghuitamin ganighan kogham.††

8:18: Hibru 2:13 †† **8:18:** Aisaia Godin akam akunigha gifa. A datirighin aghumra iki ganti, God damuasa ifongezir bizibar amuam. Eghti gumazamiziba Aisaian ganiva egh an boribar ziabar mingaribagh nighnighiva, a me mikemezir akabagh nighnigham. Ni Aisaian boribar izibar mingaribagh fofoghsi, ni Aisaia 7:3 ko 8:3-4in gan. Ves 17-18in akar kam, "Israelin gumazamiziba," a kantri Israel ko kantri Judan gumazamizibav gei. †† **8:20:** Ves 19 ko 20in, Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati.

21 Puvati. Me bar dughiar kuram iniam. Me navir osimtızir dafaba ikiti, mitiriaba men aghiti, me pura tintinibar kantrin aven daruam. Mitiriam me damuti me atar, akar kurabar uan aseba ko atrivim mikimam. Me kogh overiamın ganıva, 22 vın nguazımın gan, egh me bar bizir aghuitamın ganıghan kogham. Bar puvati. Me osimtıziba ko dughiar kuramra danganıba bar da gan ikiam, mati amınırbirim bar me avara. Egh me osimtızim gitavıragh arımangamın tuavıba puvatıgham.

9

Godın, gumazamizıba bar akueghsi, an atrivir aghuım me danıngam

1 Eghti gın, osimtıziba aterir darasi, me uam osemeghan kogham. Ia fo, Ikiavıra Itir God, fomıra Naptalı ko Sebulunın anababar nguıbaba bar dagh asıghasıghızı, me bar aghumsıki. Eghti gın dughiatam iziti, tuavir ongarımın zuımın boroghıra itir danganım, ko Jordanın Fanemın dadarir vongın itir danganım, a Galilin Distrıghın nguazım, danganır kam Kantrin Igharazıbar Gumazamizir avırıba uaghan an aven iti, nguıbar kaba uaghan bar moghıra, men dughiar kuraba da gıvaghti, me ziar ekiam iniam.*

2 Gumazamizir arazir kurabar mitatemın aven aruıba,

9:1: Matyu 4:15 * **9:1:** Asiriaba izava kantri Israelin misogha, Sebulun ko Naptalin anababar nguıbaba ko nguıbar ıgharazıba ko Galilin Distrıghın notın amadaghan itir nguazıba ini. Nı 2 Atrivıba 15:29ın gan. Kantrin kamın danganır kam, an ziar mam Galili.

9:2: Matyu 4:16; Luk 1:79; Efesus 5:8; 5:14

me datirighin angazangarir ekiamin gari.
 Me danganir mitatemin apiaghav ikiava are-
 meghasava ami,
 ezi datirighin aminim tirazi angazangarim me
 gisira.

³ Ikiavira Itir God, ni uan gumazamizibagh
 amizima, me bar aviraseme,
 Ni me gamizi, me bar akonge.

Me nin damazimin bar akongezir arazir kam,
 mati me azenibar dagheba asia da bagha bar
 akonge.

Egha mati midorozir gumaziba midorozim
 gamigha givagha,
 bizir me iniziba da tuiragha uari ganiga
 bar akonge.

⁴ Gumazamiziba bar akongezir bizim, a kamakin:
 Ni fomira Midianin kantrin gavgaviba
 apiragharighizi moghin,
 datirighin men apanibar gavgaviba
 apiragharigha gifa.

Guizbangira, apaniba faragha nin gumazamiz-
 ibagh ativagha,

me gamima, me mati bulmakaun mam, gu-
 mazim ter ararim isa an tuem gatigha,
 ingangarim zuamiram a damuasa, a
 gahora a misosi.

Ezi ni apanibar aghoriba ko ter arariba
 apiragharighizi,

me ua nin gumazamiziba paza me gamir pu-
 vati.†

† **9:4:** Fomira Midiania paza Israelia gami, ezi Gideonin da-
 farimin Ikiavira Itir God men gavgaviba apiri. Ni Gumazir Da-
 paniba 6:1-6 ko 7:9-25in gan.

⁵ Guizbangira, midorozir gumaziba midorozir korotiar aghua ghua misoziba, avim bar dar isigham.

Men dagarir asuaba ko men korotiar gumazibar ghuziba itiba, avim bar adar isigham.

Eghti osimtiziba bar givaghtima, dughiar aghuim otogham.

⁶ Bar guizbangira, otarir mam amebam e bagha a bate, a borir God e ganingizir mam.

Eghti an e gativagh en ganamin arazir kam, mati gumazim dipenir akinir dafam uan dipizim gatigha aneteri.

Kar an ziaba,
Gumazir Nighnizir Bar Aghuiba Anidim,
ko Godin Gavgaviba Bar Itim,
ko Afeziar Zurara Ikiavira Itim,
ko Atrivir Dabirabir Aghuim ko Navir Amirizim Anidim.

⁷ Eghti atrivir kam, Atrivim Devitin danganim inigh,

Devitin atrivir dabirabim daperagh gumazamizibar ganam.

Eghti a gumazamizibagh ativagh men ganamin gavgavir kam, an ekiv mangivira ikiam.

Kamaghin midoroziba ua puvatighti, gumazamiziba navir amirizimin ikia, deraghvira dapiagh iki mamaghira ikiam.

Atrivir kam, guizın arazimın gın ghua biziba der-
 agha da tuisigha,
 Godın arazir aghuibara amuasavira iti.
 A kamaghın damuti,
 an atrivir ingangarim datırighın ikegh gav-
 gavigh mangivira ikiam.
 Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim, uan gu-
 mazamiziba guizbangira bar me gifonge,
 kamaghın amizi, a bizir kam damighti an
 otogham.

Ikiavira Itir God Israelia gasighasiki

- ⁸ Ekiam mikemegha gıvagha ghaze,
 a kantri Israel gasighasıgham, kar Jekopın
 ovavir boriba.
 Eghti dughiar kurar kam me batoghti,
⁹ Samarian nguibar ekiamın itir gumazamiziba
 ko, Efraimın adarasi,
 me bar kamaghın fogh suam, Ekiamra bizir
 kamın me gami.
 Egha me datırighın ghaze, me bar pin mar iti,
 egha uarira uan ziaba fe.
 Me kamaghın miğei,
¹⁰ “Apaniba en brighın dipeniba akaragharigha,
 en temer fikba okaghariki.
 Ezi e da bagha naviba ikuvir pu, da pura
 biziba.
 Puvati. E dagiaba aghoregh dipenir bar gavgav-
 ibar ingaram.
 Egh temer fikbar danganibar, temer sidan bar
 aghuiba oparam.”
¹¹⁻¹² Ezi Ikiavira Itir God Israelian anıngaghe,
 kamaghın amizi, a men apanibar naviba
 fegha gıfa, eghti me izi me misogham.

An aruem anadi naghin Siriabar naviba fe, me
Atrivim Resinin adarasi.

Egha a uaghan aruem uaghiri naghin Filis-
tiabar naviba fe.

Egha a uaghan Israelia misogh, me dikabinasa
Atrivim Resinin apanibar naviba fe.

Ekiam kamaghin amigha gifa,

ezi bizir kam an aningagharim agivaghan
kogham.

Puvati. A ivezir kuram isi me daningvira
ikiam.

¹³ Ezi Israelian gumazamiziba navibagh irazir pu-
vati.

Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ivezir
bar kuram me ganingi,

ezi me uamategha a baghavira izir puvati.

¹⁴ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God, kantri Israel
gasighasiki.

Guizbangira, an aruer vamiran Israelin da-
panim ko puem atu.

A dughiar vamira, a iruer dafarim ko
ighurunim gighizazi aning iri.

¹⁵ Dapanim, a gumazir aruaba ko gumazir ziar
ekiaba itibar ababanim.

Ezi puem, a gumazir akam inigha iziba, me
akar ifavaribar gumazamizibagh anidiba,
men ababanim.

¹⁶ Gumazir dapaniba tuavir aghuim ko arazir
aghuim men akazir puvati.

Kamaghin amizi, gumazamiziba okam
nighnigha pura tintinibar ghue.

17 Gumamazir kaba bar moghira God ategha
arazir kurabagh ami.

Me bar akar kurabav gei.

Kamaghin amizi, Ekiam bar moghira me
gasighasigham.

A gumazir igiatam ateghtima a ikian kogham.

Egh an amizir paba oveaghueziba ko
borir ameboghfeziaba oveaghuezibar
apangkuvighan kogham.

Ekiam kamaghin damuam, eghti bizir kam an
aningagharim agivaghan kogham.

Puvati. A ivezir kuram isi me daningvira
ikiam.‡

18 Gumamazibar arazir kurabara me
gasighasisi.

Mati avim benir ataghatariba ko ogher
kurabar isia ghua, temer dafaribagh irigha
ghua, ruarir ekiam girizi a isi.

Ezi maburan migharim dikavigha ghua-
vanadi.

19 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim
bar aningaghegha, nguazir kamin
ruaghatevibar itir gumamaziziba bar me
gasighasiki.

A mati avim ruarir ekiamin isia bar a
gasighasighizi moghin, bar me gasighasiki.

Gumamaziziba uaghan vaghvagha men
nighnizibar gin ghua,

igharaz darazi dikabinasava ami.§

9:17: Aisaia 5:25; Maika 7:2 ‡ **9:17:** Hibrun akam deragha
migirigiar kamin mingarim abighizir puvati. § **9:19:** Hibrun
akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

20 Me gumazamizir igharazibar biziba, tintinibar da okimasa.

Eghti bizir kaba men ifongiaba agivan kogham.

Me mati gumazim dagher aviriba apavira ikiava izivazir puvati.

Egha me uaghan arazir kamra, uan ikizibagh amua me gasighasisi.**

21 Manasen anabamin adarasi, Efraimin anabamin adarazi abinasa,

ezi Efraimia Manaseba abinasa.

Egha aning uaghan Judaba abinasa.

Kamaghin amizi, Ekiam me ateghti me uarira uarigh asighasigham,

eghti bizir kam an aningagharim agivaghan kogham.

Puvati. A tighar ivezir kuram isi me daningvira ikiam.

10

1-2 Iavzika! Ia gumazamizir kamagh amiba, ia bar ikuvigham.

Ia gumazir onganarazibagh amibagh ifar men biziba iniasa

arazir igiar igharagha garir aviriba arigha, da osirigha me gasighasisi.

Ia arazir kurar kaba arigha dar gin zuima,

nan gumazamizir onganaraziba kotin aven, uan biziba bagha mikimasa izima,

ia guizin araziba ategha arazir kurar ia arizir kabar, me dikabirima,

** 9:20: Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

me bizir me iniamba isir puvati.
 Egha arazir kamra, ia amizir paba oveaghuezibar
 biziba okiava,
 borir ameboghfeziaba oveaghuezibar biziba
 saram okei.

³ God ian arazir kurar ia amir kaba ikarvagh, ia
 gasighasighti, ia manmaghin damuam?

Dughiar kam, a kantrin saghon itimîn gumaz-
 iba inigh iziti,

me aminir gavgavimîn mîn izi ian
 bizibagh asighasighti, ia manmaghin
 damuam?

Ia ti ivegh mangi tina dama akurvazim iniam?

Ian ziar ekiam ko bizir avirir ia iniziba, ia ti
 managh dar arighti, da deraghvira ikiam?

Bar puvatigham!

⁴ Ia bizitam damuva avegham. Bar puvatigham.

Ian tarazi midorozimîn arimighiregham.

Me ian tarazir suigh mangiti, ia kalabuziabar
 tongin bar atiatigh teviba apirigh mam-
 aghira ikiam.

Ia osimtizir bar kurar kam gitaghan kogham.

Ikiavira Itir God bizir kabar amuti, da ia bativam,
 eghti bizir kam an aningagharim agivaghan
 kogham.

Puvati. A tighar ivezir kuram isi me
 daningvira ikiam.

Asirian kantri ikuvigham

⁵ Egha Ikiavira Itir God kamaghin migei:

Asirian kantrin gumazamiziba, mevzika! Me bar
 ikuvigham.

Ki uan gumamaziziba puvira men atari.
 Kamaghin ki datirighin ingangarim isi Asirian
 kantrin gumamazizibar aningti,
 me nan aghorimin min otoghti,
 gumamazizir nan navim gamima a ikuviziba,
 me ivezir kuram me daningiva me
 gasighasigham.

⁶ Nan gumamazizir kaba na ategha uamategha
 nguazir kamin bizibagh amua, na gamizi
 ki bar men aningaghe.

Kamaghin amizi, ki Asiriaba amadaghti,
 me mangi gumamazizir ki aningaghavira itir
 kabagh asighasigh,
 egh me dikiti me mati gumazim tuavir
 beghneazim diti moghin me magiram.

Egh me uan ifongiabar gin mangi men bizir
 aghuiba me dama da mikegh,
 da inigh uan kantrin mangam.

⁷ Ezi Asirian atrivimin nighnizim, nan nighnizim
 ko voroghira ghuzir puvati.

A ghaze, a kantrin avirir igharaziba uaghan
 bar dagh asighasigh,
 da agivasa nighnisi.

⁸ A uabi fa kamaghin migia ghaze,
 “Ki ghaze, ki kantrin aviribar atriviba abinigha
 men nguibar ekiaba ini.

Ezi atrivir ki abiraziba,
 me nan midorozir gumazibar, gumazir
 dapanibar iti.

⁹ Ki misogha nguibar ekiar kaba ini:
 Kalno, Karkemis, Hamat,
 Arpat, Samaria, ko Damaskus.

¹⁰ Ki kantrin aviriba abiragha fo,

men asebar marvir guar aviriba men iti.
 Ezi men aser kaba, da tong men akurvazir puvati.
 Ki ghaze, marvir guar kaba, Jerusalem ko
 Samarian marvir guabagh afira.

11 Ki Samaria ko an aseba ko marvir guabagh
 asighasigha gifa.
 Egh arazir kamra, ki Jerusalem ko an aseba ko
 marvir guabar amuam.”

12 Asirian atrivim ghaze, a bar pin mar ikia bar
 gavgafi, egha a uabira uan ziam fe. Eghti gin
 nan Ekiam, a faragha mikemezi moghin, a Saionin
 Mighsiamin iki, a Jerusalemn nguibar ekiam, a
 uan ingangariba bar dar amigh givaghti, a gin
 uamategh mangi izevir kuram Asirian atrivim
 daningam. 13 Ekiam orasi, Asirian atrivim uabira
 uabi fa, kamaghin migei:

“Ki bizibar amuamin nighnizir bar aghuim iti.
 Kamaghin amizi, nan gavgavim ko fofozimin,
 ki bizir kabagh ami.

Ki kantribar mitaghniaba akaragharigha gifa, ezi
 da bar nan apengan iti.

Egha bizir bar aghuir me akumakua
 arighiziba, ki da ini.

Ki bar gumazir gavgavim, kamaghin ki kantrin
 kabar atrivibagh afragha, me dikabini,
 mati bulmakaun apurir ekiam misosi.

14 Nguazir kamn itir kantriba bar, mati kuarazir
 mikonir mam,
 ki, men bizir aghuiba, mati kuarazir
 mikonimin, gumazim kuarazir aroriaba
 isi moghin, nimira bar da ini.

Kuarazir amebaba ikia, nan gari puvati.
 Mevzika! Kuarazir amebatam uan aroriaba
 bagha ara nan agintighizir puvati.
 Ki pura men biziba okemegha da inigha
 ghu.”

15 Atrivim uabi uan ziam fe, ezi Ekiam kamaghin
 azaragha ghaze,
 Sobiatham ti uabi fi kamaghin mikim suam,
 a uabi gavgaviba iti, ezi an gavgavim gumazir
 an suirazimın gavgavim gafira, a?
 Puvati, nighnizir kam ongani.

Eghti son tam ti uabi fi suam,
 a uabi gavgaviba iti, ezi an gavgavim gumazir
 an suiragha temem pungizim gafira, a?
 Puvati, nighnizir kam ongani.

Eghti itazitam ti uabi fi suam,
 a uabi gumazitamın suiragh, a inigh misoghsi
 mangam, a?
 Puvati. Nighnizir kaba, bar ongani.

16 Ezi Ekiam, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
 Itim,
 a ziar ekiam ko gavgavir ekiam iti.

Egh a datirighin arimariar bar kuratam
 amadaghti,
 an Asiriabar midorozir gumazibar amu, men
 gavgavir ekiam agivagham.

Egh a uaghan avim damighti,
 a dikavigh isi mangi men biziba bar da
 agivagham.

17 Ekiam, a Israelian Godin Bar Zuezim,
 a Israelian gumazamizibar angazangarimın
 mın iti.

Egh Asiriaba, an avir bar dafamin min otogh,
men kantri daboroghti, a isigham.

Egh dughiar vamiran, a Asirian oghevsevir
kurabar apueghti,
da bar isigham.

18 Egh afiragh mangi temer ekiaba ko nguazir
aghuir azenibar ingaramim sara
daboroghti,
da bar isigham.

Ikiavira Itir God, Asiriabagh asighasigh, bar men
duaba ko mikarziba agivagham,
mati arimariam gumazim puv a gamizi, an
gavgavim bar magari ameregh givagham.

19 Eghti Asirian kantrin temer vaghvazibara
mitivighiv ikiti,
borir iririvitam uaghan da mengan fogham.

*Gumazamizir ikiavira itir varazira,
uamategham*

20 Jekopin ovavir boriba, datirighin uan apani-
bar atrivir me misogha itim, me an atiatighava,
an apengan ikia uarir akurvaghasa an dia. Eghti
gin izamin dughiam otoghti, Israelian ikiavira itir
varazira, apanir kam bagh gan uarir akurvaghsi
nighnizir gavgavim an ikian kogham. Puvati.
Dughiar izamimin, me Ikiavira Itir God baghvira
iki nighnizir gavgavim an ikiam. A Israelian Godin
Bar Zuezim, eghti me guizin an akamin gin mangi
uarir akurvaghsi, anarira mizuamam. 21 Gin,
Jekopin ovavir boribar gumazamizir ikiavira itir
varazira, me uamategh Godin Gavgavir Ekiam

Itim bagh izam.* ²² Fomira, Israelian gumazamiziba, mati ongarimin itir gigimin min, bar aviraseme. Ezi God ghaze, me bar ikuvigham. God uan arazir aghuimin gin mangiva ivezir kurar kam me daningam. Eghti gin men gumazamizir ikiavira itir varazira uamategh uan nguibabar izam. ²³ Ekiam, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a nguazir kamin kantriba bar, a ivezir kuram isi me daningasa mikemegha gifa, egh a bar me gasighasigham.

²⁴ Nan Ekiam, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kamaghin migei, "Ia nan gumazamizir Saionin nguibar ekiamin itiba, ia Asiriabar ati-atingan marki. Me, Isipia fomira uan itaziba isa ia misogha, paza ia gamizi moghin, me ia damuam, eghti ia men atiatingan marki. ²⁵ Nan navim ia bagha ikuvighavira iti, kamaghin, ki Asiriaba ataghizi me ia gasighasisi. Eghti ki, kiran oveghangin, uan adarir ian itim agivagh, egh raghirigh Asiriabagh asighasigham. ²⁶ Ki, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki me misogham, mati ki fomira Midiania, Orepin Dagiamin boroghin benim isa me fozorogha me misoke. Egha mati, ki fomiram Isipin kantrin, uan asadivir aghorim ghufegha ongarim gisin amadazi, apaniba ongarir torimin bar ikufi.† ²⁷ Asiriaba datirighin ia gativagha ia gasighasisi, mati gumazim ter otevim, bulmakaun firim gatigha, an abirima, a ingangarim gami. Datirighin Asiriaba bar der-

* **10:21:** Hibrun akamin akar kam, "Gumazamizir varazira uamategh izam," a mati Aisaian otarir mamn ziam. Ni Aisaia 7:3in gan. **10:22:** Rom 9:27 † **10:26:** Ni Gumazir Dapaniba 7:23-25in gan.

aghaviram apiazi, ia paza iti. Ezi men arazir kam na gamima, nan navim puvira nan isi. Kamaghin, ki gin izamin dughiar kamın, ki Asiriabar gav-gavim agivaghti, me uam osimtıziba ia daningan kogham.”†

Apaniba Jerusalemia misoghasa izi

28 Apaniba Ain nguibar ekiam boroghın iza a gitagha, Mikronın nguibar ekiamın otivigha gıfa.

Me uan dagheba ko biziba isa Mikmasın nguibar ekiamın da ariki.§

29 Me uaghira daghurir dipamın faghafiagha, binigha ghuanaga, dimangan Geban nguibar ekiamın akui.

Raman nguibar ekiamın itir gumazamiziba bar atiatingi.

Ezi, Gibeau nguibar ekiamın itir gumazamiziba, kar Atrivim Solın nguibar ekiam, me anetegha are.

30 O Galimın nguibar ekiamın itir gumazamiziba, ia pamtemın dim.

Ia Laisan nguibar ekiamın itir gumazamiziba, ia kuariba arighıva oragh.

Ia Anatotın nguibar ekiamın itir gumazamiziba, iavzika!

Ia ti akabagh asa.

† 10:27: Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati. § 10:28: Nguibar ekiam igharazir kaba da notın amadaghan Jerusalem boroghın iti, kamagh amizi, notın amadaghan itir apaniba Jerusalem gasighasighsi izıva, me faragh Ain nguibar ekiam ko nguibar ekiam kaba batogham, dar ziaba ves 28-32in iti.

31 Matmenan nguibam ko Gebimın nguibamın itir gumazamiziba,
me uari mongasa danganiba buriava, aregha gifa.

32 Apaniba datırighın Nopın nguibar ekiamın otivigha gifa.
Egha Saionın Mıghsıamın amadaghan gara,
uan dafariba apıra,
uan gavgaviba akakagha ghaze,
me Jerusalemın nguibar ekiam
gasighasighasa uari baraki.

33 Ia oragh!

Ekiam a Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itim,
a gumazir ziar ekiam ko gavgavim itiba dikabırigham.

Me datırighın temer ekiar ruaribar mın iti,
eghtı a me okıtı me iregham.

34 Me mati Lebanonın temer aghuibar mın mitivigha gavgavigha iti,
egha mati temer dafar ruarir bar ruarir pızımın itibar mın iti.

Egh a me gasighasigham,
mati gumazim sobiam inigha temer ekiar kaba okıtı da iregham.

11

Atrivir igiam, dabirabir aghuim me danıngam

¹ Jesin ovavir boriba, mati temer povim me an okegha gıvazi,
an dakam ikiavıra iti.

11:1: Aisaia 53:2; Jeremaia 23:5; Sekaraia 3:8; Aposel 13:23; Akar Mogomem 5:5; 22:16

Eghti gumazir mam otogham,
 mati temer ghuzir igiam temer dakar
 kamın otogh mavanangam.*

² Eghti Ikiavira Itir Godin Duam izi gumazir kam
 gizivagh a ko iki,
 egh fofozir aghuim ko nighnizir aghuim a
 daningam.

Eghti an atrivir gavgavimın ikiva,
 deraghvira ingangarim damuamin fofozim
 ikiam.

Egh a deraghvira Ikiavira Itir God gifogh,
 an atiatingiva zurara an apengan ikiam.

³ Eghti Ikiavira Itir Godin atiatir arazir kam a
 damuti,
 a bar akuegh mamaghira ikiam.

Egh kotiaba baraghamin dughiam,
 a pura gumazimın ganganimın ganiva, a
 tuisighan kogham.

Egh a gumazamizir tintinimın migeir akaba,
 a pura da baragh da tuisighan kogham.
 Bar puvatigham.

⁴ A kotin aven guizin arazir aghuimın gin mangi,
 ongarazibar migirigiaba baragh,
 deraghvira me tuisigham.

A nguazir kamın itir gumazir uari abira aghumra
 itiba,
 a men osimtiziba baragh, me tuisigh men
 akurvaghham.

* **11:1:** Jesi, an Atrivim Devitin afeziam. (Ni 1 Samuel 16:10-13in gan.) Temer ghuzir igiar kam oto, a mati Devitin ikizimın otozir atrivir igiamın ababanım. **11:2:** Aisaia 61:1; Matyu 3:16; Jon 16:30; 2 Timoti 1:7 **11:4:** Aisaia 9:7; 49:2; Malakai 4:6; 2 Tesalonika 2:8

An akam me daningti, nguazir kamın gumazir kuraba, ivezir kuram iniam.

A mikimti, gumazir kurar akaba batoziba arımıghiram.

⁵ An arazir aghuim mati gumazim letın uabi amıghiri,

an an ikiti, a gumazamizibar ganam.

Eghti an nıghnızir gavgavir arazir aghuim gamim, mati inim gumazimın evarim avara,

an an ikiti, a uan ingangarım damuvıra ikiam.

⁶ Eghti afiar atiaba ko sipsipın nguziba uari inigh deraghvıra ikiam,

eghti lepatba, da kaziar ekiabar mın gari, da memen nguziba ko dakuam.

Eghti bulmakaun nguziba ko laionın igiaba daru egh uari inigh damam,

eghti borir dozir mam men gan men aku men faragh mangam.

⁷ Eghti bulmakauba ko beaba uari inigh damiti, men nguziba uari inigh dakuam.

Eghti laionba bulmakaubar mın dadabar amam.

⁸ Eghti borir dozir oteba apavıra itiba,

me kuruzir imeziba itibar mozibar boroghıra ikararangam.

Eghti borir oteba ataghiziba,

uan dafariba isi kuruzir kuraba itir mozibar aven dar arıgh, egh deraghvıra ikiam.

⁹ Dughiar kamın, nguazimın itir gumazamiziba bar deraghvıra Ikiavıra Itir God gifogham.

Eghti fofozir kam, nguazimin otevíba bar
dagh izivagham,
mati ongarim bar ghua uan danganimra
tu.

Kamaghin amizi, God baghavira itir mighsiamin
itir gumamaziziba ko, gumamazizir
igharaziba bar moghira
uari inigh deraghvira ikiva,
tav pazi tav damuan kogh, egh me
gasighasighan kogham.

*Judan gumamazizir ikiavira itir varazira, me
uamategh izam*

¹⁰ Eghti dughiar kamín, atrivir igiam, Jesin ovavir
boribar tongin otogh,
mati temer ghuzir igiam, temer dakar kamín
oto.

Eghti gumamaziziba bar an ganti, a me
bagh ababanimin min ikiam.

Eghti gumazir kamra, kantribar gumamaziziba a
bagh izi a baghvira ikiam.

Eghti an Dipenir an avughsi ikiamim,
bar gavgavigh ziar bar ekiam ikiti, an
angazangarim bar me gisiragham.

¹¹ Egh gin ua izamin dughiamin, Ekiam
uamategh uan agharim ghufegh uan gavgavim
akagh, uan gumamaziziba inigh uamategh izi,
men nguibabar me arigham. Kar gumamazizir
ikiavira itir varazira, me kantri Asiria ko, Isip
ko, Itiopia ko, Elam ko, Babilonian kantri ko,
Hamat ko, Mediterenianin Ongarir Ekiamin
arighatizibar ikiavira itiba.

12 Kantriba bar dar gumazamiziba gansi, Ekiam
nir avizim ghufegh ababanimin min ane-
saragham,
egh a Israelia ko, Judan gumazamizir apaniba
inigha ghua kalabuz gatiziba, a ua me aku-
vagham.

Me datirighin tintinibar ikia nguazir ruaghate-
viba bar dar iti,
eghti Ekiam ua me inigh izam.

13 Eghiti gin kantri Israel ua navir kuram kantri
Judan ikian kogham.
Eghiti kantri Juda, uam kantri Israelin
aningagheghan kogham.
Puvati. Aning uaning inigh deraghvira
dapiam.

14 Aning uaning inigh mangi aruem uaghiri
naghin itir Filistiaba ko misogham.
Egh aning misoghiva aruem anadi naghin itir
gumazamizibar bizir aghuiba iniam.

Aning kantri Idom ko Moap ko, Amonin gumaza-
miziba dikabiragh,
kantrin kaba gativaghti, me men apengan
ikiam.

15-16 Ikiavira Itir God, Ongarir Aghevim damighti a
bar dakegham.
Egh aminir fefer bar puvira ivaim damighti a
izam,
eghti aminir kam, Yufretisin Fanem
damighti a daki mangi suvigham.

Egh a 7plan dipar eghuravibar emir mangam.

Kamaghin amizi, dughiar kamın tuavim, tu-
avir ekiamın mın bar ekevegh aruegham,
eghti gumazamiziba Asiria ategh daru
iziti, men dagarir asuaba tong kumku-
mighan kogham.

Tuavim Israelia bagha kuiagherizi me Isip ategha
izezi moghin,
bizir kam uaghan kamaghıram otivam.

12

Ekiam mınabir ighiam

¹ Eghti gin izamin Dughiam otoghti, ia Israelia
kamaghin igham damuam:

“O Ikiavıra Itir God, ki nın ziam fe.

Nı nan aningaghe, ezi nın aningagharim gifa,
ezi ni bar deraghavıra nan asughasugha gavgavim
na ganıdi.

Ezi datırighin nan navim deraghavıra iti.

² “İa oragh! God nan akuragha ua na ini.

Eghti ki nıghnızir gavgavim an ikıva atiatin-
gan kogham.

Ikiavıra Itir God, a Godra, a na gamima, ki gavgav-
igha iti.

Guızbangıra, a nan Akurvazir Gumazim, ezi
ki an ziam fava onger akam gami.”

³ Mozir dıpam, gumazir kuariba pırıba, anepa bar
akonge.

Ezi kamaghıra, God uan gumazamizıbar
akuragh ua me inighti, me bar akuegham.

⁴ Dughiar kamın ia kamagh mikimam:

“E Ikiavira Itir God, an ziam dipon, egh a minabıva,
uarir akurvaghsi an dimam.

Egh ingangarir ekiar an amizibar gun kantribar gumazamiziba bar moghıra me mikimıva,
an ziar ekiamın gun mikim.

⁵ Ia Ikiavira Itir Godın ingangarir bar ekiar an amiziba bangın,
a bagh onger akabar amu an ziam fam!
Ia nguazir kamın gumazamiziba bar me mikim suam,
God ingangarir ekiabagh ami.”

⁶ O Saionın Mıghsıamın itir gumazamiziba, ia fo,
Israelian Godın Bar Zuezim, a ian tongın ikia ingangarir ekiabagh amua, ziar bar ekiam iti.

Kamaghın amizi, ia pamten dimıva arang bar akuegh onger akabar amu.

Aisaia, Godın akamın, gun kantrin mabav gei

13

(Sapta 13--23)

God kantri Babilon gasıghasıgham

¹ God kantri Babilon gasıghasıghasa, kamaghın, a irebamın mın garir bizimın aven, akam isa Emosın otarim, Aisaia ganıngi. ² A kamaghın mıgei:

“Ni nan nir avızir pın itim isi ababanimın mın
 temeba puvatızir mighsiar mamın a
 kuasagh,
 eghti midorozir gumaziba an ganigh izi uari
 akuvagh ikiam.

Ni pamtemın men dımtı, me zuamıra izi.
 Eghti ni uan dafarim ghufegh, Babilonın itir
 gumazir aruar uan ziaba feba, tiar akar
 ekiabar amadaghan men akagh,
 egh me amadaghti, me mangı me ko
 misogh.

³ Ki Babilon bagha nan navim bar nan ikufi,
 egha ki uabi uan midorozir gumazir aghuir
 bar gavgaviba amısevegħa, men diazi, me
 ize.

Egha ki Akar Gavgavim me mikeme, eghti
 me mangı Babilonia ivezir kuram me
 danıngam.

Midorozir gumazir kaba, ziar ekiaba iti,
 egha Babilon misogħasa bar akonge.”

⁴ Ia mighsiabagh isın niğınir dafar kam baragh,
 kar gumazir bar aviribar niğınim.
 Kantrin aviribar midorozir gumaziba iza
 uari akufa.

Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itim,
 misogħasa uan midorozir gumaziba akufa.

⁵ Me kantrin bar sagħon itimın ikegha ize,
 egha me mati Ikiavıra Itir Godın piba ko
 bariba.

A bar anıngaghegha, me akuvagh me damuti,

me nguazir kamın itir kantribagh asighasigh,
bar me agıvaghām.*

6 İkiavıra İtir God İzamin Dughiar Ekiam, a
roghıra izegha gıfa.

Kamaghın amızı, ia bar puvıram azıva arang.
Dughiar kamın, Godın Gavgavım Bar İtim,
dughiar bar kuram amadaghtı a izam.

7 Bizir kam bangın, gumazamızıbar aghariba bar
men amıraghtı,
men gavgavıba bar gıvaghtı, me uan navıbar
aven bar atiatingam.

8 Me nıgh bar atiatıghıva, mızazir bar ekiaba
baragham,
mati amızım borım batasa mızazım isi
moghın, me mızazım iniam.

Me dıgavır kuram damutı, men guabara uarır
akakagh suam,
me mızazır bar ekiam isi.

Egh me uarıra uan guabar ganamin dughiamın,
me bar atiatıgham.

9 Bar guızbangıra, İkiavıra İtir God İzamin
Dughiar Ekiam, a izı,
kar İkiavıra İtir God uan anıngagharır ekiam
sara izasa mısevezır dughiam,
egh nguazır kamın itir ruaghatıvıba bar dagh
asighasıghıva,

* **13:5:** Gumazir maba kamagh nıghnısi, Hıbrun akam, a
“Nguazır kamın itir kantriba bar,” a dav geır puvatı. Me ghaze,
Hıbrun akam kamaghın mıgeı, “Kantrın kamra nguıbaba bar an
ıtı.” **13:6:** Joel 1:15 **13:8:** Onger Akaba 48:6; Aisaia 21:3

gumazamizir arazir kurabagh amiba me bar
me agivagham.

¹⁰ Dughiar kamın, mikoveziba bar dar angazan-
garim mungegham.

Egh aruem otoghti, an angazangarim
mitarmegham,
eghti iakinimin angazangarim
puvatigham.

¹¹ Ikiavira Itir God kamaghın miği,

“Gumazamizibar arazir kuraba nguazir kam
gizifa,

kamaghın amizi, ki men arazir kuraba ikar-
vagh, puv me damigham.

Gumazamizir uarira uan ziaba feba, ki me
dikabiragham.

Gumazamizir igharaz darazi paza me gamua
uari feba,

ki pazi me damigh men ifaghatir arazim
agivagham.

¹² Gumazamizir bar avirim arighiregham, eghti ki
vaghvaziba ateghti, me ikiam.

Egh ni kantri Ofirin golin bar aghuim burian
asaghasaghizi moghin,

ni me burian asaghasegham.

¹³ Dughiar kamın, ki Ikiavira Itir Godın Gavgaviba
Bar Itim,

uan aningagharir bar dafam sara izam.

Egh ki overiam ko nguazim damighti, aning
nigham,

13:10: Esekiel 32:7; Matyu 24:29; Mak 13:24-25; Luk 21:25; Akar
Mogomem 6:12-13; 8:12 **13:13:** Hagai 2:6

eghti nguazim isivagh uan danganim ategham.”

14 Dughiar kamın, gumamaziba bar puviram atiatingıva aregham,
mati asızir atiam, gumazim ruarimın ghua a gasasava amima,
an arav ghuzi moghın, me arımangegham.

Egh mati sipsipbar garir gumaziba puvatizi, me onganigh pura tintinibar zui moghın,
me tintinibar arı uamategh pura uan guibabar mangam.

15 Eghti gumazir manam, apaniba an suira,
me uan midorozir sababar a biraghti, an aremegham.

16 Eghti apaniba, borir iririviba, men amebabar aghariba da me amikıva,
eghti amebaba ko afeziaba ganvıra ikiti,
me boriba isi dagıaba itir nguazim gapizti, me arımighiram.

Eghti apaniba men dipenibagh asighasigh, men biziba okımıva,
men amuibar suigh, me abın arazir kurabar me damuam.

17 Ikiavıra Itir God ua ghaze,
“Ki, Midbar navibagh inivima, me Babilonia misoghasa izi.
Me Babilonian silva ko gol bagha nighnigha misoghasa izir puvati.

18 Me bar Babilonia agıvasa nighnizim bar gavgafi.

Me gumazir igiaba uan pibar me gasiti, me arighiregham.

Eghti borir ekiaba ko muziariba, me men apangkuvighan kogham.”

¹⁹ E fo, Babilonin nguibar ekiam, a bar deragha nguibar ekiam mabagh afira.

Babilonian gumazamiziba, me uan nguibar ekiamin ziar aghuim bagha bar akonge.

Eghti God Sodom ko Gomora gasighasighizi moghin,

a Babilon gasighasigham.

²⁰ Gumazitam ua nguibar kam in ikian kogham.

Eghti uaghan Arabian gumaziba izi uan averpenitam danganir kam in anesaraghan kogham.

Eghti sipsipbar garir gumaziba uan sipsipba inigh iziti,

da danganir kam in iriv iki avughsan kogham.

²¹ Nguibar kam pura danganir kinim gavaghti, asizir atiaba iziva an ikiam.

Eghti dimagarimin, kuaraziba dipenibar ikiam.

Eghti poneba uaghan ikiti,

memen atiaba uari akun nguibar ekiamin mangi izegh damuam.

²² Eghti, atrivibar dipeniba ko gumazir ekiabar dipeniba,

afiar atiaba izi dar iki, pura dapur ikiam.

Bar guizbangira, Babilon ikuvighamin dughiam, a roghira izegha gifa.

13:19: Jenesis 19:24 **13:20:** Jeremaia 50:3; 50:39; 51:29; 51:62

13:21: Aisaia 34:14; Sefanaia 2:14; Akar Mogomem 18:2

14

Ikiavira Itir God uan gumamaziziba ua me iniam

¹ Eghti Ikiavira Itir God uamategh Jekopin ovavir boribar apangkuvigham. A ua bagh Israelia misevegham. Egh a men aku uamategh men nguazimra mangam. Eghti Kantrin Igharazibar Gumamaziziba izi me ko iki, men gumamazizibagh avagham. ² Guizbangira, Kantrin Igharazibar Gumamaziziba, Israelia inigh men aku uamategh Israelian nguazimin izam, kar Ikiavira Itir Godin nguazim. Eghti Israelia, gumamazizir kabar amuti, me pura Israelian ingangarir gumamazizir kinibar otivigham. Fomira Israelia kalabus gatizir darasi, me datirighin, Israelian kalabuziabar aven ikiam. Me fomira Israelia dikabiragha paza me gami, me datirighin Israelian apengan ikiti, me me gativagham.

Atrivir bar gavgavir irizimin ighiam

³ Ia Israelia, Ikiavira Itir God ian mizazim ko dughiar kuram agivaghti, ia deravira ikiam. Igharaz darazi ia abirima, ia men ingangarir mitiabagh ami, eghti osimtizir kam, datirighin givagham. ⁴⁻⁵ Eghti Ikiavira Itir God kamaghin damighti, ia Babilonin atrivim ginighnigh ighiar dibovir akar kam damuam. Ighiar kam kamakin:

“Maia! Ia ganigh, atrivir gavgavim irigha gifa.

Manmaghin amizi, atrivir puvira atara uan ziam fer kaba iri?

Ikiavira Itir Godra,

paza gumazibagh amir gumazir kurar kabar
gavgavim agifa.

⁶ Atrivir kaba pura gumazamizibar aningaghegha
paza me gami.

Egha me arazir kurabar kantrin igharazibagh
amua, me gasighasighan avughsir puvati.

Me dughiaba bar, kantrin igharazibar atara
osimtizir kuraba me ganiga me gatifa.

⁷ “Ezi datirighin nguazir kamın ruaghateviba bar,
avughsa navir amirizimın iti.

Dar gumazamiziba bar akuegha ighiabagh
ami.

⁸ “Ezi Lebanonın kantrin ruarimın itir temer
painba ko, temer sidaba, oregha fo,
Babilonın atrivim aremegha gifa.

Kamaghın amizi, me uaghan bar akonge.

Me ti ghaze, ‘Gumazitam ua iziva e okan
kogham. Bar dera!’

⁹ “Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamın, me
ni iniasa bar akuegha
biziba akira iti.

Danganir kam ti kamaghın miğia ghaze,
Ia gumazir aruaba, dikav.

Ezi ia atriviba, ia uan atrivir dabirabiba
ataghiragh.

Ia bar izi gumazir izir kam batogh.

¹⁰ Me bar moghira ni dipov miğirigiar kamın ni
damuam,

‘Maia, e kamaghın nighnisi,
nın gavgavim ti bar en gavgavim gafira.

Ezi nîn gavgavim datirighîn bar givazi ni en
mîn iti.

Nî gavgaviba puvati.’

11 “Nî fomîra kurkazir aghuibar uabîn kurtima,
gumazamiziba gitaba misogha,
ighiabagh amua, nîn ziar ekiam fe.

Ezi datirighîn, ni Gumazamizir Oveaghuezibar
Nguibamîn itima, nguazimîn apiziba nîn
dakozim gavagham.

Eghtî ni me gisîn dakuam.

Eghtî kuruzir muziariba blanketîn inimîn
mîn ni avaragham.

12 “Nî fomîra ziar bar ekiam ike.

Gumazamizibar damazimîn, ni mati
mîzarazibar anadir mikovezir overiamîn
ikia isimîn mîn iti.

Ezi noka, ni datirighîn irigha gifa.

Nî fomîra mîdorozir gumazir gavgavim itim.

Nî kantrin avîriba agevir gumazim.

13 Nî ti kamaghîn nîghnîsi,

‘Kî mikovezibagh afiragh, bar pîn mar overiamîn
mavanabogham.

Egh kî uan atrivir dabirabim isi,

Godîn mikovezibagh isîn bar pîn mar
anefagham.

Egh kî uaghan izi, notîn amadaghan itir
mighsiar aseba iza uari akuvi naghîn,
a gisîn bar pîn mar daperaghiv ikiam.

14 Kî ghuariabagh isîn bar pîn mar ghuanabogh,
Godîn Bar Pîn Itimîn mîn ikiam.’

- 15 “Ezi noka, ni irigha gifa,
ni bar vin mar magiri Gumazamizir
Oveaghuezibar Nguibamin iki,
egh ni bar apengan ikiam.
- 16 Egh nguibar kamin, oveaghuezir gumazamiz-
iba nin apigh bar digavir kuram damigham.
Egh me dikiravira nin gan kamaghin
azaragham,
‘Gumazir kamra ti, nguazim gamizi a ivazvazima,
kantrin igharazibar itir atriviba atiatia nisi,
guisi?’
- 17 Gumazir kamra ti, nguibar ekiabagh
asighasighava, nguazim gamima,
a nguazir kinimin oto?
Gumazir kamra ti, kalabuziam gatizir
gumazamizibar apangkuvizir puvatigha,
me ataghizi,
me uamategha uan nguibabar ghuzir puvati?
Are, gumazir kamra!’
- 18 “Atrivir igharaziba over dughiamin, gumaza-
miziba bar deravira men kuabagh amua,
mozir bar aghuibar me afi.
- 19 Ezi ni puvati.
Nin kuam mati, gumazim temer aguam
kurasa an anetugha anekunizi moghin,
me nin kuam akunizima a mozim gi-
raghu.
Nin kuam tuavimin gumazir igharazir
midorozimin ovengezibar kuabar pozimin
apengan iti.
Ezi gumazamiziba a dika ivemara mangi
izegh gami.

Men duaba bar moghira,
 gumazir ovegha givazibar mozimin, bar vin
 mar magiram.

²⁰ Ni uan kantri gasighasigha,
 uan gumazamiziba misoghezi, me ariaghire.
 Kamaghin amizi, me atrivir igharazibar min de-
 ravira nin kuam akirigh,
 anefaghan kogham.

Atrivir kurar kamın boriba,
 nguazir kamın bar givaghti, bar deragham.

²¹ Kamaghin, an boriba, ia bar da inigh izi,
 egh men inazir afeziabar arazir kuraba ikar-
 vaghsi,
 me misoghti me arighiregh.

Eghti men tav ua ikian kogh, atrivimin otogh, ua
 kantribar ganan kogham.

Egh ua nguazir kamın danganiba bar dar
 mangi
 nguibar ekiabar ingaran kogham.”

Ikiavira Itir God
Babilonia gasighasigham

²² Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kam-
 aghin migei:

“Ki Ikiavira Itir God, ki uabi dikavigh mangi Ba-
 bilonia misoghiva,

me gasighasigh bar me agivagham.

Ki men tav ateghtima a ikian kogham.

Bar puvati.

Gumaziba ko, amiziba ko, boriba, bar
 givagham.

²³ Ki mati amizim uan bizimın mineziba avi
 moghin,

ki uan bizim isi Babilon bar anevigh
 anegivagham.
 Ki Babilon damighti, mughuriar kuram itir begh-
 neazim bar anevaragham.
 Eghti asizir atiaba an ikiam.
 Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
 ki mikemegha gifa.”

*Ikiavira Itir God,
 Asiriabagh asighasigham*

²⁴ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kam-
 aghin akar dikirizir mam gami:

“Bar guizbangira, bizir ki damuasa nighnigha
 givazim,

ki a damuam.

²⁵ Asiriaba nan nguazimin iza, nan gumazamiz-
 ibagh amizi,

me osimtizir bar ekiam ateri.

Asiriaba pamtemin Israelia abirima, me puvira
 ingari,

mati bulmakaun mam, gumazim ter ararim
 an tuem gatigha, anebirima, a ingari.

Eghti Asiriaba, Israelian nguazir mighsiabar
 ikivira ikiti,

ki me dikabin bar me righirigham.

Egh osimtizir ekiar Israelia aterir kam,
 ki bar anegivagham.”

²⁶ Nguazir kamın itir kantrin gavgaviba,
 Ikiavira Itir God arazir kamra me damuasa
 nighnigha gifa.

Kamaghin amizi, a me gasighasighasa
uan agharim ghufegha gara iti.

27 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, kam-
aghin damuasa nighnigha gifa,
ezi tina an anogoregham?

A uan agharim ghufegha gifa,
eghti tav an agharim medagh magiran
iburagham.

*Ikiavira Itir God
Filistiabagh asighasigham*

28 Atrivim Ahas aremezi azenimin, Ikiavira Itir
God akar mam aningi. Akar kam kamakin:

29 "Ia Filistian gumazamiziba, ia oragh.
Aghorir ian misoghezir kam, a dipiriaghirigha
gifa, eghti ia bizir kam bagh bar akongan
marki.

Gin kuruzitam oveghti, kuruzir kuratam an dan-
ganim iniam.

Egh kuruzir kam, a kuruzir bar kuram
bateghti,
an aviziba iki, egh mighi mangi izegh
damuam.*

30 Gumamazir onganarazibagh amiba, me de-
ravira ikiam.

14:28: 2 Atriviba 16:20; 2 Eghaghaniba 28:27 **14:29:**
Jeremaia 47:1-7; Esekiel 25:15-17; Joel 3:4-8; Amos 1:6-8; Sefanaia
2:4-7; Sekaraia 9:5-7 * **14:29:** Fofozir gumazir maba ghaze,
Asirian atrivir mam aremezir dughiamin, Godin akam inigha izir
gumazim Aisaia, ti akar kam akuri. An akar isin zuir kamin
kamaghin migei, atrivir igharaziba atrivir kamin danganim iniam,
eghti men arazir osimtizim kantrin igharazibagh aningamim bar
ekevegham, egh atrivir kamin arazibagh afiragham.

Gumazamizir biziba puvatiziba, me navir
 amirizim iniam.
 Eghti ia Filistiaba, ki mitiriba azir dughiar bar
 ruarim amadaghti, a izam.
 Eghti mitiriar azir kam, ian ikiavira itir varazira
 damuti,
 me bar mitiriam bangin arighiri bar
 gevegham.

31 “Ia Filistian nguibar ekiaba ko, gumazamizir
 men itiba,
 ia bar moghiram atiatingiva, nighiva akong
 puv aziva, pamtemin dim gan,
 midorozir gumazir bar bizir dafam, notin
 amadaghan ikegha izi.
 Me izima, mati avir miturim men
 girakirangin otifi.
 Midorozir gumazir kaba, me midorozir gumazir
 bar gavgaviba,
 ezi, men tav uabira gin izir puvati, me bar
 moghira uari inigha izi.”

32 E Israelia, e ganti, Filistian abuir gumaziba izi
 uarir akurvaghsi en azangsighti,
 e manmaghin men akam ikarvaghham?
 E kamaghin men akam ikarvaghham,
 “Ikiavira Itir God, Saionin nguibamin ingarigha a
 gamizi a tugha gavgafi.
 Ezi an gumazamiziba osimtizir ekiaba me ba-
 tivir dughiabar,
 me a bagh mangi an aven modogh de-
 ravira ikiam.”

15

Ikiavira Itir God Moapia gasighasigham

¹ Ikiavira Itir God kantri Moap ginighnigha akar kam aningi:

Apaniba dimagarimın iza kantri Moapın otogha,
Arın nguibar ekiam gasighasisi.

Me ghua Kirın nguibar ekiam gasighasighizi,
Moapın kantri datirighin bar ikufi.

² Kamaghın amizi, Dibonın nguibar ekiamın
itir gumazamiziba, mighsiabar
ghuavanabogha,
asebar ziaba fer danganibar aziava ara iti.

Moapia bar fo, Nebon nguibar ekiam ko, Medeban
nguibar ekiam bar ikuvizima,
kamaghın me aningın apangkuvigha azi.

Me bar aning bagha osemegha,
uan dapanir ariziba ko, ghuamasızir
arizibagh ise.

³ Egha azir korotiaba aghuigha,
nguibar ekiabar tuavibagh arui.

Marazi uan dipenibar avughsamin danganibar iti,
ezi marazi uari akuva itir danganibar iti,

Me bar puv azima, temeriba men damazibar iza-
ghira,
egha uaghira nguazim giri.

⁴ Hesbonın nguibar ekiam ko, Elealen nguibar
ekiamın itir gumazamiziba,
me uaghan bar puviram azi,

15:1: Aisaia 25:10-12; Jeremaia 48:1-47; Esekiel 25:8-11; Amos 2:1-3; Sefanaia 2:8-11

ezi Jahasin nguibar ekiamin itir gumazamiziba, men azir akaba barasi.
 Ezi midorozir gumazir gavgaviba uaghan osemegha ara dei.
 Guizbangira, Moapian gavgavim bar gifa.

⁵ Mevzika! Ki uaghan Moapian apangkuvigha, me bagha azi.

Ki garima, me uan nguibam ategha, ara ivemara

Soarin nguibar ekiam ko, Eklat Selisian nguibar ekiamin zui.

Me aziavira ghua Luhitin nguibar ekiamin tuavimin ghuavanadi.

Egha me uan osimtizer ekiam ginighnigha pamtem aziava ara

Horonaimin nguibar ekiamin tuavimin zui.

Ezi men ararem bar ekefe.

⁶ Me fo, Nimrimin dipam bar misingizi, an apinimin itir oghevseviba uaghan misingi.

Me ghaze, Danganir kam, oghevseviba ko, temeba ti uam an aghungan kogham.

⁷ Ezi Moapia uan nguibamin ikiava,

uari bagh akumakumizir bizir aghuiba, me da saram ari.

Me kantri Moap ategha, Temeba Itir Danganir Zarir tuavimin zui.

⁸⁻⁹ Bar guizbangira, me uarir akurvaghamin ararem bar ekevegha

men kantrin danganiba bar dar ghu.

Eklaimin nguibar ekiam ko, Berelimin nguibar ekiam ko,

kantri Moapin itir nguibar ekiar aviribar gumazamiziba, men ararem baraki.

Guizbangira, Moapian ghuzim Dimonin
 dipam gizifa.
 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 A uam puv Moapia damigham.
 Moapian arav ghueziba ko, kantri Moapin ikiavira
 itir varazira,
 a laionin bar kuram mikemeghti, a izi bar me
 gasighasigham.*

16

¹ O Moapin atrivim, e Moapian gumazamiziba ara
 iza Idomin nguibar ekiam Selan iti.
 Eghti atrivim, ni sipsipin nguziba isi da
 amadaghti, da Saionin Mighsiamin
 mangam.
 Sipsipin kaba, Saionin Mighsiamin gumazamiziba
 dar ganigh fogh suam,
 e uam dagiaba takisin min me daningam.
 Gumazir sipsipin kaba inigha zuiba,
 me gumazamiziba puvatizir danganimin zuir
 tuavimin mangi, Jerusalem otivigham.
 Jerusalem, Saionin guivimin ababanim
 gami.
² Egh me kamaghin Judan gumazamizibav mikim,
 Apaniba en nguibabar en agirazi,
 e ara ghua Arnonin Fanemin miriamin ikia,
 deragha itir puvati.
 E mati kuarazir nguziba uan mikonimin
 suaghiregha
 pura tintinibar ruarimin aven arui moghin,

* **15:8-9:** Vezin kam, Hibrun akam deragha migirigiar kamin
 mingarim abighizir puvati.

e ara pura tintinibar arui.

³ Ezi, e kamaghsua, ia en akaba tuisighiva, kotin
aven guizin arazimin gin mangi en akuragh.
E kamaghin ifonge, ia en danganir
mogomemin min otogh.

E mati gumaziba temer ekiamin apengan mangi
aruer dafamin mizazimin uari muegh, an
orangtizimin ikiam moghin, e izi ian kantri
uari mongam.

En apaniba en nguibabar en agirazima, e
datirighin pura guighav iti.

Kamaghin, ia ua e isi, apanibar agharim datighi,
me izi pazi e damuan marki.

⁴ E uari, e Moapian gumazamizir aragharuiba, ia
e ateghti,
e izi ian tongin ian nguazimin ikiam.

Eghiti ia en ganiva e mueghiti,
en apaniba e gasighasighan kogham!

“E fo, osimtizir datirighin e bativir kaba givaghti,
en apaniba en kantri ategh mangi ua pazi e
damuan kogh,

⁵ eghiti danganir kamin, atrivir mam otogham.
A Devitin ovavir boribar gumazir mam.

Egh a uan gumazamiziba bar men apangkuvigh,
egh zurara guizin arazimin gin mangi men
ganam.

A uan gumazamizibar osimtiziba baragh, egh
zuamira me tuisigh me akirmigham.
Egh a zurara arazir aghuibar amusi gavgav-
igham.”

6 Ezi Judaba Moapian akar kam baregha, me kamaghin uarira uariv gei,
 “E Moapian arazir uari febar eghaghaniba baregha gifa.
 Me puv ifaghata uarira uan ziaba fa, migirigiar guar aviribagh ami.
 Me ghaze, me uarira ikia, gumazamizir igharazibagh afiragha, me dipofi.
 E fo, Moapia me gumazamizir ifariba.
 E nighnizir gavgavim men akabar ikian kogham.

7 “Kamaghin amizi, e Moapian gumazamiziba ateghti,
 me uan kantrin osimtizim ko mizazim bagh aziva arangam.
 Me fomira Kirheresin nguibar ekiamin ikia, wainin ovizir midiarir me apuzizir aghuiba api.
 Men bizir aghuiba, da bar moghira ikuvigha gifa, kamaghin amizi, me datirighin dagher aghuir kabagh nighnigha,
 bar uarir apangkuvighav arai.
 Mevzika!
 Gumazamiziba bar men apangkuvigh me bagh aziam.
 8 Me uaghan uan wainin azenir aghuir Hesbonin nguibar ekiam ko, Sipman nguibar ekiamin boroghira itibagh nighnigha,
 dar apangkuvavira iti.
 Kantrin igharazibar atriviba fomira, wainin azenir kabar wainin dipabar amasa bar ifonge.

Ezi wainin dipar kaba me gamima, me bar ongani.
 Ezi wainin azenir kaba datirighin, bar misigha
 ikuvigha gifa.

Moapia fomira wainin azenir bar aviriba ike,
 da Hesbon ko Sipman nguibar ekiamningin
 ikegha,
 ghua notin amadaghan Jaserin nguibar
 ekiamin ghua, aruem anadi naghin itir
 gumazamiziba puvatizir danganimin
 tu.

Egha maghira ghua Amangsizim Itir Dipar
 Akarem girigha
 ghua vongin aruem uaghiri naghin tu.

⁹ “Ki Jaserin nguibar ekiam ko, Sipman wainin
 azeniba bagha azi.
 Ezi nan damazir temeriba uaghan Hesbon ko,
 Elealen nguibar ekiamning gisin iri.

Ki fo, ia bar ikuvigha gifa,
 kamaghin amizi, ian gumazamiziba wainin
 azenibar mangi,
 wainin ovizir andiziba kuarsi bar akuegh
 dim ivemar mangigh izegh damuan
 kogham.

¹⁰ Wainin azenir kaba, da fomira bar puvira be,
 ezi gumazamiziba da kuarir dughiamin, me
 bar akonge.

Ezi datirighin bar akongezir arazir dimdiar
 kam gifa, ezi gumazamiziba ua bar
 akongeghamin ighiabagh amir puvati.

Ezi gumazamiziba uam wainin itarir ekiamin,
 wainin oviziba mirmirir puvati.

Ikiavira Itir God men akaba dukuagha, me bar akongezir arazir dimdiar kam agifa.

11 Kamaghin amizi, ki Moapia ko, Kirheresin nguibar ekiamin gumazamiziba bagha nan navim bar oseme.

Gumazimin navim bar osemegha gita misogha ighiar amirizibagh ami moghin, nan navim bar oseme.

12 Moapian gumazamiziba uan asebar ziaba fasa mighsiabar ghuavanega, dar dipenibar aven dar dei.

Me arazir kabagh amua pura uan gavgaviba agefi. Ezi men arazir kam tong men akurvazir puvati.”

13 Moapia ikuvighamin migirigiar kaba, Ikiavira Itir God bar fomiram dagh amigha gifa. 14 Egha Ikiavira Itir God datirighin ua kamaghin migei, “Moapia uan bizir aghuiba sara bar givaghamin azenir 3plara iti. 3plan azenir kabanang, dar arueba ki vaghvagha, bar deraghavira da medi. Ezi namba 3in azenimin, ki mikemezi moghin ki bizir kabar amuam. Moapin ziam datirighin bar pin iti, egh a gin bar givagham. Gumazamizir bar avirim datirighin kantri Moapin iti, eghti men kantri ikuvamin dughiamin, gumazamizir varazira an ikiva gavgaviba puvatigham.”

17

Ikiavira Itir God, kantri Siria ko Israelia gasighasigham

¹ Ikiavira Itir God Damaskusin nguibar ekiam ikuvighasa akar kam aningi. A kamaghin migei:

“Ia oragh! Apaniba Sirian kantrin nguibar ekiam Damaskus gasighasigham, eghti a bizir kuraba akurir danganir pozimin otogham.

² Gumamazitaba uam Aroerin Distrighin nguibabar ikian kogham. Eghti an nguibaba, pura sipsipbar danganibagh avagham. Eghti a ua dar amuti, da atiatingamin gumaziba puvatigham, kamaghin amizi, sipsipin kaba deravira ikiam.

³ Apaniba, kantri Israelin nguibar gavgavibagh asighasigh, egh uaghan Damaskusin gumamazizibagh gativagham.

Datirighin kantri Israel ko Siria, aning ziar eki-amning itima, gumamazizir avirim aningin iti.

Eghti kantrin kamning bar ikuvighti, gumamazizir varazira ikiam. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki mikemegha gifa.”

⁴ Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Dughiar kamın, Jekopin ovavir boribar ziar ekiam givagham. Men bizir aghuir bar aviriba ko, gumamazizir bar avirim givagham,

eghti men kantri biziba bar puvatigh
pura ikiam.

Egha mati arimariam gumazir gavgavir
dafam batozi,
a bar agharim gura.

⁵ Israelia datirighin bar avirasemegha,
mati witba Refaimin danganir zarimin bar
puviram otifi.

Eghti apaniba me gasighasigh givaghamin
dughiamin,
me bar avirasemeghan kogham,
mati me azenimin witba akoregha givazi,
witin vaghvaziba mitivighav iti.

⁶ Egha me mati, temer oliv, gumazim aghorim
inigha a misogha olivin ovizir aviriba ini,
ezi datirighin olivin ovizir puningra an
ghuamin itima,
ovizir vaghvaziba an aguabar iti.

Ki Ikiavira Itir God, Israelian God,
ki mikemegha gifa.”

⁷ Dughiar kamın, gumazamiziba navibagh iragh,
Israelin Godin ziam fi nighnizir gavgavim an
ikiam,
a Godin men ingarizim,
a Israelian Godin Bar Zuezim.

⁸ Egh me uamategh uari ingarizir ofa gamir dakoz-
iba bagh mangan kogh,
egh ua aser amizim Aseran ziam fan kogh,
egh temer guarir aser amizim Aseran
nedazim itiba, dar ziaba fan kogham.

Egh pauran mughuriar aghuim zuim isi

aser amizim Asera bagh me ofa gamir dakoz-
 ibar uam a tuan kogham.
 Me uari uan dafaribar ingarigha asebar ziaba fer
 bizir kaba,
 me bar da agivagham.

⁹ God Israel gasighasighamin dughiar kamin,
 men nguibar ekier gavgaviba, bar ikuvigh pura
 ikiam, da mati nguazir kamin fomira ikezir
 darazir nguibabar min ganam. Israelia fomira
 misoghasa izima, me uan nguibaba ategha are, ezi
 nguibar ekier kaba pura mighsiabagh isin itima,
 ruarim ada avara.*

¹⁰⁻¹¹ O Israelia, God ian akurvazir bizir kam, ia a
 ginighnizir puvati.
 Dughiar kurabar, a mati dagiar bar ekiam,
 ia ghua an aven uari moga deravira iti.
 Ezi bar guizbangira, ia a gin amadagha bar a
 ginighnizir puvati.
 Ia igharaz darazir asebar ziaba fava,
 ia ghaze, aser kaba ian akuraghti, ia de-
 ravira ikiam.
 Egh ia mizaziba ko arimariaba iki bar ikuvigh
 deragh ikian kogh,
 egh uamategh deraghamin tuaviba
 puvatigham.
 Mati ia wainin azenim oparigha, wainin
 ikarizibar dafaribar gari,
 da zuamiram akimariba otivima, ia bar
 akonge.

* **17:9:** Vezin kam, Hibrun akam deragha migirigiar kamin
 mingarim abighizir puvati.

Ezi ia dar dagheba inighan kogham. Puvati.
 Wainin ikarizir kaba misighti, azenim bar ikuvigham.

God kantrin gavgaviba dikabira

¹² Ia niginir ekiar kam baragh!
 Kar kantrin aviribar midorozir gumaziba uari akuvir niginim.

Men niginim mati, ongarim pamtem iza
 dadarimin dipiraghira tingazi.

¹³ Apaniba mati, aperiar dafam aforegha izi.
 Eghti God men atariva pamtem me mikemeghti,
 me uamategh ari uan nguibabar mangam.

God men agiraghti, me pura mangam,
 mati aminim mighsiabar dikavigha,
 raizin misevibagh varazi, da pura tintinibar zui,
 egha mati aminir dafam pamtem iza,
 nguazir mineziba avizi da tintinibar ghuavanadi.

¹⁴ Guaratizibar, apaniba iza nguibam korima,
 gumazamiziba bar atiatingi.
 Egha mizarazibar me itir puvati.

God, arazir kamin, en apanibar tuaviba apirima,
 me iza pazav e gamua,
 en biziba okeir puvati.

18

Ikiavira Itir God, akam Itiopian kantrin iti

- ¹ Itiopian kantrin dipabar vongin itir gumazamiziba, mevzika!
 Nguazir kamın apizir avırıba an ikia, miġha mangin izegh gami.
- ² Me uan abuir gumaziba amadima,
 me ighuruniba inigha, da ikegha botbar ingarigha, dagh apiagha Nailin Fanemin uaghiri.
 Ia Itiopiabar abuir gumaziba, ia zuamira zuir gumaziba,
 ia uamategh uan kantrin gavgavimin mangi, kantrin dipar avırıba itim.
 Kantrin kamın itir gumazamiziba, me bar ruarigha, mikarziba bar dera.
 Ezi ian kantrin kam, midorozimin ziar ekiam iti,
 ezi kantrin igharaziba bar an atiatingi.
- ³ Ia gumazamizir nguazir kamın ruaghatevim bar an itiba, ia bar oragh.
 Ia ganti, me ababanitam miġhsiabar a kuazaghti, ia deravıram an gan.
 Egh ia oraghti me sighatam giviti,
 ia kuariba arigh deragh a baragh.
- ⁴ Ikiavira Itir God kamaghın na mikeme,
 “Ki uan Nguibamin ikiava, gumazamizibar arazibar gara,
 puram aghumra ikia men gari.
 Egha ki me gasighasighasa navim dikavir puvati.
 Ki me mızua pura nimira iti,
 mati aruem nguazim gisirazima, an fem ghuavanadi.

Egha ki mati dagheba iniamin dughiam roghira izima,
 ghuariaba dimagaribar iza azenibagh iri moghin,
 ki nimira ikia me mizuavira iti.”

⁵ Guizbangira, kantrin kam bar gavgafi,
 mati wainin ikarizim deraviram otogha, an akimariba otivigha irezi,
 wainin oviziba kiran oveghangin aniam.
 Gumazim aningaghegha wainin ovizir ghuariba itir aguam atuzi a irizi moghin,
 God kantrin kam gasighasigham.*

⁶ Ikiavira Itir God apaniba amadaghti,
 me izi kantrin kam bar a gasighasigham,
 eghti kantrin kam in midorozir gumazibar kuaba pura tintinibar nguazim gireghiv ikiam.

Eghti kuarazir isaba ko, ruarimin itir asizir atiaba izi men kuabar amam.
 Aruemin dughiamin, isaba izi dar amiti,
 orangtuzimin dughiamin, ruarimin itir asizir atiaba izi kuar kabar amam.

⁷ Dughiar kam in, Itiopian kantrin gumazamiziba bizir bar aghuiba inigh mangi
 Ikiavira Itir God in Gavgaviba Bar Itim daningam.

A kantrin gavgavim. A kantrin dipar bar aviriba itim.

Kantrin kam in itir gumazamiziba bar ruarigha, mikarziba bar dera.

* **18:5:** Gumazir maba kamagh nighnisi, vezin kam kantri Itiopian migei. Ezi gumazir igharaziba ghaze, a kantri Asirian migei.

Egha kantrin kam, midorozimın ziar ekiam
 iti, ezi kantrin igharaziba bar an atiatingi.
 Eghti me uan bizir aghuiba inigh izi Saionın
 Mighsiamın izam.
 Ikiavira Itir God, ua bagha danganir kam
 amisefe,
 eghti gumazamiziba an izi, an ziam fam.

19

Ikiavira Itir God Isipia gasighasigham

¹ Isipia bar ikuvighasa, Ikiavira Itir God akar
 kam me bagha an aningi.

“Ia gan! Ikiavira Itir God ghuariam gisin aper-
 aghav ikia,
 ivegha akigha Isipin kantrin izi.
 A izi otoghamin dughiamın, Isipian aseba, bar
 puvira nighti,
 Isipian gumazamiziba bar puviram atiat-
 ingiva,
 gavgaviba amiragh magirigh bar
 givagham.”

² Egha Ikiavira Itir God kamaghın miği,
 “Ki Isipian navibagh inivti, me uarira uariv
 sogham.
 Aveghbuaba uarira uariv soghtıma,
 namakaba uarira uariv sogham.
 Isipian nguibar ekiaba uarira uariv soghtıma,
 provinsba uaghan uarira uariv sogham.

³ Ki Isipia damighti men gavgavim gıvaghı,

me okam nighnighiva,
 bizir me damuasa nighniziba, me dar
 amuan kogham.

Egh me uan asebar azangti, da ti men akur-
 vagham.

Egh me mangi, gumazir oveaghuezibar du-
 abar azangsiham,
 me bizir manam damuam.
 Me imezibagh amir gumaziba ko kukunir gu-
 mazibar nighnizibagh foghsi
 men azangsiham.

⁴ Ki Isipia isiva, atrivir kuratamin agharim
 datighti,
 a men ganam.

A gumazir bar aningaghezim,
 a men gan, deragh me damuan kogham.

Ki Ekiam, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
 Itim,
 ki mikemegha gifa.”

⁵ Eghti Nailin Fanem bar dakegh magiriti,
 nguazim otogh bar misingigham.

⁶ Daghurir dipar izava Nailin Fanem giniviziba,
 aghumra daka uaghirima, mughuriar kuram
 otifi.
 Eghtima ogheba ko ighurunir dipamin
 itiba bar misingigham.

⁷ Eghti me fanemin miriam ko an akamin
 boroghin oparizir dagheba misingti,
 aminim vang bar da inigh mangigham.

⁸ Eghti gumazir Nailin Fanemin osiriba isiba,
 uam osiribar guan kogh, uan iver ekiaba
 akuniva osiriba inian kogham.

Kamaghin amizi, men naviba bar osemeghti,
me aziva arangam.

⁹ Eghti korotiabar ingarir biziba
uam otivan kogham.

Eghti gumazir iniba nuaviba ko amizir korotiaba
isaiba,
me bar amiragh, bar osemegh puviram
aziam.

¹⁰ Eghti Isipian gumazir dapaniba bar ikuvighti,
daghaba bagha ingarir gumazamiziba,
men navir averiaba bar me
basemegham.*

¹¹ Soanin nguibamin gumazir ekiaba, me gumazir
onganiba.

Ezi gumazir nighnizir aghuiba Isipin atrivim
ganidiba, me migirigiar kuraba a ganidi.

Fofozir gumazir kaba vaghvagha atiatir
puvatigha kamaghin Isipian atrivim gifara
uari fa migia ghaze,

“Ki fofozir gumazibar gin zuir suren gumazibar
mav.

Ki fomira itir atrivibar ovavir borimra!”

¹² Egha me managh uan fofoziba moegha,
Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Isipia
damuamin bizibar gun ni mikemezir pu-
vati?

Bar puvati.

¹³ Soanin nguibam ko, Memfisin nguibar ekiam,
aningin gumazir ekiaba,
me gumazir onganiba.

* **19:10:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim
abighizir puvati.

Ezi Isipian gumamazibar gumazir dapanir eki-
aba,
me uaghan deragha kantrin garir puvati.

¹⁴ Guizbangira, Ikiavira Itir God, Isipian nighnizim
gasighasigha gifa.

Bizir kam bangin, Isipia amir biziba, bar iku-
vigha ghua,

mati wainin dipar onganime amezir gu-
mazim uan mimizim dikaragha, atam
irighai.

¹⁵ Gumazitam kantri Isipin akuraghti, a deragh
ikian kogham.

Gumazir ekiam o pura gumazir kinim,
a bizitam damuan kogham.

*Ikiavira Itir God Isipia ivezir kuram me daningti,
me navibagh iragham*

¹⁶ Gin izamin dughiamin, Isipia kamaghin
osimtiziba ateriva, me Ikiavira Itir Godin
Gavgaviba Bar Itimin ganti, a me misoghsi
uan agharim ghufeghti, me amizibar min bar
atiatigh nigham. ¹⁷ Egh dughiar kamın, Isipian
gumamaziziba oraghti, me kantri Judan ziam
diboroghti, me Ikiavira Itir Godin Gavgaviba
Bar Itim ko a damuamin bizibagh nighnigh, bar
moghiram an atiating nigham.

¹⁸ Dughiar kamın, Isipian gumamazizir
an 5plan nguibar ekiabar itiba, me Hibrun
akam mikimam. Egh nguibar ekiar kabar itir
gumamaziziba, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim baghvira iki an apengan ikiam. Nguibar ekiar

kabar mam, me ziar kam a darigham, “Aruemin Nguibar Ekiam.”†

¹⁹ Eghti dughiar kamın, Isipın kantrin tongin, Ikiavıra Itir Godın ofa gamir dakozir tam ikiam. Eghti me uaghan Isipın kantrin mitaghniamin, Ikiavıra Itir God baghavıra itir dagiar dipenir akınir mam asaraghti, a tughiv ikiam. ²⁰ Dagiar dipenir akınir kam ko, ofa gamir dakozir kam, Isipın nguazimın ikiti, gumazamiziba aningın gan, Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itim ginighnigham. Eghti apaniba izi pazi me damuamin dughiamin, me Ikiavıra Itir Godın dımti, an Akurvazir Gumazitam amadaghti, a izi men akuragh ua me iniam. ²¹ Eghti Ikiavıra Itir God uabi isi Isipian akaghti, me a gifogh suam, a uabi Ikiavıra Itir God. A kamaghın damighti, Isipia bar deragh a gifogh, an ziam fi, uan asiziba tuer ofaba ko wıtın ovıziba tuamin ofaba, da inigh a bagh mangam. Egh me akar dikırizibar a damuva, egh me damuasa mikemezir bizibar amuam. ²² Bar guizbangıra, Ikiavıra Itir God ivezir kuram Isipia danıngam. Arazir an amir kamın, a men arazir kuraba akırmıghasa. Eghti gın me navibagh iragh uamategh Ikiavıra Itir God bagh mangiti, a men azangsıziba baragh, me damuti, me ghuamaghegh deravıra ikiam.

²³ Dughiar kamın, tuavir ekıar mam Isipın kantri ko Asirian kantrin tongın ikiam. Eghti Asiriaba daru Isipın kantrin mangiti, Isipia daru

† **19:18:** Akınafarir ghurir maba Hibrun akamın ziar kam iti, “Aruemin Nguibar Ekiam.” Ezi maba ziar kam iti, “Ikuvighamin Nguibar Ekiam.” **19:23:** Aisaia 27:13; 35:8; 62:10

Asirian kantrin mangam. Eghti kantrin kamningin gumazamiziba Ekiamin ziamra fam. ²⁴ Eghti dughiar kamın, kantri Israel, Isipin kantri ko Asirian kantri, me roroabar otogh uari inigh deraghvıra ikiam. Eghti God me bangin, nguazimin itir kantriba bar, dar gumazamiziba bar deragh me damuam. ²⁵ Egh Ikiavıra Itir Godin Gavgavıba Bar Itim, bizir aghuıba me daning kamaghın mikimam, “Isipia, ki deravıra ia damuam, ia nan gumazamiziba. Egh ia Asiriaba, ki deravıra ia damuam, ia gumazamizir ki uabi ingariziba. Egh ia Israelia, ki deravıra ia damuam, ia gumazamizir ki ua bagha miseveziba.”

20

Aisaia amizir arazir kam, a God damuamin bizim akakasi

¹ Asirian Atrivim Sargon miğeima, an midorozir gumazir dapanir ekiam, Asirian midorozir gumaziba inigha ghua Filistian kantrin aven, Asdotin nguıbar ekiamın misosi. Ezi azenir kamra, God akar kam Aisaia ganıngi. ² Ikiavıra Itir God fomıram Emosin otarim Aisaia, arazir kam damuasa a miğia ghaze, Aisaia azir korotiar an aghuiziba adegh bibiamra iki, egh uan dagarımın, dagarir asuaba suegh pura suer kinıbar daru. Ezi Aisaia Ikiavıra Itir Godin akam baregha, a mikemezi moghin ami.

³ Ezi gin, Ikiavıra Itir God kamaghın miğei, “3plan azenir kaba bar moghıra, nan inganğarir gumazim Aisaia, korotiar tam ko dagarir asua tam aruzir puvatigha, puram arui. Ezi an arazir an amizir kam, a bizir bar kurar Isipin

kantri ko, Itiopian kantri bativamin ababanim. ⁴Eghti Asirian atrivim mangi, kantri Isip ko kantri Itiopia misogham. Egh a kantrin kamningin gumazamizir igiaba ko, gumazamizir ghuriba inigh mangi kantrin igharazir tamın me kalabuziam darıgham. Egh me mangamin dughiamın, me koro tiaba ko dagarir asuataba aghuighan kogham, me pura daruam. Me pura bibiagara iki, bar aghumsigham. ⁵Gumazamiziba kantri Itiopia ko kantri Isipin gara men ziamning fa ghaze, Aning ti en apanibav soghsi en akurvaghäm, egh me guizbangira digavir kuram damigh, bar aghumsigh, naviba bar ikuvigham. ⁶Dughiar kamın, Filistian gumazamizir ongarir miriamın itiba, me kamaghın uarira uariv kimam, 'Maia! E kantrin gavgavir kamning, en akurvaghäsa, e aningın azaragha ghaze, me en akuraghtıma, Asiriaba ua izi e gasighasighan kogham. Ezi ia gan, kantrin kamningra datirighın ikufi. Ezi e Asirian midorozir afuziba gitaviraghan tuaviba ua puvati.'”

21

Ikiavira Itir God, Babilonın nguibar ekiam gasighasigham

¹Ikiavira Itir God, Babilon ikuvighamin akar kam aningi, an ongarımın boroghın gumazamiziba puvatizir danganimın iti.

Ia oragh, osımtızir bar dafam ko, bizibagh asighasızir arazim me batogham.

Apaniba izi mati, aminir bar gavgavim,
Negevın danganim, a sautın amadaghan

itir gumazamiziba puvatizir danganimin
ikegha,
pamtem ivegha iza bizimin min nguazim
avigha izi.

Gumazamiziba puvatizir danganir kam, gu-
mazamizibagh amima
me bar atiati.*

² Ezi God bizir bar kurar mam nan aka, ki ire-
bamın min garir bizimin, an gani.

Ki orazi, Ikiavira Itir God kamaghın miği:
“Babilonia, me gumazamizibagh ifara paza me
gami darasi.

Egha me arazir kam gamima a ghua bar ekefe.
Kamaghın amizi, ia kantri Elamin itir midorozir
gumaziba,
ia izi Babilonia misogh.

Eghti ia Midian kantrin midorozir gumaziba,
ia izi nguibar ekiar kam an ekiarugh.

Ki osimtızir Babilonia gumazamizir igharazibagh
anıdiba agivagham.”

³ Irebar kam na gamima, ki bar atiatigha
aguaghfagha,
mati amizim borim batasa mızazim isi
moghın,

ki mızazir bar dafam isi.

Ki bar atiatigha nan niğhnizim bar ikufi,
egha ki bizitamın ganın bar aghuagha,
akatom baraghan bar aghua.

* **21:1:** Hibrun akamın ziar kam Babilon itir puvati. A ghaze,
“Danganir midiarir kınir ongarimın boroghın itim.” Ezi a mati
Babilonın akar isin zuim.

⁴ Nan dapanim onganizi,
 nan mikarzim atiatim bangin nisi.
 Aruem iraghugha givazi, aminirbirim nguibam
 avarazi dughiaba,
 ki zurara guaratiziba bagha bar ifonge.
 Ezi datirighin puvati, aminirbirim otozi irebam na
 gamima,
 ki bar atiatingi.

⁵ Ki irebar kamın garima,
 gumazamiziba isar dafam damuasa biziba
 akiri.
 Egha me inir dafaba nguazimın da ghuanizi
 gumaziba dagh apiagha dagheba ko dipaba
 api.
 Ezi gumazir mam zuamira iza kamaghin
 dei,
 “Ia gumazir aruaba, apaniba izegha gifa.
 Ia dikavigh uan midorozir oraba asigh
 misoghsi gan.”

⁶ Ezi Ekiam kamaghin na migia ghaze:

“Ni apaniba bagh ganamin gumazitam
 amiseveghti,
 a tugh gavgavigh gan iki.
 Egh a bizir manamin ganigh,
 ni mikimam.

⁷ Egh a ganti, gumazim karis daperaghti, hoziar
 pumuning a geku izi mangiti, maba kam-
 aghira aning tiv izam.
 A gumazibar ganti, me donkiba ko, kamelbar
 apiagh izam,

eghti, a bar deravira ganiva, kuarimning atigh
oragham,
bizir tizimram otivam.”

⁸ Ezi apaniba bagha garir gumazir kam,
laionin min tiarir dafam akara, pamten kam-
aghin dei,
“Ekiam, ki arueba ko dimagariba bar, apaniba
bagh ganamin danganir kamın tughav ikia
bar deravira me bagha gara iti.

⁹ Egha ki datirighin gumazibar garima,
gumazim karis gaperazi hoziar pumuning a
gekuigha izi, ezi maba kamaghira aning
tiva izi.”

Egha gumazir kam ua kamaghin migei:
“Babilon ikuvigha gifa, a ikuvigha gifa.
Ezi men asebar marvir guaba nguazim
giregha
bar misaraghire.”

¹⁰ Ezi ki ghaze:
“O ia nan gumazamiziba, ian apaniba ia misoke,
mati gumaziba witin ovizibav sosi.
Ezi ki datirighin, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim na ganingizir akam,
ki ia mikemegha gifa,
kar Israelian God.”

*Godin akam inigha izir gumazim, Idomian
azangsizim ikara*

¹¹ Ikiavira Itir God, Duman nguibar ekiamin
otivamin bizibar gun migei.

Idomian kantrin itir gumaziba dia kamaghin
azangsisi,

“O apaniba bagha garir gumazim, dimagarim
manadizoghin givagham?

A bar guizbangira, dughiar manamin
givagham?”†

¹² Ezi ki apaniba bagha garir gumazim, ki kam-
aghin men akam ikaragha ghaze,

“Aminim tiragh izam, ezi datirighin
dimagarim ikiavira iti.

Eghti ia uam azangsighsi,
ia uamategh iziv azang.”

Ekiam Arebia gasighasigham

¹³ Arebia bar ikuvighasa, Ekiam akar kam
aningi.

Ia Dedanian gumaziba, ia kamelin bizibagh api-
agha,

danganir dipaba puvatizibagh aruava, biz-
ibagh iveza da amadi.

Egh ia ari mangi

Arabian ruarimin danganir dipaba
puvatizimin muegham.

¹⁴ O ia Teman nguazimin itir gumazamiziba, ia
dikavigh mangi,

gumazamizir kuariba bar puv me pirir kaba,

† **21:11:** Hibrun akam, ves 11 ko 13, aningin mingarim bigha mikemezir puvati. Gumazir maba ghaze, Duman nguibar ekiam, a Arabian nguibar ekiar mam. Jenesis, sapta 25:13-15, ziar kam Duma, a ziam Tema ko Kedar ko iti. (Ni saptan kamın ves 14-16in gan.) Ezi ves 11 uaghan kantri Idomin migei. Kamaghin amizi, gumazir maba ghaze, vezin kamın ziam Duma a kantri Idom.

ia dipaba inigh me bagh mangi.
 Ia Teman gumamaziziba,
 gumamazizir ruarimin arav ghuezir kaba,
 ia dagheba inigh me bagh mangi.
 15 Men apaniba midorozir sababa ko, piba inigha
 iza puv me misosi, kamaghin amizi,
 me are.

16 Ezi Ekiam kamaghin na mikeme, “Kedarin
 nguibar ekiamin itir gumamaziziba, uan bizir
 aghuiba sara bar givaghamin azenir bar vamira
 iti. Ki bar deravira azenir kam in dughiba vagh-
 vagma da medi, egh azenir kam givamin aruer
 kamra, ki me damuasa mikemezir bizibar me
 damuam. 17 Kedaria, me midorozir gumazir bar
 gavgaviba, egha me pibar misoghan bar fo. Egh
 me bar givaghti, midorozir gumazir buangningra
 ikiam. Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki
 mikemegha gifa.”

22

*Ikiavira Itir God, Jerusalem in gumamazizibar
 atari*

1-2 Ikiavira Itir God, Irebamin Min Garir Biziba
 Otivamin Danganir Zarim bagh akar kam aningi.

Ia Jerusalem in itir gumamaziziba, ia bar man-
 maghira nighnigha,
 dia niginir dafam gamua, egha bar akonge?
 Ia uan dipenir inogoribar ghuavanega pamtem
 deima,
 ian niginim nguibar ekiamin ruaghateviba
 bar dar ghu.
 Ian gumazir ariaghireziba,

me midorozir gumazir gavgavibar min
misoghava ariaghirezir puvati.*

³ Ia fo, ian midorozir gumazir dapaniba ara bar
saghon ghue.

Ian gumaziba uan apanibar midorozim ikar-
vaghan piba ko biziba puvati.

Kamaghin amizi, apaniba men apigha
zuamira bar moghira men suiki.†

⁴ Kamaghin ki ia migei,

Ia nan navim damuti,

a nimira ikisi damuan marki.

Nan navim bar ikuvizi ki azia iti,

kamaghin amizi, ia na ateghti ki uabira ikiam.

Nan gumazamiziba bar ikufi,

ezi ki me ginighnighav arai.

⁵ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, nan
Ekiam,

an osimtizir guar aviriba ia bativamin
dughiam amisevegha gifa.

Osimtizir kaba, Irebamin min Garir Biz-
ibar Garir Danganir Zarimin ia bati-
vam.

Dughiar kamın, apanir bar avirim iziva pamtemin
dimiva ivemar mangi izegh damuti,
ia digavir kuram damigh onanigham.

* **22:1-2:** Asiriaba iza Jerusalem ekiazuzir dughiamin, Jerusalemın gumaziba Asiriabar atiatigha tuivigha gavgavigha me ko misoghezir puvati. Jerusalemın gumazir maba arasava ami, ezi Asiriaba men suigha me misoghezi me ariaghire. Ezi marazi nguibar ekiamın aven ikia arimariaba ko mitiriam bangin ariaghire. † **22:3:** Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati.

Egh me nguibar ekiamin divazir gavgavim akarti,
 ia atiatingti, ian dimdiam bar saghon mangi
 mighsiabar tugham.

⁶ Elamin kantrin midorozir gumaziba, me piba ko
 baribar suiki,
 egha me misoghasa hoziaba ko karisba sara
 izi.

Ezi Kirin nguibar ekiamin midorozir gumaziba,
 me misoghasa uan oraba sara izi.

⁷ Misoghamin karisba ian danganir zarir bar
 aghuiba bar dagh izefe.
 Ezi midorozir gumaziba hoziaba mikirvazir
 karisbagh apiagha,
 men nguibar ekiamin tiar akabar
 otivigha givagha misoghasa gara iti.

⁸ Ia fo, Ikiavira Itir God,
 ua kantri Juda geghuva an garir puvati.

Ia fomira kamaghin fo,
 ia misoghamin bizir aviriba isa dipenir me
 kamaghin diborim gati,
 Lebanonin Ruarir Pizimin Temebar In-
 garizir Dipenim.

Ezi ia ti datirighin ghaze, apaniba izi ia ko
 misoghti,
 ia misoghamin bizir kaba ian akuraghti,
 ia deraghvira ikiam.

⁹⁻¹⁰ Egha ia kamaghin gari, Jerusalemın dagiabar
 ingarizir divazir bar mıtıar gavgavim,
 an danganir aviriba akuaghiregha ikuvigha
 iti.

Egha ia Atrivim Devitin nguibar ekiam Jerusalem,
 ia an dipeniba bar da mence.

Egha ia dipenir maba akaragharigha
dar dagiaba inigha nguibar ekiamin divazim
akirmiki.

Egha ia dipam, Mozir Dipar Vin Itimin magirasa,
ia afemozibagh gikui.

11 Egha ia mozir dipar mam, nguibar ekiam
avinizir divazimningin tongiram a gikui.

Eghti mozir dipar ghurir nguibar ekiamin
azenan itim, a ivemar izi
nguibar ekiamin aven itir mozir dipar
igiamin magiram.

Ia bizir kabagh amua, egha tong God ginighnizir
puvati.

Bizir ia bativamin kaba, a fomira ia bagha da
amisefe.

Egha bizir kabar ingarizi, da otifi.

12 Egha bizir kaba otivir dughiamin, Ikiavira Itir
Godin Gavgaviba Bar Itim, nan Ekiam, a
kamaghin ifonge,

Ia aziv arang kuarkuv, egh uan dapaniba bar
dagh isegh,

egh azir korotiabar aghuigh.

13 Egh ia gan! Ia azir arazibagh amir puvati.

Ia akazim gamua bar akuegha iti.

Egha ia sipsipba ko bulmakaubav sogha, isar
dafam gamua,

egha wainin dipaba api.

Egha ia kamaghin migei,

“E fo, e gurumin ovengam, kamaghin amizi,
ia izi e dami wainin dipabar amam.”

14 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
a uabi na batogha migirigiar kam nan kuarim
gati,

“Ki ian arazir kurar kam gin amadaghan kogh,
mamaghira iki mangi ia aremeghtimra
givagham.”

Kar Ikiavira Itir God, Godin Gavgaviba
Bar Itim, a nan Ekiam, an akam.

Ikiavira Itir God Sepna batuegham

15 Ekiam a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim, a migia ghaze:

Ni mangi Sepnan ganigh, gumazir kam atrivimin
dipenimin biziba bar dar gari.

Egh ni akar kam in a mikim,

16 “Sepna, ni nguaziba ko ikiziba kagh itir puvati.
Tinara nin amamangatizi, ni uabi fa pin itir
mighsiamin ghua,
ua bagha dagiam abigha torim okore,
eghti dagiar torir kam, ni bagh mozir bar
aghuimin otogham?”

17-18 “Ni ti ghaze, ni gumazir gavgavim, a? Bar
puvati!

Ni kamaghin fogh, Ikiavira Itir God, bar
pamtemin nin suiragh, ni munumigh ni
righti,

ni balin muziarimin min otogham.

Egh a ni akunighti, ni akigh mangi

bar saghon itir nguazir ekiatamin
irigham.

Egh ni danganir kam in aremegham.

Egh ni karisın bar dirir ni bar ifongezir kaba ategham.

Ni datirighın atrivimın ingangarim gami.

Egh ni gın aghumsızim atrivimın adarazir ganıdır gumazimın otogham.†

¹⁹ “Ikiavıra Itir God ingangarimın ni agıvagh ni batueghti, ni pura ikıva ua ziaba puvatıgham.

²⁰ Bizir kam otoghti, ki uan ingangarir gumazim Eliakimın diaghti a izam. A Hilikian otarım.

²¹ Eghti ki korotiar ruarir kam isi Eliakim darugh, miter atrivimın ingangarir gumazim uan ivariam gitim a gikegh, ni amir ingangarimın gavgavım inigh an dafarım datıgham. Eghti an afeziamın mın otogh bar moghıra Jerusalem nguıbamın gumazamizıba, ko Judian nguıbaba bar me gativagh men ganam. ²² Eghti ki Ikiavıra Itir God, ki Atrivim Devitın dipenimın kiba isi, an dafarım datıgham. Eghti a tiam kuıghti tav a dukuaghan kogham. A tiam dukuaghti tav a kuıghan kogham. ²³ Ki a damıghti, a ingangarir kam bagh bar gavgavıgham, mati purirpenıbar suızir afughafuzıba, da purirpenimın suırazi a danganir vamıra ikia gavgafi. Eghti an adarazi bar moghıra ingangarir an amir kam bangın ziar ekiam iniam.

²⁴ “Eghti an adarazi ko an borıba ko namakaba, me bar moghıra an guıghıv iki, uarir akurvaghsi an azangsigham. Me, mineba ko mitarıba akezir mamın guraghav iti moghın, me an guıghıv ikiam.”

† **22:17-18:** Hibrun akam vezin kamın deragha bigha mikemezır puvati. **22:22:** Akar Mogomem 3:7

²⁵ Egha Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ua kamaghin miġei, “Dughiar kamın akezir kam, a faragha gavgavigha iti, egh a datirighin asighirigh irigham. Eghti bizir an guighav ikia osımtızim a ganıdiba, me bar ikuvigham. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki mikemegha gıfa.”

23

Ikiavira Itir God, Tairin nguibar ekiam gasighasigham

¹ Bizir Tairin nguibar ekiamın otivamiba, Ikiavira Itir God, dar akam anıdi:

O ia gumazir kurir ekiabar ongarim garuiba, iavzika!

Ian nguibar ekiam Tair, a bar ikuvigha gıfa, ezi tam uam an itir puvati.

Ia Tarsisin nguazimın ikegha, uamategha iza Saiprusin Arighatızim ategha, uan nguibam bagha izi, egha dughiar kamın ia asighasighizir arazir kam baraki.

Kamaghin amizi, ia naviba ikuvigh aziv arang.

² Ia ongarir miriamın itir darasi, ia Saidonın nguibar ekiamın itir dagıaba bagha ingarir gumaziba,

ian naviba osemegh, uan akaba dukuagh.

Ia Saidonın nguibar ekiamın gumaziba, kuriba bizir aviriba ia bagha da inigha izi.

23:1: Esekiel 26:1–28:19; Joel 3:4-8; Amos 1:9-10; Sekaraia 9:1-4; Matyu 11:21-22; Luk 10:13-14

³ Egha ia ongarir bar konim gisin arua, kantrin
aviribar ghua
biziba amaga, dagh ivezagha arua,
egha ia ziar ekiam isi.

Ian kuriba Isipin kantrin ghua,
Nailin Fanemin ghua, Sihorin Danganir
Zarimin amadaghan ghua,
witin oviziba ko, biziba inigha ia bagha
izi.
Ezi ia dar dagiabar ingangaribagh amua,
dar dagiaba isi.

⁴ Ia Saidonin nguibar ekiamin gumazamiziba,
ian nguibar ekiar bar gavgavir ongarir
miriamin itim,
a bar ikuvigha gifa.

Ongarim ti ian nguibam ginighnigha ghaze,
“Iavzika! Nan boriba bar moghiram ovegha gifa.
Ezi ki mati, amizim borim batasa, mizazim
barazir puvatizi moghin iti.
Egha ki mati, amizir gumazamizir igiar
bar aghuiba bata, egha deragha dar
gari puvatizim.”

Kamaghin amizi, ia bar aghumsigh!

⁵ Eghti Isipia, Tairin nguibar ekiamin otivizir bizir
kaba baregh,
bar atiating, egh men gavgaviba bar
givagham.

⁶ Ia gumazamizir ongarir miriamin itiba,
ia naviba ikuvigh, aziv arangiva,
ari bar saghon Tarsisin nguazimin
amadaghan mangi.

- 7 Tair nguibar ekiar bar gavgavir fomira itim,
 a nguibar ekiar ia a bagha bar akongezim.
 Fomira nguibar ekiamin itir gumazamiziba uan
 marazi amangizi,
 me nguazir saghon itibar ghua, nguibar ekiar
 igiabar ingara da aghui.
 Ezi tizim bagha, nguibar ekiar kam uabi
 ikuvigha iti?
- 8 Tinara migiava arazir kurar kam gamizima, a
 Tairin oto,
 nguibar ekiar kam atriviba amisevezi, me
 nguibar ekiar igharazibagh ativagha dar
 gari?
 Ezi a dagiaba bagha, biziba amaga dagh ivezir
 ingarir gumaziba, atrivibar otaribar min
 itima,
 nguazir kam in itir gumazamiziba bar, ziar
 ekiam me ganidi.
- 9 Kar Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim
 migeima, arazir kam oto.
 Gumazir uan gavgaviba ko, uan ziar ekiaba
 fa bar akongeziba, Ikiavira Itir God me
 dikabinasa.
 Egha a uaghan gumazir ziar ekiaba itibar
 ziaba dikabinasa, bizir kam gami.
- 10 Ia Tarsisin nguazimin itir gumazamiziba,
 ia uan ifongiamin bizibar amu,
 mati Nailin Fanemin aperiar dafam
 otogha afora pura tintinibar zui.
 Ia fo, Tairin nguibar ekiamin itir gumazamiz-
 iba ua ikian kogh,

ian ifongiamin tuaviba apıran kogham.*

11 Ikiavira Itir God uan agharim ghufegha gıfa, an ongarim gisin an amadagha, kantrin ongarir miriamin itir kabagh asighasighasava ami.

Kamaghın amizi, kantrin kabar itir gumazamiz-iba atiatıava agoi.

A Kenanin nguazimin nguibar ekiar gavgavir kabagh asighasighasa akam anıgha gıfa.

12 A kamaghın mıgei:

“O Saidonın nguibar ekiar dirim, gumaka!

Nı uabin akurvaghan kogham.

Nın bar akongezir arazim gıvagh ua ikian kogham.

Nı bar ikuvıgh, egh deravıra ikian kogham.

Kamaghın amizi, ia Saidonian gumazamiz-iba, ia dikavıgh ari Saiprusın Arıghatızımın mangı.

Egh ia uaghan avughsamin danganıba puvatıgham.”

13 Ia Kaldian nguazim deraghvıram an gan.

Men kantri bar gıvazi, gumazitam uam an itir puvatı.

Ia fo, Asiriaba men kantri gasıghasıki,

egha men nguazim gamıma, a ruarımın itir asızir atıabar nguıbam gava.

Asiriaba dakozıbar ingarızıma,

da Kaldiabar nguıbar ekıamın dıvazir gav-gavım bar anevınızı, nguıbar ekıam an aven itı.

* **23:10:** Hıbrun akam vezın kamın deragha bıgha mıkemezir puvatı.

Egha me dakozir kabagh isin tuivigha me misosi.
 Me nguibar ekiar kamın divazir gavgavir kam akaraghariki,
 egha bar nguibar ekiabagh asighasiki.†

14 O ia gumazir kurir ekiabar ongarim garuiba, iavzika!
 Ia Tarsisin nguibamın ikegha iza garima,
 ian nguibar ekiar gavgavim, a bar ikuvigha gifa.
 Kamaghın amizi, ia naviba ikuvigh aziva arang.

15 Bizir kaba otivamin dughiamın, gumazamiziba 70plan azenibar, Tairın nguibar ekiam ginamadagham. Kar atrivim ikiamin azenibar dibobonim. 70plan azenir kaba gıvaghti, Tair tuavimın amizimın mın ikiti, gumaziba a dıghor ighiam damuam. Ighiar kamın mıgırıgıaba kamakın:

16 O tuavimın amizim, me ni ginamadagha gifa.
 Kamaghın ni gita inigh nguibar ekiam daru.
 Egh ni ighiabar amuva, onger akar bar aghuibar amu,
 eghti gumaziba ua ni ginighnigham.

17 Eghti 70plan azeniba gıvaghti, Ikiavıra Itir God, Tairın nguibar ekiam damighti, a uamategh nguibar gumazamiziba iza biziba amaga dagh ıvezimın mın otogham. Egh Tairın nguibar

† 23:13: Vezin kamın, Hibrun akam deragha mikemezir puvati.

ekiam, nguazir kamın itir kantrin igharaziba, bar me apezeperti, me izi a ko dagiar ingan-garibar amuam, mati tuavimın amizim, a gumaziba apezeperima, me a bagha izi. ¹⁸ Egh dagiaba ko, bizir tizir Tair isiba, a ua baghvıra da isi, dar pozim mikinan kogham. Puvati. Da Ikiavıra Itir Godın bizibar mın ikiam. Eghti Tair inigha pozim mikinizir bizir kaba, Ikiavıra Itir Godın damazimın ikiamın gumazamiziba bar da inigham, egh me damamin dagher bar avırıba ko, korotiar aghuir daghuamin bar avırıba ikiam.

Ikiavıra Itir God Saionın Mighsiam gisin iki, gumazamiziba bar me gativagh men ganam

24

(Sapta 24--27)

Ikiavıra Itir God nguazir kam gasighasigh, egh a uabi gumazamizibagh ativagham

¹ Ia deravıram oragh! Ikiavıra Itir God nguazim bar a gasighasighti, a bar nguazir kinimın otoghti gumazamiziba puvatigham.

A nguazim dikaragh a righirigham.

Egh a gumazamizibar amighti, me arı tintinibar mangegham.

² Gumazamizir dabirabir igharagha garibar itiba, me bar moghıram osımtızir vamıra batıvam.

Godın ofa gamir gumaziba ko, gumazamizir kiniba, gumazir dapaniba ko, ingarir gumaziba,

amizir dapaniba ko, amizir kıniba,
 biziba amadir gumaziba ko, bizibagh ivezir
 gumaziba ko,
 gumazir munam ko, akam akırigh dagıaba
 a danightı a gın uam ada ikarvaghamin
 arazim gamir gumaziba ko,
 gumazir munamın dagıaba iniasa a ko akam
 akırir arazim gamir gumaziba,
 gumazir dagıaba itiba ko, gumazir biziba pu-
 vatiziba,
 me bar moghıra dughiar kuram bativam.

³ Nguazim bar moghıra ikuvigh pura ikiam.

Bizir kaba otivasa İkiavıra Itir God
 mikemegha gıfa.

⁴ Nguazir bar mısingigha, an gavgavim gıfa, ezi an
 azirakar amırizibagh ami.

Ezi gumazamizir ziaba itiba,
 men gavgaviba uaghan gıfa.

⁵ Gumazamizibar arazir kuraba bangın, nguazim
 Godın damazimın bar ikufi.

Me akırım ragha Godın Arazibagh asara.

Me arazir God ifongeziba munasa amuavıra iti.

Me God ko Akar Dikirizir Gavgavir iki mam-
 aghıra ikiamim abiki.

⁶ God men arazir kurabar osımtızim bangın
 mikemezi,

dughiar bar kuram nguazimın otozi,
 gumazamizir bar avırım, avir ekiam men
 isigha gıfa,
 ezi bar varazıra iti.

A kamaghın damightı,

gumazamiziba uan arazir kurabar osımtıziba
 ateram.

⁷ Egha me garima, wainın ovızir igiaba mıdııma,

- wainin ikariziba uaghan midii.
 Ezi gumazamizir wainin dipaba apa bar akongez-
 iba,
 me datirighin naviba bar osemegha iti.
- 8 Me ua bar akuegha, dia uan tambarinbav
 misozir puvati.
 Ezi me bar akongezir arazir isam gamim a
 uam otozir puvati.
 Ezi ighiar me gitan guar aviribav soghava amim,
 a bar gifa.
- 9 Me wainin dipaba apir dughiamin, me ua ighi-
 abagh amir puvati.
 Men osimtiziba me gamima,
 dipar onganim ua men akatoribar isingizir
 puvati.
- 10 Nguibar ekiamin itir biziba bar moghira ikufi.
 Ezi dipenibar tiar akaba bar pirigha itima,
 gumazitam dar aven mangan
 iburagham.
- 11 Ezi gumazamiziba damamin wainin dipaba pu-
 vati,
 kamaghin amizi, me nguibar ekiabar tu-
 avibar mitivighav ikia
 wainin dipaba bagha dei.
- Gumazamiziba bar akongezir arazim gifa,
 ezi navir kuram ko navir osimtizimra
 nguazim in ruaghateviba bar, dar ghu.
- 12 Nguibar ekiam bar ikufi,
 ezi an divazir gavgavimin itir tiar akar ekiam
 irigha bar akaraghire.
- 13 Arazir kamra, nguazir kam in itir gumazamiz-
 iba bar me bativam,
 eghti gumazamizir varazira ikiam,

mati gumaziba olivîn oviziba kuarigha da inigha
 givazi,
 ovizir vabara olivîn tememîn guighav iti.
 Egha mati me wainîn oviziba inigha givazi,
 vaghvazibara wainîn azenimîn iti.

14 Ezi ikiavira iti varazira, me bar akuegh ighiabar
 amuam.

Gumazamizir aruem uaghiri naghîn itiba,
 me Ikiavira Itir Godîn ziar ekiam ko, gav-
 gavim bagh bar akuegham.

15 Kamaghîn amizi, ia aruem anadi naghîn itir
 gumazamiziba,

Ikiavira Itir Godîn ziam fi.

Ia ongarimîn arighatizibar itir gumazamiziba,
 ia bar moghira ziar ekiam a daning,
 a Israelian God, Ikiavira Itir God.

16 Ia oragh!

Nguazir kamîn ruaghatevir bar saghon itibar
 gumazamiziba,
 me bar akongezir ighiabagh ami.

Ezi men ighiam kamakin,

“Ikiavira Itir God, arazir aghuibagh ami.

Kamaghîn amizi, e bar ziar ekiam a
 ganidi.”

Ezi ki kamaghîn miği,

“Iavzika! Ki bar akueghan kogham.

Nan navim bar osimtizir dafam iti,
 ezi nan ikirimirim pura givasava ami.

Ki garima, gumazir arazir kurabagh amiba ko
 akar ifavaribagh amiba,
 igharaz darazigh ifara paza me gami.

17 Ia nguazir kamîn itir gumazamiziba, iavzika!

Dughiar kuram ko, torir ekiam ko, iver ia
avaragh ian suighamba,
me ia mizua iti.

18 Eghti gumazitam dughiar kurar kamın
mıgırıgıam bareghıva arımangam,
a torir ekiamın magırıgham.

Egh a uamategh anabogh arı mangısi,
ivem gasagham.

Guızbangıra, overıam kuıghırıghtı, amozır ekıam
nguazım gıram.

Eghtı nguazımın mıngarım nıgham.

19 Nguazım bar puvıra nıgh bıghırı,
akaba akarıghıregh ikıam.

20 Nguazım ivazvagh,
matı gumazım wainın dı pam apava
onganıgha mangın ızegh gamı.

Egh matı averpenır muzıarımın mın,
amınır gavgavım a gıvaima, a mangın ızegh
damuam.

Gumazamızar arazır kuramın osımtızım, bar
osemezi nguazım an ateran ıburı.

Kamaghın amızı, nguazım ırıgh, ua
dı kavıghan ıburagham.”

21 Eghtı İkıavıra İtır God uabı mısevezır
dughıamın,

a Godın Nguıbamın ıtır mıdorozır gumazıba
ko,

nguazır kam gativır atrıvıba, ıvezır ku-
ram ısı me danıngam.

22 God me akuvagh me ısı kalabus datıgham,

mati me kalabuziar gumazamiziba inigha
torir mam gati.
Egh a me dukuaghti, me dughiar ruarimin kal-
abuziamin ikiam,
egh a gin ivezir kuram me daningam.
²³ Dughiar kamin, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba
Bar itim, uan angazangarir ekiam ko, uan
gavgavim sara izi,
Jerusalem in itir Saion in Mighsiam in iki, gu-
mazamizibagh ativagh men ganam.
Eghti an gumazamizibar gumazir faragha zuiba
an ganam.
Eghti an angazangarim pamtem me gisir-
aghti,
aruem ko iakinimin angazangarim pura
bizir kinimin min otogham.

25

Ikiavira Itir Godin ziam fer ighiam

¹ O Ikiavira Itir God, ni nan God, ezi ki nin ziam
fasa.
Ni nan akurvaghasa bizir aghuir igharagha
garibagh ami.
Ni fomira damuasa mikemezir biziba,
ni guizbangira dagh amigha gifa.
Kamagh in amizi, ki ziar ekiam ni ganidi.
² Ni nguibar ekiabagh amizi, da minezir pozibar
otifi.
Nguibar ekiar divazir gavgaviba itiba, bar
ikufi.

Ezi apanibar nguibar ekiar kabar gavgaviba bar
gifa,

ezi me ua dikavan ibura.

³ Kantrin gavgavibar gumamaziziba, ziar ekiam
ni daningam.

Eghti kantrin kurabar nguibar ekiaba, me nin
atiatingam.

⁴⁻⁵ Gumamazizir biziba puvatiziba,
ni deravira me geghuva men gari.

Gumamazizir onganarazibagh amiba,
osimtizibar dughiamin itima,
ni men mogomer danganir bar gavgavimin
min iti.

Atrivir kurabar adariba ko aningaghariba,
mati aminir gavgavim iza dipenir birim ginifi.

Ezi ni mati averpenim me avarazi,
aminir gavgavim iziva me ginobaghan
kogham.

Ezi gumazir kurabar adariba,
mati aruemin fefem dipaba puvatizir dan-
ganimin ikegha pamtem me gisira.

Ezi ni mati, me tememin dughuazimin apengan
ikia,
aruemin fefemin uari apasi.

Ezi aminim ko amozimin dughiamin,
ni biziba puvatizir gumamaziziba avarazi
me deravira iti,
ezi aruer gavgavim me gapongezir puvati,
mati overiamin ghuariaba aruemin fe-
feim avarazi, nguibam bar orangi.

Ni ifaghatir apanibar akaba dukumizi,
atrivir kurabar dimdiaba pura gefi.

God Saionin Mighsiamin isar ekiam damuam

6 Egh Saionin Mighsiam, Ikiavira Itir Godin Gav-
gaviba Bar Itim,
isar bar ekiam kantribar gumazamiziba bar
me bagh a damuam.

Eghti isar kam bar deragham, egh asizir bar
aghuir oviba itiba ko,
damamin wainin dipar bar aghuiba an ikiam.

7 Datirighin gumazamizir naviba osemegha itiba,
me mati gumazim aremezi,
me a bagha osemegha korotiar piziba
aghui.

Eghti Ikiavira Itir God,
Saionin Mighsiamin iki, gumazamiziba bar
men ovever osimtiziba agivam,
mati me gumazir kuam avarazir
niravizir kam, a me dama anedegham.

8 Egh God ovevem dikabiragh,
a gasighasigh, bar a gafiragham.
Ikiavira Itir God, en Ekiam, men ararem
agivagham,
egh bar gumazamizibar damazibar teriba
bar da adizam.

Egh a uan gumazamizir aghumsigha itiba,
a men aghumsiziba bar da givagham.
Kar, Ikiavira Itir God kamaghin damuasa
mikemezir akam.

9 Ezi bizir kaba otivamin dughiamin, gumazamiz-
iba kamaghin mikimam,

“Ikiavira Itir God, en God.
E nighnizir gavgavim an iki, a mizuum ikiti,
anarira izi en akuragh uam e iniam.

A uabıra İkiavıra İtir God, egha an en akura.
 Kamaghın amizi, a uam e inizir bizir kam
 bagh,
 e bar akuegham.”

God kantri Moab gasighasigham

10 Eghti İkiavıra İtir God bar deravıra Saionın
 Mighsiamın ganti, a deraghvıra ikiam.
 Egh a Moapian gumazamiziba fofozim me
 daning.

Egh apanibar amamangatighti,
 me izi me gasighasigh me abinigham,
 mati bulmakauba uari uan buariba
 dikabıri, da dadabar aven zui.*

11 Egh Moapia, mati gumazim ongarir torir
 ekiamın ikiava,
 ovengan atiatia ongarir dadarımın mangasa
 nighnigha,
 uan dafarımningın pamtemın ongarim misogha
 afozofogha zui moghın,
 me osımtızir kam gitavıraghsı arazir bar
 igharazibar amuam.

Eghti İkiavıra İtir God uan dafarımın me abıraghti,
 me fogh suam, bizir me uari fasa amir kaba,
 da men akuraghan kogham.†

12 Eghti God Moapian nguıbar ekiabar divazir gav-
 gavıba akararigham.

25:10: Aisaia 15:1–16:14; Jeremaia 48:1-47; Esekiel 25:8-11;
 Amos 2:1-3; Sefanaia 2:8-11 * **25:10:** Matmena a Moapın
 kantrin nguıbar ekiar mam. Ezi Hıbrun akam Matmena, an ziamın
 mınгарim kamaghın mın ghu, “Davir danganım.” A mati Godın
 akam inigha izir gumazim dibovir akabar Moapın nguıbar ekiar
 kamın ziam gami. † **25:11:** Hıbrun akam vezın kam deragha
 bigha mikemezir puvati.

Divazir kaba datirighin pin mar iti.
 Ezi an adar amuti, da bar daghiri nguazim
 giregham.
 Da bar iregh nguazir minemniabar tongin
 irighiv ikiam.

26

*God uan gumamazibar amuti me uan apaniba
 dikabiragham*

¹ Dughiatam gin otoghti, Judan nguazimin itir
 gumamaziba ighiar kam damuam:

En nguibar ekiaba bar gavgafi!

Ikiavira Itir God, a uabi en divazir bar mitiar
 gavgavimin min iti.

An en akurvazima,
 e uan apaniba dikabiri.

² Ia nguibar ekiamin tiar akar ekiaba kuigh,
 eghti Godin damazimin derazir gumamaziz-
 iba aven izam.

Gumamazizir kaba zurara Ikiavira Itir Godin
 apengan ikia,
 nighnizir gavgavim an iti.

³ O Ikiavira Itir God, gumamazizir nin apengan
 itiba,
 me zurara ni baghavira iti.

Kamaghin amizi, ni me gamima,
 navir amirizimin arazim me gizifa.

⁴ Ikiavira Itir God, en God, a en mogomer danganir
 gavgavim,
 mati dagiar gavgavir ekiam.

- Egh a zurara kamaghira ikiam.
 Kamaghin e guizbangira nighnizir gavgavim
 Ikiavira Itir Godin ikiva,
 zuraram an apengan ikiam.
- ⁵ Gumamazir ziar ekiam bar pin itiba,
 Ikiavira Itir God me dikabiri.
 Egha a nguibar ekiam gavgaviba
 akaragharihizima,
 da bar nguazim gire.
- ⁶ Nguibar nguazim girezir kaba,
 gumazir onganaraziba ko gumamazir gav-
 gaviba puvatiziba,
 datirighin iza uan suebar me dikabira me
 gisin arui.
- ⁷ O God, gumamazir nin damazimin deraziba,
 ni me zuir tuavim akirizi, a voroghira iti.
 Ikiavira Itir God, nin damazimin derazir gumaza-
 miziba,
 ni me bagha tuavim akirizi a dera.
- ⁸ O Ikiavira Itir God, e nin Akar Gavgavibar gin zui,
 egha e ni baghavira gara,
 nirara mizua iti.
 Egha uan navir averiabar aven nin ziar ekiam bar
 a gifongegha ghaze,
 gumamaziziba bar ni gifogh
 zurara ni ginighnigham.
- ⁹ Dimagaribar mitiriam nan azi moghin,
 nan nighnizim nirara iti.
 Egha mizarazibar, ki uan navir averiamin aven
 ni ko ikiasa bar ifonge.

Ki fo, ni nguazir kamın itir gumamazizibar araziba tuisisi,
eghti me ganıva guızın nın araziba deraghvıra dagh fogham.

10 Eghti ni gumamazizibar araziba tuisıgh gumamazizir kurabar apangkuvıghti,
me ti nın arazir derazibar fofozim inıghan kogham.

Egh me gumamazizir nın damazımın derazibar nguazımın ikıva,
me arazir kurar kabar amu mamaghıra ikiam.

Egh me Ikiavıra Itir Godın ziar ekiam ko gavgavım gıniğhnıghan koghıva,
an apengan ikian kogham.

11 O Ikiavıra Itir God, ni gumamazizir kurabagh asıghasıghasa
uan agharım ghufegha gıfa.
Ezi me an ganizir puvati.

Egh ni me ateghti, me an gan fogh suam,
ni uan gumamazizibar akurvaghasa bar ifonge.

Eghti gumazir kurar kaba bar aghumsıgham.
Eghti ni uan apanıba bagha atızir avir kam,
bar me dapongti me isıgh.

12 O Ikiavıra Itir God, ni en ingangarıba akırmıgha dagh amızı,
da deravıram otifi.
Kamaghın amızı, ni dabırabır aghuım ko navir amırızım isı
e danıngıgh.

- 13 O Ikiavira Itir God, en God,
 gumazir ekiar igharaziba fomira e
 gativaghava en gari.
 Ezi e ziar ekiam niram anidi.
- 14 Gumazir ekiar kaba datirighin ariaghiregha
 gifa.
 Me ua itir puvati, egh me ua dikavan kogham.
 Ni men gavgavim dikabiragha, me
 gasighasighizima, me bar ikuvigha gifa.
 Ezi gumazamiziba ua men ziabagh nighnizir
 puvati.
- 15 O Ikiavira Itir God, ni en kantri gamima, a bar
 ekefe.
 Ni en kantrin gumazamizibagh amizi, men
 dibobonim bar ghuavanabo.
 Ni en nguazimin mitaghniaba aruegha bar dagh
 isifa.
 Ezi bizir kam bangin, nin ziar ekiam ghua bar
 ekefe.
- 16 O Ikiavira Itir God, ni uan gumazamiziba puv
 me gamima,
 men gavgaviba gifa.
 Egha me osimtizar tongin ikia ni bagha iza
 osimtizar dafam sara
 sighsirir akabar ni ko migei.
- 17 O Ikiavira Itir God,
 e mati amizim borim batasa mizazim isa
 pamtemin arai moghin,
 e nin damazimin mizazim isi.
- 18 E, mati amizim borim batasa,
 osimtizar dafam atera, egha mizazir dafam isa
 nighnigha ghaze, bizir aghuitam ti oti-
 vam.
 Ezi puvati. E bizitam gamizi an otzir puvati.

E mati, amizim boritam batezir puvati,
 a pura aminir kinim bate.
 Guizbangira, e uan nguazimın itir apaniba
 dikabinamin gavgaviba puvati,
 egha uan nguazimın dabilir aghuitam
 gamizir puvati.
 Egha e nguazir kamın ikiasa borir
 aviritaba batezir puvati.*

19 O Ikiavira Itir God, ni uan gumazamizir
 oveaghuezibar amuti, me ua dikavigham.
 Ni uan gumazamizir ovengezibar kuabar
 amuti, me gin ua angamira ikiam.
 Ia mozimın itir kuaba,
 ia ua osegh dimiva bar akuegh ighiabar
 amuam!
 O Ikiavira Itir God, ni mati dimagarimın ghuariam
 nguazir misingizim girima,
 oghevsevir igiaba a bativi moghin,
 ni gumazamizir oveaghuezibar amuti,
 me nguazim ategh ua dikavam.

*Ikiavira Itir God, izezir kuram isi uan gumaza-
 mizibar aningam,
 eghti me gin deraghvira ikiam*

20 Ia nan gumazamiziba, ia uan dipenibar aven
 mangi uan tiaba asegh.
 Ia dughiar otevimra muegh ikiti,
 Ekiamın aningagharim givaka.
 21 Ia gan! Ikiavira Itir God uan Nguibam ategha
 izaghiri,

* **26:18:** Hibrun akam vezin kamın mingarim deragha bigha
 mikemezir puvati.

egh nguazir kamın itir gumamazibar
 arazir kurabar ikarvaghamin ivezim me
 daningam.
 Eghti gumazir igharazir darazi me misoghezi me
 ariaghireziba,
 nguazim uabi ovengezir gumazir kabar ghuz-
 iba mongan iburagham.
 Bar puvatigham.
 A gumamaziba amizir arazir kurar kaba
 bar da azenim datigham.

27

¹ Eghti dughiar kamın, Ikiavıra Itir God uan gav-
 gavir bar ekiam akakagham.
 A izi ongarımın itir kuruzir aser dafar kam
 Leviatan,
 ivezir kuram isi a daningiva a
 gasighasigham.
 A uan midorozir sabar ekiar gavgavir bar ghuz-
 mizim inigh,
 kuruzir bar puvıra daghdagha tintinibar
 aragharuir kam atughti
 an aremegham.

²⁻³ Dughiar kamın, Ikiavıra Itir God ighiatam
 kamaghın a bangam:

“E wainın azenir aghuımın ighiam damuam.
 Ki, Ikiavıra Itir God, ki bar deravıram azenir
 kamın gari.
 Egha ki zurara dipam a ganıdi.

Gumazitaba ti iziv a gasighasigham,
kamaghin amizi, ki dimagariba ko aruebar
deraviram an gari.

⁴ Ki datirighin uan wainin azenir kamın atarir
puvati.

Egh ki ganti, ogher ataghatariba itiba ko, ogher
kurataba a bativighti,
ki, mati midorozir gumazim uan apanibav
sozi moghin,
ki dagh asighasigham.

Ki avim daborogh, ogher kaba bar dar aboroghti
da isigham.

⁵ Egh apanir kaba, ki men gansi,
me na bagh izi na ko deragh ikisi, me
akar dikirizir tam damigham.”

⁶ Gin izamin dughiamın, Israelia, Jekopin ovavir
boriba,
me wainin ikarizir akımariba itimın mın
mitigh gavgavigh,
egh borir aviriba batam, mati wainin
ikariziba ovizir aviriba ituigham.

Eghti men otivir dagheba, bar avirasemegh,
mangi nguazimın danganiba bar dagh
izivagham.*

⁷ Ikiavira Itir God, Israelian apaniba puv me
gamizi moghin,
Israelia gamizir puvati.
Guizbangira, a igharaz darazigh amizi
moghin,

* **27:6:** Vezin kamın Hibrun akamın mingarim deragha bigha
mikemezir puvati.

Israelian gumazamizir aviribav soghezi, me
ariaghirezir puvati.

⁸ Ikiavira Itir God uan gumazamiziba amadazi,
me kalabuziamin zuir dughiamin, a puv me
gami.

A men aningaghegha uan aminir gavgavim
amadazima,
a iza me avigha ghu,
mati aminir gavgavim aruem anadi naghin ikegha
iza,
men biziba avigha ghu.

⁹ Egh Israelia guizbangira mikim suam,
Ikiavira Itir God men arazir kurabar
osimtiziba agivam,
eghti me uan asebar ofa gamir dakoziba
apirighiva,
dar dagiaba amsariraghiti da nguazir
minemniamin min otogham.

Egh me temer guarir aser amizim Aseran
nedazim itiba okirarigh.
Egh paura tuema a mughuriar aghuim zuir
dakoziba,
bar dagh asighasikigh.

Tuavir kamn, Ikiavira Itir God men arazir kuraba
gin amadagham.

¹⁰ Nguibar ekar kam fomira divazir bar gavgavim
iti,
egha datirighin a bar ikuvigha iti.

A datirighin pura nguibar dadar kinim min itima,
gumazitaba uam an itir puvati.
Egha bulmakaubar nguibamin min otozi, da
iza uari akuva ikia,

dadaba ko tevsevibar dafariba apava,
kagh avughsa iti.

¹¹ Ezi temer kabar aguaba misigha givazi, dar
aguaba dipiraghira nguazim girima,
amiziba avibar arighasa iza dagh eghufi.
Nguibar ekiar kamın itir gumazamiziba, me bar
onganigha akaba baraghan aghua,
kamaghın, arazir kam me batifi.
Kamaghın amizi, God, a Godın men ingarizim,
a men apangkuvir puvatigha deragha me
gamir puvati.

¹² Egh Ikiavıra Itir God bizir kabar amuamin
dughiamın, a uan gumazamizir tintinibar
kantribar itiba iniam, Yufretisın Fanemın ikegh
mangı Isipın kantrin tugham. A vaghvagh me
iniam, mati gumazim wıtın ovıziba righirigha
dar miseviba ategha, wıtın ovızir aghuibara isa
itarim garisi. ¹³ Eghti dughiar kamın sıghamın
ararem bar ekevegham. A Israelian dimam, men
apaniba fomıra me batoghezima, me ghua kantri
Asiria ko, kantri Isipın ovegha ikiavıra iti. Eghti
me uamategh Jerusalemın izi, Ikiavıra Itir Godın
mıghsıamram an ziam fam.

**Ekiam, Jerusalemın
gumazamizibar araziba
akirmıgham**

28

(Sapta 28--35)

*Ekiam Samarian nguibar ekiar bar aghuim
gasıghasıgham*

- ¹ O Efraimîn anabamîn adarasi, iavzika!
 Ian nguibar ekiar bar aghuim Samaria bar ikuvigham.
 Ian gumazir aruaba wain apava onganigha,
 Samarian ziam bar puviram a fa kamaghin
 migia ghaze,
 a nguibar ekiar bar gavgavim.
 A mighsiar bar muziarim gisin iti, a nguazir bar
 aghuir dagheba oparamimîn tongin iti,
 egha a bar deragha gari,
 mati ian gumazir aruaba uan dapanibagh arizir
 akimaribar min,
 bar dera.
 Egh ian nguibar ekiam dughiar ruarimîn ikeghan
 kogh,
 mati akimarim misigha ikuvizi moghin, iku-
 vigham.*
- ² Bar guizbangira, Ekiam ia dikabinasa
 ikizir bar gavgavir mam amiseveghe gifa.
 Eghti me aminir gavgavimîn min iziva,
 amozim ko aisin amozimîn min bar
 pamtemin ia giriva,
 ia amisararigh, ia fi nguazim
 mikinigham.
- ³ Egh me ia dikabin ia gisin daruam,
 ia Efraimîn anabamîn adarasi, ian gumazir
 aruaba wainin dipaba apava onganigha,
 ian nguibamîn ziam bar pin mar a fe.
- ⁴ A mighsiar bar muziarim gisin iti,

* **28:1:** Vezin kamîn, Aisaia Samarian nguibar ekiam migei. Samaria, a notin amadaghan itir kantri Israelin nguibar ekiar mam.

a nguazir bar aghuir dagheba oparamimin
 tongin iti,
 mati ian gumazir aruaba uan dapanibagh arizir
 akimaribar min
 bar dera.

Egh ian nguibar ekiar kam dughiar ruarimin
 ikeghan kogham,
 mati akimarim misigha ikuvizi moghin, iku-
 vigham.

Egh a zuamira givagham,
 mati temer fighin mamın ovizim, mabagh afi-
 ragha faragha anizi,
 gumazir mam zuamira a inigha aneme.

⁵ Eghti dughiar kamın, gumazamizir ikiavira itir
 vabara,
 me Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim
 bagh bar akuegham.

A uabi atrivimin dapanir asuar aghuimin min
 ikiam,
 egh mati akimarir bizim me uan dapanibagh
 aghui.

⁶ Ikiavira Itir God uabi nighnizir aghuim isi
 kotiaba barazir gumazir aruabar anighti,
 me guizin arazimin gin mangi deraghvira
 kotiaba tuisigham.

Eghti a gavgavim isi nguibar ekiamin tiar akabar
 itir midorozir gumazibar aningam,
 eghti me apaniba ateghti,
 me aven izi gumazamizibav soghan
 kogham.

*Godin ofa gamir gumaziba ko Godin akam
 inigha izir gumaziba Aisaia dipofi*

7 Godin ofa gamir gumaziba ko, Godin akam
 inigha izir gumaziba,
 uaghan wainin dipaba ko dipar onganiba puv
 da apava onganigha,
 asaghporaghira nuighnuigha men
 daroriba derazir puvati.

Godin akam inigha izir gumaziba, me irebamin
 min garir bizibar ganasa,
 God men akakazir biziba, me deragha dar
 garir puvati.

Ezi Godin ofa gamir gumaziba, men nighniziba
 derazir puvatigha,
 gumazamizibar osimtiziba deragha da
 tuisizir puvati.

8 Dakozir me apiaghav ikia dipar onganiba apiba,
 men mimiziba bar dagh izifa, ezi dar dan-
 ganiba bar mizegha iti.

9 Gumazir aruar kaba, nan akam barazir
 dughiamin, me kamaghin migia ghaze,
 “Gumazir kam bar tinara sure damuasa?
 E biziba bar dagh fogha gifa, ezi a tinan sure
 damuasa?
 E borir aghegheviba puvati,
 egha datirighiram amebamin otem ataki.

10 A zuraram akar kabaram ami,
 mati borir iririviba azava ghaze, ta ta da da ni
 ni na na.
 Migirigiar kaba mingariba puvati.”†

† **28:10:** Vezin kamin, Hibrun akam deragha akamin mingarim
 bigha mikemezir puvati (ves 13 uaghan.)

11 Bar guizbangira, gumazamizir kaba, nan akaba
 baraghan bar aghua,
 kamaghin amizi, Ikiavira Itir God uan akam
 nguibar igharazimin gumazim danighti,
 a uan nguibamin akamin mikim gumaza-
 mizir kabav kimam.

12 God uabi uan gumazamiziba nguazir otevir
 kamin me ariki,
 egha kamaghin me mikeme,

“Ia danganir kamin avughsi
 navir amirizim inigh iki.

Ia gumazamizir osimtiziba aterava amiraziba,
 ia nguazir kamin avughsi nimira iki.”

Ezi me an akam baraghan aghua.

13 Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God uabi men sure
 damuam,
 eghti me aghuagh kamaghin mikim suam,
 Godin akam mingariba puvati, mati borir iririviba
 azafi.

Egh me bar onganigh dughiar kuram initima,
 men apaniba, mati azuazim asizimin suirazi
 moghin,
 me inigh mangi kalabus darigham.

*God dagiar bar aghuir gavgavim Saionin
 Mighsiam darigham*

14 Ia gumazir aruar Jerusalem in itir gumazamiz-
 ibar gariba,
 ia deraghvira Ikiavira Itir Godin akam
 baragh.

Ia na dipova ghaze,
 nan akam a pura bizim.

15 Egha ia ti kamaghin migei,

“E Ovevem ko akar gavgavim akirigha gifa.
E Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibam ko, akar
gavgavim akirigha gifa,
kamaghin, e ikuvighan kogham.

Dughiar kurar manam aperiamin min e bativam,
e a gitagham.

En nighnizir gavgavim kamaghin iti,
en ifavarir akaba ko ifavarir arazir guar
igharagha garir aviriba, en akurazima,
e deravira iti.”

16 Ezi Ikiavira Itir God, nan Ekiam, kamaghin
migei,

“Ia gan! Ki datirighin dagiar mam isa, Saionin
Mighsiamin anerisi.

Ezi a dipenim aterir dagiamin min oto.

Ki deravira a tuisigha ghaze,
a dagiar aghuir bar gavgavim, egha an ivezim
bar pin ko.

Gumazamizir nighnizir gavgavim an itiba,
me zuamiram atiating nighan kogham.†

17 Ki Godin guizin arazim damighti,
a mati gumazir mam bizimin ruarimin
ababanim tuisighsi, benim amikirivagh
bizimin ruarimin dibobonim gifogham,
egh men araziba tuisigham.

Eghti arazir aghuim,
mati gumazir mam bizibar osimtiziba gan
dagh foghsi,

28:16: Onger Akaba 118:22-23; Rom 9:33; 10:11; 1 Pita
2:6 † **28:16:** Gumazir maba, vezin kamin akuar abuananam
gigha ghaze, “Dagiar kamin ziam kamakin, ‘Gumazir guizbangira
nighnizir gavgavim itiba, me atiatingiva akongan kogham.’”

a skelin min otogh ian akaba tuisigham.

Ia ti ghaze,

ian arazir ifavariba ian akuraghti, ia deravira ikiam.

Ezi puvati. Ki bar dughiar kuram damighti a ia batogham.

Egha ia, mati aperiar dafam otogha gumazamizibagh asighasighizi moghin,

ia bar ikuvigh mangi mongamin danganiba puvatigham.

¹⁸ Egh ki ia Ovevem ko amizir akar dikirizir gavgavim uaghan anetughiva,

ia Gumamazir Oveaghuezibar Nguibam ko, akar dikirizir gavgavim agivagham.

Eghti dughiar bar kuraba ia bativtima, ia bar moghira ikuvigham.

¹⁹ Dughiar kurar kaba ia ateghan kogham. Puvati.

Da dimagariba ko aruebar zurara ia bativ mamaghira ikiam,

mati amizim bizimin uan dipenim zurara anevivira iti.”

Egh ia guizbangira Godin akar kabar mingaribagh foghiva, puv atiating nigham.

²⁰ E fo, gumazim dakozim dakuasava amima, dakozim bar otevezi an suemning pura guraghav iti, ezi a dakuan ibura.

Egha gumazim dakuasava amima, an nir avavem bar suvizi

a uan mikarzim deragh anevaraghan kogh, egh dakuan iburagham.

Kamaghira, ia bar osemegham,

eghti ian akurvaghamin tuaviba bar
puvatigham.

- 21 Guizbangira, Ikiavira Itir God fomira Perasimin
Mighsiam ko Gibeonin danganir zarim
gamizi moghin,
dikavigh uan gavgavim ko aningagharim sara
izam.

Egh ingangarir a nighnizim,
an a damuam.

Egh ia ingangarir kamin ganti,
a bar igharagh otogham.

- 22 Kamaghin amizi, ia Godin akaba batogha da
dipovir arazir kam atakigh.

Puvatighti, ian kalabuziamin aven itir arazir
kam,
a bar ekevegh mamaghira ikiam.

Ki kamaghin oraki, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba
Bar Itim, nan Ekiam, mikimti
ian kantrin kam bar moghira ikuvigham.

*Gumazamizibar fofozir aghuim,
a Godra ikegha izi*

- 23 Ia kuariba arigh,
deragh nan akaba baragh.

- 24 Gumazitam dagher oviziba oparasa, zurara
dughiabar akunimin ingaravira iti, o? Pu-
vati.

A ti dughiabar pura nguazim gikuavira iti?
Puvati.

- 25 A nguazim gikuigha, anekirasegha givagha, zu-
ravariba opari.

A witin oviziba, bar voroghram da oparava,
balin oviziba igharagha da opari.

Egha, a uaghan azenir kamın miriamın,
raızın guar avırir igharaziba opari.

26 An God uabi, azenimın ingaramın arazir
aghuim,
bar deravıram an sure gami.

27 Egha zuravarir muziaribar ovıziba iniamim
dughiamın,
gumazir kam, ter ararir bar dafam isa
pamtem zuravaribav sozir puvati.

Egha a wilbaro tıva ghua zuravaribagh isın da
mira zuir pu.

Bar puvati.

A ter agharir bar muziarim inighıva, zuravarir
muziarir kabar ovıziba inisi,
bar aghumra dav sogha da kuari.

28 A wıtın ovıziba dikabinamin arazim bar a gıfo,
egha an adar bretbar ingaram.

Egha a wıtın ovıziba, ko wıtın miseviba, da
amisıvasa hos ko wilkar isa
wıtın ovızibagh isın ghua da mirmıra zui.

Egha a deravıra aghumra ghua dar gara ghaze,
A wıtın ovıziba amısar dagh asıghasıghan
kogham.

29 Ingangarir kabar fofozim ko nıghnızir aghuim,
bar Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar İtimın
ize.

A uabıra fofozir aghuir guar avırıba ko
nıghnızir aghuim bar a gızıfa.

29

*Ikiavıra Itir God, amınim ko mikimkızim ko
avimın mın Jerusalemın izam*

¹ Ikiavira Itir God, kamaghin miġia ghaze,
 “O Ariel, Ariel, ni nguibar ekiar Atrivim Devit
 fomira ikezim, Jerusalem, noka!
 Ni bar ikuvigham.

Ni datirighin nan ofa gamir dakozimin
 min iti.
 Ki garima, azeniba zurara iza zuima,
 ni uan isar ekiabar arazibar ġin ghuavira iti.
 Egh ni ġin bar ikuvigham.

² Ki osimtizim inigh iziti a ni bativam.
 Eghti ni bar osemegh tiarim akariva arangam.
 Ni nan ofa gamir dakozimin min iti,
 eghti ghuzim bar ni ruegh ni avaragham,
 mati gumaziba ofa gamir dakozim ġisin asizibav
 sozi,
 dar ghuziba ofa gamir dakozim avarazi
 moghin ni avaragham.*

³ Ki nin apaniba inigh iziti,
 me ni ekiarugham.
 Egh me ni misoghsi, nguaziba inigh nin divazir
 gavgavimin miriamin uarigh isin darigh
 divazim bar an okarigham,
 egh nguazir kam ġisin dakozibar ingarigh,
 mitivigh ni misogham.

⁴ Eghti ni bar moghira degeghirighi, nguazim ni
 avaragham.
 Eghti ni bar nimira, nimira mikimam,

* **29:2:** Ves 1 ko 2, Hibrun akamin ziam Ariel, Aisaia a isa Jerusalem garisi. Fofozir gumaziba deragha ziar kamın mingarim gifozir puvati. Marazi ghaze, “Godin laion.” Ezi marazi ghaze, “Godin mighsiam.” Ezi aviriba me ghaze, “God bagha ofa gamir dakozim.” Ezi vezin kamning aning nighnizir kamın ġin zui.

mati ariaghirezir gumazamizibar duaba
 nguazimîn aven ikia miġei.
 Egha mati, tiarir mam nguazimîn minemniabar
 tongîn ikia, aghumra sighsirakabav geima,
 tiarir bar muziarim an ikegha azenan izi.”

⁵ Ezi apanir iza ni misozir kaba,
 me nguazir minemniamîn mîn bar
 aviraseme.
 Men gumazir ekia kuraba bar avirasemegham,
 mati me witîn ovizibar amasa, dav sozima,
 dar miseviba pura tintinibar mizi
 moghîn, me bar avirasemegham.

Ezi bar zuamira,
⁶ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim otoghiva,
 arariba ko mikimkizim, ko niġinir bar dafam,
 ko aminir bar gavgavim, amozir bar dafam
 ko,
 avir mizariar bar kurar biziba bar da
 tueghamim sara izam.

⁷ Eghti kantrin igharazibar midorozir gumazir
 avirir Ariel ko misogha paza a gamiziba,
 da uam ikian kogham.

Ezi me nguibar ekiam iniasa ingarizir dakoziba,
 da pura givagham,
 mati Jerusalemia irebar kuramîn men ganizi
 mokin.

Egh mati irebamîn mîn garir bizim dimangan
 otogha zuamira pura zui moghîn,
 an apaniba zuamira bar givagham.

⁸ Ezi kantrin aviribar midorozir gumazir avirir
 kaba, Saionin Mighsiam ko misoghasa ize,
 egh me bar a dikabiraghan kogham.
 Bar puvatigham.

Mati mitiriam azir gumazim irebamın garava, an
 aven api,
 egha an osezir dughiamın, a uabi barazi,
 mitiriam an aghavıra iti.

Egha mati gumazim dipam amasa kuarim bar a
 misıngi,
 egha a irebamın aven gari, a dipam api.
 Egha, a dikavizir dughiamın, a uabi barazi,
 kuarim an pıravıra iti.

God gumamazibagh amizi me ongani

⁹ Ia Juda ko Jerusalemın gumamaziziba, ia okam
 nıghnıgh onganıghvıra iki
 damazir okavırızibar mın daru.

Ia gumazim wainın dipam ko dipar onganım
 apava deragha aruir puvatızı moghın arui.
 Egha guizbangıra, ia wain ko dipar onganıba
 apa onganım gamir puvatı.

¹⁰ Ikiavıra Itir God ian damazibagh amizi parıam
 puv ian azi.

Ia mati gumazim akuav aremezı moghın akui.
 Ezi God uaghan uan akam inıgha izir gumazıbar
 damazıba okafi,

ezi me ganamın bizıbar garır puvatı.
 Egha God uaghan an akam inıgha izir gumazıbar
 damazıba avara,
 ezi me God amır bizıbar garır puvatı.

¹¹ Kamaghın amizi, God irebamın mın garır
 bizımın aven nın akakaghamın bizıba, nı dar
 mın garıbagh foghan kogham. Mati me akaba
 aven itir akınafarım rıgha, kendelın grıs a gatıgha,
 pamtemın a dukuazı a gavgavızı, me a diponasa nı

ganingi. Egh ni ti gumazir akinafariba dibora fozitam, akar akinafarimin itir kaba diponsi a mikimti, a suam, “Akinafarir bar dukuagha gavgavizir kam, ki a diponan iburaghburaki.” ¹² Eghti ni ti gumazir akinafariba dibora fozir puvatizitam, akinafarimin itir akar osiziriba diponsi a mikimti, a kamaghin mikimam, “Ki akinafariba dibora fozir puvati.”

¹³ Ezi Ekiam kamaghin migia ghaze:

“Gumazamizir kaba uan akatoribara nan ziam fe,
ezi men naviba ko nighniziba bar nan saghon
iti.

Me guizbangira nan ziam fer puvati.

Me gumaziba pura uari amizir otivizir araz-
ibar gintisi.

Me arazir kabar men sure gamizi, me pura uan
akatoribara dar bori,
ezi da men navir averiabar aven zuir puvati.

¹⁴ Kamaghin amizi, ki uamategh bizir bar
igharagha garitabar amuti,
da gumazamizir kaba bativam.

Eghti me bar digavir kuram damigham.

Eghti ki gumazamizir nighnizir aghuiba me
ganidibar fofoziba adeggham,
egh ki men fofozir gumazamizibar fofoz-
iba bar da agivagham.”

*Ikiavira Itir God bizibar amuti da igharagh
otogham*

15 Gumazamizir uan nighnizir kuraba ko uan
arazir kuraba Ikiavira Itir Godin da mon-
gasava amiba, mevzika!

Me bar ikuvigham!

Me arazir kurar kaba, mogomer danganiba ko
dimagaribar dagh amua kamaghin migia
ghaze,

“Tinara en ganigh e gifogham?”

16 Me biziba otavkira bar da adafi.

Egha me kamaghin migei,

“Gumazir nguazir minemin ingarim, a nguazimin
min gari.”

Manmaghin ami?

Pura bizir kinitam ti gumazir an ingarizim
kamaghin a mikim suam,

“Ni nan ingarizir puvati,” migirigiar kam ti deraz,
o?

Egh pura bizir kinitam ti gumazir an in-
garizim kamaghin a mikim suam,

“Ni bizitam gifozir puvati,” migirigiar kam ti de-
raz, o?

Bar puvati.

17 Kiran oveghanin biziba bar igharagh
otivigham.

Lebanonin kantrin ruarir pizim, bar nguazir
aghuir azenibar ingaramim gavagham.

Eghti azenir bar aghuiba ruarir pizim
gavagham.

18 Eghti dughiar kamın kuarir orazir puvatiziba,
akinafarir me osirizimin akaba baragham.

Eghti damazir kurar bar mitarmemin aven itiba,

ua ganam.

19 Eghti gumazamizir uari abiriba,
me Ikiavira Itir God bagh bar akuegham.

Eghti gumazamizir biziba puvatiziba,
me uaghan Israelian Godin Bar Zuezim bagh
bar akuegham.

20 Eghti gumazir ekiar kuraba, men gavgaviba
givagham.

Eghti gumazir Godin akam batogha a
dipoviba, me puvarigham.

Eghti gumazir arazir kurabar amuasa bar ifongez-
iba,
me bar moghira bar ikuvigham.

21 Egh arazir kamra uaghan, gumazir pura ifara
igharaz darazi isa kot gariziba,
ko gumazir osimtizibagh amibar akurvagha
akar ifavaribagh amiba,
ko gumazir kotiam adavadavighti, eghti gu-
mazir Godin damazimin deraziba kotiamin
me gafiraghan kogham,
gumazir kaba, me bar moghira bar iku-
vigham.

22 Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God, kar Godin
fomira Abrahamin akurazim, a datirighin kam-
aghin Israelian gumazamizibav gei:

“Ia Jekopin ovavir boriba ia uam aghumsighan
kogh,
egh ian guaba uam pighatomegh ganan
kogham.

23 Ia ingangarir ki ian tongin amizibar gan,

egh guizbangira kamaghin fogh suam, ki Is-
raelian God,
ki Jekopin ovavir boribar Godin Bar
Zuezim.

Eghti ia nan ziam fiva nan apengan ikiam.

²⁴ Eghti gumazamizir nighnizir aghuiba itir pu-
vatiziba,
datirighin nighnizir aghuiba iniam.
Ezi gumazamizir imoba puv akaba batoziba,
me nan akaba baraghsi
bar ifuegham.”

30

*Ikiavira Itir God kamaghin migei, Isipia Judabar
akurvaghan kogham*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Judan adarasi, me nan boriba me bar ikuvigham,
me bar orazir puvatizir darazi.
Me nan nighnizimin gintizir puvati.
Me uan nighnizibar gintigha ghua
kantrin igharazim ko roroam gami.
Egha tuavir kamın, me arazir kurar bar avirim,
uan arazir kurar faragha amizibagh siri-
abagh arisi.
Mevzika.
Kamaghin amizi, me bar ikuvigham.
² Me Isipia ko akam akirasa nan nighnizim bagha
nan azarazir puvati,
eghti Isipian atrivim men akuragh men ganti,
apaniba me gasighasighan kogham.

- ³ Eghti men nighnizim deragh ingaran koghti me bar aghumsigham.
 Osimtizir me bativamin kam,
 Isipin atrivim men akuragh me apazaghan kogham.
- ⁴ E fo, Judan atrivim Soanin nguibar ekiam ko Hanesin nguibar ekiamin, Isipin abuir gumaziba batoghasa,
 uan abuir gumaziba ko ingangarir gumazir faragha zuiba amadazi, me ghua otivigha gifa.
- ⁵ Eghti Isipia men akurvaghsi bizitam damighan kogham. Bar puvatigham.
 Kamaghin amizi, Judaba aghumsigh bar uarir apangkuvigham.
 Me aghumsizir bar ekiamra Judabar aningam.”

⁶ Ekiam, a Negevin danganimin, sautin amadaghan itir gumazamiziba puvatizir danganimin itir asizir atiaba, akar kam me ganingi. A kamaghin migei:

“Judan gumazir aruaba sautin amadaghan itir gumazamiziba puvatizir danganir kam garui.
 Kar gumazamiziba osimtiziba bativamin danganir kurar mam.

Laionin amebaba ko apuriba ko, kuruzir gumazamizibagh iviba ko, kuruzir kurar mighegha zuiba ko,
 asizir atiar kuraba danganir kam in iti.

Ezi gumazir aruar kaba ingangarir dafam gamua,
 bizir bar aghuir ivezim bar pin koziba isa,

donkiba ko kamelbagh isin arigha ghua,
 kantrin men akurvaghan koghamiba
 bagha da atera zui.

⁷ Isipin kantri, kantrin igharazibar akurvaghasa
 migiava,
 a men akurvazir puvati.

Kamaghin amizi, ki datirighin ziar igiar kam a gati,
 ‘Maburan Kuruzir Aser Puram Aperaghav
 Itim.’”

Gumamaziba Godin akam baraghan aghua

⁸ Ikiavira Itir God gumamazibar damazimin,
 me amir arazibar eghaghanibar akaba,
 dagiamin da osirigh da aghorasa na
 mikeme.

Egh uaghan eghaghanir kam akinafarir
 righizimin da osirigh.

Eghti migirigiar kam zurara iki gumamazibar
 akakagh suam,

⁹ me gumamazir bar puviram akaba barazir
 puvatiziba.

Me zurara Ikiavira Itir Godin akaba batosi, a men
 Afeziam.

Egha me zurara ifarava, an suren akaba
 baraghan aghua.

¹⁰ Egha me kamaghin Godin ganganir gumaziba
 ko an irebamin min garir bizibar garir gu-
 mazibav gei,

“Ia ua irebamin min garir bizibar ganan
 marki.

Egh ia uan akabar kumigh.

Ia uam arazir aghuiba ko arazir zuezibar gin
 mangisi e mikiman marki.

E oraghasa ifongezir akar e apezeperibaram e mikim,

kar bizir aghuir otivan koghamiba.

¹¹ Ia ingangarir kam atakigh, egh bar saghon ikiva, en tuavim apiran marki.

E Israelian Godin Bar Zuezimin akaba baraghan aghua.”

¹² Ezi Israelian Godin Bar Zuezim, a kamaghin migei,

“Ia nan Akar Gavgavim munasava akirim ragha na gasara.

Egha ia kamaghin nighnzir gavgavim ikia ghaze,

Ifavarir arazim ko igharaz darazi dikabirir araziba ian akuragham.

¹³ Kamaghin amizi, ia arazir kuram gamigha gifa, ezi arazir kurar kam bar ia gasighasigham,

mati bibizir muziarim divazir ruarimin ghuamin ikia bar ekefi,

egha kiran oveghangin dipirasava ami.

Egh divazim dipirigh zuamira irigham.

¹⁴ Bar guizbangira, ia bar ikuvigham,

mati nguazir minem bigha akuar bar mizumzuiaribar ire,

ezi akuar ekiatam itir puvati,

me akua tam isi avim isir danganimin mangi avir mikiam tuighan kogham.

O akua tam inigh mangi

mozir dipamin an dipaba tuan iburagham.”

¹⁵ Ikiavira Itir God, nan Ekiam, a Israelian Godin Bar Zuezim, a kamaghin migei,

“Tuavir ia deravira ikiamim, a kamakin.

Ia uamategh na bagh izi, egh avughsi ikiti,
ki ian akurvagham.

Eghti ia navir amirizimin iki nighnizir gavgavim
narara ikiva, ia gavgavigh ikiam.”

God kamaghin mikeme, ezi ia an akar kamin
gin mangan bar aghua.

16 Egha ia ghaze, “Puvati! E hoziabar apiagh puv
ari mangam.”

Ezi God ghaze, “Guizbangira, ia ari mangi!”

Ia ghaze, “En hoziaba puvira ivemaram.”

Ezi God ghaze, “Ian apanibar hoziaba bar
puvira ivemar ian gintigham.”

17 Ian apanibar midorozir gumazir vamira izi
misoghsi dimti,

ian 1,000plan midorozir gumaziba puv
aregham.

Egh men midorozir gumazir 5plara izi ian dimti,
ia bar moghira dikavigh nguibar ekiam
ategh aregham, eghti gumazitam ua ikian
kogham.

Eghti ian gumazir ikiavira itir varazira bar uarira
ikiam,

mati me inir avizim guasa temer vamira
mighsiar itimin a kuasa.

18 Guizbangira, Ikiavira Itir God, a Godin guizin
arazibagh amim.

Kamaghin amizi, a ian apangkuvighasa ifon-
giar bar ekiam iti.

A uan apangkuvim ian akakaghasa ia
mizua iti.

Gumazamizir nighnizir gavgavim an ikiava, uarir
akurvaghasa a mizua itiba,
me bar akuegham.

*Ikiavira Itir God, deravira
uan gumazamizibar amuam*

¹⁹ Ia Jerusalemia, ia Saionin Mighsiamin iti, ia
ua kuarkuv aziv arangan kogham. Ezi Ikiavira
Itir God datirighin ian apangkuvigha, deravira ia
damuasa gara iti. Egh ia uari bagh an azangsigh
an dimti, a zuamira ian dimdiam baregh ian
akuragham. ²⁰ Guizbangira, Ekiam ia gamizi,
ia osimtizir dafam ateri, egha ia mati gumazim
daghebar otevezi moghin iti. Ezi a ia ko ikia ian
sure gami. Eghti gin ia uam a burian kogham.
Ia uari uan damazibar an ganam.* ²¹ Egh
ia daruamin dughiamin tuavimin atamakuigh,
ia ti tuavir agharir guvimin amadaghan itimin
mangam, o agharir kiriamin amadaghan itimin
mangam, eghti a ian gin iki ia mangamin tuavim
ia mikimam. ²² Egh ia uan asebar marvir guaba,
ia fomira dar ingarigha silva ko golin da noke.
Egh ia marvir guar kaba batogh dar ganti da mati
bizir kuriba, egh ia kamaghin me mikimam, “Ia
kamatigh. E ua ia gifongezir puvati.”

²³ Eghti Ekiam ia oparizi dagher oviziba bagh
amozim amadaghti, a izighiri da ruam, eghti
da deravira nguazir kamın otivam. Eghti ia
dagher aviriba ikiam. Eghti ian bulmakauba
uaghan damamin grazir aviriba ikiam. ²⁴ Egh ia
uaghan uan azenibar dagher aghuiba inigh izi,

* **30:20:** Vezin kam, Hibrun akam deragha akamin mingarim
bigha mikemezir puvati.

egh bar deravira da akuvagh, uan bulmakauba ko donkin ian nguazim abigha ingariziba bagh, fogh ko sped isi dagh iniv da aghamsigh me daningam. ²⁵ Dughiar Ekiam misevezimin, dughiar bar kuram ian apaniba batoghtima, me pura tintinibar arimighiregham, eghti men divazir gavgavir kaba bar ikuvigham. Eghti dughiar kamin, dipaba mighsiaba bar dar otiv ivemar izighiriti, ia dipatamin oteveghan kogham. ²⁶ Eghti dughiar kamin, iakinimin angazangarim aruemin angazangarimin min siragham. Eghti aruem isiragh gavgavighti an angazangarim bar ekevegh, a fomira garir angazangarim gafiragham. Mati ni 7plan aruebar aruer angazangariba inigha aruer vamira gisafura. Ikiavira Itir God uamategh uan gumazamiziba deravira me damu men mizaziba ko osimtiziba adeghti me ghuamagheghamin dughiamin, bizir kaba otivam.

Ikiavira Itir God ivezir kuram isi Asiriaba daningam

²⁷ Ia gan! Ikiavira Itir God nguibar saghon itimin ikia dikavigha uan gavgavir ekiam sara izi.

A bar puvirama atarima, avim ko avir miturim an aningagharim akakasi.

A migeir dughiamin,

avir biziba bar da isiamim an akatorimin otifi.

²⁸ An aningagharim biziba bar dagh asighasisi, mati aperiam otogha ivemara biziba bar da ava ghua, gumazimin firagharimin tu.

Ikiavira Itir God kantriba bar uan agharimin men suigha,

me ikuvasa a pura tintinibar me kavkiri.
 Egha a men nighnizibagh amima, da deragha in-
 gari puvatizi,
 a me inigha danganir me mangan ifongezir
 puvatizibar zui,
 mati gumazim hoziamin daroribar an aku man-
 gasa,
 ainin otevim an akam garu.

²⁹ Eghti ia Ikiavira Itir Godin gumazamiziba, ia
 bizir kabar ganti da otivti,
 ia Godin ziam fer arazim bagha isar ekiaba
 dimagaribar dagh ami moghin,
 ia bar akongezir ighiabar amuam.
 Gumazamiziba Ikiavira Itir Godin mighsiamin
 mavanang bar akuegh uan itabagh ivi ighi-
 abar amuam,
 kamaghira ia men min bar akuegham.
 Ikiavira Itir God a mati dagiar gavgavim,
 egha a uabi Israelian mogomer danganim.

³⁰ Ikiavira Itir God gumazamizibar amuti, me an
 dimdiar gavgavim baragham,
 egh me an aningagharimin mizazim
 baragham.
 An avir gavgavir biziba bar da isiamim sara izam,
 egh uaghan aminir gavgavim ko amozim
 ko maburan amozir ofizir dagiabar min
 gariba, sara izam.

Eghti arariba dagarvaghti,
 gumazamiziba an aningagharimin ganam.
³¹ Ikiavira Itir Godin dimdiam kantri Asiria
 damuti, a bar atiatigham.

Eghti a uan aghorimîn suiragh Asiriaba
misogh mamaghira ikiam.

³² Ikiavira Itir God, Asiriabav sozир dughiamîn,
Godin gumazamiziba bar akueghiva,
gitaba ko buar guar aviriba misoghiva,
Ekiam me misozir aghorimîn
tingagharim girara mangam.

³³ Me Asirian atrivimîn kuam tuasa avim arighasa
mozir mam gikuigha gifa.
Egha me mozir kam gituima a bar vin mar
iraghugha bar aroke,
ezi me dazir aviribar kuegha dar pozim
mikini.

Eghti Ikiavira Itir God, an aningagharim pamtem
otogh,
mati aminim pamtemîn avim giveraghti, a
bar puvira isigham.

31

*Ikiavira Itir God uan gavgavim akazi, kantrin
gavgaviba daghire*

¹ Ia abuir gumaziba, ia kantri Isipin ghuava uarir
akurvaghasa, men azangsi, iavzika!
Ia bar ikuvigham.

Ia Isipian hoziaba ko men karisin aviriba ko
karisin suizir gumazir bar gavgaviba, ia
nighnizir gavgavim dar iti.

Ia ti ghaze, Isipia ian akuragham.

Egha ia Israelian Godin Bar Zuezim, nighnizir
gavgavim an itir puvati.

Egha ia uarir akurvaghasa Ikiavira Itir Godin
azangsizir puvati.

Kamaghin amizi, ia bar ikuvigham.

Iavzika!

² Ikiavira Itir God, fofozir aghuim iti.

A dughiar kuram gumazamizir kurabar
aningsi, me daningam.

Egha a zurara uan akabar gin zui.

A dikavigh gumazir kuraba ko,

gumazir arazir kurabagh amibar akurvazir
gumaziba ko misogham.

³ Isipia, me aseba puvati, me pura gumazir kiniba.

Men hoziaba uaghan en hoziabar min gari, da
aseba puvati.

Eghti Ikiavira Itir God uan gavgavim akagh ivezir
kuram me daningamin dughiam,

kantrin gavgavir kam irighti kantrin an aku-
razim uaghan irigham.

Egh aning uaghara bar ikuvigham.

⁴ Guizbangira, Ikiavira Itir God kamaghin na migia
ghaze,

“Ia fo, laionin tam, sipsipin a misoghezim amisi
dazer iki,

egh sipsipin kam ategh arimangighan
kogham.

Eghti sipsipbar gari gumazir avirim izi a dagar-
vaghti,

a men atiatigh arimangighan kogham.

Kamaghira, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim,

ki dikavigh Saionin Mighsiamin apanibav
soghsi izighiram,

eghti bizitam nan tuavim apirighan
kogham.

⁵ E fo, kuaraziba pin migha, egha deraghvira uan
mikonibar itir nguzibagh eghufi.

Kamaghira, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba
Bar Itim,
ki deragh Jerusalem geghuv deragh an
ganam.

Ki zurarama an boroghin iki mangin izegh damu
a getiva deragh an ganiva an akurvagham.”*

⁶ Ia Israelia, ia Ikiavira Itir God, deragha a barazir
puvatigha an akaba batosi.

Egh ia uan navibagh iragh uamategh a bagh
izi.

⁷ Ikiavira Itir God izamin dughiamin,
ia asebar marvir guaba makunigham.

Kar nedazir ia uari uan dafaribar silva ko gol isa
dar ingariziba.

Ia kamaghin amigha arazir kuram gami.

⁸ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,
“Midorozir sabar tam Asirian kantri misogh egh
bar me agivagham.

Midorozir sabar kam, a gumazibar sabam
puvati, ki uabi anemadaghti a mangam.

Asiriaba midorozir sabar kam gitaviraghshi
aregham,

eghti men midorozir gumazir igiaba kal-
abusin mangi

* **31:5:** God uan nguibar ekiam Jerusalem geghufi, mati ves 5
mikemezi mokin. Eghiti gumazamiziba akirim a gasaraghtima, (ni
ves 1-3in gan) a uaghan izighiri Jerusalem misogham, mati ves 4
mikeme.

pura ingangarir gumazir kinibar min otivigham.

⁹ Atiatir bar ekiam, Asiriaba batoghti,
 men nguibar ekiar gavgavim irigham.
 Men midorozir gumazibar dapaniba, bar atiatigh
 uan midorozir inir avizir asaraghav itim
 ategh
 onganigh puviram aregham.”
 Kar Ikiavira Itir Godin Akar Gavgavim.
 A Saionin Mighsiamin ikia, avimin min iti.
 A Jerusalem in nguibar ekiamin ikia,
 danganir ekiar avir pamtemin isimin min iti.

32

Atrivir aghuim kantrin ganam

¹ Ia oragh! Atrivitam otivam!
 Atrivir kam, arazir aghuimin gin mangi,
 kantrin kam gativagham.
 Eghti kantrin gumazir dapaniba, me guizin
 arazimin gin mangi,
 gumazamizibagh ativagh men ganam.
² Gumazamiziba akurvazim bagh iziti,
 gumazir dapanir kaba deravira vaghvagh bar
 deravira men akurvagham.
 Gumazir dapanir kaba, gumazamizibar danganir
 mogomemin min ikiam,
 eghti dughiar amozir ekiaba ko aminir ekiaba
 iziti, me mangi men uari mongam.
 Eghti me mati dipaba puvatizir danganimin,
 dipam ivemara an zui moghin iki,
 egh mati dagiar ekiam aruem apazagha,
 danganir orangtizimin min iti.

Aruem bar gavgavighti,
gumamaziziba mangi an apazangi n dapi-
agh iki avughsam.

³ Gumamazizir bizibar gariba,
men damaziba okavighan koghti,
me deravira bizibar ganam.
Eghti gumamazizir kuariba deraziba,
men kuariba deraghvira ikiti,
me deravira biziba baragham.*

⁴ Eghti gumamazizir faragha deragha nighnigha
bizibagh amir puvatiziba,
me datirighin biziba deragh dagh nighnigh
dar amuam.

Eghti gumamazizir mikimasa mizeba osemeziba,
me deravira bizibar kimam.

⁵ Eghti arazir ziar ekiam isa gumazir arazir
kurabagh amiba ko, gumazir onganibagh
amibagh anidim,
a bar givagham.

⁶ Guizbangira, gumazir arazir onganibagh amiba,
me migirigiar onganibagh ami,
egha me zurara bizir kurabar amuasa
nighnisi.

Me arazir Ikiavira Itir God aghuazibagh amuava,
egha akar ifavarir aviriba Ikiavira Itir God
gasi.

Egha me mitiriaba azir gumamaziziba, dagheba
me ganidir puvati.

Egha kuariba pirir gumamaziziba, dipaba me
ganidir puvati.

⁷ Ezi ifavarir gumamaziziba, nighnizir kurar bar
aviriba men dapanibagh izifa.

* **32:3:** Ni Aisaia 6:9-10in gan.

- Me gumamazizir biziba puvatiziba,
dikabinasa men kotiaba adafi.
- Me, onganarazibagh amir gumazir arazir
kurabagh amir puvatiziba,
me kotin aven ifavarir arazir igharazibar
migiirigiabar me gami.
- ⁸ Ezi gumamazizir aghuiba me ziar ekiaba iti, me
zurara arazir zuezibagh ami.
Egha me arazir aghuibar amuasavira iti.

Amiziba azirakabar amu

- ⁹ Ia Jerusalemian amiziba, ian dabirabim derazi ia
ghaze, ia deravira ikiam.
Egh ia deravira kuariba arigh nan akam
baragh.
- ¹⁰ Ia datirighin navir amirizimin iti.
Egh ia oragh, azenir vamira givaghti, ia bar
atiating nigham.
- Ia ganti, ian wainin azeniba ko, dagher igharaz-
ibar azeniba,
da ua ban kogham.
- ¹¹ Datirighin ian dabirabim derazi ia ghaze, ia
deravira ikiam.
Egh ia atiating nighiva akong uan korotiar
aghuiba suva, azirakar korotiabar aghuam.
- ¹² Ia uan azenir obarir aghuiba ko wainin azenir
aghuiba bagh uan osimtiziba akakaghsi,
ia uan evaribav misogh azirakabar amu.
- ¹³ Benir ataghatariba ko oghevsevir kuraba
nguazir kam avaragham,
kamaghin ia nan gumamaziziba nguazim
bagh azirakabar amu.

Guizbangira, ia dipenir bar dirir ia bar ifongez-
iba, ia fomira dagh nighnigha da bagha bar
akonge,

egh datirighin ia da bagh azirakabar amu.

Ia fomira uan nguibar ekiamin ikia bar akonge,
egh gin, ia a bagh osemegham.

¹⁴ Bar guizbangira, atrivim uan dipenim ategham.

Eghti gumamaziziba bar moghira nguibar
ekiar kam ateghti

gumamazizibar niginir me ingara
mangin izegh gamir kam, ua ikian
kogham.

Eghti midorozir gumazibar divazir gavgavim ko,
dipenir suer ruarir midorozir gumaziba

ikia apaniba bagha gariba,

da bar moghira pura iki bar ikuvigham.

Eghti afiar atiaba dughiar bar ruarimin danganir
kamin ikiam.

Eghti donkin atiaba an aven darusi bar
akuegham,

eghti sipsipba ko bulmakauba izi oghev-
sevibar amam.

*Ikiavira Itir God dabirabir aghuim isi uan gu-
mazamazizibar aningam*

¹⁵ Ikiavira Itir God uan Nguibamin ikia

uan Duam, uam e bagh anemangam.

Eghti dughiar kamin, gumamaziziba puvatizir
danganim,

azenir bar aghuim otogham,

eghti bizir bar igharagha gariba a bati-
vam.

Eghti azeniba, dagher aviribar amuti da otivam,
mati temeaba pura ruarir pizimin aghui.

- 16 Dughiar kamın, gumamaziziba nguazir kamın
ruaghateviba bar dar iki,
arazir aghuiba ko guizin arazibara damuam.
- 17 Gumamaziziba arazir aghuim damuti,
tuavir kamın dabirabir aghuim otogham.
- Eghti gumamaziziba uam atiatingan kogh,
nimira iki nighnizir gavgavimın aven tugh
gavgavigh kamaghira ikiam.
- 18 Ezi Ikiavira Itir God ghaze,
Nan gumamaziziba, me dabirabir aghuim
ikiam, egh me deravira iki avughsi,
uan nguibabar aven navir amirizimın iki,
egh bizitamın atiatingan kogham.
- 19-20 Eghti aisın amozim mar iri ruarir ekiamın itir
temeba bar dagh asighasigh,
egh uaghan nguibar ekiamın dipenibagh iriti,
da bar nguazim giregham,
eghti ia Ekiamın gumamaziziba bar de-
ravira ikiam.
- Egh ia uan dagher oviziba nguazir dipam iti
naghın da oparam,
egh ia uan bulmakauba ko donkiba ateghti,
da uan ifongiabar daru oghevsevibar ami
ikiam.

33

*Gumamaziziba Ikiavira Itir Godın dimti, a de-
ravira men ganam*

- 1 Ia kantrin igharazibagh asighasizi darasi,
iavzika!
Ia bar ikuvigham.
Bar guizbangira, ia datirighın ikuvizir pu-
vati.

Ezi ia kantrin igharazibagh asighasighamin
dughiam,
a gifa, eghti ia uari ikuvigham.

Ia igharaz darazigh ifarava, uan akar dikiriziba
abigha

me isa apanibar agharim garisi.

Bar guizbangira, tarazi datirighin ia gifarazir pu-
vati.

Eghti ia igharaz darazigh ifamin dughiam,
a givagham.

Eghti igharaz darazi ia gifar,

ia isi apanibar dafarim darigham.

² O Ikiavira Itir God, en nighnizim nirara iti.

Ni en apangkuvigh zurara dughiabar e
ekiarugh

uan gavgavimin deragh en gan.

Egh osimtizar dughiamin en akurvagh e damuti,
e uan apaniba dikabiraka.

³ Gumamaziziba nin dimdiam barasi,
mati arariba dagarvazima me ari.

Kantrin bar gavgaviba nin garima,

ni dikavigha uan gavgavim men akazi,
me atiatia tintinibar ari.

⁴ Ezi bizir me ara taghiziba,

Israelian gumaziba izi zuamiram da iniam.

Mati odezir bizir avirim mighegha iza azenibagh
apiagha,

men dagheba apa bar ada gifa.

Ezi kamaghira, gumaziba zuamira izi
men biziba ater mangam.

⁵ Ikiavira Itir God, ziar ekiam ikiava,
bar pin uan Nguibamin iti.

Egh a uan guizın arazim ko arazir aghuim
amadaghti,
a izi Jerusalemin mikebaba bar da
avaragham.

⁶ Egh ia Ikiavira Itir Godın gumazamiziba, a zu-
rara deragh ian ganıva,
ia damuti ian dabirabim deragh gavgavigh
ikiam.

Egh a bizir aghuiba ia danıngti
ia deraghvıra ikiam.

A nıghnızir aghuiba ko, fofozir avırıba ko, arazir
an atıatiava an apengan itıba,
da bizir bar aghuıbar mın,
an ada isa ia ganıdi.

⁷ Ia munagh ganigh!

Mıdorozir gumazir gavgavıba tintinıbar tu-
avıbar mıtivıghav ikia
akurvazim bagha diava arai.

Ezi abuir gumazıba mıdorozim agıvasa ingan-
garir mıtiyam gami,
ezi mıdorozim gıvazir puvati.

Kamaghın amizi, abuir gumazıba
datırıghın bar puvıram azi.

⁸ Tuavir ekiaba pura itıma,

gumazamizıba ua dar mangı izegh gamir pu-
vati.

Gumazamizıba akar dıkirızir me amizıba, me da
abiki.

Ezi gumazim uan damazımın bizımın
ganıgha, kotın aven guızbangıram an gun
mıgeıma,
me nıghnızir gavgavım an akamın ikian
aghua.

Egha me gumazir igharazibar gara ghaze,
me mati pura biziba.*

⁹ Ezi nguazim uabi bar osemegha azirakabagh
amima, an gavgavim gifa.

Lebanonin ruaribar temeba midii, egha bar
aghumsiki.

Ezi Saronin Danganir Zarim bar misingigha
dipaba puvatizir danganim gava.

Ezi Basanin Distrighin temeba ko, Karmelin
Mighsiamin temebar dafariba da midia
suaghiri.

*Gumazamiziba Ikiavira Itir Godin gavgavimin
gamam*

¹⁰ Ikiavira Itir God kamaghin miği,

“Ki datirighin dikavigh ingangarim damuam,
eghti gumazamiziba ganigh nan ziar ekiam
fam.

¹¹ Ia nan apanim gami darasi,

ia pura bizir dagheba puvatiziba bagha
nighnigha ingangarir mitiabagh ami.

Ia mati, gumazim uan azenimin ingangarir dafam
gami,

ezi puvati, dadar misingiziba ko oghevsever
kiniba puram an otifi.

Ian ingangarir mitiar kam avimin min otogh
bar ia agivagham.

¹² Egh ia mati me gumazibar aghariba tuezi,
da arinimin otozi moghin, ia otivigham.

Egha mati me benir ataghatarim tuazima
an averenimin otozi moghin, ia otivigham.

* **33:8:** Hibrun akam deragha ves 6-8in akabar mingarim der-
agha anebighizir puvati.

13 Ia gumazamizir roghira itiba, ko nguibar saghon itiba,
 ia ingangarir gavgavir ki amizibar migirigiaba baragh
 egh ia nan ziar ekiam ko gavgavimın gun mikim!”

14 Saionın itir gumazamizir arazir kurabagh amua
 Godın damazimın mizeziba,
 me bar atiatighava agoi.

Egha me kamaghın miği,
 “Ikiavıra Itir Godın aningagharim, an avir bar gavgavimın mın isiava, biziba bar da gefi.
 An ofa gamir dakozimın itir avim zurara isia maghira iti.

Ezi en tongın tinara a ko ikiam?”

15 Gumazamizir kabanang Ikiavıra Itir God ko ikiam:

Gumazamizir arazir aghuibagh amiba, ko gumazamizir guizbangıra miğiiba, ko gumazamizir ua baghavıra biziba iniasa igharaz darazi dikabırir puvatiziba, ko gumazamizir gumaziba apezeperir dagıaba isi me danıngtı, me a bagh arazir kuram damuamin aghuaziba, ko

gumazamizir gumazir mam gumazir igharazitam misueghti an aremeghan me oraghan aghuaziba, ko

gumazamizir arazir kurabar ganan aghuaziba.

16 Gumazamizir kamaghın amiba, me bar deravıra ikiam.

Me mati gumazim mighsiam gisin mogomer
danganir bar gavgavimîn modoghav iti
moghîn deravira ikiam.

Eghti bizitam me dikabiraghan kogham.

Eghti me zurara damamin dagheba ko dipaba
ikiam.

*Ikiavira Itir God, dughiar bar aghuim isi
Jerusalem daningam*

¹⁷ Ia uan atrivir dirim uam an ganti,
a uan atrivir korotiar bar aghuibar
aghuigh,
kantri deraviram an ganam.

Egh ia uan kantrin ganti,
a bar aruegh bar ekevegham.

¹⁸ Egh ia uamategh dughiar kurar ia batozir kam
ginirigh, egh kamaghîn azangsigham,
“Apanibar gumazir dapanim izava en
dagiaba ko biziba inigha dar osimtizibagh
foghasa da tuisigha, da mega atrivir kuram
ganingiziba,
me managh iti?

Apanibar gumazir dapanim izava en tauan ru-
ariba mengeziba,
me managh iti?
Ti puvati.”

¹⁹ Akaba barazir puvatigha uarira uan ziaba fer
gumazir kaba,
ia ua men guatamin apighan kogham.

Egh ia ua me uan akabar migeir migirigiaba
baraghan kogham,

akar me mikimamim, gumazitam deragh an
mingarim gifoghan kogham.

²⁰ Ia Saionin gan, an ziar mam Jerusalem,
a nguibar ekiar e zurara Ekiamin ziam fer
dughiar ekiabar uari akuva itim.

Danganir e avughsa deravira itim.

A purirpenir gavgavimin min mitigh gavgav-
igham,
eghti gumaziba an afughafuziba asigh,
an beniba aghoregh, a inigh mangan
kogham.

²¹ Ikiavira Itir God uan gavgavim ko ziar ekiam
Jerusalem in aven e bagh anakogham.

Egh a Jerusalem damighti, a bar kantrin
dirimin min ikiam,
an aven faner ekiaba ko daghurir dipar
muziarir aviraviriba ikiam.

Eghti midorozimin kurir me pul gamua zuiba ko
kurir ekiaba,
dipar kabar izan kogham.

²² Bar guizbangira, Ikiavira Itir God uabi,

jasin min iki,
egh en atrivimin iki,
en gumazir deravira en ganamim min iki,
egh en Akurvazir Gumazimin ikiam.

²³ Apaniba Jerusalem inisi bar iburaghburegham.

Me mati kurimin ingangarir gumaziba
kurimin ikiti a ivemaran kogham.

Mati kurimin mas mitigha gavgavizir puvati.

Ezi an beniba firiaghirezi, an sel kuiaghirizir
puvati.

Kamaghin amizi, apaniba ari mangi bizir aviriba
 ateghti da ikiti,
 Jerusalemia ivemar izi bizir kaba iniam.
 Gumazir suer kuraba uaghan izi men gin otivigh,
 uaghan bizir avirir tabar ganti,
 da ikivira ikiti,
 me uari bagh da inigh mangam.

²⁴ Eghti dughiar kamin, Jerusalem in itir gumazi-
 tam kamaghin mikiman kogham,
 “Ki arimariam iti.”
 Eghti Ikiavira Itir God
 Jerusalem in itir gumazamizibar arazir
 kuraba ginamangam.

34

God kantri Idom gasighasigham

¹ Ia nguazir kamin itir kantriba bar dar gumaza-
 miziba, ia izi.
 Ia ikiziba bar izi uari akuvagh akar kam
 baragh.

Nguazim ko an itir biziba bar moghira,
 ia uaghan kuariba arigh deraghviram oragh.

² Ikiavira Itir God, kantriba bar me ko midorozir
 gumaziba, bar men aningaghegha me
 bagha navim isi,
 egha me aremeghasa, a mikemegha gifa.

³ Eghti men kuaba, gumaziba mozibar da afeghan
 kogham.
 Puvati. Da pura iki kur mughuriam mangam.
 Eghti men ghuziba mighsiaba avaragh
 daghuribar emir magiram.

⁴ Aruem ko, iakinim ko mikoveziba bar moghira
kuarigh iregh givagham.

Eghti overiam mati akinafarim me a irigha a
nomke.

Mikoveziba ko bizir overiamin ikia isiba,
mati wainin ikarizibar dafarir midiariba ko
fighin temebar ovizir midiariba,
misigha ira nguazim girezi moghin
nguazim giram.

⁵ Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Nan aningagharim, a midorozir sabamin min iti,
egh midorozir sabar kam pin ikegh, ivezir
kuram aningamin ingangarim agivagh,
egh overiam ategh magari,

Idomia bagh izi ivezir kuram me daningiva
me misoghti me arimighiram.

Kar ki asighasighasa mikemegha givazir
darasi.”

⁶ Eghti Idomian ghuzim ko ovim, Ikiavira
Itir Godin midorozir sabam bar
anegiragirigham,

mati sipsip ko memen ghuzim ko ovim, gu-
maziba ofa damuasa dav sozi
men ghuziba ko ovim men dafariba
agiragiri.

Ikiavira Itir God kantri Idomin aven Bosran
nguibar ekiamin,

gumazamizir bar avirim misueghti me
arimighiregham.

34:4: Matyu 24:29; Mak 13:25; Luk 21:26; 2 Pita 3:10; Akar
Mogomem 6:13-14 **34:5:** Aisaia 63:1-6; Jeremaia 49:7-22;
Esekiel 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11-12; Obadia 1:1-14; Malakai
1:2-5

Mati a uabi Bosran iki ofan bar dafam damuam.

⁷ Egh Ikiavira Itir God, uaghan bulmakaun atiaba ko bulmakaun igiaba ko bulmakaun apurir bar gavgaviba, dav soghti da arimighiriti, dar ghuziba ko oviba Idomin kantrin nguazim giregh anevaragham.

⁸ Ikiavira Itir Godin nguibar ekiam Saion, apaniba a dikabiravira iti.

Kamaghin amizi, a me ikarvaghamin azenir mam amisevegga gifa.

Eghti dughiar kam otoghti,
a ivezir kuram isi me daningam.

⁹ Idomin kantrin faneba, koltan min isia amera zui moghin otogham.

Eghti nguazimin mineziba dagiar avir isibar min otivam.

Eghti Idomin nguazim kolta isi moghin isiam.

¹⁰ Avir kam mungeghan kogham. Puvati.

An arueba ko dimagaribar isi gavgavigh mamaghira ikiti, an migharim zuraram otivam.

Eghti Idomin nguazim pura iki

mangiti men ovavir borir gin otivamiba, men danganiba inigh mangi dughiabar iki mamaghira ikiam.

Eghti gumazitam ua danganir kamın mangan kogham.

¹¹ Eghti a, isaba ko, taragiaba ko, anebaba ko, mighiaba dar danganim gavagham.

Ikiavira Itir God Idomian biziba bar da agivagham,
 egh Idomin nguazim damighti a pura ikiam,
 mati nguazim fomirama otogha pura ikezi
 moghin ikiam.

12 Men gumazir aruaba ko gumazir dapaniba ua
 ikian kogham.

Eghti atrivitam ua kantrin kamın ganan
 kogham.

13 Beniba ko oghevsevir dikoniba itiba atrivimın
 dipenim ko dipenir igharazibar avi da aveg-
 ham.

Eghti afiar atiaba izi iki arangti, poneba izi
 dipenir kabar dakuam.

14 Eghti asizir atiar guar aviriba izi danganir
 kamın uari akuvagh ikiam.

Eghti memen atiaba uaghan izi iki dimti,
 amizir aser dimagaribar aruim uaghan izi dakusi,
 danganir kamın daguir danganiba buriam.

15 Eghti mighiaba izi uan aroriabar arighsi, dan-
 ganir kamın izi mikonibar ingarsi dan-
 ganiba buriam,

egh da aroriaba arighti, da afueghti
 da uan aviziba kuigh uan nguzibar gan
 ikiam.

Eghti isar apuriba ko isar amebaba,
 me uaghan izi ikiam.

16 Ia Ikiavira Itir Godın akınafarir righizimın aven
 ganıva,

ia bizir kabar migirigiabar ganti, da ikiam.

Asiziba, o kuaraziba, o bizir tiziba, akınafarim dar
 gun migei,

da bar izi kantri Idomın nguazimın ikiam.

Egh da vaghvagh asızir amebaba ko
apuriba ikiam.

Guizbangıra, Ikiavıra Itir God uabi da izasa dav
keme.

An Duam da akuvagh, da inigh izam.*

¹⁷ Ikiavıra Itir God uabi Idomın nguazim abıgha,
asızir kaba bagha da tuiragha dagh anıngi,
eghti da zurara danganir kamın iki mangiti dar
ovavir borir gın otivamiba, dar danganiba
inigh

mangi dughiaabar iki mamaghıra ikiam.

Nguazir kam, Ikiavıra Itir God da bagha
aneti.

35

God ua bizibagh amizi da deragha otifi

¹ Gumazamiziba puvatızir danganiba, ko nguazir
misingiziba, da bar akuegham.

Akımarrir aghuiba otivigh gumazamiziba pu-
vatızir danganiba avaraghti,
da bar akongegham.

² Egh nguazir midiarir kam, akımarrir avırıba an
otogh oneghti, an ganganim bar deraghti,
a bar akuegh pamten dimıva arangam.

Ikiavıra Itir God dirir aghuim isi nguazir midiarir
kam danıngti, an ganganim bar deragham,
egh Lebanonın ruarir ekiam ko, Karmelin
Mighsiam ko,

* **34:16:** Vezin kam, Hibrun akam deragha akamın mingarım
bigha mikemezır puvati. **35:1:** Aisaia 27:6; 27:10; 41:18-19;
55:12-13

Saronin Danganir Zarimin ganganir
aghuimin mirara ganam.

Eghti gumamaziziba Ikiavira Itir Godin angazan-
garim ko gavgavimin ganiva, egh uaghan
en Godin ziar ekiamin ganti,
an atrivimin kurkazir aghuimin min
ikiam.

³ Ia atiatim itir gumamazizibar amuti,
me atiatingan kogh tuivigh gavgavigh iki.
Egh gavgaviba puvatizir gumamaziziba
gavgavim me daning.

⁴ Ia gumamazizir atiatiba me mikim suam,
“Ia tuivigh gavgavigh, egh atiatingan marki.
Ian God izi ian akuragh,
egh ivezir kuram isi ian apanibar aningiva
bar me gasighasigham.”

⁵ Dughiar kamın, gumazir damazir okaviriziba ua
ganti,
gumazir biziba barazir puvatiziba, uam or-
agham.

⁶ Eghti gumazir suer kuraba, uari akun mavanang
izighiram,
mati ruarimin itir asizir mam, me dia a garisi.

Eghti gumazir migeir puvatiziba,
me pamten dim, egh bar akuegham.

Eghti dipaba otiv gumamaziziba puvatizir dan-
ganibar mangi,
egh nguazir misingizibar itir fanebar ivemar
magiram.

7 Egh gigir misingizim, dipar akaremın min otogham.

Nguazir dipaba faragha puvatiziba,
nguazımın aven ivemarir dipar atuiba,
dar otivigh ivemar izighiram.

Afiar atiabara ikezir danganir misingizir
kam, dadar avırıba ko ighurunıba an otivam.

8 Eghti tuavir ekiam kagh ikiti, me kamaghın a dipon suam,

kar “God Ua Baghavıra Inabazir Tuavim.”

Eghti Godın damazımın arazir kurabagh amir gumazitam an daruan kogham,

kar Godın gumamazıbar tuavimra.

Eghti gumamazıbir nıghnızir aghuıba itıba ko gumamazıbir nıghnızir aghuıba otevezıba,
me an atam akuıghan kogham, me a gifogh an mangam.*

9 Laionın tam ko, asızir kurar misozitam tuavir kamın mangan kogham.

Asızir anıngazir taba tuavir ekiar kam daruan kogham.

Gumamazıbir Ikiavıra Itir God akuragha ua inızi-ıbara,

tuavir kamın daruam.

10 Gumamazıbir Ikiavıra Itir God men akuragha ua inıziıba, me ua izi,

35:8: Aisaia 11:16; Jeremaia 14:8; Matyu 7:13; 1 Pita 1:15-16

* **35:8:** Hibrun akam deragha vezin kamın mingarım abıgha nıgeir puvatı. **35:9:** Aisaia 5:29; 13:22; 51:10; 62:12 **35:10:** Aisaia 1:27; 65:19; Akar Mogomem 7:17; 21:4

Saionin Miḡhsiamin bagh iziva, bar akongekh
 ongi, tiariba akariva tuavir kamın izam.
 Egh me dabirabir bar aghuim ikiti,
 bar akongezir arazir kam a men iki me
 gizivagh kamaghira ikiam.
 Eghti mizaziba ko osimtiziba me ategh, ua
 men ikian kogham.

Asiriaba Jerusalemın nguibar ekiam iniasa

36

(Sapta 36--39)

Asiriaba Jerusalem iniasava ami

(2 Atriviba 18:13-37; 2 Eghaghaniba 32:1-19)

¹ Hesekia 14plan azenibar an atrivimın itima, ezi Asirian Atrivim Senakerip, uan midorozir gumaziba ko iza Judaba ko misogha, me abiragha men nguibar ekiar divazir gavgaviba aviniziba bar da ini. Egha me Jerusalem inizir puvati.
² Senakerip, Lakinın nguibar ekiamın ikia uan abuir gumazim ko midorozir gumazir bizir dafam amadazi, me Lakis ategha, Atrivim Hesekia bagha Jerusalemın zui. Me an boroghın ghua otifi. Dughiar kamın, danganir mam iti, Mozir Dipar Pin Itimın daghurim, dipam an ghuaghira Jerusalemın otifi. Daghurir kam, a tuavir ekiar ghua iniba ruer danganimın boroghın iti. Asiriaba otivigha danganir kamın tuivighav iti.

³ Ezi Israelın gumazir dapanir 3pla ghuav a bato. Kar, Hilkian otarim Eliakim, an atrivimın dipenimın garir gumazim, ko Sepna, atrivimın akınafariba osirir gumazim, ko Asapın otarim

Joa, an atrivim amir bizibar eghaghaniba bar a da osirir gumazim, me zui. ⁴ Ezi 3plan gumazir kaba ghuava Asirian abuir gumazir kam batozi, an akar gavgavimın me miġia ghaze, ‘Ia mangi, Asirian atrivir ekiamın akar gavgavir kam Hesekia mikemegh. A kamaghın miġei, ‘Hesekia, ni gavgavir manam ikia egha nan apengan ikian aghua? ⁵ Miġirġiar kiniba ti midorozimın gavgavim gafiraz, o? Bar puvati! Ni nan akaba barazir puvati. Egha ni ghaze, tina izi nin akuragham! Ezi ni na baraghan aghua. ⁶ Ki fo, kantri Isip nin akuragh misoghasa, ni a bagha gara mizua iti. Egha ki ni miġei, Isip mati abuar misiam dipiriagherigha gifa. Egh ni a inigh fidizimın min an suiragh daruti, an ruaghatevim nin agharim mitigham. Isipın atrivimın arazim abuar misiar kamın mirara ghu. Kamaghın amizi, misoghamin dughiamın a izi nin akuraghan kogham. ⁷ Egh ni ti kamaghın mikimam, ia Israelia niġhnizir gavgavim Ikiavira Itir Godın iti, a ian God, a ian akuragham. Ezi ki ghaze, bar puvatigham. E fo, Hesekia, ni uabi ghua, miġhsiabar pin itir danganir an ziam feba ko, an ofa gamir dakozir pura tintinibar itiba bar dagh asighasiki. Egha ni Judaba ko Jerusalemia miġia ghaze, me Jerusalemra izi ofa gamir dakozir vamiran Godın ziam fam.’

⁸ ‘Hesekia, ni izi nan gumazir ekiam, Asirian atrivim ko akam akirigh. Ni ti 2,000plan midorozir gumazir gavgavibar apighti, nan atrivim 2,000plan hoziaba ni danighti, me dar apiagh misogham. Ki fo, ni uabi gumazir kamaghın garitaba itir puvati. ⁹ Egha ni kamaghın niġhnisi,

Isipian midorozir gumaziba uan hoziaba ko karisba sara izi nin akuragh misogham. Bar puvatigham, me izan kogham. Ni en midorozir gumazibar tongin gumazir dapanir ziaba puvatizitam abinamin gavgaviba puvatigham.
¹⁰ Ni ti ghaze, ki uabi uan nighnizimin iza nin kantri ko misogha, a gasighasisi, a? Bar puvati. Ikiavira Itir God uabi na mikemezi, ki iza kantrin kam gasighasisi.”

¹¹ Ezi Eliakim ko, Sepna ko Joa akar kam baregha, kamaghin Asiriabar abuir gumazim migia ghaze, “Ni Aramin akamin e mikim, e a gifo. Ni Hibrun akam mikiman marki. Puvatighama, gumazir nguibar ekiamin divazir gavgavir mitiam gisin mitivighav itiba nin akam baregham.”

¹² Ezi abuir gumazir kam kamaghin akam ikaragha ghaze, “Nan gumazir ekiam pura akar kam in ia ko ian gumazir ekiam, a iarara mikimasa na amadazir pu. Puvati. Gumazir divazim gisin tuivighav itiba, me uaghan akar kam baragham. Guizbangira, midorozim otoghti, e Jerusalem ekiarugham, eghti dughiar kuram bar ia batogham. Eghti ia gumazir divazim gisin tuivighav itiba, ia bar dagheba puvatighava uan buaribar amiva, uan misizir pabar amam.”

¹³ Ezi Asirian abuir gumazim, divazim gisin apiaghav itir gumazamizibar gara kamaghin pamtemin Hibrun akamin men dia me migei, “Ia deraghvira Asirian atrivir ekiamin akam baragh!

¹⁴ Atrivim kamaghin migei, Ia Heskia baraghti, a ia gifaran marki. Heskia ian akuraghti, ia deragh ikian kogham. ¹⁵ Ia Heskian apezeperir akaba

baraghan marki, egh ia nighnizir gavgavim iki suam, Ikiavira Itir God ian akuraghti, e Asiriaba ia abinigh Jerusalem in nguibar ekiam inighan kogham. ¹⁶ Ia Heskian akam baragh ua na ko misoghsi nighnighan marki. Ia deravira dapiagh iki, egh ia uan mozir paba tu dar amiva, wainin ikarizibar ovizibar ami. Ia uan azenibar itir temer fighin oviziba uan azenibar da inisi, egh ia na ko akam akirigh na ateghtima, ki ian nguibar ekiam iniam. ¹⁷ Eghti ia deraghvira iki mangiti, ki ia inigh mangi kantrin igharazir ian kantrin mirara garimin ia atigham. Kantrin kam wainin azenir aviriba iti. Egha a bret damuamin witin azenir aviriba iti.

¹⁸ “Heskia ia gifaragha ghaze, ‘Ikiavira Itir God, ian akuragh Asiriaba dikabiragham!’ Ia Heskia ateghtima a ia gifaran marki. Ia ti ghaze, kantrin igharazibar aseba men akurvasi, ezi me Asiriaba e misogha e abira, a? Bar puvati. ¹⁹ E ghua Hamatin nguibar ekiam ko Arpatin nguibar ekiam ko Se-farvaim ko misozima, men aseba managh ikia, egha men akurazir puvati? Egha e ghua Samaria ko misozima, Samarian aseba men akuragha e dikabiraz, o? Bar puvati. ²⁰ Kantrin kaba me aser aviraviriba iti, ezi e me ko misosi. Ezi men aseba men akurazi, me e misogha e abirazir puvati. O Jerusalemia, ia manmaghsua nighnigha ghaze, Ikiavira Itir God ian akuraghti, e ia misogh ia abiraghan kogham? Bar puvatigham!”

²¹ Asirian gumazir dapanir kam me mikemegha givazi, gumazir divazir gavgavimin apiaghav itiba oregha fo, men Atrivim Heskia faragha an akam ikarvagh bizitamin mikiman men anogoroke.

Kamaghin amizi, me uan akabar kumigha an migirigiatam ikarazir puvati. ²² Ezi Asirian abuir gumazim mikemezir migirigiaba, Eliakim, Sepna, ko Joa gamizi men naviba bar oseme. Ezi me uan korotiaba abiagharigha ghua abuir gumazimin migirigiaba bar dar gun Hesekia migei.

37

*Hesekia uan osimtizimin
gun Aisaia migei*

(2 Atriviba 19:1-17)

¹ Ezi Judan Atrivim Hesekia Asirian atrivimin abuir gumazimin akam baregha, uan korotiaba abiagharigha buaber korotiaba aghuigha, Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghu. ² Egha atrivimin dipenimin garir gumazim Eliakim ko, atrivimin akinafariba osirir gumazim Sepna, ko ofa gamir gumazir ghuribar diazi, me izi. Ezi a me amangizi, me Emosin otarim, Aisaian ganasa zui. Ezi gumazir kaba, azirakar korotiaba aghuigha zui. ³ Me ghuava otivigha kamaghin Aisaia migei, "Atrivim Hesekia ghaze, Kar osimtizir ekiaba ko aghumsiziba otivir dughiam. Asiriaba dibovir migirigiar aviribar e gami. E amizir navim asangizimin min ami, a borim batamin dughiam otozi, an a batamin gavgaviba puvati. ⁴ Asirian atrivim uan abuir gumazim amadazi, a iza dibovir akabar en Godin Zurara Ikiavira Itim mikeme. E fo, Ikiavira Itir God, an dibovir akaba baregha gifa, egh gumazir kamaghin amizim, God ivezir kuram a daningam. Kamaghin amizi, ni en akuragh God ko mikimti, Ikiavira Itir God, e varazira en akuraghti, e ovengan kogham."

5-6 Ezi Aisaia Hese kian akam baregha, kamaghin gumazir an akam inigha izir kabav gei, “Ia uamategh atrivim bagh mangi Ikiavira Itir Godin akamin gun a mikemegh. Ikiavira Itir God ghaze, ‘Ni akar a nan tiraghtirazir kam, mighigh a ginighnigh atiatingan marki. A pura Asirian atrivimin ingangarir gumazir kinim, a migirigiar kam gami. ⁷ Ia oragh. Ki uan Duamin gavgavimin, Asirian atrivim damighti an okam nighnigham. Egh a migirigiar kinim baregh pura uamategh ari uan kantrin mangigham. An Asirian kantrin ikivira ikiti, ki gumazitabar amighti, me a misueghti an aremegham.’”

*Asiriaba ua Jerusalem
gasighasigha migei
(2 Atriviba 19:8-19)*

⁸ Ezi Asirian abuir gumazim kamaghin oraki, Atrivim Senakerip Lakinin nguibam ataki. Ezi abuir gumazir kam dikavigha Jerusalem ategha ghua Libnan nguibamin otogha garima, an atrivim Lipnan nguibamin ikia Lipnabav sosi. Ezi a ghuava atrivim bato.

⁹ Asiriaba misogha itima, gumazir maba iza Atrivim Senakerip migia ghaze, “Itiopian Atrivim Tirhaka uan midorozir gumaziba ko iza ni ko misoghasa.” Ezi Senakerip Jerusalem iniasa nighnisi, kamaghin amizi, an akinafarir mam osirizi, an abuir gumaziba a inigha Hese kia bagha ghu. ¹⁰ Senakerip kamaghin akinafarim osiri, “Hese kia, ki fo, Godin ni nighnizir gavgavim itim, a ni migia ghaze, ki misogh ia abinigh Jerusalem inighan kogham. A ni gifari. Ni bar an akam

baraghan marki. ¹¹ E Asirian atriviba, ni uabi en arazibagh fo, e kantrin igharazibar atriviba ko misogha bar me gasighasisi. Egha ni ti ghaze, ki nin kantri kamaghiram a damighan kogham? Puvati, ia guizbangira e gitaghan kogham. ¹² Nan inazir afeziaba fomira, Gosenin nguibam, Haranin nguibam, Resepin nguibam, ko Idenin gumazamizir Telasarin nguibamin itiba, me nguibar kabagh asighasiki. Ezi men aseba men akurazir puvati, ezi me deragha ikezir puvati. ¹³ Ezi nguibar kaba, Hamat, Arpat, Sefarvaim, Hena, ko Iva, men atriviba datirighin managhira iti? Me itir puvati. E bar me misoagharighizi me ariaghire.”

¹⁴ Ezi Atrivim Heskia akinafarir kam, abuir gumazir a inigha izeziba dama an suiragha an ganigha, a inigha Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghu. Egha Ikiavira Itir Godin damazimin an onegha aneti. ¹⁵⁻¹⁶ Egha Heskia kamaghin Ikiavira Itir God ko migei, “O Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ni Israelian God, ni enselin bar gavgavibagh afiragha bar pin uan atrivir dabirabim gaperaghav iti. Ezi nin gavgavim enselin bar gavgavibar gavgavim gafira. Nirara, ni guizbangira God, ni nguazir kam in kantribar gumazamiziba bar me gativagha men gari. Nirara, overiam ko nguazimin ingari. ¹⁷ O Ikiavira Itir God, ni deragh kuarim atigh nan migirigiaba baregh, egh deravira bizir kurar e bativizir kabar gan. Ni Godin Angamira Itim. Ezi Senakerip ni dipova mikemezir akar kaba, ni deragh da baregh dar gan. ¹⁸ O Ikiavira Itir God, e kam-

aghin fogha gifa, Asirian atriviba kantriba bar dagh asighasigha men nguaziba saram asighasiki. ¹⁹ Egha atrivir kaba, kantrin kabar marvir guaba sarama asighasigha da isa avimin da tue. Men marvir guar kaba, da guizin godba puvati, me teme ba ko dagiaba isa uan dafaribar dar kiri. Kamaghin amizi, Asiriaba bar moghira dagh asighasigha, dagh apongezi da isi. ²⁰ O Ikiavira Itir God, ni en God, ni datirighin en akuragh Senakeripin dafarimin uam en inigh. Eghti nguazir kam in kantribar gumazamiziba bar kamagh ganigh fogh suam, nirara ni Ikiavira Itir God.”

*Aisaia Godin akamin gun atrivim migei
(2 Atriviba 19:20-37)*

²¹ Ezi Emosin otarim Aisaia, Hesehia bagha kamaghin akam amada, “Ikiavira Itir God, a Israelian God, a ghaze, ‘Ni Asirian Atrivim Senakeripin dafarimin, ia ua uari iniasa nan azangsiki. ²² Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God datirighin Asirian Atrivim Senakerip ginighnigha akar kam gami. A kamaghin migei:

“Saionin nguibar ekiam, a mati amizir igiar bar dirim,
a ni dipova aghumsizir akabar ni migei.
Jerusalem nin girakirangin, ni dipova uan dapanim roi.

²³ Ni uabira uan ziam fa, egha ni tinara akar kuraba ko dibovibar a gami?
Ni tinara pamtemin tiraghtirazir akabar a migei?

Ni tinara dikabinasa arazir kabagh ami?

Kirara, ki Israelian Godin Bar Zuezim, ni bizir
kabar na gami!

24 Ni uan ingangarir gumazir dapanibav kemezi,
me nin ziam fa nan ziamin tira.
Ezi ki men akatoribar migirigiar kaba
baraki.

Ki fo, ni kamaghin migia ghaze, ni uan karisin
aviriba inigha Lebanonin Mighsiabar oraz-
ibar ghuavanega,
egha bar Lebanonin ruarir bar pizimin aven
ghua, danganir gumazamiziba aven zuir
puvatizimin,
ni temer sidan bar ruariba ko temer
painin bar aghuiba oke.

25 Egha ni pura tintinibar aruir dughiabar, ni
damamin dipatam gasazir puvati.
Dipaba bar dakezir dughiamin, ni kuizir
mozir dipaba,
da bar moghira izefe, ezi nin adarazi da
api.

Egh ni mangi Isipin Faner ekiabar aruti,
nin sueba dipar kabar amuti da misingam.

26 “Senakerip, ni kamaghin fozir puvati,
ki fomira bizir kabar amuasa ni amisefe.
Ki, nguibar gavgavir divazir gavgaviba itiba, ki
dagh asighasighasa, gavgavim ni ganingi.
Ezi ni nan nighnizimra gin ghua nguibar kaba
akaragharighizi da iregha,
mati me dagiaba pozibav kinizi, da iti.

27 Ezi gumazamizir nguibar kabar itiba bar ati-
atingi.

Me okam niġniġha men gavgaviba bar
mogħira gefe.

Me mati, aruer dugħiamin, amġnir fefem iza graz-
ibar isi
da miġdi mogħin miġiġha iti.

Amġnir fefer kam aruem anadir nagħin ikeġha iza,
grazir diġpenir siriabar aġħuiba ko grazir tin-
tinimġn aġħuibar isizi,
da deragħa aġħuir puvati.

28 “Ezi ki bar mogħira ni ġifo,
niġn dabirabir araziba ko dikavir araziba, ko
iza zuir araziba,
ki bar dagħ fo.
Eġħa niġn aningagħarir nan itim,
ki uagħan bar a ġifo.

29 Niġn aningagħarir nan itir akaba ko, ni uabira
uabi feir arazim,
ki bar dagħ fo.

Ezi ki datiġriġħin akezim isi niġn atinim darugh, eġħ
ainin otevir me hosin akam gazuim, isi niġn
akam darugham.

Eġħ ni amikiġriġħ, tuavir ni uan nguibamġn
ikeġha izezim uam an mangiġħam.’”

30 Ezi Aisaia akar ababanir mam isa Heskia
ganigħa kamagħin miġei:

“Ia kamagħin ganigh fogħam, azenir kam ko
azenir ġin izamimġn, ia dagħeba operan
kogħam.

Ia azenir kamġn witġn pura uari azenibar
otiviba ini dar ami,

egh mangi azenir pumuningin, ia azenir
 faragha ghuzimin dagher ovizir iregha
 aghuiba, ia dar ami,
 egh namba 3in azenimin, ia ua ingariva opar
 dami.

Egh ia uaghan wainin ovizibar amisi,
 wainin ikariziba opariva, dar ovizibar amam.

31 “Eghti Judan anabamin gumazamizir ikiavira
 itir varazira,
 me witin azenim puvira be moghin, borir
 aviriba bati bar avirasemegham.

32 Eghti apaniba Jerusalemın gumazamiziba bar
 me gasighasighan kogham, men tarazi
 ikivira ikiam.
 Gumazamizir ikiavira itir varazira, iki
 Saionin Mighsiamin mitivighvira ikiam.

Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
 a bizir kabar amuti da otivighirasa nighnizir
 gavgavim iti.

33 “Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei,
 ‘Asiriabar atrivim, uan midorozir gumaziba
 ko, Jerusalemın aven izan kogham.

Egh me uan baritamın aseghti, a nguibar ekiar
 kamın aven izeghan kogham.

Egh midorozir gumaziba misoghsi, oratam
 inigh nguibar kamın aven izeghan kogham.

Egh me tugh misoghsi, nguibar ekiamın
 divazir miriamın nguazim arighti, a
 ghuavanaboghan kogham.

Bar puvatigham.

- 34 Ki Asiriabar atrivim uam a purighti, a izezir tuavim uam an mangam.
 Kamaghin amizi, a Jerusalemın aven izeghan kogham.
 Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme.
- 35 Ki uan ingangarir gumazim Devit, a ko dikirizir akam ko, uan ziar ekiam ginighnigh,
 egh bizir kamning bangin,
 ki nguibar ekiam kamın ganıva an akurvagham.’”

36 Egha dimagarir kamra, Ikiavira Itir Godın enselin mam dikavigha ghua, Asiriabar midorozir gumaziba itir danganimın, men 185,000plan midorozir gumazibav soghezi, me ariaghire. Ezi aminim tirazi bar mizaraghara, gumazamiziba dikavigha midorozir gumazir kabar kuabar gari.

37 Ezi Senakerip midorozir gumazir ikiavira itiba ko, dikavigha uamategha Asirian kantrin ghuegha, Niniven nguibar ekiamın iti.

38 Egha a dughiar mamın uan asem Nisrokin dipenimın ghugha an ziam fe. Ezi an otarimning, aningın ziamning, Adramelek ko Sareser, aning midorozir sabam inigha aven ghugha a misoghezi an aremezi, aning ara ghua Araratın kantrin iti. Ezi an otarir igharazim, an ziam Esarhadon, a uan afeziamın danganim inigha, Asirian kantrin atrivimın iti.

38

*Atrivim Hesekia arımarıam itima, Ikiavira Itir God an akura
 (2 Atriviba 20:1-11; 2 Eghaghanıba 32:24-26)*

¹ Dughiar kamın, Asiriaba bar arazir kurabar Judabagh amima, Hesehia arımarıam inıgha atam areme. Ezi Emosın otarım Aisaia ghuava an ganıgha kamaghın a mıgei, “Ikiavıra Itir God kamaghın mıgei, ‘Nın arımarıam gıvaghan kogham, a ikıvıra ikıtı nı ovegham. Kamaghın amızı, nı gumazamızır nın dıpenımın itıbav kemeghti, me nın ingangarıba bar dar amu dar kırıgh.’”

² Ezi Hesehia akar kam baregha, uan guam isa a itir dıpenımın averıamın bırıamın gara, Ikiavıra Itir God ko mıgıa ghaze, ³ “O Ikiavıra Itir God, kı uan navır averıamın aven nı baghavıra ikia nın ifongıamın gın ghua, bar guızbangıra zurara nın ingangarım deravıra a gamuavıra itı. Kamaghın amızı, kı amızır ingangarıba, nı dagh nıghnıgh na ateghti, kı ovengan kogham.” Egha Hesehia Ikiavıra Itir God ko mıkemegha gıvagha, bar puvıram azi.

⁴ Ezi Ikiavıra Itir God ua kamaghın Aisaia mıgei, ⁵ “Nı mangı kamaghın Hesehia mıkemegh, ‘Kı Ikiavıra Itir God, nın inazır afezıam Devıtın God, kı nın azangsızım baregha nın temerıbar ganıgha gıfa. Kamaghın amızı, kı nı ateghti, nı ua 15plan azenıbar ikegh gın ovengam. ⁶ Egh kı nın akuragh, Asırıabar atrıvımın amamangatıghtı, a nı abırıagh Jerusalem inıghan kogham. Bar puvatıgham.

⁷ “Kı Ikiavıra Itir God, kı ababanıtım nı danıghtı, nı kamagh fogh suam, kı damuasa akam akırıgha gıvazır bızım, kı a damuam. ⁸ Nı gan! Ababanır kam kamakın, Atrıvım Ahas fomıra ingarıgha asarazır adırızıam, ia an

dughuazibar gara aruemìn auaba medi. Aruem datirighìn ghuaghiri, eghtì kì a damightì, a timira uamategh overiamìn mangìti, an angazangarimìn dughuazim adiriziamìn 10plan ighuvibar pìn uamategh ghuavanabogham.’”*

Ezi aruem uaghira adiriziamìn dughuazim gamima, a zuamira timira uamategha pìn ghua adiriziar ighuvir 10ìn pìn itimìn tu, a datirighìn 10plan auan a faragha ikezi moghìn iti.

⁹ Ezi Heskia ua ghuamaghegha akar kam osira ghaze:

¹⁰ Kì kamaghìn uabì ginìghnigha ghaze, kì ti uan igiamram aremegh nguazir kam ategham.

Egh mangì Gumamazizir Oveaghuezibar Nguibamìn ikiam.

¹¹ Kì ghaze, kì gumamazizir angamira itibar tongìn iki ua Ikiavira Itir Godìn ganighan kogham.

Kì Gumamazizir Oveaghuezibar Nguibamìn mangì,
egh ua nguazir kamìn itir gumamazizir angamira itibar ganighan kogham.

¹² Nan angamira itir ikirimìrir kam, mati averpenim,
gumaziba anepirigha a inigha ghu.

Kì ghaze, nan ikirimirim, mitarir ruarimìn mìn ruaragham,
egha kì mitarimìn mìn a girìghavira iti. Ezi puvati.

* **38:8:** Judabar arazim kamaghìn. Atrivim Ahas asarazir adiriziam, a men kloghìn mìn iti. Aruem an garima, an dughuazim, adiriziar ighuvibar gisira, ezi me dughuazim gara fo, kar auan manam.

Nan i kirimirir ki datirighin itir kam,
 mati amizim mitarim girizi moghin, me
 zuamiram anetughti, an otevegham.
 God, nan i kirimirir angamira itim ni zuamira
 anegifagh.

13 Ki dimagaribar nighnigha ghua mizarazibar tu,
 egha ghaze,
 Ni laionin min nan aghariba apiri.

Ni dughiaba bar na gamima,
 nan i kirimirir kam givasava ami.†

14 Ki mizazim isa ara deima, nan arareba gavgav-
 iba puvati,
 mati kuarazir nguzimin ararem.

Nan arareba, da kuarazir bunbamin ararebar min
 bar nimiram arai.
 Ki dughiar bar ruarimin akurvazim iniasa,
 kogha overiamin garava araima,
 nan damazimning teriba ira na gamizi, ki
 bar amira.

O Ekiam, ki osimtizir bar ekiam iti, ezi ni iziva nan
 akuragh.

15 Egh ki manmaghira mikimam? Ikiavira Itir God,
 nan akurvaghasa akam akirigha gifa,
 egha a datirighin bizir kabagh amizi da otifi.
 Kamaghin amizi, ki uan navir averiamin aven
 osimtizir ekiam na batozir kam ginighnisi,
 egh pura uabi abiragh nimira iki
 mangi ovengamin dughiam otogham.

† 38:13: Ves 11-13, Hibrun akam deragha dar akar mabar
 mingarim abighizir puvati.

- 16 O Ekiam, ni ikirimirim isi gumazamizibar aningti,
me angamira ikiam.
Ezi bizir na bativizir kaba, da ikirimirir igiam nan duam ganingi.
Ni nan arimariam agivagha na gamizi,
ki ua dikavigha ghuamaghe.†
- 17 Ezi osimtizir ekiar na bativiba, ki dar gara fo,
da nan akurvaghasa otifi.
Ezi datirighin, ni bar moghira nan arazir kuraba gin amadagha gifa.
Ni bar moghira na gifuegha nan amamangatizir puvatizi,
ki Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin ghuzir puvati.
- 18 Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin itiba,
me nin ziam fan kogham.
Egh ni uan gumazamiziba bagha zurara amir bizir aghuiba,
me dar ganan kogham.
- 19 Gumazamizir angamira ikiavira itiba,
guizbangira merara, ki datirighin nin ziam fe moghin, me nin ziam fa ni minabi.
Amebaba ko afeziaba, ni zurara amir bizir aghuiba,
me dar gun uan boribav gei.
- 20 Ikiavira Itir God nan akuragha na gamizi ki ua ghuamaghe.
Eghti dughiaba bar, e Ikiavira Itir Godin Dipenimin mangi,

† **38:16:** Hibrun akam deragha ves 15 ko 16, aningin akabar mingariba deragha da abighizir puvati.

gitabav sogh, ighiaba bangi an ziam fam.
E datirighin angamira itir dughiar kam,
e kamaghira zurara a ziam fivira ikiam.

²¹ Aisaia faragha kamaghin migia ghaze, “Atrivimin ingangarir gumaziba, fighin ovizir me apuzizi taba inigh, da mirmirigh dipatam darugh da munumigh da inigh izi, Hese kian okar gavgavim dukuaghti, a ua deragham.”

²² Ezi Hese kia faragha uaghan kamaghin Aisaian azara, “Ikiavira Itir God, ababanir manam nan akaghti, ki an ganigh fogh suam, ki uam an Dipenimin mangi, an ziam fam?”

39

*Babilonin Atrivim Merodak, gumaziba aman-gizi me Jerusalem in ize
(2 Atriviba 20:12-19)*

¹ Baladanin otarim, Merodak Baladan, a Babilonin atrivimin iti. An orazi, Atrivim Hese kia arimariar dafam ikia, ua ghuamaghe. Ezi an akinafariba osirigha bizir aghuir mam sarama gumazir mabagh aningizi, me Hese kia bagha da inigha zui. ² Ezi Hese kia men akaba baregha givagha bar akongegha, me inigha uan dipenim ko, dagiaba itir dipenim ko bizir aghuiba itir dipenibar aven ghua, uan dagiaba ko bizir igharaziba men aka. A uan silvaba, ko golba, ko pauran mughuriar aghuiba ko, borer aghuiba ko midorozir biziba, me bar moghira dar gani. Hese kia bizitam modozir puvati. An atrivimin dipenim avinizir dipenibar itir biziba ko, an

kantrin danganiba bar dar itir biziba, a bar dar men aka.

³ Ezi Babilonin izezir gumaziba uamategha ghuezi, Godin akam inigha izir gumazim Aisaia, iza kamaghin Atrivim Hese kian azara, “Gumazir kaba manmaghira migei? Me kantrin manamin gumaziba?”

Ezi Hese kia kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Me kantri Babilonin gumaziba, me nan ganasa saghuiamin ikegha ize.”

⁴ Ezi Aisaia kamaghin Hese kian azara, “Me bar bizir tizimra nin dipenimin aven an gani?”

Ezi Hese kia kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki uan biziba bar men akakaki. Egha ki uan bizir aghuiba akuvir dipenibar aven bizitamın men modozir puvati.”

⁵ Ezi Aisaia kamaghin Hese kia migia ghaze, “Ni oraghti, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin akam ni mikimam. ⁶ Ikiavira Itir God kamaghin migei, ‘Bar guizbangira, dughiatam gin iziti, Babilonia izi, nin atrivir dipenimin itir biziba bar ada inigh, egh bizir nin inazir afeziaba fomira biziba akuvir dipenibar akuvaziba, me bar da inigh Babilonin kantrin mangigham. Eghti bizitam ua ikian kogham. ⁷ Eghti me ian ovavir borir ian otivizibar otarir taba inigh mangi me damuti, me kalabuziar gumamazibar min otivighti, me men mikarzir mogomebar oviziba amiseveghti, me Babilonin atrivimin dipenimin aven ingaram.’”

⁸ Ezi Hese kia akar kam baregha, kamaghin Aisaia migei, “Ikiavira Itir Godin akar ni na

migeim, a dera.” Guizbangira, Hesekia kamaghin nighnigha ghaze, “Ki datirighin atrivimin itir dughiar kamın, bizir kurar kaba otivan kogham. E pura navir amirizimin ikiti midoroziba puvatigham.”

God uan gumamaziziba ua me iniam

40

(Sapta 40--55)

Dughiar aghuim Godin gumamaziziba bativamin akam

¹ Ian God ghaze:

“Ia gavgavim isi nan gumamazizibar aningti,
me navir amirizimin iki.

² Ia apangkuvim itir akar aghuir kam isi,
Jerusalemın nguibamin gumamaziziba me
mikim gavgavim me daning.

Egh kamaghin nan gun me mikim suam, ki
Ikiavira Itir God,
ki uan dafarimin men arazir kuraba ikaragha
bar dughiar ruarimin me ataghizi me kal-
abusin ike.

Ezi datirighin ki men mizaziba ko ingangarir
ekiam agivagha
men arazir kuraba gin amadazi, me
firiaghire.”

³ Ezi gumazir tiarir mam kamaghin dia ghaze,
“Ia gumamaziziba puvatizir danganimin,
Ikiavira Itir God baghiva tuaviba azeniva
dar kir.

- ⁴ Egh danganir zariba apemiva,
 mighsiaba ko akiribagh kuti da magiri.
 Egh tuavir ikiziriziba, ia dar ingarighti, da
 voroghira mineghirigh.
 Egh tuavir kuraba, ia deraghvira da akir.
- ⁵ Eghti Ikiavira Itir Godin angazangarir gavgavim
 ko ziar ekiam azenim girighi,
 nguazir kamın gumazamiziba bar moghiram
 an ganam.”
 Kar Ikiavira Itir Godin, akatorimın otozir
 migirigiam.
- ⁶ Ezi tiarir mam kamaghın miğia ghaze,
 “Ni akam akun.”
 Ezi ki ghaze,
 “Ki akar manam akunam.”
 Ezi tiarir kam na ikaragha ghaze,
 “Ni kamaghın mikim suam,
 Gumazamiziba nguazir kamın ikivira ikian
 kogham,
 me oghevseviba midii moghira misigham.
 Me ruarimın itir akimariba suaghiri moghin,
 dughiar ruaribar itir puvati.
- ⁷ Ikiavira Itir God aminir fefeim amadima, oghev-
 seviba midiiima, akimariba midia suaghiri.
 Bar guizbangira, gumazamiziba oghevse-
 vibar mın, bar moghira gevegham.
- ⁸ E fo, oghevseviba midii, ezi akimariba suaghiri.
 Ezi en Godin akam,
 a zurara ikia kamaghira iti.”

9 O Saionin gumazamiziba, ia mighsiar ekiamin mavanangiva, akar aghuim akun.

O Jerusalem gumazamiziba, ia pamtemin dimiva akar aghuim akun.

Ni atiatingan kogh, akam akun Judan nguibabav kim suam,

“Ia gan, ian God a izi!”

10 Ia gan. Ikiavira Itir God, ian Ekiam, a uan gavgavir ekiam sara izi.

A uan apaniba dikabiragha gifa.

Egha a uan gumazamiziba, ua me inigha izi, mati bizir aghuir a midorozimin me dikabiragha inizir biziba.*

11 A sipsipbagh eghuvir gumazimin min, uan gumazamiziba deragha me geghuva men gari.

A zurara uan agharimningin sipsipin nguziba akumakua,

me isa uan evarim garigha, me ateragha arui.

A sipsipin amebar nguzir bar muziariba itiba, a men asughasugha,

me isa tuaviba men akakagha, men akua zui.

Israelian God, an aseba bar dagh afira

12 Gumazitam ongarim tuisighasa uan dafarimin bar a tuigha an suirazir puvati.

Gumazitam overiamin arozim gifoghasa uan dafarim onegha an suiragha an abarazir puvati.

40:10: Aisaia 62:11; Akar Mogomem 22:12 * **40:10:** Akar kam gighan tuavir igharazim uaghan iti, a kamakin, “An apaniba abiragha givagha, bizir aghuiba sara ize, a da isi uan gumazamizibar aningasa.” **40:11:** Esekiel 34:15; Jon 10:11; Hibru 13:20; 1 Pita 2:25; 5:4

Gumazitam nguazir minezim tuisighasa uan itarim inigha bar moghiram a tuisir puvati.
 Gumazitam, mighsiar ekiaba ko dozibar osimtizibar dibobonim gifofoghasa, uan skel inigha da medir puvati.

¹³ Gumazitam bizibar amuamin fofozim, Ikiavira Itir Godin sure damuan kogham.
 Gumazitam an faragh mangi nighniziba a daningan kogham.

¹⁴ Ikiavira Itir God fofozim bagha gumazitamın azarazi,
 a ti guizin arazimın tuavimın an sure gami?
 Bar puvati.
 Gumazitam nighnizir aghuiba ko fofozir aghuir a itir kabar Godin sure gamizir puvati.
 Bar puvati.

¹⁵ Bar guizbangira, Ikiavira Itir God,
 kantribar garima, me mati pura biziba.
 Me mati dipar muziarir ofizir vamira ira miner ekiam giri.
 Egha mati gumazim nguazir minezir muziarir bar vamiran osimtizim gifoghsi a inigh skel datighti, an osimtiziba puvatigham.

Kantriba bar, Godin damazimın guizbangira bar sufi.
 A saghuiamın itir arighatizibar garima, men osimtiziba
 mati nguazir minezir kinim.

- 16 Egh gumamaziziba asiziba bar dav suegh,
 Lebanonın ruarımın temeba okegh,
 da inigh izi avir ekiam atigh, asızir kaba bar
 da tueghti,
 da bar isi mighirighamin ofa damuam.
 Eghti men ofan kam Godın damazımın pura
 bizımın mın otogham.
- 17 Nguazir kamın kantriba bar, me Ikiavira Itir
 Godın damazımın pura biziba.
 Me pura bizir kiniba.
- 18 Kamaghın amizi, tinara Godın mın gari?
 Guizbangıra, bizitam a ko magh garir puvati.
- 19 Ezi, asebar marvir guaba, gumazir digiribagh
 amiba,
 me da aghora dar ingari.
 Ezi golin ingarir gumaziba me golin da nomke,
 egha da ikiasa silvan senbar ingari.†
- 20 Gumamazizir onganarazibagh amiba,
 me temer aghuir bar gavgavir zuamıra
 kurighan koghamiba amısefi.
 Egha gumazir digiriba deragha dagh amiba me
 migei.
 Ezi me me bagha asebar marvir guaba teme-
 bar dar aghori.
 Gumazir kam bar deravıra marvir guar kam
 tememın aneghoreghti,

40:17: Onger Akaba 62:9; Daniel 4:35 **40:18:** Aposel 17:29

† **40:19:** Fofozir gumazir maba ghaze, senba mati pura adiarir kiniba. Ezi fofozir gumazir igharazir maba ghaze, senba nedazibar suigham, puvatighti nedaziba iregham.

a tugh gavgavigh iki irighan kogham.†

21 Ia ti fozir puvati?

Egha ia ti oraghizir puvati?

Gumazitam ti ia mikemezir puvati,

ezi ia bar fomira iza datirighin bizir kam
gifozir puvati?

22 Godin overiamin pin uan atrivir dabirabim
gaperaghav itim,

a bizir kaba bar dar ingari.

Egha an overiam, inimin min an onegha, aver-
penimin min a kuasa.

Ezi an damazimin, nguazir kamin gumaza-
miziba bar suvigha, odezibar min iti.

23 An atriviba ko gumazir ziaba itiba abirima,
me ua ziaba puvati.

24 Atriviba mati, akimarir igiaba gumazamiziba
datirighira da opari, ezi dar biba tighar
nguazimin magiram.

Eghti Ekiam aminir fefem amadaghti, a iza-
min dughiamin, me zuamira misingam.

Eghti aminim minezir muziarimin min,
me giveragh mangigham.

25 Ezi Godin Bar Zuezim azaragha ghaze,

“Tinara nan min gari?

Guizbangira, gumazitam na ko magh gari pu-
vati.”

26 Ia pin overiamin gan!

† **40:20:** Hibrun akam deragha vezin kamin akar mingarim
abighizir puvati. **40:21:** Onger Akaba 19:1; Aposel 14:17; Rom
1:19-20

Tinara mikoveziba ko overiamin itir bizibar ingarizi, da otifi?

Bizir kaba, Godin midorozir gumazibar min iti.
A ziaba dagh arigha dar pone.

An adar dibobonim gifogha, vaghvagha dar zi-
abagh fo.

A gavgaviba bar iti, kamaghin amizi, bizir pin
itir katam ovengan kogham.

²⁷ Ia Israelia, ia Jekopin anabamin adarasi, ia man-
maghsua puvira imoba kamaghin migei,
“Ikiavira Itir God, en osimtizar garir puvati.
E dughiar kuraba bativima, en God en
akurvaghan aghua.”

²⁸ Ia ti kamaghin oregha fozir puvati,
Ikiavira Itir God, a Godin zurara ikia mam-
aghira itim.

A nguazir kam ko an itir biziba bar moghira dar
ingari.

An amiragha amirazir puvati.

Egha an gavgavim gevir puvati.

Eghti gumazitam an nighnizim gifofoghsi
damuva avegham.

²⁹ A gavgaviba puvatizir gumazamiziba gavgav-
iba me ganidi.

Ezi men gavgaviba amiragha uaghirima, a me
gamizi,

me uamategha gavgaviba isi.

³⁰ Dughiar mabar, gumazir igiabar gavgaviba gefi.
Ezi me amirvagha pura iri.

31 Ezi gumazamizir nighnizir gavgavim Ikiavira
 Itir Godin ikia, an gavgavim bagha a mizua
 itiba,
 a gavgavir igiam me daningti, me zurara gav-
 gavighvira ikiam.

Me dikavigh deraghvira mangam, mati
 kuarazir bagaba overiamin mighagha
 arui.

Me ivemar mangi, egh avighaghan kogham,
 me daru mangi, egh amirvaghan kogham.

41

*Ikiavira Itir God ghaze, a Israelian akuragh ua
 me iniam*

¹ God kamaghin migei:

Ia kantrin roghira itimin gumazamiziba ko,
 saghon itir arighatizibar gumazamiziba,
 ia uan akaba dukumigh nan akam baragh.

Ia bar deravira nighnigh kotin izi uan akaba
 tuisighamin dughiamin dav kim.

E uari akuvagh akaba tuisigh dar gan egh fogh
 suam, tinan akam a guizbangira.

² Tinara aruem anadi naghin atrivim garugha
 a fezi,
 a kantriba ko misogha ghua egha bar moghira
 me abini.

Godra kantriba an agharim gatigha, a gamima,
 an atrivir igharaziba abiri.

An midorozir sabam ko pim bar me agefi,

ezi me mati nguazir m̄ineziba ko raiz̄in afez-
ibar m̄in otozi, aminim me ḡiva zui.*

³ A zuamira me bativa, me gasighasigha me gi-
taviragha zui,

ezi me bizitam̄in a damuan ibura,
mati aminim uabi a inigha zuima, a tong
nguazim dikarazir puvati.

⁴ Tinara bizir kabagh amizi da otifi?

Ki Ikiavira Itir Godra, ki dagh ami.

Ki nguazim gamizi an otozir dughiam̄in,
ki zurara bizibagh amima, da nan ifongiam̄in
nguazir kam̄in otifi.

Ki Ikiavira Itir God, ki bar faraghavira iti.

Egh ki ikivira iki mangi bar gin dughiar abua-
nanam̄in, uaghan ikiam.

⁵ Saghuiam̄in itir arighatiziba bar men gumaza-
miziba, ko nguazim̄in otevíba bar dar itir
gumazamiziba,

me ki amizi bizibar ganigha, puv atiatia nisi.

Egha me iza uari akuvagha,

⁶ me uan naviba gavgavim dar aningasa,
uarira uariv gei.

⁷ Egha me asebar marvir guabar ingari.

Gumazir digiribagh amiba, golin bizibar in-
garir gumazibav gia ghaze,

Ia ingangarir bar aghuimram ami.

Ezi golin misogha anakiri gumaziba, kamaghin
ainin bizibar ingarir gumazibav gei,

* **41:2:** Akar kam, “Aruem anadi naghin itir atrivim,” a ti kantri
Persian Atrivim Sairus. Ni Aisaia 44:28 ko 45:1 ko 46:11in gan.

41:4: Aisaia 44:6-7; 46:10; Akar Mogomem 1:8; 1:17

Aia, ia bar deravıram ada isavsuike.
Egha me gın da iran atiatigha,
dikonibar dagh afughafuki.

⁸ Ezi ia Israelia, ia Jekopin anabamin adarasi, ki ia
amisevezi,
ia nan ingangarir gumazamizibar iti.

Ia nan roroam Abrahamın ovavir boriba.

⁹ Ki nguazir kamin ruaghatevimin itir nguibar bar
saghon itimin ia inigha ize.

Egha ki kamaghın ia mikeme, ia nan ingan-
garir gumazamizibar iki.

Ki ua bagha ia ginaba,

egha ki ian aghuagha akirim ragha ia
gasarazir puvati.

¹⁰ Ki ian God, egha ki ia ko iti,

kamaghın amizi, ia atiatingan marki.

Ki ia damuti ia gavgavighti,

ki ian akuragham.

Ki bar deravıra ian ganıva,

uan gavgavir ekiamın ian apaniba abınam.

¹¹ Ia gan! Ian aningagha ia isa kot bagha zui
darasi,

me ia dikabinan iburagh bar aghumsigham.

Gumazir ia misoghasa amiba,

me pura bizir kinimin min otogh bar
givagham.

¹² Ia misogha ia gasighasighava amir gumazir
kaba,

ia me buri men apighan kogham.

41:8: 2 Eghaghaniba 20:7; Jems 2:23 **41:9:** Godın Araziba
14:2; Onger Akaba 135:4 **41:10:** Josua 1:9; Aisaia 44:2; Rom
8:31

Me pura nguazir kam ategh bar puvarigham.

- 13 Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki ian boroghira ikia,
gavgavim isa ian agharir guvim ganiga kamaghin ia migia ghaze,
Ia atiatingan marki.
Kirara, ki ian akurvagham.

14 Ikiavira Itir God ghaze:

“O Israelia, ia avirasemezir puvatigha gavgaviba puvati.

Ki ian akurvagham.

Ki Israelian Godin Bar Zuezim,
ian Akurvazir Gumazim.

- 15 Ia gan! Ki ia damighti, ia wit dikava a mirmiri ter ararir bar dafar me ainin dikonibar afughafughizimin min otogham.

Kar ter ararir igiam, ezi an dikonibar atariba bar ghumi.

Egh bizir ian tuaviba apira osimtiziba ia ganidiba, ia da dikabinigham.

Mati ia mighsiaba abiagharizi da uaghira nguazir minemniamin otifi.

- 16 Ia osimtizir kaba isi pin da akunam,
mati gumazim nguazir minezim ruegha pin anakunizi, aminim a givaragha ghu.

Egh ia Ikiavira Itir God bagh bar akuegham.

Egh ia Israelian Godin Bar Zuezimin ziam fam.

- 17 “Gumamazir onganarazibagh amiba dipaba puvatigha,

men kuariba bar men p̄irizi, me d̄ipaba buri.
Me nan deima, k̄i Ikiavira Itir God, k̄i men
m̄igirigiaba barasi.

K̄i Israelian God, k̄i me ḡinamadaghan
kogham.

18 K̄i fanebar amuti, d̄ipaba m̄ighsiar temeba
aghuir puvat̄izar otiv afor dar izighiram.
Egh k̄i d̄ipar em̄imiribar amuti, da danganir
zaribar otiv monmoniba anangam.

Egh k̄i d̄ipar akarebar amuti, da danganir
dak̄irt̄izar otivam.

Egh k̄i d̄ipaba puvat̄izir daghuribar amuti,
d̄ipaba dar otiv dagh izivam.

19 Egh k̄i sidan temeba ko, pain ko, oliv ko, saipres
ko, temer guar igharagha garibar amighti,
da d̄ipaba puvat̄izir danganim̄in otivigh
aghungam.

20 K̄i kamaghsua, gumazamiziba ganigh fogh
suam,

k̄i Ikiavira Itir God, Israelian God̄in Bar
Zuezim, k̄i uan gavgavir ekiam̄in bizir
kabagh ami.

K̄i bizir kaba bar dar ingarizi, da otifi.”

Aseba da guiz̄in godba puvati

21 Ikiavira Itir God, a Jekop̄in anabam̄in atrivim, a
kamagh̄in m̄igia ghaze,

“Ia kantrin igharazibar aseba, ia uan akar otevir
ia m̄ikimamiba deragh da ak̄irigh, uan ak̄i-
aba gavgavim dar aningsi kot̄in iziti,
kot deragh ian m̄igirigiaba tuisigh da
baragham.

- 22 “Ia faragha, bizir gın otivamibar gun mikeme.
 Egh datirighın akar kaba kot geghan, egh bizir
 kabar mingariba abigh e mikimti,
 e deraghvıra da tuisigh dagh fofogh suam, da
 guizbangıra otoz, ti puvati.
 Egh ia gın otivamin bizibar gun mikim.
- 23 Egh ia gın izamin arazibar gun e mikim, eghti
 bizir kaba otivamin dughiamın,
 e kamaghın fogh suam, ia guizin godba, o
 puvati.
- Ia bizir aghuitam, o bizir kuratam damuti,
 e ian gavgaviba deraghvıra dar ganam.
- 24 E fo, ia pura bizir kiniba, kamaghın amizi, ia
 bizitam damighan kogham.
 Ezi gumazamizir ian ziaba feba, me uaghan
 bizir kurabar mın otivizi,
 ki bar men aghua.
- 25 “Ki aruem anadi naghın itir gumazir mam
 amisefe.
 Gumazir kam ziar ekiam na ganıdi.
 Ezi ki datirighın notın amadaghan a inigha izi.
 Ezi a mati, gumazir nguazir minebar ingarim,
 a minemin ingarasa nguazim dikabiri
 moghın,
 an atriviba dikabıra me abiri.
- 26 Ia kantrin igharazibar aseba,
 ian tongin tina ghaze, bizir kaba otivam? Pu-
 vati.
- Ian tongin tinara migirigiar tam damighti,
 e kamaghın mikimam, a guizbangıra migei.
 Ian tav kamaghın mikemezir puvati, bizir kaba
 otivam.

Guizbangira, gumazitam ian tav barazima, a
migiřigiatam gamizir puvati.

27 Ki uabi faraghavira, bizir kaba otivasa ki dar
gun Saion mikeme.

Ezi datirighin ia garima, ada otivigha gifa.
Ki datirighin Jerusalemın akar aghuim akunasa
abuir gumazir mam amadagha gifa.†

28 “Ki aser kabar garir dughiamın, me
migiřigiatam gamizir puvati.

Egh me nighnizir aghuitam damuan kogham.
Egh men tav nan azangsiziba ikaraghan
kogham.

29 Ia gan! Aser kaba da pura bizir kiniba.

Dar nedaziba mati aminim pura ivai.

Da bizitam damuamin gavgaviba pu-
vati.”

42

*Ikiavira Itir Godın ingangarir gumazimın
migiřigıaba*

¹ Ikiavira Itir God ghaze:

Ia gan! Kar nan ingangarir gumazim, ki uabi
anemisefe,

egha ki bar a gifuegħa, a bagħa bar akonge.

Egha uan Duam isa a gati.

Eghti a nguazir kamın kantribar gumaza-
miziba guizın arazimın ğin mangısi me
tuisıgham.

† **41:27:** Vezin kam, Hibrun akam deragħa an mınġarim abigha
an gun mikemezir puvati. **42:1:** Aisaia 43:10; Matyu 3:17; 17:5;
Mak 1:11; Luk 3:22; 9:35; Jon 3:34; Efesus 1:6 **42:1:** Matyu
12:18-21

- 2 A mikimamin dughiamin, a pamten akam akarigh mikiman kogham.
A tuavibar tuiv aghurighvira pamten mikiman kogham.
- 3 Ighurunim gavgaviba puvatigha dipirasava amim, a bar anepirighan kogham,
egh lamın pamtem isir puvatizim, a anemungeghan kogham.
Egh a kamaghira, gavgaviba puvatizir gumazamizibar asughasugh deravira me damuam.
A kamaghira damu mangi, guizin arazim damighti a iki gavgavigham.
- 4 Eghti osımtizitam a dikabiraghan kogham.
A pamten ingar mangiva, dughiar a guizin arazimin gin mangi gumazamiziba tuisighamim otogham.
Egh an otogh gavgavigh nguazir kam bar an ikiam.
Ezi saghon itir arighatizibar gumazamiziba, me arazir God uarir sure damuamibav mizua iti.
- 5 Ikiavira Itir God, an overiamin ingarigha a isa inimin min an onegha aneti.
Egha nguazir kamın ingarigha, an itir biziba bar dar ingarigha dagh amizi, da otivigha aghui.
Egha angamira ikiamin aminim ko gavgavim isa nguazir kamın gumazamizibagh aningi.
Godin kamra, uan ingangarir gumazim migia ghaze,
- 6 “Ki Ikiavira Itir God, ni nan arazir aghuimin

bizibar amuasa ki nin dia.
Egh nin agharimin suiragh, deragh ni geghuv
nin ganam.

Egh ni bangin, ki Akar Dikirizir Gavgavim nguazir
kamin gumazamiziba ko a damuam.

Egh ni damuti, ni kantribar gumazamiziba,
bar men angazangarimin min ikiam.

⁷ Ni ingangarir kam damuam:

Ni damazir okavirizibar amuti, me ua ganam.

Egh kalabusin itir gumazamizir danganir
mitarmemin apiaghav itiba,
ni me damighti me firighiregham.

⁸ “Kirara, ki Ikiavira Itir God, kar nan ziam.

Ezi ki uabira, ia nan ziar ekiamra fi.

Ia gumaziba ingarizir marvir guatamin
ziam fan bar marki.

⁹ Ia ganigh! Bizir ki fomira otivasa mikemeziba,
da datirighin otivigha gifa.

Ki bizir igharazir tighar otivamibar gun ia
mikimam.

Eghti ia dagh foghvira ikiti, da gin otivam.”

Gumazamiziba bar, Ikiavira Itir Godin ziamra fi

¹⁰ Ia nguazir kamin itir gumazamiziba bar,
ia ighiar igiam bangi, Ikiavira Itir Godin ziam
fi!

Ia gumazir kuribagh aruiba ko ongarimin osiriba,
ia an ziam fi.

Ia saghon itir arighatizibar gumazamiziba, ia
ighiar igiaba bangi.

¹¹ Ia dakightizir danganimin itir nguibabar gu-
mazamiziba ko, Kedarian adarasi,

- ia tiariba akar an ziam fi.
 Ia Selan nguibamın gumazamiziba,
 ia mighsiabar mavanegh dim mikim bar
 akongegh.
- 12 Ia gumazamizir roghira itiba, ziar ekiam
 Ikiavira Itir God daning.
 Ia saghon itir arighatizibar gumazamiziba,
 ia bar moghira an ziam fi.
- 13 Ikiavira Itir God mati, midorozir gumazir gav-
 gavim, egha a datirighin misoghasa zui.
 A tiarim akara diava mati, gumaziba
 midorozim foreghasa misoghamin
 arazibagh amua, misoghasa gara iti.
 Egha a gavgavim ikia, uan apaniba ko misoghasa
 atiatir puvatigha,
 bar me abini.
- 14 Ikiavira Itir God ghaze,
 “Ki dughiar ruarimin uabin asugha aghumra ikia,
 bizitam gamizir puvati.
 Datirighin, ki amizim navim asegha otasa
 mizazim isa arai moghin, ki pamten diava
 arai.
 Egha bar avighaghegha, nan akam ko nan
 atinim pamten aminim gekua aven ghua
 azenan izi.
- 15 Ki mighsiaba bar dagh asighasigh,
 egh temeba ko grazibar amighti, da
 misigham.
 Egh ki faner ekiaba ko dipar akarebar amighti,
 da bar dakegham.

16 Ki uan gumamaziziba inigh tuavir me fomirama aruizir puvatizimin me atighi, me an mangam.

Me datirighin mati damaziba okavigha aminirbirimin iti.

Eghti ki aminirbirim me dam anedegh, angazan-garim me daningam.

Tuavir fightizir kurar me fomiram aruiziba, ki da akozeghti,

me tuavir voroghira ireghav itibar aruam.

Ki guizbangira, me gin amadaghan kogham.

Bizir ki damuasa mikemezir kaba, ki tam ateghan kogham.

Ki guizin dar amighti, da otivam.

17 Gumamaziziba marvir guabar ziaba fa nighnizir gavgavim dar ikia ghaze, da men guizin godba.

Ezi ki bar gumamazizir kaba batuegh me damuti, me bar aghumsigh uan nighnizibagh iragham.”

Israelia, gumamazizir damazir okaviriziba ko kuarir onganibar min iti

18 Ikiavira Itir God ghaze:

“O Israelia, ian damaziba pirizi, ian kuariba bar ongani.

Ia uan damaziba kuigh ganiva, egh kuariba arigh oragh!

19 Ia nan ingangarir gumamaziziba, ki ua bagha ia amisefe,

42:16: Onger Akaba 18:28; Aisaia 40:31; Matyu 3:3; Mak 1:3; Luk 3:5; Jon 1:23

- eghti ia na baghvira iki, nan abuir gumazibar
 min iki
 nan akam inigh mangam.
 Egha ia gumazir damazir okaviriziba ko, kuarir
 onganibar min iti,
 egha bar damazir ikuviziba ko kuarir on-
 ganiba, bar me gafira.*
- 20 Bizir bar aviriba, ia dar ganigha dar akaba
 baraki.
 Egha bizir kaba, ia deragha dar gari puvati,
 egha deragha kuariba arigha, akar kam
 baraghizir puvati.”
- 21 Ikiavira Itir God, arazir aghuibaram ami.
 Kamaghin amizi, a uan Akar Gavgaviba isa ia
 ganingi.
 Egha gumazamizir igharaziba dar ganigh kam-
 aghin fogh suam,
 Akar Gavgavir kaba, bar deragha bar pin iti.
- 22 O Israelia, ia datirighin bar paza iti.
 Apaniba ia gasighasigha ian biziba okemegha
 da inigha ghue.
 Me uaghan pamtem ian suigha ia inigha
 ghua kalabuziar dipeniba ko toribar aven ia
 ariki.
 Ia mati pura bizir kiniba, apaniba ia okemegha ia
 inigha ghue,
 ezi ian akurvagh ua ia iniamin gumaziba pu-
 vati.
- 23 Ezi datirighin ikegh mangi,

* **42:19:** Vezin kam, Hibrun akam an mingarim deragha bigha an
 gun mikemezir puvati.

ian te deragh kuariba arigh nan akam
baragham?

²⁴ Tinara mikemezi, apaniba iza, e Jekopin an-
abamin gumamazizibagh asighasiki?

E Israelia, tinara e isa en apanibar agharim
gatizi, me izegha en biziba okeme?

Ikiavira Itir God uabi arazir kam gami.

E akirim ragha Ikiavira Itir God gasaragha arazir
kurabagh amua,

an Akar Gavgaviba batogha, a ifongezi
moghin zuir puvati.

Kamaghin amizi, a uabi bizir kam gamizi,
an oto.

²⁵ A en apanibar amamangatizi, me iza e ko misosi.

Ezi tuavir kamin, a uan aningagharim isa e
Israelia, e gingezi, an e avara.

An aningagharim avimin min bar en isi.

E arazir kamin gara, egha deragha fozir pu-
vatigha,

bizitam gamir puvati.

43

God uan gumamazibar akurvagha ua me ini

¹ Ia Israelia, ia Jekopin anabamin adarasi,

Ikiavira Itir God ian ingarigha ia gamizi,

ia gumamazizir ikizir vamiran otozi, a
kamaghin ia migei:

“Ki ian akuragha givagha, ian ziaba ia gariki,

ki ua baghavira ia amisefe.

Kamaghin amizi, ia atiatingan marki.

² Ia dipar konibagh iri mangiti,

ki ia ko mangam.

Ia faneba abigh vongin mangiti,
da ia avan kogham.

Eghti ia avir ekiar puvira isimin aven mangiti,
a ian isian kogham.

³ Ki Ikiavira Itir God, ian God, Israelian Godin Bar
Zuezim, ian Akurvazir Gumazim.

Ia apanibar dafarimin itir dughiamin, ki
Isipia ko, Itiopiaba ko, Sebaba, me isi
ian danganim inisi apanibar agharim
datigh ia givezeghti, ia firighirigham.

⁴ Ki ia isa uabin dighorim gamigha,
bar moghira ia gifongegha,
ziar ekiam ia daningasa.

Kamaghin amizi, ki gumazamizir igharazitaba
inigh ian danganimin inisi apaniba bagh
me amadagham.

Guizbangira, kantrin igharaziba ian dan-
ganim iniam.

⁵ Ki ia ko iti,
kamaghin ia atiatingan marki.

Ian adarazi me aruem anadi naghin ko aruem
uaghiri naghin iti,
eghti ki me akuvagh uamategh men aku izam.

⁶ Ki not ko sautin itir gumazamizibav kemeghti,
me ia ateghti,
ia uamategh izam.

Ki kantrin bar saghuiamin itiba, me mikimti,
me nan otariba amadaghti, me uamategh uan
nguibamin izam.

Ki gumamazir nguazir kamın otevíba bar dar
 itiba, me mikimti,
 me nan guiviba amadaghti,
 me uamategh uan nguibamın izam.

⁷ Ia nan gumamazibara,
 ki vaghvagha ian ingari.

Ki uan ziar ekiam ko gavgavir ekiam bagha,
 ian ikizimın ingarigha ghaze,
 Kantrin Igharazibar Gumamaziziba ian ganıva
 nan ziam fam.”

*Israelia kotın aven God bagh otevíba akak-
 agham*

⁸ Ikiavıra Itir God ghaze,

“Ia gumamazizibar diaghti me izi uari akufagh.
 Guizbangıra, me damazir okavıriziba ko orazi
 puvatızibar mın ikia,
 egha me ganamin damaziba ko akam
 baraghamin kuarir toriba iti!

⁹ Kantrin Igharazibar Gumamaziziba uari aku-
 vagha iza kotın damazimın tuivigha gıfa.
 Men tinara gın otivamin bizibar gun
 mikimam?

Ezi men tongın gumazir manam faragha bizibar
 gun mikemezi, da datırighın otifi?

Tinara kotın aven tugh suam, an aser mam
 barazima, a bizir gın otivamibar gun
 mikeme, ezi da datırighın guizbangıram
 otifi?

Bar puvatı.”

¹⁰ Ikiavıra Itir God ghaze,

“Israelia, ia na ko ikia uan damazibar nan gara na
gifo,
egh ia kotin aven nan gun mikim.

Ia nan ingangarir gumamazibar otivasa,
ki ua baghavira ia amisefe.

Ki ghaze, ia na gifogh nighnizir gavgavim nan iki,
deragh na gifogh suam,
ki bar uabira ki guizbangira God.

Fomira godin tam nan faragha ikezir puvati,
egh godin tam uam otogh nan danganim
inighan kogham.

¹¹ Ki uabira, ki Ikiavira Itir God,
egha ian Akurvazir Gumazim,
ezi ian akurvazir gumazitam ua itir puvati.

¹² Ki uabira, ki Ikiavira Itir God.
Kirara, ki bizir damuamimin gun mikeme.
Egha ki mikemezi moghin, ian akuragha gifa.
Egha ki ian akurvazir bizimin gun akam
akuri.

Ezi ian akurvazir godin igharazitam ua itir puvati.
Ki uabira.
Ezi ia uan damazibar bizir kaba bar dar
ganigha fo.
Egh kotin aven, ia nan gun mikim.

¹³ Datirighin ko dughiabar zurara,
ki guizin Godin ikiam.
Ki gumamazitabar suiraghti me nan agharimin
ikiti,
tina nan gavgavim iriagh, nan agharimin me
batuegham? Bar puvatigham.

Egh ki ingangaritam damuti,

gumazitam nan ingangarim tivaghan
kogham.”

*Israelian Babilonin kalabusin itiba, God ua me
iniam*

- ¹⁴ Ikiavira Itir God, a Israelian Godin Bar Zuezim,
ian Akurvazir Gumazim, a ghaze,
“Ki ian akurvaghsi midorozir gumaziba
amadaghti, me izi Babilonia ko misogham.
Eghti Babilonia ari mangi, uan kurir me bar
akongezibar mavanegh,
uan nguibam ategh bar ari mangegham.*
¹⁵ Ki Ikiavira Itir God, Israelian Godin Bar Zuezim.
Ki ian ingarigha ia gamizi, ia gumazamizir
ikizir vamiran iti,
ezi ki ian atrivimin iti.”

- ¹⁶ Ikiavira Itir God ghaze,
“Ki fomira ongarir bar ekiam tongiram
anebigha tuavim ati.
¹⁷ Egha ki midorozir gumazir aviribagh amizi, me
uan karisba ko hoziaba sara tuavir kamın
ghue,
egha me bar ikuvigha ua dikavizir puvati.
Me mati gumazim lam giverazi
a zuamira munge.
¹⁸ Ezi datirighin ki ghaze,
Ia bizir ki fomiram amizibara, nighnighan
marki.
¹⁹ Ia gan! Ki bizir igiam damuasava ami.
Ezi bizir kam a datirighin otifi, ezi ia ti an
ganiz, o puvati?”

* **43:14:** Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abigha an
gun migeir puvati. **43:16:** Ua Me Ini 14:21-29

Ki danganir misingizibar tuavibar ingariva,
 egh ki dipabar amuti, da gumazamiziba
 puvatizir danganir kamın ivemaram.

20 Nan gumazamizir ki ua bagha miseveziba, me
 dipabar ami,
 ki dipam damighti, a danganir misingizimın
 otoghti,
 bizir kam bangın asızir atiaba, ko afiar atiaba, ko
 poneba
 ziar ekiam na danıngam.

21 Gumazamizir kaba, bar akuegh nan ziar
 ekiamın gun mikimasa,
 ki ua bagha men ingarigha me gamizi, me nan
 adarazir otifi.”

Israelian arazir kuraba, osımtızim God ganıdi

22 Egha Ikiavıra Itir God ua kamaghın miğia ghaze:
 O Israelia, ia Jekopın adarasi, ia nan ziam
 dibora, a fer puvati.

Manmaghın amizi ia amırgha
 nan aghua?

23 Egha ia asıziba tue da bar isia miğırir ofaba
 bagha sipsipba na danıngasa, da inigha
 izezir puvati.

Egha ia uan navir averiabar aven, ia nan ziam
 fa na giñighnızir puvatigha ofabagh ami.

Guizbangıra, ki ia na danıngamin ofan guar bar
 avırıba ko, pauran me temer balsamın
 eborimın ingarizimın ofabagh niñnigha,
 osımtızir bar avırıba ia gisin arızir puvati.

24 Ezi ia ofa damuasa uan dagıaba isa, na bagha
 ighurunir mughuriar aghuim zuibagh
 ivezezir puvati.

Egha ia ofaba bagha sipsipba na daningasa, ia dar ovir aghuir aviriba sara na ganingizir puvati.

Kamaghin amizi, ian arazir kuraba na gamima, ki osimtizim ateri.

Ezi bizir kam na gamizi, ki ian arazir kurabar aghua.

25 Kirara, ki God, ki uan ziar ekiam baghavira nighnisi,

kamaghin ki ian arazir kuraba bar da gin amada.

Egh ki ua ian arazir kurar kabagh nighnighan kogham.

26 Ia ti ghaze, ia arazir kurar tabagh amizir puvati.

Egh ia kotin aven deraghvira mikim uan nighniziba azenim darigh oteyiba akak- agham,

eghti e nighnizir vamira damu akam akir mikim suam,

ian nighniziba ti dera.

27 Ezi bar puvati! Ian inazir afeziar bar

faraghvira ikezim, arazir kuram gami,

ezi ian gumazir dapaniba uaghan nan akam batoke.†

28 Kamaghin amizi, ian ofa gamir gumazibar dapaniba,

ki me gamizi, me nan damazimin mizegha bar aghumsiki.

43:25: Aisaia 1:18; 44:22; Esekiel 36:22; Aposel 3:19 † 43:27: Inazir afeziar bar faraghavira itir kam, a ti, Jekopra.

Ia Jekopin anabamin adarasi, ia bar moghira ikuvighasa ki ian amamangatis.
 Gumazamizir igharaziba ia dipov ian ingarav akasa, ki men amamangati.

44

Ikiavira Itir God uan gumazamizibar akurvasi

- ¹ Ikiavira Itir God ghaze,
 “Ia Israelia, ia Jekopin anabamin adarasi, ia oragh!
 Ki uabi ia amisevezi, ia nan ingangarir gumazamizibar iti.
- ² Ki Ikiavira Itir God, ki fomira ian ingarigha ia gamizi, ia ikizir vamiran oto.
 Ia uan amebabar navir averiabar ikezi, me tighar ia batamin dughiam, ki ian ingarigha deravira ian gari.
- O Jesurun, ia nan gumazamizibar ikiasa ki fomira ia ginabagha gifa.
 O Jekopin anabamin gumazamiziba, ia nan ingangarir gumazir aghuibar min iti.
 Kamaghin amizi, ia atiatingan marki.
- ³ Ki mati gumazim dipam isi nguazir dipaba putatizibagh ingiva,
 egh dipam damighti, a nguazir midiaribar ivemaram.
 Kamaghira, ki uan Duam isi ian boribagh ingiva, ian ovavir boriba deragh me damuam.
- ⁴ Eghti me deraghvira aghungam, mati grazir garir dipaba itibar min ganganiba deragham.
 Egh mati, temer faner miriabar aghuibar min ganam.

⁵ Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, men tarazi nighnizir gavgavim nan ikiam.
 Men tarazi kamagh mikim suam, 'E Ikiavira Itir Godin adarasi.'
 Men tarazi suam, 'E Jekopin anabamin adarasi.'
 Eghti tarazi uan agharibar kamaghin osiram,
 'E Ikiavira Itir God baghavira iti darasi.'
 Men tarazi suam, 'E Israelian adarasi.'"

Gumazir asebar marvir guabar ingariba, me bar ongani

⁶ Ikiavira Itir God, a Israelian atrivim,
 a men Akurvazir Gumazim, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
 A kamaghin migei, "Ki Ikiavira Itir God,
 kirara ki bar faraghavira ikia, egh bar gin ikiva abuan ikivira ikiam.
 Ezi godin tam ua itir puvati.
 Kirara, ki God.
⁷ Tinara, nan min gari?
 Godin tam ikiva, a uabi nan damazimin uan eghaghanimin gun e mikim.
 Egh uabi abigh uan otevirar en akagh.
 Kirara bar fomira gumazamizibar ingarigha nguazir kam gati.
 Eghti godin tam ti guizbangira ikiva, a bar fomira otozir biziba ko bizir gin izamibar gun e mikimti,
 e bar moghira bizir kabagh fofogham.*

44:6: Aisaia 41:4; 48:12; Akar Mogomem 1:8; 1:17; 22:13

* **44:7:** Hibrun akam deragha vezin kamin mingarim abigha an gun mikemezir puvati.

⁸ Nan gumazamiziba, ia niĝh akongiva atiatingan marki.

Bizir otivamin kaba, ki fomira dar gun ia mikemegha gifa.

Ezi ia uan damazibar dar ganigha na gifo, egh kotin aven ia nan gun mikim.

Godin tam ua itir puvati!

Bar puvati.

Ki uabira ki ian dagiar ekiamin min itima, ia nan aven uari modi.

Ki bizir kam bar a gifo, a bar guizbangira!

⁹ “Gumazir marvir guabar ingariba,

men ingangariba dagheba puvatigham.

Ezi nedazir me gara da bagha bar akongezir kaba, da pura bizir kinibar min iti.

Ezi aser kabar ziaba fer gumazamiziba, me mitatemin aven iti moghin, bizitamın ganigh a gifoghan kogham,

kamaghın kotin aven me uan asebar akuragh deraghvira da bagh mikiman kogham.

Kamaghın amizi, me onganigh aghum-sigham.

¹⁰ Me manmaghin niĝhnigha, aser kabar marvir guabar ingari?

Nedazir kinir kaba, tong bar men akuraghan kogham.

¹¹ Ia gan! Gumazamizir digiribagh amir kaba, me pura nguazir kamın itir gumazir kinibara, egha marvir guabar ingari.

Kamaghın amizi, gumazamizir marvir guabar ziaba feba,

me bar aghumsigham.

Ki ghaze, me bar izi nan damazimin kotin tuifigh.
Bar guizbangira, ki me damighti,
me bar atiatigh bar aghumsigham.

¹² “Gumazir ainbar bizibar ingara foziba,
me ainba isa avim garigha aser kabar marvir
guabar ingari.

Me uan gavgavibar haman suigha ain misogha,
nedazir kabar ingari.

Egha me dar ingarir dughiabar, mitiriam men
aghiti
me dipaba ko daghebar aman koghti,
men gavgaviba bar moghira gevegham.

¹³ “Ezi gumazir temebar nedazibar ingara foziba,
me temem inigh marvir guam akirsi, an
abaragh bar deraghviram anekirigham.

Egh finfinimin marvir guar kamın nedazim
tememin bar deravira an apan an osiram.

Egh gin tuizim inigh osizirimın girara mangi,
aneghoreghti,

gumazir igiar bar diritamın nedazim bar
deravirama otogh gan ikiam.

Eghti me marvir guar dighorezir kam inigh,
a isi uan aseba feir dipenimin anetigham.

¹⁴ Me temer sidaba isa ingangarir kam gami.

Me faraghavira ruarir ekiabar ghua okin
temer igiar aghuibar gara dagh ifefi,
egha me uaghan amozimin dughiam
mizua iti.

Eghti amozim iziti, da aghung mangi
ekeveghti,

me mangi da okegh izi ingangarir kam
damuam.

15 Temer kabar maba me dar daziba isava aviba
arigha dar fii.

Egha maba me da arizi da isima, me dar
bretba tue.

Egha me temer otevir igharazimin marvir guamin
ingari,

egha an damazimin tevimning apirigha an
ziam fe.

16 Me temer kam isa arazir kabar a gami.

Me anebigha a isa uan dagheba ko asiziba
tuava,

apa uan kuvibav gori da ghua bar izefi.

Egha uaghan, me avimin fingasa aviba arisi.

Me avimin fia ghaze, 'Avim bar deragha
nan mikarzhimin izima, ki bar deragha uabi
barasi.'

17 Egha temer kabara, me uari uan marvir guabar
ingari.

Egha me teviba apira dar ziaba fe.

Egha me kamaghin dia migei,

'Ni nan god, kamaghin amizi, ni nan akuragh.'

18 "Gumazamizir kamaghin amiba,

me bar guizbangiram ongani.

Bizitam ti men damazibagh amizi, me damazir
okaviriziba ikia bizibar gari puvati.

Bizitam ti men nighnizibagh amizi, me ghua
bar ongani.

19 Gumazim nighnizir aghuim iki, arazir kam
tuisigh egh kamaghin mikimam,

'Ki temer otevir kabar mabar avim ati,

egha uaghan bretba ko asiziba tuegha da ame.

Egh tizim bagh ki an otevir kam inigh, bizir
bar kurar kamın marvir guamın ingarigh,
uan tevimning apırigh an ziam fam?’

Guizbangıra, gumazamizir onganir kaba, me
nıghnızir aghuiba puvatigh migirıgiar
katam damuan kogham.

²⁰ Men nıghnıziba bar ikuvizi, me bar arazir ku-
ram gami.

Egha mati gumazim averenim ame.

Gumazamizir kaba deragh ikiamin tuavitam itir
puvati.

Egha me kamaghın fozir puvati, bizir me
suzir kaba, da pura temer kıniba,
da guizin godba puvati.”

*Ikiavıra Itir God uan gavgavimin, Israelia ua me
ini*

²¹ Egha Ikiavıra Itir God kamaghın mıgei,
“İa Israelia, ia Jekopin anabamın adarasi,
ia nan ingangarir gumazamizibar mın iti,
egh ia bizir kabagh inırigh.

Ki ian ingara ia gamizi,
ia gumazamizir ikızir vamıran otogha,
nan ingangarir gumazamizibar mın iti.
Eghti ki ia gın amangan kogham.

²² İan arazir kuraba, ki da adegħa da isa pın da
akunizi, aminim da inigha ghu.

Nın arazir kuraba gıvaghām, mati ghuari-
aba aruem mızaraghara anadi, da a sara
ghuegha gıfa.

Ki ian akurvagħa deravıra ian gari,
kamaghın amizi, ia uamategh na bagħ izi.”

23 Ikiavira Itir God uan ziar ekiam ko gavgavim
akagha Israelian akuragha ua me ini.
Kamaghin amizi, O overiam, ni ighiabar amu
bar akongegh.

Nguazimin aven itir biziba bar, ia uaghan
tiariba akar.
O mighsiaba ko temer ruarimin itiba,
ia uaghan tiariba akar.

24 “Ki Ikiavira Itir God, ian Akurvazir Gumazim,
ia uan amebamin navir averiamin ikezi a
tighar ia batamin dughiamin,
ki uabi, uan adarazir otivasa ian ingari.

Ki kamaghin ia mikimasa:

Ki uabira bizibagh amizi da otifi.

Ki uabira overiam ko nguazimin ingarigha,
aning isa aningin danganimin aning ati.

25 Bizir gin otivamibar gun migeir gumaziba,
ki me gamizi, me okam nighnigha, men
mighrigiaba paza zui.

Ezi kukunir gumaziba, ki men nighnzibagh
amima, me okam nighnsi.

Ezi fofozir gumaziba, ki me gamizi, me on-
gani.

26 Nan ingangarir gumazim nan akam akuniva,
bizir gin otivamiba, ki a mikimti, a mangi
gumazamizibav kim,

eghti ki a migeir akar kabar amuti, da
guizbangiram otivam.

Ki kamaghin migia ghaze, gumazamiziba ua
Jerusalem in ikiam.

Egh Judan nguibar ekiaba me uamategh dar ingaram.
 Nguibar apaniba asighasighiziba,
 ki uamategh da feghti, da dikavigh tuivigham.
²⁷ Ki kamagh mikim suam, ongarim ni dakegh, eghti a dakegham.
 Egh ki uaghan faner uaghira ongarim giniviz-ibar amighti, da misigham.
²⁸ Ki ghaze, kirara atrivimin ikiasa Sairus amisefe. Eghti a nan gumazamiziba deraghvira men ganam,
 mati sipsipbagh eghuvir gumazim uan sipsipba deravira me geghufi.
 Eghti a ingangarir ki ifongezibar amuam.
 A mikimti, me Jerusalem uam an ingariva, nan Dipenim uam anesam.”

45

Ikiavira Itir God, atrivimin ikiasa Sairus amisefe

¹ Ikiavira Itir God, a Sairus atrivimin ikiasa anemisevegha givagha, gavgavim a ganingi.
 Eghti a kantrin igharazibav sogh,
 men atrivibar gavgaviba agivaghti, me aghumsigham.
 Eghti ki pura Sairus bagh men nguibabar divazibar tiar akaba kuti,
 gumazitam ua da dukuman koghti, Sairus aven mangi, uan apaniba dikabinam.
 Egha Ikiavira Itir God kamaghin Sairus migia ghaze:

- 2 “Kì nìn faragh mangì danganir fìghtizibar
amighti, da magìri voroghira ikiam.
Egh divazir gavgavimìn tiar akar ekiam me
brasìn ingariziba akararigham.
Egh ainìn igugunir ekiam me tiar ak-
aba gavgavim dar aningasa atiziba dar
ghoregham.
- 3 Kì dagiaba ko bizir aghuir nguibar kamìn gu-
mazamiziba danganir mogomebar atiziba,
inigh nì daningam.
Eghti nì kamaghìn fogham, kì Ikiavira Itir God,
Israelian God,
kì uabi nìn ziam dìborogha, ua bagha nìn dia.
- 4 “Nan ingangarir gumazim Jekop, an adarazi Is-
raelia,
me gumazamizir kì ua baghavira mìseveziba,
kì men akurvaghasa nìn diazi nì ize.
Nì guizbangira na gifozir puvati,
ezi kì nìn ziam dìborogha nìn diagha ziar
ekiam nì ganingi.
- 5 Kì uabira, kì Ikiavira Itir God, ezi ua godìn
igharazir tam itir puvati.
Kì uabira iti, ezi ua godba bar puvati.
Nì na gifozir puvati,
ezi kìrara kì gavgavim nì ganidi.
- 6 Kì kamagsua, nguazir kamìn gumazamiziba,
me aruem anadir naghìn ikia ghua aruem
ghuaghiri naghìn tu,

45:3: Ua Me Ini 33:12; 33:17; Aisaia 41:23; 43:1 45:4: Aisaia
44:1; 1 Tesalonika 4:5 45:5: Godìn Araziba 4:35; 4:39; Aisaia
44:8; 46:9 45:6: Onger Akaba 102:15; Aisaia 37:20; Malakai
1:11

me bar moghira fogh suam,
 kirara ki Ikiavira Itir God,
 ezi ua godin tam itir puvati.

Kamaghin amizi, ki bizir kabagh ami.

⁷ Kirara, ki mikemezi, angazangarim ko mitarmem oto.

Egha kirara gumamazizibagh amima, me deravira iti.

Ki me gamima, me osimtizir ekiaba batifi.

Ki Ikiavira Itir God,

kirara bizir kabagh amima da otivaghiri.

⁸ “O overiam ko ghuariaba,

ia nan akurvazim ko dughiar aghuim, gumamazizibagh ingi,

mati amozim nguazim giri.

O nguazim, ni mati, ni uan akam akarigh, nan akurvazim inighti

an aghungiva arazir aghuim damighti, a gumamazizibar navibar aven iki gavgavigham.

Ki, Ikiavira Itir God,

ki uabi uan gumamazizibar akurvaghasa bizir kabar ingarizi da otifi.”

Ikiavira Itir God uabira biziba bar dar gari

⁹ E gumamaziziba, God en ingari, e mati pura bizir kiniba.

Kamaghin gumazir Godin atara a migeim, a bar ongani.

Gumaka, a bar ikuvigham.

God mati gumazir nguazir minebar ingarimin min iti.

Ezi e nguazir minebar min, biaghiregha pura
tintinibar nguazim gireghav iti.

Ia bizir kam ginighnigh.

Nguazir mam ti dikavigh mangi gumazir a
inigha minemin ingarizim, kamaghin an
azaragham,

“Manmaghin ami? Ni na inigha bizir
tizimin ingari?”

Eghti nguazim ti kamaghin atar mikimam,

“Ni tizim bagha bizir ni ingarizir kam,
an suighamin agharimningin ingarizir
puvati?”

¹⁰ Eghti gumazitam ti borir bar agheghevitamin
gan kamagh an amebam ko afeziamin
azaragham,

“Kar bizir tizim gua a gamizi, an oto?”

Gumazir kam, guizbangira bar gumazir onganim.
Gumaka, a bar ikuvigham.

¹¹ Ikiavira Itir God, a Israelian Godin Bar Zuezim.

Egha a Godin men ingarizim, a me gamizi
me ikizir vamiran gumazamizibar oto, a
kamaghin migia ghaze,

“Ia gin otivamin biziba bagh nan azangam.

Egh arazir manam ki an gin mangi uan
boribar ganiva,

egh arazir manam ki an gin mangi uan da-
farimningin ingangarim damuam,
ia dar amusi, bar na mikiman marki.

Bar markiam.

Kar nan bizir ki damuamibara.

¹² Kirara, ki nguazimin ingarigha,

nguazir kamın itir gumamazibar ingarizi,
me an iti.

Ki uan gavgavımın overiamın ingarigha pın
anetizi, a iti.

Kırara, ki aruem ko iakinim ko mikovezibagh
ativagha dar gari.

¹³ Kırara Atrivim Sairus gamizi,
a nan ingangarir aghuibagh ami.

Tuavir a mangamiba, ki dar kirighi,
a nan nguibam Jerusalem uam an ingaram.

Egh a nan gumamaziziba kalabusın ua me firigh,
me ateghti me mangam.

Gumazir a givezamiba puvatıgham, a pura
ingaram.

Ki Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar Itim,
ki mikemegha gıfa.”

¹⁴ Ikiavıra Itir God kamaghın mıgei,

“Kantri Isip ko Itiopian dagıaba ko bizıba, da Is-
raelia ian bizıba.

Eghti apanıba kantri Sabean itir gumazir ru-
ariba kalabus datıgh, ia bagh me amadaghti
me izi,

pura ian ingangarir gumazir kınıbar mın
ikiam.

Egh me ian guabar uan tevıba apırigh kamaghın
mikim suam,

‘Bar guızbangıra, God ia ko iti.

A uabıra bar guızbangıra God, ezi godın
tam ua itir puvatı!’”

¹⁵ Ni Israelian God, ni men Akurvazir Gumazim,

egha gumamazizir igharaziba, ni uabin me modi.

16 Asebar marvir guabar ingarir gumaziba bar guizbangira okam nighnigh bar aghumsigham.

17 Ezi Ikiavira Itir God, Israelian akuragha gifa. Egh a me damighti, me zurara deraghvira iki mamaghira ikiam.

Egh okam nighnighan kogh, aghumsighan kogham.

18 Ikiavira Itir God, anarira God.

A nguazim ko overiamin ingarizi, aning gavgavighavira iti.

Nguazim pura ikiasa God an ingarizir puvati.

Biziba ko gumamaziziba bar moghira nguazimin ikiasa, an an ingari.

Egha a ghaze, "Kirara, ki Ikiavira Itir God, ezi ua godin tam ua itir puvati.

19 Ki saghon ghugha mitatemin modogha uan akam akurir puvati.

Ki uan gumamaziziba, Jekopin ovavir boriba, ki kamaghin me mikemezir puvati,

'Ia pura mangi gumamaziziba puvatizir danganibar na buri.'

Kamaghin puvati.

Ki Ikiavira Itir God, ki guizin akam akuri, ezi nan akaba da guizbangira zui."

Nguazimin itir gumamaziziba bar Godin apengan ikiam

20 Ikiavira Itir God ghaze,

“Ia Kantrin Igharazibar Gumamazizir ikiavira itir
varazira, ia izi uari akufagh!

Ia gumamazizir midorozimin aven deravira
ikia, ikiavira itiba,
ia bar moghira kot bagh izi!

Me uan marvir guar me pura ter otevir kinibar
ingariziba,
da inigha tintinibar dar atera izi.

Ki men gara ghaze,
Me guizbangira nighnizir aghuiba bar puvati.

Me uarir akurvaghasa asebar dei,
ezi da gumazitamın akuraghamin gavgaviba
puvati.

²¹ Ia gumamaziziba bar moghira izi kotin aven
uari bagh mikim.

Ia fofoghsi uarira uarir azangsigh suam,
godin manamra a fomira bizir datirighin otivasa
mikemeziba,
da datirighin guizbangirama otifi?

Kirara, ki God, ki bizir kabav kemezi, da datirighin
otifi.

Ezi ua godba puvati.

Ki Godin arazir aghuibaram amim, egha ki ian
Akurvazir Gumazim.

Ezi ua godba puvati, kirara ki God.

²² “Ia nguazir kamın saghon itir danganibar gu-
mazamiziba, ia bar na bagh izi.

Kirara ki God, ezi godin tam ua itir puvati.

Kamaghin amizi, ia na bagh iziti,
ki ian akurvaghti, ia deravira ikiam.

- 23 Ki Ikiavira Itir God, ki uabi uan ziamin pin akakagha mikeme,
 egh ki uan akam akirigha mikemezir bizir kam, ki a giraghan kogham.
 Nan migirigiam kamakin,
 gumazamiziba bar moghira nan guamin teviba apirigh nan ziam fam.
 Egh me akam akirigh suam,
 e uari Godin apengan ikiam.
- 24 Egh me kamagh mikim suam,
 Godra arazir aghuimin en akurvagha gavgavim e ganidi.
 Eghti gumazamizir an aningagheziba, bar moghira an damazimin izi,
 egh aghumsizir ekiam inigham.*
- 25 Eghti Israelian ovavir boriba, Ikiavira Itir God me damuti,
 me uan apaniba abiragha ziar ekiam inizir bizir kam bagh
 bar akuegham.”

46

Ikiavira Itir God, uavira gavgavim iti, ezi marvir guaba, da pura nedazir kiniba

- 1-2 Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 “Ia Babilonia, ian aser kamning, Bel ko Nebo, ia aningin ziamning fava,
 egha aningin marvir guamning atera, aningin ziamning famin dughiar ekiabagh arui.

45:23: Jenesis 22:16; Rom 14:11; Filipai 2:10-11; Hibrui 6:13

* 45:24: Hibrui akam deragha vezin kam in mingarim abigha gun mikemezir puvati.

Eghti aningın ziar ekiamning gıvaghı, ia aningın gantı,
 aning uaningın akurvaghamin gavgavıba puvatıgham.

Egh apanıba izi Babilonin nguıbar ekiam gasıghasıghtı, ia donkibar aning ikegham.
 Eghti donkıba, mehzıka, da ingangarır dafam damu, aning ater mangı
 ia ko kantrin ıgharazımın kalabusın ikiam.

³ “İa İsrailın ikiavıra itir varazıra ia oragh, ia Jekopın anabamın adarasi,
 ian amebaba ia batezir dughiamın, ian gumazamızır ikızır igiamın otıvızır dughiamın ikegha iza datırıghın,
 kı ia inıgha ia atera, bar deravıra ian gari.

⁴ Kı ian God, kı ian ganvıra iki mangı,
 ia bar ghurıgh dapanır arızır ghurghurıba otıvıghamin dughiam otogham.
 Kı fomıra uabı ian ingara ia gamızı, ia gumazamızır ikızır vamıran oto,
 egh kı zurara ia aterıva, ian gan ian akurvagham.

⁵ “Tınara nan mın gari? Puvatı.
 Kı gumazır manamra ko magh gari? Bar puvatı.
 İa nan arazıba, bar tınara ko da tuisıgham? Bar puvatıgham.
 Gumazıtam kı amir arazıba uaghan dagh amua kagh itı, o puvatı?

Bar puvati.

6 Gumazir maba marvir guabar ingarasa gol ko silvan bar avıribar pozim mikira, dar osımtıziba tuisisi.

Egh me gol ko silvan bizibar ingarir fofozir gumazim givezeghti, a me bagh marvir guabar ingaram.

Eghti me teviba apırıva, an ziam fam.

7 Egh me marvir guar kam uan dipızibar afegh, aneter mangi, danganir me anesasa dikirizimin anesaraghti, a mitıghiv ikiam.

Marvir guar kam uabi daru danganir igharazimin mangan kogham.

Kamaghın amizi, a danganir me anetızir kamra iti.

Egh gumazir an deibar dimdiaba ikarvaghan koghıva, egh dughiar kurabar men akurvaghan kogham.

Bar puvati.

8 “İa gumazir arazir kurabagh amiba, ia akar ki akurir kam, ia bar deravıram a ginıghnıgh.

9 Egha ki fomıram amizir biziba, ia ua dagh nıghnıgh.

Ki uabıra ki God, ezi ua godın tam ua itir puvati.

Ki uabıra ki God, ezi ua godın tam nan min itir puvati.

- 10 Bizir tam tighar otivamin dughiamin, an otogh
manmaghin givagham,
ki bizir kamın gun miġei.
Ki bar fomira bizir otivambar gun mikeme,
ezi ġin bizir kaba ki mikemezi moghiram otifi.
Egh ki bizir manatam damusi ifongegh, ki puram
a damuam.
Eghti ki damuasa ifongezir bizir kam, bizitam
nan tuavim apirighan kogham.
- 11 Ki aruem anadi naghin itir gumazir mam izasa
an diagha ġifa,
eghti a isamin min mighegh izi ki damuasa
nighnizir bizibar amuam.
Ki damuasa mikemezir bizir kaba, ki mikemezir
moghira an adar amuam.
Bizir ki damuasa miseveziba, ki dar amuam.*
- 12 “Ia gumazir akaba barazir puvatiziba, ia nan
akam baragh.
Ia ti ghaze, dughiar ki uamategh ian akuragh
ia iniasa misevezim, a saghon ikiavira iti,
a?
- 13 Bar puvati. Nan akurvazim, a bar roghira
izegha ġifa.
Eghti ki ua mizuaman kogham.
Israelia, ki zuamira izi ian akurvagh apanir ia
abiriba,
ki bar puv me damighti, ia ua deravira ikiam.
Egh ki uaghan Saionin nguibar ekiamin akur-
vaghti, a deravira ikiam.
Ki uan ziar ekiam ko gavgavim damighti,

* **46:11:** Gumazir kam, “aruem anadi naghin itir gumazim,” an Atrivim Sairus. (Ni Aisaia 41:2-3in gan.)

aning Israelia ian tongin azenim
girigham.”

47

Ikiavira Itir God ghaze, Babilon ikuvigham

- ¹ Ikiavira Itir God kamaghin Babilonian nguibar ekiam migei,
 “O Babilon, ni fomira mati atrivir amizim uan atrivir dabirabim gaperaghav iti moghin, ziar ekiam iti.
 Ni nguibar bar aghuimin min itima, kantrin igharazitamin midorozir gumaziba ni dikabirazir puvati,
 kamaghin amizi, ni mati amizir bar igiar patamin itir puvatizim min, bar deravira iti.
 Ezi datirighin puvati.
 Nin gavgavim givaghti,
 ni uan atrivir dabirabim ategh nguazir kinim dapiam.
 Nin mikarzim fomira deragha iti moghin, ua ikian kogham.
 Egh gumaziba ua nin ganti, ni deragh kurkegh daruan kogham.
 Bar puvati.
- ² Ni ingangarir amizir kinimin min ingaram.
 Ni uan dapanim avarazir nir avizim adeghe,
 uan korotiar dirir otighin aruzim sueghti,
 nin dagariba azenara ikiti, ni wit mirmirir dagiaba poghpogham.
 Egh uan inim fegh
 mavanabogh faneba abigh mangam!

- ³ Gumaziba nîn korotiaba sueghti,
 nî bibiamra iki bar aghumsigham.
 Kî nîn arazir kuram ikarvaghî izevir bar kuram
 isi nî danîngti,
 gumazitam nan anogoreghan kogham.”
- ⁴ Israelian Godin Bar Zuezim, a en Akurvazir Gumazim.
 An ziam, Ikiavîra Itir Godin Gavgaviba Bar Itim.
- ⁵ Ikiavîra Itir God kamaghîn Babilonia miği,
 “Babilon, Kantrin Igharazibar Gumamaziziba ua kamaghîn nî diponan kogh suam,
 ‘Kantriba bar men atrivir amizim.’
 Kamaghîn amizi, nî uan akam dukuagh mangî mitarmemîn daperagh nîmîra iki.
- ⁶ Kî bar puvîra uan gumamazizibar atari,
 egha kî ua uan gumamazizibar mîn me ginîghnîzir puvati.
 Egha kî nî ataghizi, nî iza paza me gamua,
 egha nî tong men apangkuvizir pu.
 Bar puvati.
 Nî bar pazavîra me gamua osîmtîzir bar dafam me ganîngi.
 Egha nî uaghan gumamazizir ghuribagh amima me osîmtîzir dafam ateri.
- ⁷ Nî ghaze, nî atrivir amizimîn iki mamaghîra ikiam,
 kamaghîn amizi, bizir kaba ko bizir gîn nî bativamiba,
 nî deragha dagh nîghnîzir puvati.

8 “Ni dughiar aghuim baghavira nighnizir amizim,
ni akar kam baragh!

Ni ti ghaze, ni deravira ikiti, bizir kuratam ni
batoghan kogham.

Egha ni kamaghin uabi migia ghaze,

‘Ki uabira ki gavgaviba bar iti, ezi tav nan min itir
puvati.’

Ki amizir pam ko boriba ariaghirezimin min
otoghan kogham.’

9 Ezi noka, arazir kamning zuamira ni bativam.

Dughiar kamra nin pam aremegham,

eghti nin boriba uaghan bar moghiram
arighiregham.

Ni ti kamaghin nighnisi, ni imeziba ko akavsiar
gavgavir aviriba iti,

ezi bizir kaba nin akuraghan kogham.

Bar puvatigham.

Ni bar dughiar kuram batogham.

10 “Ni ti kamaghin nighnisi,

Nin arazir kuraba ni damuti, ni mitigh gavgav-
igham.

Egha ni kamaghin nighnisi,

Ni amir bizir kaba, gumazitam dar garir pu-
vati.

Nin fofozir bizir guar aviribar ingariba, nin
nighnizim adavizima,

ni kamaghin uabin migia ghaze,

‘Ki uabira, ki gavgavim iti, ezi tav nan min
itir puvati.’

11 Dughiar bar kuram ni batogham,

eghti ni akavsiamin gavgavimin a
 gitaviraghan kogham.
 Osimtızir dafam zuamira ni batogham,
 eghti ni an tuavim apiramin bizitam damuan
 kogham.
 Bizir bar kurar ni nighnizi da ni bativan
 koghamiba,
 da ni batogh bar ni gasighasigham.

12 “Kamaghın ti dera, ni igiamra ikia imeziba ko
 akavsiar gavgavibar fofoziba inigha dagh
 amua fozı moghin,
 ni pamtem dar amu ganigh.

Da ti nin akuragham.
 Da ti nin apanibar amuti,
 me atiatigh aregham.

13 Fofozir gumazir aviriba nighnizim ni ganidima,
 nin nighnizim deravira ingarir puvati.
 Egha ni mikovezibar garir akavsiabagh amir gu-
 maziba bagh akam amada.
 Gumazir kaba, me overiam ko mikovezibar
 gara zurara iakinibar ni bagha iza,
 bizir ni bativamibar gun ni migei.
 Ezi me ti nin akuragham.

14 “Ezi puvati, me mati ogheba misigha iti, ezi avir
 mam gumazir kabar isi me gasighasigham.
 Eghti me uarira uarir akurvaghan kogham.
 Bar guizbangira, me kamaghın mikıman marki,
 ‘Ki mangi avir miriamın daperagh uan
 mikarzim fefem a danıngam.’
 Puvati. Avir kam bar men isigham.

15 Bar guizbangira, ni igiamra itima

gumazir nighnizim ni ganiga nin akurvaziba,
me bar onganigh,
men tav nin akuraghan kogham.”

48

Gumazamiziba ziar ekiam Godra daning

¹ Ia Jekopin anabamin adarasi, ia gumazamizir
Israelin ziam itiba, ia Judan ovavir boriba,
ia oragh!

Ia gavgavim uan akam daningasa,
Ikiavira Itir Godin ziam dibora akaba
akiri.

Egha ia ghaze, ia Israelian Godin ziam fe.

Egha ia ifara guizbangira an apengan ikiava,
guizin akaba ko arazir aghuibar gin zuir
puvati.

² Egha ia uarira uan ziaba fa ghaze,
ia God baghavira itir nguibar ekiar kamın
gumazamiziba.

Egha ia Israelian Godin akurvazim iniasa a mizua
iti.

An ziam, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim.

³ A kamaghin ia migei,

“Bar fomira, ki gin otivamin bizibar akam akuni.
Egha ki zuamira dagh amizi, da otifi.

⁴ Ki kamaghin bar fo, ian dapaniba mati dagiaba
ko ain,

ezi ia nan akabar gintizir puvasi.

Kamaghin amizi, ki fomira bizir gin otivamibar
akar kam akuni,
egha ki zuamira dagh amizi, da otifi.

⁵ Ki kamaghin aghua, ia ti mikim suam, ian marvir
 guar ia teme ba ko ainbar ingarizir nedazir
 kaba,
 me bizir kabagh amizi, da otifi.

Ki bar aghua,
 kamaghin amizi, ki fomira bizir gin
 otivamibar gun ia mikemegha gifa.

⁶ “Bizir ki fomiram otivasa mikemeziba,
 da otivigha givazi ia dar gani.
 Ezi ia datirighin kamaghin mikim suam,
 ‘Ekiam, a guizbangira migei.’
 Egh ki datirighin bizir igiar otivamibar gun ia
 mikimam,
 kar bizir mueghav itir ki fomira ia mikemezir
 puvatiziba,
 ia tighar da baragham.

⁷ “Bizir kaba, ki datirighin dar ingari,
 ki fomira dar ingarizir puvati.
 Ia faragha zuir dughiamin,
 ia da baragha dagh fozir puvati.
 Ki datirighin mikimti, bizir bar igiaba otivam, bizir
 fomiram otivizir puvatiziba.
 Eghti ia kamaghin mikiman kogham, ‘E bizir
 kabagh fogha gifa.’
 Guizbangira, ia fomira bizir kaba bar
 dagh fozir puvati.

⁸ Ki kamaghin fo, ki ian ingara ia gamizi,
 ia gumazamizir ikizir vamiran otozir
 dughiamin ikegha, iza datirighin,
 ia akaba munasa da barazir puvatizir
 adarasi.

Egha ki fo, ia ifavarir gumazamiziba.

Kamaghin amizi, ki bizir kabar gun ia
mikemezir puvatizi,
ia dagh fozir puvati.

⁹ “Ki bar ia basemegha bar ia agivasava ami.

Egha ki zurara uan ziar ekiam ginighnigha,
ia bagha uan aningagharim dikabiri.

Kamaghin amizi, ki ia gasighasighan kogham.

Eghti gumazamizir igharaziba nan ziam fam.

¹⁰ Ki ia damighti ia zueghasa nighnisi,

egha ki avimin ia tuezir puvati,

mati gumazim silvan mineziba adangasa
avimin da tue.

Ia uan arazir kuraba ataghiraghasa,

ki osimtizir guar aviriba ataghizi, da ia batifi.*

Ki tuavir kamin ian nighniziba ko araziba
tuisisi.

¹¹ Ki uan ziar ekiam ginighnigha arazir kamin ia
gami.

Gumazamiziba nan ziam gasighasigh a
dikabin, ziar ekiam igharaz darazir
aningan ki aghua.

Bar guizbangira, me ziar ekiam narara
daningam.”

*Ikiavira Itir Godra, Sairus amisevegha a
gamima, a Babilonia dikabira*

¹² Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“Ia Israelia, ia gumazamizir ki diaziba,

* **48:10:** Hibrun akam deragha vezin kamin mingarim abigha a
mikemezir puvati. **48:12:** Aisaia 44:6; Akar Mogomem 1:17;
22:13

ia Jekopin anabamın adarasi, ia nan akam
baragh!

Ki uabira ki God.

Kirara, ki bar faraghavıra iti,
egh ki ikivıra iki mangi bar gin dughiar
abuananamın uaghan ikiam.

13 Ki uan dafarimningin nguazim gamigha gav-
gavim an povim ganingizi a gavgafi,
egha ki overiam isa an danganimın aneti.

Egha ki overiam ko nguazimın diazir dughiamın,
aning zuamıra ivegha iza nan damazimın tu.

14 “Ia bar moghıra, ia izi uari akuvagh, nan akam
baragh!

Asetam fomıra kamaghın akatam ia
mikemezir puvati,

‘Gumazir Ikiavıra Itir God bar ifongezim, Godın
ingangarim damusi, a izi Babilonia ko
misogham.

Ikiavıra Itir Godın gavgavimın, a Babilon
dikabiragham.’

Aseba kamaghın mikemezir puvati.

15 Gumazir kam izasa, ki uabi ia mikeme.

Ki uabi izasa an dia.

Ezi ki uabi a inigha iza a gamima,
a deravıra ingara an ingarimın daghem oto.

16 “Ia nan boroghıra izi nan akam baragh!

Fomıra iza datirighın, ki mogomer dangani-
tamın ikia otivamin bizibar gun miğeir pu-
vati.

Bar puvati.

Bizir kaba tighar otivamin dughiamin,
ki faragha ikia dar garima da otifi.”

Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God, nan Ekiam,
uan Duam na ganiga na amadazima,
ki an Duamin gavgavim sara izi.†

*Ikiavira Itir God uan gumazamiziba deragh me
damuasa iti*

¹⁷ Ezi Ikiavira Itir God, ian Akurvazir Gumazim,
a Israelian Godin Bar Zuezim, a kamaghin
migei,

“Ki Ikiavira Itir God, ian God.

Ki zurara ian sure gamua,

arazir zuruzir ia gintigh deravira iki-
amiba ian akakasi.

¹⁸ Ia ti nan Akar Gavgaviba baraghizi, ki ian aku-
razi ia datirighin deravira ikiai,
ezi ia dabirabir aghuimin ikiai, mati fanemin
dipaba zurara iziva gevir puvati.

Egh arazir aghuim ti ian ikia gavgavigha mam-
aghira ikiai,

mati ongarim, ongarir dadarimin dipiraghira
kamaghira iti.

¹⁹ Egha ian boriba otiva,

mati ongarir dadarimin gigimin min bar
avirasemeghai.

† **48:16:** Ves 48:16in akar faragha itim, Hibrun akam deragha an mingarim abigha an gun mikemezir puvati. Ezi an namba 2in akam, e fozir puvati, tinara ghaze, God anemada. Gumazir maba ghaze, kar Godin akam inigha izir gumazimin akamra. Ezi marazi ghaze, kar Ikiavira Itir Godin ingangarir gumazimin akam. (Ni Aisaia 42:1in gan.) Ezi marazi ghaze kar Atrivim Sairusin akam.

48:18: Godin Araziba 32:29; Onger Akaba 81:13; 119:165

Ezi men ziaba nan damazimîn givaghan
koghai.”

20 Ia kantri Babilon ategh,
nguibar kamîn gumamazibar arimangigh.
Egh ia bar akuegh pamtemîn tiariba akar, egh
kamaghîn akam amadaghtîma
a nguazir kamîn ruaghatevibar mangi,
“Ikiavîra Itir God uamategha uan ingan-
garir gumazim Jekop, uam a ini.”

21 Fomîra Ikiavîra Itir God uan gumamazibar
akua, me inigha danganir dipaba
puvatizimîn ize,
ezi me dipam bangîn ariaghrezir puvati.
A dipam gamizîma, a dagiamin oto.
A dagiam kuizi, dipam iri me anepi.

22 Ikiavîra Itir God kamaghîn miġia ghaze,
“Gumamazir arazir kurabagh amiba,
me dabirabir aghuim batoghan kogham.”

49

*Ikiavîra Itir Godîn ingangarir gumazim,
angazangarimîn mîn kantriba bar dar ikiam*

¹ Ia saghon itir arighatizibar gumamaziziba ko,
saghon itir kantriba,
ia nan akam baragh.

Nan amebam tighar na batamin dughiamin,
Ikiavîra Itir God, na amisevegha givagha ziam
na gati.

48:20: Akar Mogomem 18:4 **48:21:** Ua Me Ini 17:1-6;
Diboboniba 20:2-11 **48:22:** Aisaia 57:21 **49:1:** Jeremaia
1:5

² Egha a nan akatorim gamizi, nan miḡiriḡiaba
deraviram otiva,
mati midorozir sabar bar ghuntizim, gu-
mazamizibar navibagh inifi.

Ezi a uan agharim isa deravira na avaragha na
geghuvima,
ki an aven modo.

A barir aghuir ghuntizimin min na akirigha, na
isa danganir uan barir ghuntiziba arizimin
na modozi,
ki an ingangarim damuasa mizua iti.

³ Egha a kamaghin na miḡei,
“Israel, ni nan ingangarir gumazim,
ni bangin, ki uan gavgavim ko ziar ekiam isi
gumazamiziba bar men akagham.”

⁴ Ezi ki kamaghin uabira uabi miḡia ghaze,
“Ki bar puvira ingangaribagh ami, ezi nan
gavgaviba pura gefi.
Ezi ingangarir ki amir kabar daghetam
otozir puvati.

Ezi ki pura ingangarir kabagh amir puvati, ki
Ikiavira Itir God bagha dagh ami.
Ingangarir ki amir kabar ivezim,
nan God a isi na daningam.”

⁵ Nan amebam tighar na batamin dughiamin,
Ikiavira Itir God Jekopin adarasi Israelia, a
men aku ua bagh izasa, na amisefe.
Kamaghin amizi, nan God, ziar ekiam na
ganiga, gavgavim na ganingi.

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na miḡei,

⁶ “Ki faragha ingangarir kam ni ganiga ghaze,

Ni Jekopin adarasi, Israelian ikiavira iti darasi,
 ni gavgavim me daning ua me inigh izi.
 Kar ingangarir ekiam puvati.

Ezi ki datirighin ingangarir ekiam ni daning, egh ni damighti,
 ni Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bagh angazangarimin min ikiam.

Eghti ki Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bar men akuragh
 ua me iniam.”

⁷ Ikiavira Itir God, Israelian Akurvazir Gumazim, men Godin Bar Zuezim, a ghaze,
 Gumazir kam, Kantrin Igharazibar Gumazamiziba gara ifongezir puvatizim.

Kantrin Igharazibar Gumazamiziba an gara ghaze, a bizir bar kuram.
 Egha kantribar atriviba a gamizi, a men ingangarir gumazir kinimin min iti.

Egha Ikiavira Itir God datirighin kamaghin gumazir kam migei,
 “Ki Ikiavira Itir God, Israelian Godin Bar Zuezim, ki uan ingangarim damuasa ni amisefe.

Egha ki uan akar dikiriziba abizir puvati.

Kamaghin amizi, atriviba nin gan, egh mitivigh nin ziam fam.
 Eghti gumazir aruaba nguazim girigh fuaghiva,
 ziar ekiam, ni daningam.”

⁸ Egha Ikiavira Itir God kamaghin uan ingangarir gumazim miği,

“Ki uabi ua ni inigh, deragh ni damuasa dughiam amisefe.

Dughiar ki ian akurvaghasa atizir kam, an otozi, ki nin ararem baregha nin akura.

Egha ki bar deravira ni geghufi.

Egh ni bangin, ki nguazimin itir gumazamiziba ko Akar Dikirizir Gavgavim damuam.

Egh ki Israelin nguazim damighti, a ua deragh otogham.

Eghti Israelian adarazi uamateghti,

ni me bagh men nguazir datirighin pura itim tuiragh, ua me daningti, me a dapiam.

⁹ Ki faragh kamaghin kalabusin itir gumazamizibav kimam,

‘Ia azenan izi!’

Ki kamaghin mitarmemin itir gumazamizibav kimam,

‘Ia angazangarimin izi!’

“Eghti me kalabuziam ategh uamategh uan nguazimin izam.

Egh me tuavibar mangi, damamin dagheba ikiam,

mati sipsipba mighsiar graziba puvatizibar ghua, dagher aviriba batifi.

¹⁰ Gumazir men apangkuvim bar deravira men ganam,

mati gumazir sipsipbar garim, sipsipba
inigha ogher aviriba itir danganim ko dipar
aghuiba itir danganim bagha me inigha
zui.

Kamaghin me dipam ko daghebar oteveghan
kogham,

eghti aminir fefem ko aruer dafam men
mikarzaribar apongan kogham.

11 Ki ingarizir mighsiaba akirmigh, tuaviba
aghorti da mighsiabagh isin mangi vongin
otivam.

Ki uan tuavir ekiam damighti, a deraghvira
otogham.

12 Ia gan! Nan gumazamiziba nguibar bar saghon
itibar ikegh izam.

Marazi not ko aruem uaghiri naghin ikegh
izam.

Marazi uaghan Aswanin nguibamin
amadaghan ikegh izam.”*

13 O overiam, ni bar akongezir ighiabar amu.

O nguazim, ni bar akuegh tiarim akar.

O ia mighsiaba, ia bar akongezir ighiabar amu.

Ia ganigha fo, Ikiavira Itir God, gavgavim isa
uan gumazamizibagh aningizi,
me navir amirizimin iti.

Me osimtizir aviriba ateri,

ezi datirikin Ikiavira Itir God, men apangu-
vigha deraghvira me gami.

* **49:12:** Hibrun akam ghaze, “Sinim,” ezi e fozir puvati nguibar kam managhira iti. Gumazir aviriba kamagh nighnisi, Godin akam inigha izir gumazim, an Aswan nguibar ekiamin migei, a kantri Isipin nguibar ekar sautin amadaghan itir mam.

- 14 Ezi Saionin nguibamin gumazamiziba kamaghin migia ghaze,
 “Ikiavira Itir God, en Ekiam,
 ti e bakinighinigha akirim ragha e gasaraghama.”
- 15 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin men akam ikaragha ghaze,
 “Amebatam ti otezir borir iririvimin apangkuvigh otem a danighan kogham o?
 Amebatam ti kamaghin damuam,
 ezi ko, ki ia bakinighnighan kogham. Bar puvatigham.
- 16 “Ki ni gin amadaghan kogham.
 Ni gan! Ki nin nedazimin ingarigha nin ziam uan dafarimningin an osira, aneghorezi a iti.
 Egha ki zuraram an gara ni ginighnisi.
- 17 Nin boriba zuamira uamategha izi,
 ni gasighasighizir darasi, me ni ategh bar aregham.
- 18 Ni uan dapanim fegh pura tintinibar gan!
 Nin boriba uari akuvagh ni bagh izam.
 Ki Ikiavira Itir God, ki zurara ikivira ikiam, kamaghin amizi, ki guizbangira ia migei,
 ‘Ni, mati amizim pamin ikiasa bar akuegha kurkazir aghuibar uabin kurti moghin,
 ni ua me inigh me bagh bar akuegham.’

19 “Guizbangira, ni bar moghira ikuvigha bar pura iti.

Ezi gin nin boriba uamategh izi bar ni gizivaghti, ni me arighamin danganiba puvatigham.

Eghti ni gasighasighizir darasi, me bar nin saghon ikiam.

20 Dughiar kamin, nin borir amebaba kalabusin ikia me bateziba, me kamaghin ni mikimam,

‘Nguazir kam a bar sufi. E nguazir asizir ekiatamin ikiasa.’

21 Eghti ni kamaghin uabira uabi mikimam, ‘Tinara borir kaba bar na ganingi?’

Nan boriba ovengezi, ki ua boriba batan kogham.

Apaniba na kalabus darighasa na inigha ghu.

Tinara borir kaba bategha dar gari da ghuava ekefe?

Ki fo, ki uabira iti, ezi borir kaba bar managhira ize?”

22 Ikiavira Itir God, en Ekiam, kamaghin Jerusalemın gumazamizibav gei,

“Ki uan inir avizim asaraghti, an ababanimın min ikiam,

eghti ki uan dafarim, ababanimın min uaghan a ghufegham.

Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba an ganigh nin boriba uam ada inigh izam.

Me nin otariba uan evaribar arigh me inigh izam.

Me nin guiviba isi uan dipizibar afegh me inigh izam.

23 Atriviba ko atrivir amiziba uan boribar gari moghin, nin boribar ganam.

Me nin ziam fisi,
 nin suemningin boroghin uan teviba
 apirigh, dapaniba avigh nguazim
 ginivigham.

Eghti ni fogh suam, ki uabira, ki Ikiavira Itir God.
 Gumazamizir nighnizir gavgavim nan ikia,
 nan akurvazim bagha mizua itiba,
 me na mizuam iki aghumsighan
 kogham.”

24 Eghti apaniba izi misogh midorozir gumazir
 gavgavir tamın adarazi kalabuziam datigh
 an bizir aghuiba inighti,
 a ti dikavigh uamategh uan adarazi ko men
 biziba inigham o?
 Bar puvatigham.

25 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Jerusalem migei,
 “Ki guizbangira nin adarazi ko nin bizir aghuiba,
 apanir gavgaviba ko atrivir kuraba dam
 ada iniam.
 Ni misozir gumaziba, ki ni bagh men
 midoroziba ikarvagh,
 egh nin boribar akuragh ua me inigham.

26 Egh ki nin apanibar amuti, me uarira uariv sogh
 uarigh asighasigham,
 mati gumazim uan namakabar tuzibar
 amam.

Me pamtem uarira uariv sogham,
 mati gumazim uan namakabar ghuziba apa
 bar onгани.

Egħti nguazir kamın gumamaziziba bar bizir ki
 amizir kamın ganigh, me kamaghın fogh
 suam,
 Ki uabira, ki Ikiavira Itir God.
 Ki gumazir uamategħa uan gumamaziziba isim.
 Ki ian Akurvazir Gumazim.
 Ki Jekopin adarazir Godın Gavgaviba Bar
 Itim.”

50

¹ Egħa Ikiavira Itir God kamaghın Israelian gu-
 mazamazizibav gei:

“Jerusalemın nguibar ekiam, mati ian amebam.
 Ia ti ghaze, gumazim uan amuim batuegħa
 bar anemadazi a ghuzi mogħin,
 ki akirim ragħa bar a gasara, a?
 Egħ ia mamaghın nighnighi, akinafarir
 porogħamiba uari ataghırazımın akam,
 a managh iti?
 Egħa ki uaghan gumazitamın bizitam inizir
 puvatıgħa, uam a ikarazir puvatı.
 Ezi ia tizim bagħa kamaghın nighnigha ghaze,
 ia nan boriba, ki uan ikarvazim akirmıghsi,
 dagıaba bagħ pura ingangarir gumazir
 kınıbar mın gumazir ıgharazıbar ingarsı, ia
 amadagħam?
 Kamaghın puvatı.
 Ian arazir kurar avıribara na gamıma, ki ian
 anıngagħegħa,
 akirim ragħa Jerusalem gasaragħa, a isa gu-
 mazir ıgharazıbar agharım gati.

- ² “Egha ki iza ia bagha rui gari, ezi manmaghin
amizi gumazitam itir puvati?
Egha ki ian deir dughiamin, ia tizim bagha
nan dimdiam ikarvaghan aghua?
Ia ti ghaze, ki ua ia inian gavgaviba puvati.
Ia ghaze, ki ian akurvaghamin gavgaviba pu-
vati.
Ki mikimti, ongarim bar dakegham.
Ki mikimtima, faner ekiaba bar dakegh gigir
kinibar otivigham.
Eghti dar osiriba arimighiregh kuram.
- ³ Egh ki uaghan overiam damighti a bar pigham,
mati gumazim ovengezi, ana bagha azirakar
korotiam aru.”

*Gumazamiziba Ekiamin ingangarir gumazim
pazav a gami*

- ⁴ Ikiavira Itir God, en Ekiam, nan sure gamigha,
uan akabar igharaz darazir sure damuamin
fofozir aghuim na ganingi.
Ezi ki an akam inigha, gumazamizir amiagha pura
itiba,
deraghvira men sure damuva gavgavim me
daningam.
Egha zurara mizarazibar, a na gaghurima,
ki dikava suren gumazimin min, an
migi rigiaba baraghasa bar ifonge.
- ⁵ Ikiavira Itir God, en Ekiam, uan akam baraghasa
nan kuarimning kuizi,
ki an akam batoghezir puvati.
Egha ki akirim ragha a gasarazir puvati.
- ⁶ Ki pura uabi isa apanibar taghizi,

- me aghorimin nan akiragharim misogha, nan
 ghuamasiziba asi.
 Me akar kurabar na migei,
 ki men gari me nan guam giparima,
 ki uan guam men modozir puvati.
- ⁷ Guizbangira, Ikiavira Itir God, nan Ekiam, nan
 gara nan akurvasi,
 kamaghin amizi, men akar kurar katam na
 abirazir puvati.
 Ki fo, ki amir ingangarir kam bagh aghumsizim
 inian kogham,
 kamaghin amizi, ki gavgavim uabi ganiga uan
 ingangarim gami.
- ⁸ God bar nan boroghira ikia ghaze,
 arazir kuratam nan itir puvati.
 Eghti apanir tuivighav itir kabar tav na isi kot
 datigh,
 akatam na gasi na mikemeghan kogham.
 Bar puvatigham.
- ⁹ Ia gan! Ikiavira Itir God, nan Ekiam, a uabira nan
 akurvasi.
 Ezi ua tina na mikim suam, ki arazir kuram
 iti? Puvati.
 Akaba na gasi darasi,
 me mati korotiaba barareba da api, da oko-
 zokoregha bar ikuvizi moghin,
 me bar moghira ikuvigham.
- ¹⁰ Ia Ikiavira Itir Godin atiatia an apengan ikia, an
 ingangarir gumazimin akabar gintiziba,
 ia atiatingan marki.

Ia angazangarim puvatigha mitarmemın arui
 darasi,
 ia nighnızir gavgavim Ikiavıra Itir Godın ikıva
 a mızuam iki.
 11 Ia gan! Ia nighnızir gavgavim Ekiamın itir
 puvati,
 ia mati gumazamiziba tuavir mitarmebar
 mangasa, uari uan adenir avibagh aboi,
 ia uan arazir kamın gın mangı, e ganika.
 Ia mangı ikiamin danganim,
 Ekiam an amısevegha gıfa, a mızazir bar ku-
 ram iniamin danganim.*

51

*Gumazamiziba nighnızir gavgavim Ikiavıra Itir
 Godın gavgavımın iki*

1-2 Ikiavıra Itir God kamaghın mikeme:

“Ia arazir aghuımın gıntıghasa a bagha pamten
 ingara, Ikiavıra Itir Godın ifongiam buria a
 baghavıra itir darasi,
 ia nan akam baragh!

Ia uan inazir afeziam Abraham ko amebam Sara
 gınıghnıgh.

Aning mati dagıam, ki aning abıgha ia ini.

Kı Abrahamın diazır dughıamın, a borıba
 puvati.

Ezi kı deragha aning gamızıma,

aningın ovavir borir bar avırım otifi.

3 “Kı Ikiavıra Itir God, nguıbar datırıghın ikuvıgha
 itir kam Saionın, kı bar an apangkufi.

* **50:11:** Hibrun akam deragha vezin kamın mingarım abıghızir
 puvati. **51:1-2:** Aisaia 51:7; Rom 9:30-32

Egh ki an osımtızıba, bar dar amightı da
 gıvaghäm.
 A datırighın mati gigir kınımın mın iti,
 eghti, ki bizir avırır bar aghuıbar amutı da a
 batıvıghtı,
 an azenır ki İdenın ingarızımın mın gan
 bar deragh gan ikiam.
 Eghtı bar akongezır arazım bar a gızıvaghı,
 an itır gumazamızıba zurara ıghıar na
 mınabıbar amu ikiam.

⁴ “İa nan gumazamızıba, ia deraghvıra nan akam
 baragh.

Ki dabırabır aghuımın arazım bagh gumaza-
 mızıba bar men sure damuam,
 eghti nan guızın arazım, angazangarımın
 mın kanrıba bar dar ikiam.

⁵ Ki men akuragh ua me iniamin dughiam, a
 roghıra izegha gıfa.

Ki arazır aghuımın gın mangı, uan gavgav-
 imra kanrıba bar dar ganam.

Saghon itır arıghatızıbar gumazamızıba,
 nıghnızır gavgavım nan gavgavımın iki,
 egh uarır akurvaghı, na mızuam ikiam.

⁶ İa kogh pın overiamın ganıva,
 egh vın nguazımın gan!

Overiar kam, mıgharımın mın mangıgh
 gıvaghäm,
 eghti nguazım, inımın mın bıghıregh
 gıvaghäm.

Eghtı gumazamızıba, itıbar mın pura tintınıbar
 bar arıghıreghäm.

Ezi nan arazir gumamazizibar akurvagha ua
me isim,
a zurara iki givaghan kogham.

⁷ “Ia arazir aghuim deragha a gifogha
uan navir averiabar aven nan akamin
suiragha gavgazir darasi,
ia gumazir ian atarava akar kurabar ia
gamua, ia gasighasizibar atiatingan marki.

⁸ Barareba inim apa bar anegivazi moghin, me bar
givagham.

Eghti nan arazir gumamazizibar akurvagha
ua me isim, givaghan kogham. Bar puvati.
A zurara iki mamaghira ikiam.”

⁹ O Ikiavira Itir God, ni osegh dikafigh!

Ni fomiram amizi moghin, dikavigh uan gav-
gavir ekiam sara izi en akuragh.

Nirara, ni Rahap a bira, ongarimin itir kuruzir
aser dafar kam,
egha ni bar aneghoragharighizi, a bar
mizumzuiaribar ire.

¹⁰ Egha nirara, gumamaziziba firighirigh daru
mangasa ongarir konim gamizima,
a misingizi tuavim oto.

¹¹ Kamaghira, gumamazizir Ikiavira Itir God
akuragha ua iniziba, me uamategh izi,
Saionin Mighsiamin boroghin iziva, bar
akongegh tiariba akariva tuavir kamin
iziva ongam.

Egh me dabirabir bar aghuim ikiti,

bar akongezir arazir kam, a men iki me
gizivagh kamaghira ikiam.

Eghti mizaziba ko osimtiziba me ategh ua
men ikian kogham.

12 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin uan gumazamiz-
iba migei,

“Ki uabi, ki gavgavim ian navibagh aniga, ian
osimtizibagh ami da gefi.

Kamaghin amizi, ia tizim bagha gumazamizir
igharazibar atiati?

Me gavgaviba puvati.

Gumazamiziba bar zuamira
arimighiregh, mati ogheba zuamira
misingi.

13 Ki Ikiavira Itir God, ia ti na bakinighinigha gifa.

Kirara, ki ian ingari.

Ki overiam an danganimram anetigha,

nguazimin ingarigha, gavgavim an mingarim
ganingi.

Ezi ia tizim bagha gumazir kurar ia dikabin ia
gasighasighamibar atiati?

Gumazir kaba bizitamın ia damighan
kogham.

Men aningazir kuram pura givaghham.

14 Kalabusin ikia osimtiziba aterir darasi,

me mozimın aven kalabusin iki
arimighireghan kogham.

Puvati.

Me zuamira kalabus ategh

azenan izegh pura ikiam.

Egh me damamin dagher aviriba ikiam.

15 “Ki Ikiavira Itir God, ian Ekiam.

Ki ongarim gamima, ongarim dipira iza
niginir dafam gami.

Nan ziamra kara,

Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim.

¹⁶ Ki uan akaba ia ganingi, eghti ia nan akaba bar
deraghvira da akunam.

Egha ki bar deravira uan agharimin ia monge.

Ki Ikiavira Itir God, ki overiam ko nguazim isa
aningin danganibaram arighizi,
aning bar gavgavighavira iti.

Ezi ia Saionin gumazamiziba, ki kamaghin ia
mikeme,

‘Ia nan gumazamizibara.’”

Ekiam ua Jerusalemın aningazir puvati

¹⁷ O Jerusalemia, ia dikafigh.

Ia dikavigh uamategh tugh gavgafigh.

Ikiavira Itir Godin aningagharim, mati wainin kap
a ia ganingi,

egha a ia gamizi, ia bar anepava anegivagha,
bar onгани.

¹⁸ Jerusalemın nguibar ekiam,

nin borir tuavim nin akakagh, nin dafarimin
suiragh mangamiba puvati.

Boritam nin dafarimin suiragh, ni
damuti, ni deragh daruan kogham.

¹⁹ Ni bar osimtizer dafam ateri,

ezi tina nin apangkuvigh nin navim damighti,
a ua deragham?

Apaniba iza ni abigha, ni gasighasiki.

Egha me uaghan nın gumazamizir avırım,
midorozir sababar me misozima, me
ariaghire.

Ezi mitiriaba azir dughiar ekiam ni bato.

Ezi ni ghaze, ki nın navir osımtızim agıvsi,
bizitamın nın akuragham? Bar puvati.

²⁰ Nın gumazamiziba gavgaviba puvatigha, men
damaziba men siri,

me tuavir mırıabar pura tintinibar irav iti.

Me mati asıziba, azuaziba dar suighizi, da tintini-
bar ira iti.

Egh me bizitam damuan iburagham.

Ikiavıra Itir God, ian God, uan anıngagharim ko
ivezir kuram me gingezi,
me bar ikuvigha iti.

²¹ Kamaghın amizi, Jerusalemia, ia oragh!

Ia osımtızir bar avırıba atera, mati amizim
bar puv ongananganigha iti.

Ni wainın dipam amegha onganizir pu. Puvati.

Ekiamın anıngagharimra ni gamima, ni bar
ongani.

²² Ezi Ikiavıra Itir God, nın God, a nın Ekiam,
a gumazir kotın aven nın akurvazima ni uan
apanıba dikabırım, a kamaghın mıgei,

“Ni ganigh! Nan anıngagharımın aven itir itarir
nın agharımın itir kam, ki anedangi,
kar itarir ni an apava onganigha pura tintini-
bar ingarizim.

Eghti ni gın ua kavın kamın wainın dipam
aman kogham.

²³ Eghti ki itarir kam isi

gumazir paza ni gamibar agharim datigham.
 Me fomira akar gavgavim ni ganiga ghaze,
 ni nguazim girighiv ikiti, me ni diki, nin
 akiragharim gisin daru,
 mati me nguazir kinim gisin arui.”

52

*Ikiavira Itir God gumazamiziba inigh uamategh
 Jerusalem in izam*

¹ O Saion, ni dikavigh tugh gavgavigh!

O Jerusalem, ni God baghavira itir nguibar
 ekiam!

Ni kurkazir bar aghuiba uabin kurkegh
 ganganir bar aghuim damuam.

Guizbangira, Ekiam gifozir puvatiziba,
 me gumazir uan mikarzir mogomer iniba
 aghorezir puvatiziba, ko Godin damazimin
 zuezir puvatiziba,
 me uam nin aven izan kogham.

² O Jerusalem, noka! Ni datirighin kalabuziamin
 iti,
 egh ni dikavigh uan mikarzim in nguaziba
 apisigh.

O Saion, senin nin firim gikeziba,
 ni da adangigh mangi, uan atrivir dabirabim
 daperagh.

³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 “Gumazitam na givezezir puvatigha,
 nan gumazamiziba inigha ghuzi, me an in-
 gangarir gumazamizir kinibar otifi.
 Puvati.

Kamaghin amizi, ki ua me inisi, me givezan kogham.

Puvati. Ki pura ua me iniam.

⁴ Ki Ikiavira Itir God, ian Ekiam, ki kamaghin migei,

Fomira nan gumamaziziba ghua Isipin itir dughiamin,

me mati gumamazizir pura guighav itibar min ghua

pura kantrin kamın iti.

Ezi gin, Asiriaba iza ingangarir gumamazizir kinibar min me inigha ghu.

Asiriaba na givezezir puvatigha pura me inigha ghu.

⁵ Ezi ki garima, Babilonia uaghan arazir kamram ami.

Me pura nan gumamaziziba inigha ghua kal-abuziam gati,

egha nan adarazir gumazir dapanibagh amizi, me bar puviram azi.

Ezi ki bizitam inizir puvati.

Gumamaziziba zurara na dipovava, nan ziam gasighasisi.

⁶ Kamaghin amizi, ki uabi misevezir dughiamin, ki uabi uan gumamaziziba ua me iniam,

eghti me deravira nan ziam gifogham.

Egh me kamaghin fogh suam, kirara, ki Ikiavira Itir God,

ki uavira biziba bar dar gun migei.”*

52:5: Rom 2:24 * 52:6: Hibrun akam deragha ves 4-6in akabar mingariba abigha dar gun mikemezir puvati.

7 Godin akar aghuim inigha izir gumazamizibar darorim, a bar dera.

Me mighsiabar pin ikegha akar aghuim inigha iza Saionin aven iza kamaghin migei,

“Ia dabirabir aghuim ko navir amirizimin iki!

Bizir bar aghuiba ia bativam,

God ian akurvaghti ia deravira ikiam.

Eghti ia Saionin gumazamiziba, ian God, an atrivimin ikiam.”

Eghti gumazamiziba akam inigha izir gumazamizibar gansi bar akuegham.

8 Ia oragh. Ian gumazir nguibar ekiamin bizibar gariba,

uari uan damazibar ganti,

Ikiavira Itir God uamategh Saionin nguibamin izam,

eghti me bar akuegh pamten dimiva, arangiva onger akabar amu.

9 Ia Jerusalem in nguibar apaniba asighasighizimin gumazamiziba,

ia kamaghin fogh, Ikiavira Itir God uan gumazamizibar osimtiziba agivagha

gavgavim isa me ganingi.

A Jerusalem in nguibamin itir gumazamiziba ua me ini.

Kamaghin amizi, ia bar akuegh pamten dimiva onger akabar amu.

10 Ikiavira Itir God uan gavgavim, kantribar gumazamiziba an ganasa,

anekagha gifa.

52:7: Onger Akaba 93:1; Aisaia 61:1; Nahum 1:15; Rom 10:15; Efesus 6:15

Egħti a uan gumamazizibar akuragħa ua me inizir
gavgavir ekiam,
nguazir kamın gumamaziziba bar an ganam.

11 Ia bar mogħira Babilon atakigh!
Ia dikavigh zuamıram azenan izi!
Egh ia bar deraghvıra uari bagħ gan,
ia ua bizir Godın damazimın zuezir pu-
vatizitam uam an suighan marki.
Egha ia Ikiavıra Itir Godın Dıpenimın itariba ateri
darasi,
ia uari Godın damazimın zueghamin
arazimın ġin mangi.
Ia bar mogħira uari zuegh izi.

12 Ia fomıra Isip ategħa zuamıram aravghuzi
mogħın, ia Babilon ategħ zuamıra ari izan
kogħam. Puvati.
Ia bar aghumra daru izam.
Egħti Ikiavıra Itir God, a ian faragħ mangam.
Egh uaghan ian ġin izam,
egħ a bar deragħ ian gan, ia geghuv ian
aku izam.

*Ikiavıra Itir Godın ingangarir gumazim, gu-
mazamazizibar arazir kurabar osımtıziba ateri*

13 Ikiavıra Itir God kamaghın miġei,
“Ia oragħ, bizir nan ingangarir gumazim amiziba,
da bar mogħira deraghvıram otivigham.
Egħti gumamaziziba ziar ekiam a danıngıva,
an ziam bar a pırafam.

14 Me faragħa an mıkarzim ko guam
gasighasighizi,

gumazamiziba an garima, a nguazir kamın
gumazimın mın garir puvati.

Gumazamiziba digavir kuram gamua an
ganan atiatingi.

¹⁵ Eghti gın kantrin aviribar gumazamiziba ko
men atriviba,

me bizir fomıra niĝnigha ganizir
puvatizibar gan dagh fofogham.

Gumazamizir eghaghaniba faragha da baraghizir
puvatiziba, datirighın da baragham.

Kamaghın amizi, me digavir kuram damigh,
pura ganıva uan akabar kumigh,
bizitam mikıman asagham.”

53

¹ Ezi gumazamiziba akam ikaragha ghaze,

“Tinara datirighın, e orazir akaba niĝnizir gav-
gavim adar iti?

Terara, Ikiavıra Itir God, uan ingangarir gav-
gaviba isa men akazi,
me dar gani?

² Guizbangıra, Ekiam uan ingangarir gumazim
ataghizi,

a mati temer mam nguazir misingizimın oto.

Ingangarir gumazir kam, an ganganim tong en
damazibar derazir puvati,

kamaghın amizi, a ziaba puvati.

Ezi bizir aghuitam an itir puvati, eghti e an ganıva
a gakongam.

a en danganim inizi, e iniamin mizaziba, an
ada isa a ganingi.”

7 Gumaziba ingangarir gumazir kam pazav a
gami,

ezi a uabi dikabira mizazir kuram ini.

Egha migirigiar tam gamizir puvati.

A mati sipsipin nguzim uan akam dukuazi,
me a misueghti an aremeghasa a inigha
zui.

Egha uaghan mati sipsip me an ariziba agho-
rasava amima,

a bizitam migeir puvati.*

8 Ezi me guizin arazim oteghavkinigha, puram a
isa kalabus gatigha, a inigha kotin ghu,

ezi kot a migia ghaze, an aremegham.

Ezi me a misoghezi an areme.

Egha an adarazir tav kamaghin nighnigha fozir
puvati,

a men danganim inigha mizazir me uari ini-
amin an a ini,

egha en arazir kuraba gin amangasa
areme.†

9 Ezi me an kuam isa gumazir arazir kurabagh
amiba ko, dagiar aviriba itir gumaziba ko
anefa.

53:7: Matyu 26:62-63; Mak 15:3-5; Luk 23:9; Jon 19:9; Akar
Mogomem 5:6 **53:7:** Aposel 8:32-33 * **53:7:** Fo-
fozir gumaziba deragha fozir puvati, tinara akar ves 7-9in itimin
mikeme. Marazi ghaze, Ikiavira Itir God mikeme. Ezi marazi ghaze,
gumazamiziba mikeme. Ezi marazi ghaze, kar Godin akam inigha
izir gumazimin akam. † **53:8:** Hibrun akam deragha ves 8in
akar avirir mabar mingariba abighizir puvati. **53:9:** Matyu
27:57-60; 1 Pita 2:22

Ezi e fo, a uabi arazir kuratam gamizir puvati,
 egha a uaghan ifavarir akatam
 mikemezir puvati.

10 Ezi Ikiavira Itir God, uabi uan ifongiamin gin
 ghua
 uan ingangarir gumazir kam dikabiragha a
 gamizi, a mizazim isi.

A fo, ingangarir gumazim gumazamizibar arazir
 kuraba gin amangisi,
 osimtiziba agivamin ofan min uan mikarzim
 anighti, an ikirimirim bar ruaraghti, a uan
 ovavir boribar ganam.

Egh ingangarir an amim, Ikiavira Itir God in-
 garasa ifongezir araziba, a dar amuam.
 Egh a bizir kabar amuti, da deraghviram oti-
 vam.

11 Ezi osimtizir ekiar an aterezir kamın gin, a bizir
 bar aghuibar ganti da otivam,
 eghti a bar akuegham.

Ezi Ikiavira Itir God kamaghın miği,
 “Nan ingangarir gumazir nan damazimın derazir
 kam, a deraghvira na gifo.
 Egha a gumazamizir aviribar arazir kuraba
 ateri,
 egh arazir kamın a me damuti, me nan
 damazimın derazir gumazamizibar
 otivigham.

12 “Kamaghın amizi, gumazamiziba an gari, a mati
 gumazir kuram.

53:10: Onger Akaba 22:30; Jon 1:29 **53:11:** Aposel 13:38-39;
 Rom 5:15; 5:18 **53:12:** Aisaia 50:6; Mak 15:28; Luk 22:37; 23:34;
 Rom 3:25

Egha a gumazamizir avirimın arazir kurabar
 osımtıziba atera, uabı isa me bagha areme.†
 Egha a gumazamizir arazir kurabagh amibar
 akurvaghasa God ko miğei.
 Kamaghın amizi, ki gumazir gavgavir bar eki-
 aba itibar tongın, ziar ekiam a danıngam.
 Egh mati midorozir gumazir gavgaviba, uan
 apaniba dikabıragha men bizir aghuariba
 inigha,
 da tuisigha uan adarazigh anıngizi moghın,
 ki bizir aghuiba isi a danıngam.”§

54

Ikiavira Itir God bar Jerusalem gifonge

¹ Ikiavira Itir God kamaghın miğei,
 “O Jerusalem, noka! Ni mati amizir furabaghatim.
 Ni boritam batezir puvati.
 Ni mati amizir borim batasa an mızazim inizir
 puvatizim.
 Ni mati amizir nın pam ni ataghizim.
 Egh ni gın borir bar aviriba inighti,
 nın boribar dibobonim, amizir uan pam ko
 itimın boribar dibobonim gafiragham.
 Kamaghın amizi, ni bar akuegh dimıva ighiabar
 amu.

† **53:12:** Akar faraghavira 53:12in itim, gumazir maba ghaze, e kamaghın a giragham, “A gumazamizir arazir kurabagh amibar danganım inigha me iniamın osımtızim an a ini.” § **53:12:** Ves 53:12, an akar namba 2, gumazir maba ghaze, e kamaghın a giragham, “Kamaghın amizi, ki gumazamizir kaba isi a danıngam, mati bizir a midorozim gafiragha iniziba. Egh a dagh ativagh dar ganam.” **54:1:** Galesia 4:27

2 “Egh ni uan averpenim asamimîn danganir
mitaghniama a gisifagh,
egh uan averpenir ekiam asaragh.

Egh ni uan averpenim bar an arokegh,
egh an beniba ateghti da tong ruaragh,
egh averpenim gavgavim a daningamin
afughafuziba isi pamtemîn nguazimîn
dagh afughafughti, da magireghti,
ni beniba pamtemîn afughafuzir kabagh
ikegh.

3 Guizbangîra, nîn nguazim aruegh bar ekevegh,
agharir guvimîn tugh mangî agharir kiriamîn
tugham.

Eghti nîn ovavir boriba Kantrin Igharazibar Gu-
mazamiziba dikabinam.
Egh nguibar apaniba asighasighizir pura
itiba, me ua da inigh, dar apiagh ikiam.

4 “O Jerusalem, ni uam aghumsighan kogham.
Ni osimiva atiatingan marki.

Gumazamiziba ua dibovir akabar ni mikiman
kogham.

Ni fomira aghumsizim ikezir dughiaba
ginamadagham.

Ni fomira uabira ikia,
mati amizimîn pam ovengezi, a uabira ikia,
bar aghumsigha oseme.

Kamaghîn amizi, ni dughiar faragha ghuzir kam
uam a ginighnighan kogham.

5 “Gumazir nîn ingarizim, a nîn pamin mîn iti.
An ziam kara, Ikiavîra Itir Godin Gavgaviba
Bar Itim,

a Israelian Godin Bar Zuezim,
 a nin Akurvazir Gumazim,
 a nguaziba bar dagh ativagha dar garir God.

⁶ “Guizbangira Ikiavira Itir God ghaze, ki nin di-
 aghti ni uam na bagh izam.

Ni mati amizir igiam uan pamin ikezi, an pam
 gin anetaghizi, an navim bigha bar oseme.
 Kamaghin amizi, ki ghaze, ni ua izi.

⁷⁻⁸ “Ki Ikiavira Itir God, nin Akurvazir Gumazim,
 ki ghaze,

ki dughiar bar otevimin ni ategha, datirighin
 ki apangkuvir ekiam nin iti.

Kamaghin amizi, ki ua ni inigh izam.

Ki dughiar otevimin bar puvira nin atara, uan
 guam modo.

Ki datirighin nin apangkuvir ni gifuegh,
 zurara deraghvira ni damuam.

⁹ “Ki fomira Noa ko akam akira ghaze,
 ki nguazim gasighasighsi uam aperiam
 damighti, an otivan kogham.

Kamaghira, ki guizbangira ni migia ghaze,
 ki fomira Noa ko akam akirizi moghin, ki uam
 ni ko akam akira ghaze, ki nin aningaghegh,
 ni batueghan kogham.

¹⁰ Ki Ikiavira Itir Godin bar ia gifongezim, ki ghaze,
 mighsiaba ko akiriba ti sivaghsivagh mangi
 bar givagham,

eghti nan apangkuvir arazir ian itim, a gav-
 gavigh iki mamaghira ikiam.

Ki fomira ia ko Akar Dikirizir Gavgavim, e uari
 inigh deragh ikiasa a gamigha gifa.
 Eghti ki Akar Dikirizir Gavgavir kam
 abighan kogham.”

- 11-12 Ikiavira Itir God ghaze,
 “O Jerusalemın nguibam, noki, gumazitam
 nin apangkuvizir puvati,
 egha osimtizir aviriba ni garigha ni apirizi ni
 iri.
 Eghti ki dagiar bar aghuiba inigh ua nin ingarighti,
 ni nguibar bar aghuim otogham.
 Ki dagiar aghuir ivezim bar pin koziba inigh
 nguazimin dar afegh, adagh isin ni
 afagham.
 Egh divazir gavgavim ni gighuigh an ingarigh,
 egh ki dagiar igharagha gara taghtazir
 aghuiba inigh, divazimin tiar akabar
 ingarigh,
 uaghan divazimin min, dipenir bar pin itibar
 ingarigham.
- 13 Ki Ikiavira Itir God, ki uabi nin boriba bar men
 sure damuam,
 eghti me dabirabir bar aghuim ikiam.
- 14 Ki uan arazir aghuimin gin mangi ni damighti,
 ni gavgavigham.
 Eghti gumazir ni dikabiraghamin tam ua nin
 boroghın ikian kogham.
 Eghti ni bizitam uam an atiatingan kogham.
 Atiatir arazim nin saghon ikiam.

15 Eghti gumazitaba ni ko misoghsi iziti, ni kamaghin fogh suam, ki me amadazir puvati.
 Me uan ifongiamin izi.
 Kamaghin amizi, tina ni misoghasa izi, a uabi kuram iniam.

16 “Ki uabi gumazir ainin bizibar ingaribar ingarigha, fofozim me ganingi.
 Egha me avim atigha, a givima a dafogha pamtem isima, a ain isava avim gatizi, avim an isima a bar puvira isi.
 Ezi me ain inigha a misozima a baravizima, me misoghamin bizir guar aviribar ingari.

Egha kirara, ki uaghan midorozir gumazibar ingarizi,
 me bizir kaba isa misogha kantrin igharazibagh asighasisi.

17 Eghti misoghamin bizir katam ni gasighasighan kogham.
 Eghti ni mitigh gavgavigh gumazir pura migirigiaba ni gasibar migirigiaba ikarvagh, eghti men migirigiaba gavgaviba bar puvatigham.

Ezi arazir kamra ki deravira uan ingangarir gumamazibar garava,
 me gamizi, me uan apaniba dikabiri.
 Nan arazir kam, a ivezir aghuimin min, ki a isa uan ingangarir gumamazibagh anidi.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

55

God uan gumazamiziba deravira me damuasa me migei

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“O gumazamizir dipam bagha kuariba piriba,
ia na bagh izi dipabar ami.

Ia gumazir dagiaba puvatiziba, ia na bagh izi,
dagheba inigh dar ami.

Ia izi wainin dipaba ko oter eborim inigh, dar
iveziba puvati.

² Manmagh amizi, ia ingangarir dafam gamua
uan dagiaba isa pura bizir ian akurvazir
puvatiziba bagha da agefi,
ezi mitiriaba ian aghavira iti?

Ia kuariba arigh deravira nan akam baragh, ki
mikemezi moghin damu,
egh dagher guar aghuir avirir ki ia
ganingiziba izivagham.

Dagher kaba bar isingigh gavgavim ia
daningam.

³ Ia nan gumazamiziba, ia izi kuariba arigh na
baragh,
ian ikirimirim deragham.

Eghti ki Atrivim Devit ganingizir apanguvir
arazim ia daningisi,

Akar Dikirizir Gavgavim ia ko a damigham,
eghti a gavgavigh ikivira ikiam.

⁴ Ia oragh, ki Devit gamizi,
a gumazir ekiamin otogha, Kantrin Igharaz-
ibar Gumazamizibagh ativagha men gari.

Anarira, nan gavgavim isa gumazamiz-
ibar aka.

⁵ Ia fomira kantrin igharazir maba, ia me gifozir
puvati, ezi me uaghan ia gifozir puvati.

Eghti ia men dimam.

Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki Israelian Godin Bar
Zuezim,

ki datirighin ziar ekiam isa ia ganingigha gifa.

Kamaghin amizi, ia kantrin kabar amighti,
me zuamira ivegh ia bagh izegham.”

⁶ “Ikiavira Itir God bar ian boroghira ikia ia mizua
iti.

Kamaghin, ia datirighin a buri izi an dimiva, a
baghvira iki.

⁷ Eghti gumazamizir arazir kurabagh amiba uan
arazir kuraba ategh,

uam adar amusi nighnighan kogham.

Egh me uamategh Ikiavira Itir God, en God, a bagh
iziti,

a men apangkuvigh men arazir kuraba gin
amangam.”

⁸ Ikiavira Itir God ghaze,

“Ia gumazamiziba ian nighniziba, nan
nighnizibar min zuir puvati.

Ezi nan araziba, ian arazibar min itir puvati.

⁹ Overiam bar nguazim gafiragha pin mar iti
moghin,

nan araziba ko nighniziba,

55:6: Matyu 5:25; 25:11; Jon 8:21; 2 Korin 6:1-2 **55:7:** Onger
Akaba 130:7; Jeremaia 3:12; Esekiel 18:27-28 **55:8:** 2 Samuel
7:19 **55:9:** Onger Akaba 103:11

da ian araziba ko nighniziba bar dagh afira.

10 E fo, amozim overiamin ikia izaghira, pura uamategha ghuavanadir puvati.

A dipam nguazim ganiga, daghebagh amima da azenibar aghuima,
gumazamiziba da isa dar maba apava,
maba opari.

11 Ezi kamaghira, nan akam uaghan, pura uamategh na bagh izeghan kogham.

Puvati. A ki mikemezi moghira bizibar amuti da otivam.

Eghti ingangarir ki damuasa ifongeziba,
a adar amuti dar dagheba otivam.

12 “Ia kalabus ategh bar akuegh mangam,
eghti ki ia inigh iziti,

ia navir amirizim ikiti, bizir ia damuti ia atiatingamin tam, ia damuan kogham.

Mighsiaba, ian damazibar ighiabar amu bar akuegham,

eghti temeaba bar akuegh dafaribav sogh ighiabar amuam.

13 Temer kurar dikoniba itir danganim, datirighin temer painba a bativ an aghungam.

Eghti temer muziarir bar aghuiba datirighin benir ataghatariba ikezi naghin ikiam.

Egh temer aghuir kaba zurara danganir kamın otivam, eghti bizir kam ababanimin min ikiam.

Eghti gumazamiziba zurazurara bizir kamın gan,

Ikiavira Itir God amizir ingangarir gav-
gavibagh nighnigham.”

Ikiavira Itir God, Jerusalemın igiamın atrivimın ikiam

56

(Sapta 56--66)

*Gumazamizir Ikiavira Itir Godın apengan itiba,
an Dipenim me bagha kuiaghiri*

¹ Ikiavira Itir God kamaghın miğia ghaze:

“Ia nan gumazamiziba, ki ian akurvaghamin
dughiam, a bar roghira ize.

Gumazamiziba ganti, ki ua ia iniam.

Kamaghın amizi, nan gumazamiziba, ia nan
guizin arazibar gın mangı
arazir aghuibar amu.

² “Gumazamiziba arazir aghuibar gın mangasa
gavgavigha,

Sabatın araziba deravıram dar gın ghua,
egha arazir kurabagh amir puvati, me bar
akongegh.

Ki deraghvira me damuam.”

³ Kantrin igharazibar gumazamizir Ikiavira Itir
Godın gumazamiziba ko itiba, me kam-
aghın uarira uariv kiman marki,

“Ikiavira Itir God e ateghti, e uam an gumaza-
miziba ko ikian kogham.” Puvati.

Ezi gumazir me an mikarzir mogomemın ovızim
amısevegha gıvazim,

a kamaghin nighnigham kogham,
 “Ki boriba puvatigh, egh ziam puvatigham.
 Ki mati temer mam misigha gifa.”
 Puvatigham.

⁴ Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 “Gumazir kamaghin amiziba, me Sabatin araz-
 ibar gin mangi,
 egh arazir ki ifongezibar gin mangi,
 egh ki uan gumazamiziba ko amizir
 Akar Dikirizir Gavgavimin akabar gin
 mangiti,

⁵ ki men ziam itir ababanitam uan Dipenimin aven
 anetigham.

Eghti gumazamiziba zuraram an gan me
 ginighnigham.

Eghti men ziar ekiam, gumazir boriba itibar zi-
 abagh afragham.

Ki men ziam damighti a givaghan kogham.”

⁶ Ikiavira Itir God ghaze,
 Kantrin Igharazibar Gumazamizir maba,
 me Ikiavira Itir Godin gumazamiziba ko iki-
 asa ifonge.

Egha na bagha ingara bar na gifuegha, nan gin iza
 nan ziam fa, nan apengan ikia,
 Sabatin dughiaba deravira dar gin zui.

Egha ki Akar Dikirizir Gavgavir uan gumazamiz-
 iba ko amizim,
 me deravira an suiragha an gin zui.

⁷ Ezi gumazamizir kaba, ki me inigh uan
 Mighsiamin mavanangam.

Me nan Dïpenir na ko mïgeimïn ikiti, ki me
damuti me bar akuegham.

Me nan ofa gamir dakozim izi, asizim tuaghti a bar
isi mïghirighamin ofa ko, ofan igharaziba
na daningti,
ki da iniam.

Guizbangira, nan Dïpenimïn ingangarimïn
mingarim kamakin,
kar Nguaziba Bar Men Gumamaziziba na ko
Mïgeir Dïpenim.

⁸ Ki Ikiavira Itir God, ian Ekiam ghaze,
Ki Israelian gumamazizir apaniba inigha kal-
abus gatiziba, ki uamategh me inigh izam.
Egh gumamazizir ki kalabusin inigha iza akuvaz-
iba,
ki ua gumamazizir igharazir taba inigh me
gifuragham.

God Israelian gumazir dapanibar atari

⁹⁻¹⁰ Israelian gumazir dapaniba, deragha gumaza-
mizibar garir puvatizi, God akar kam gami,
“Apaniba ia datirighin izi.

Ia ruariba ko mïghsiabar asizir atiabar min
izi.

Ia izi Israelian gumazir dapanibagh asighasigh.
Gumazir dapanir kaba, bizir kurar izi kantri
gasighasighamibar gun gumamazizibav
kimamin ingangarim iti.

Egha me deragha uan ingangarim gamir pu.
Puvati.

Me mati gumazir damazir okaviriziba, apaniba
bagha gara ikia bizitamïn garir puvati.
Egha me mati afiar dapurir puvatiziba,

me okimakar gumazimin ganigh, a dapuran kogham.

Fofozir muziaritam men dapanimin itir puvati.

Me dakuasavira gara, irebar igharagha garibar ganasa bar ifonge.

¹¹ Me afiabar min daghem bagha bar ikufi, egha tong izivazir puvati.

Me mati sipsipbar garir gumazim uan ingan-garim gifozir puvati.

Me vaghvagha uan ifongiabar gintisi.

Me uarira uarigh nighnigha bizibagh amua uarira uarir akurvasi.

¹² Me uari akuvazir dughiamin, me vaghvagha kamaghin uariv gia ghaze,

‘Aria, ia izi, ki wainin dipam inigh, e anemi mangi e uan ifongiaba agivaka.

Egh e, gurumzaraghan uam uari akuvagh bar an dafam damuam.’”

57

Israelia orazi puvatigha, asebar ziaba favira iti

¹ Gumamazir aghuiba ariaghirir dughiamin, gumamaziziba men gara men apanguvir puvati.

Egha me kamaghin nighnizir puvati, Ekiam gumamazir kaba ataghizi, me ovea zui, me gin izamin dughiar kurabagh itaviragham.

² Gumamazir arazir aghuibagh amiba, me ovengamin dughiamin, me uan mozibar akua, avughsazir bar aghuim ini ikiam,

eghti dughiar kuratam me bativan
kogham.

- ³ Ekiam kamaghin migei,
 “Ia gumazamizir arazir kurar guar aviribagh
 amiba,
 ia kukunir amizibar boriba,
 ia gumazamizir poroghamiba uari bakiava
 uari isava akuir arazim gamir gumazamiz-
 ibar boriba,
 ia tuavimin amizibar boriba,
 ia kagh izi.
- ⁴ Ia gumazir akaba barazir puvatiziba ko ifavarir
 gumazamizibar boriba,
 ia dibovir akar kuramin tina migei?
 Ia akaba ikizirigha, mizeba onga tina garisi?
 Ki fo, ia arazir kurar kaba nararam ami.
- ⁵ “Ia asebar ziaba fasa, ian inivafizibar ifongiamin
 agorogem dikavima,
 ia ghua temer ekiabar apengan uan godin
 ifavaribar ziaba fer danganibar,
 poroghamiba uari isava akuir arazim
 gami.
- Egha ia uan boribav sozi da ariagherima,
 ia da isa danganir zarimin dagiar ekiabar
 tongin
 aseba bagha ofan min da tue.
- ⁶ Egha ia danganir kamin dagiabar gara ghaze, ian
 aseba dar aven iti.
 Ezi da ian godba.
- Ia asebar ziabagh nighnigha,
 wain inger ofa ko witin ofaba me ganidi.
 Ia arazir kabagh amua ghaze,

kî uan nîghnîzim giragh ian apangkuvam?
Bar puvatîgham.

⁷ Ia mîghsiabar ghuavanaga aseba fer danganibar
ofa gamua,
poroghamiba uari isava akuir arazim gami.

⁸ Ia bar akîrim ragha na gasara.
Ia uan asebar nedaziba uan dipenibar aven
tiar akabar boroghîn da gui.

Ia dar ziaba fasa, tintinibar tuavir amiziba ko
tuavimîn gumaziba isa me ko dakuasa, uan
dakozir ekiabar ingari,
egha dar mîsiaba adangizî, da pura mîzua
iti.

Ia dakozir ekiar kabagh nîghnîgha bar ifonge.
Egha ia dagiaba me ganîdima, me izima,
ia men bibiamra itir mîkarzibar gara bar
akonge.

Egha ia me ko dakozir ekiar kabagh isîn
poroghamiba uari isav akuir arazim gami.

⁹ Ia paura ko sandan mughuriar bar isîngtîzim
zuim uari gaghua,
asem Melekîn ziam fasa zui.

Egha ia asebar ziaba fasa, abuir gumaziba
amadima,
me aseba buria nguibar bar saghon tibar zui.

Egha ia uaghan me amadima, me Gumazamizir
Oveaghuezibar Nguibamîn ghua, dar du-
aba buri,
eghtî ia dar ziaba fisî damuam.

¹⁰ Ia aseba buria ingangarir dafam uari ganîngî,
ezi ian gavgaviba gîfa.

Egha ia bizir kam barazir puvatîgha ghaze,

‘E pura uan gavgaviba agefi. E ti arazir kam ateka.’

Puvati.

Ian inivafizimın ifongiar kurar kam gavgavigha ia getuima,
ia ghuavira iti.*

11 “Ia bar tinarım atiatia,
na gifara akirim ragha na gasaragha bar na bakınıghnıki?

Kı ti bar dughiar ruarımın ian atarizir puvati,
kamagħın amizi,
ia ua nan atiatir puvati.

12 Ia ti ghaze, ia arazir aghuibaram ami.
Ian arazir ia amiba, kı da azenim datıgham.
Egħti da tong ian akuragħan kogħam.

Bar puvatıgham.

13 Egh osımtızim ia bativamin dughiamın, ia ti marvir guar ia akuvazir kabar dımtı,
me izi ian akuragħam, o?

Bar puvatıgham.

Da gavgaviba puvati, aminir bar muziarım
me gıvaragħ mangıgham.

Ezi gumazamizir na bagħa iza nıghnızir gavgavım
nan ikia nan aven modoghav itiba,
me nguazir kam iniam.

Me uagħan mıghsıar kı ua bagħa inabazir
kam inıgh an ikiam.”

*God gumazamizibar arazir kuraba gın
amadagh, egh dughiar aghuim me danıngam*

14 Ikiavira Itir God kamagħın mıgıa ghaze,

* **57:10:** Hıbrun akam deragħa ves 8-10ın akabar mıngarım
abıgha mıkemezir puvati.

“Nan gumazamiziba ua na bagh izi.
 Kamaghin amizi, ia me bagh deraghvira tu-
 aviba akir,
 egh tuavim apirizi biziba isi da makun.
 Puvatighti, bizir katam men suetam
 mitightima
 me daghiregham.

15 “Kirara, ki God, ki ziar bar pin itim ikia, egha
 zurara iti.

Ezi nan ziam bar zue.

Ki bar pin ikia uan Nguibar Zuezimra iti.

Egha ki uaghan gumazamizir uari dikabira,
 uan arazir kuraba ataghiraigha navibagh
 iraziba,

ki me ko iti.

Egha ki gavgavim men navibagh aniga, men
 ikirimirim gamima,
 a ua deraghaviram oto.

16 Ki uan gumazamiziba zurara akam me gasi men
 ataran kogham.

Ki men atar me damuti, men ikirimirim iku-
 vigh bar givagham,

men ikirimirir kam, ki uabi me ganingi.

17 Me faragha bizir aviriba iniasa, arazir kurar
 guar aviribagh ami,

kamaghin amizi, nan aningagharim men ikia,
 puv me gamua, egha uan guam men
 modo.

Ezi me akaba barazir puvatigha,
 uan ifongiabar gintisi.

18-19 “Me amir arazir kuraba, ki dar ganigha gifa,
egh ki me gasighasighan kogham.

Puvati.

Ki men arazir kuraba adeghti, me ua ghuam-
aghegham.

Egh gumazamizir osimtiziba ikiava araiba,
ki men aku tuavim men akagh me damuti,
me osimtizir arazim ataghiragh, na
minabi bar akueghamin ighiabar
amuam.

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei,

Bar guizbangira, nan navir amirizim ko
dabirabir aghuim, gumazamizir roghira
itiba ko nguibar saghon itiba baghavira iti.

Ki me damighti me ua deraghti,
ki dughiar aghuim me daningam.

20 Ezi gumazamizir arazir kurabagh amiba, me
uan arazir kuram ateghan kogham.

Me mati ongarim zurara dipira iza,
minezir guar avirim atera iza ongarir
dadarimin da akuri.”

21 Nan God kamaghin migei,

“Gumazamizir arazir kurabagh amiba,
me navir amirizim ko dabirabir aghuim
batoghan kogham.”

58

*Ia dagheba ataghiragh, egh uaghan arazir
kurabar amuan marki*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin Aisaia migei,
“Ni bar pamtemin dim!

Egh aghumra dıman marki!

Nı tiarir arozim akar, mati sıgham arang kam-
aghın nan gumazamiziba mıkim,
me nan Akar Gavgavibar gıntızir puvati.

Nı Jekopin ovavir boribar arazir kurabar
gun me mıkim.

² Guizbangıra, me nan ifongiam gifoghasa
ifuegha, bizir ki damuasa mıkememizbar
aghuazir puvatıgha,
dughiabar zurara nan ziam fer arazibagh
ami.

Me ifara ghaze, me nan boroghıra ikiasa bar
akonge.

Me ifara, arazir aghuibar deragh uari
damuasa nan azangsisı.

Bar puvati, gumazamizir kaba bar moghıra ifari.

Me guizbangıra akirim ragha nan akabagh
asaragha arazir kurabagh ami.

³ Me kamaghın na mıgei,

‘Ikiavıra Itir God, nı en gari, e dagheba
ataghıragha uari abiri,
ezi nı tizim bagha en akurvaghamin bizitam
gamir puvati?’

‘Ezi ki Ikiavıra Itir God, ki kamaghın men akam
ikaragha ghaze,

Ia oragh!

Ia dagheba ataghıraghamim dughiar ia
inabazımın, ia uarira uan bizibagh
nıghnıgha,
paza uan ingangarir gumazamizibagh
ami.

4 Ia oragh! Ia ti ghaze, ia dagheba tagh na ko mikimam.

Ezi ian araziba guizbangira bar igharagha ghu.

Ia atara misogha, dafariba apira gumazir igharaziba me misoghavira iti.

Egh ia dagheba ataghiraghamin dughiamin arazir kurar kabar amuti,
ki bar ian dimdiatam bareghan kogham.

5 Ia ti ghaze, ia dagheba ataghirazir araziba,
ki da miseveggha dagh ifonge, a?

Ia azirakar korotiaba aghuigha uan dapaniba avigha uaghira,

mati ighurunim aminim a givarazi, a
nguazim girighav iti,
egha ia avernim gisin akua uaghan uari
abinasa arazir maba saram ami.

Egha ia ti ghaze, arazir kaba ti na damuti,
ki navir aghuim ian ikiam, a?

Bar puvati.

6 “Ia dagheba ataghirazir arazir kamaghin garim,
ki an aghua.

Ezi nan ifongiam kamakin, ia arazir kuraba ko gumazamizir igharaziba dikabira paza me gamir araziba, bar ada atakigh.

Gumazamizir kaba, mevzigh mati ia kalabuzi-
abar min beniba ko senbar me ike,

Egha mati ia bulmakauba ter ararim men firibagh ike,
egh me damuti me ian ingangarim
damuam.

Ian arazir kam bar ikufi.

Ki ghaze, Ia arazir aghuimın me damuva men
senba aghoregh,
me ateghti me mangi.”

⁷ God kamaghın miġei,
“Arazir ki ifongezim a kamakın:
Ia dagheba isi mitiriaba azir gumazamizibar
aning.
Ia gumazir onganarazibar ganti, me dakuamin
dipeniba puvatighti,
ia me inigh uan dipenibar mangi.
Ia gumazimın ganti, a uan mikarzim avamin iniba
puvatighti,
ia iniba a daning.
Ia uan adarazir ganti me osimtiziba initi,
ia men akurvagh.

⁸ “Eghti ia arazir ki ifongezir kabar amuti,
ki zuamira ian osimtiziba agivagham,
mati aruemin angazangarim isiragha
mitatem agifa.
Egh ki ian mikarzibar amuti, ia zuamira ua der-
agham.
Ki arazir aghuim gamir Ikiavira Itir God,
ki ian faragh mangam.
Egh ki angazangarim ko gavgavim sara ian ġin
iziva,
egh deraviram ian ganam.
⁹ Egh ia na ko miġia nan deir dughiam,
ki Ikiavira Itir God, ki ian dimdiam baragham.
Eghti dughiar ia uarir akurvaghsi na bagh
arangamimın,

ia fogh suam, ki ia ko iti.

“Eghti ia guizbangira igharaz darazi dikabirir
arazim ko paza me gamir arazim ategh,
dafariba me gasa, akar kuraba migeir arazim
atakigh.

¹⁰ Egh ia gumazamizibar ganti me bizibar otevegh
dagheba puvatighi, ia uari baghvira
nighnighan marki,
ia men apangkuvigh bizir me oteveziba isi me
daning.

Egh gumazamizir osimtiziba ateribar gan,
men akurvagh.

Ia kamaghin damuti,

ki bar deravira ia damuam.

Nan dughiar aghuim ia batogham,

mati aruer angazangarir bar gavgavim isir-
agha mitarmem agifa.

¹¹ “Ezi ki Ikiavira Itir God, ki zurara deravira ian
gara

ia mangamin tuavim ian akakagh,

bizir ian ifongiaba agivamba ia
daningam.

Ia datirighin mati nguazir dipaba puvatizim, a bar
ikuvighav iti,

eghti ki ia damighti ia bar deragh gumaza-
mizir bar gavgavibar otivigham.

Egh ia bar deravira ikiam, mati azenir dipar
avirim itim,

egha mati mozir dipam datir puvati.

¹² Egh ia nguibar ikuviziba ua dar ingaram.

Ia dipenir ghurir fomira ikezir danganiba, ua dar dipenibar ingaram.
 Eghti me kamaghin ziar kamning ia darigham,
 ‘Nguibar Ekiamin Divazir Gavgavir akuaghireziba ua Dar Ingarir Gumazamiziba’ ko,
 ‘Nguibamin Aven Itir Tuaviba ua Deraviram da Akiri Darasi.’”

Ia Sabatin dughiamin araziba deraviram dar gintigh, egh bar deravira ikiam

¹³ Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 “Ia Sabatin dughiamin araziba abighan marki, kar dughiar ki ua bagha misevezim.
 Egh ia dughiar kamın uari uan bizibar amusi nighnighan marki.
 Ki Ikiavira Itir God, ia nan dughiar kam bar a gifongegh kamaghin a ginighnigh,
 kar nan dughiar bar ekiam.
 Egh ia pura tintinibar mangi uan ingangaribar amuava,
 uan migirigiar guar aviribar amuan marki.
¹⁴ Egh ia Sabatin dughiamin arazibar gintigh, ki Ikiavira Itir God,
 ia na bagh bar akuegham.
 Egh ki ia damuti, ia uan apaniba dikabiraghti,
 ki ian aku mangi mighsiar bar pin itibar manangvira ikiam.
 Egh ki fomira ian inazir afeziam Jekop ko an adarazi ganingizir nguazim ia daningti,
 ia dagher bar aviriba iki, egh bizir bar aviriba iki bizitamın oteveghan kogham.”

58:13: Aisaia 56:2 **58:14:** Jenesis 28:13; Godin Araziba 32:9; 32:13; 33:29; Maika 4:4

Akar kam Ikiavira Itir Godin akatorimin
ize.

59

*Israelia arazir kuramin gin mangasa bar gav-
gafi*

¹ Ia oragh! Ia kamaghin nighnighan marki,
Ikiavira Itir God ian akurvaghamin gavgav-
iba puvati.

Egh ia kamaghin nighnighan kogham,
an kuariba pirizi, e an deir dimdiaba, an ada
barazir puvati.

² Ian arazir kurabaram amima,
God uan guam ian modogha, ian dimdiaba
barazir puvati.

Ian arazir kuraba mati, davarir konim ia ko ian
God abighizi,
ia an saghon iti.

³ Egha ian dafariba gumaziba misozi me
ariaghirima,
men ghuziba ian dafaribar pueghavira iti.

Ian dafariba arazir kurabagh ami.
Ian akaba, akar ifavarir guar aviribagh ami.
Akar kurabar ian mizebar otivaghiri.

⁴ Ia deravira kotiabagh amir pu. Puvati.
Ia akar ifavaribagh amua, pura gumazir
igharazibagh ekua kotiam bagha zui.

Egha ia migirigiar ifavarir guar aviribagh ami,
eghti me iararam oragh igharaz darazi
dikabinam.

59:1: Diboboniba 11:23; Aisaia 50:2 **59:2:** Onger Akaba 18:41;
Jeremaia 5:25; 11:11; Esekiel 39:23; Jon 9:31

Ian nighniziba ko naviba, arazir kurabar
 amuamin araziba dagh gizifa,
 ezi ia arazir kurar guar aviribagh amima da
 otifi.

⁵⁻⁶ Ian nighnizir kuraba, mati kuruzir divimin aro-
 riaba.

Eghti gumazitam kuruzir divimin aroriaba
 abigh dar amegh, an aremegham.

Eghti aroriar kabar aven kuruzir nguziba
 otivigham.

Kamaghira, ian nighnizir kuraba osimtizir guar
 aviribagh ami da otiva,

gumazir igharazibar ikirmiribagh asighasisi.

Egarima, boghoboriba uan dipenibar ingari, eghti
 apizir muziariba mighi izi dar poghti, me
 dar amam.

E fo, gumazitaba boghoboribar dipeniba
 inigh, dar inibar ingarigh, korotiabar min
 dar aghuan kogham.

Ia boghoboribar min ikia igharaz darazigh
 ifarasa men suigha, paza me gamua men
 ikirmiribagh asighasisi.

Guizbangira, ian ingangarir kurar ia amiba,
 da ian modoghan kogham.

Puvatı. Ian arazir kuraba azenim giram.

⁷ Ia zuraram arazir kuram damuasa bar ifonge.

Egha ia zurara atamra ghua gumazamizir
 arazir kurabagh amir puvatizibav sozi, me
 ariaghiri.

Ia bizir kurabara damuasa nighnisi.

Egha ia gumazamizibar ikirimirim
 gasighasighasava arua bizibagh ami.

8 Ia navir amirizimîn tuavim gifozir puvatiġha
 igharaz darazi ko deragha apiaghiri puvati.
 Ian ikirimirim, guizîn arazim an itir puvati,
 ia mati tuavir ikizirizimîn zui.
 Ian araziba bar derazir puvati,
 eghti gumazitam ian ġin tuavir ia zuimîn
 mangi,
 navir amirizim ko dabirabir aghuim
 batoghan kogham.

Gumamaziziba uan arazir kuraba aghuri

9 Ezi gumamaziziba kamaghîn miġei:
 “O God, e datirighîn fo, e arazir kurar kam gami,
 ezi bizir kam bagha ni uan guizîn arazim en
 akazir puvati.
 Ezi nîn arazir aghuim, e batozir puvati.
 E mati, gumamaziziba mitarmemîn iti moghîn iti.
 Egha e dughiar aghuim e bativasa, e bar
 ifuegħa a mizua iti,
 mati aruemîn angazangarim anang e
 gisiragham.

Ezi puvati.

E mitarmer dafamîn tongîn arua, egha
 osimtizir igharagħa garir aviriba batifi.

10 Osimtizir kaba e gamima, e mati gumazir
 damazir okavirizibar mîn tuavim buriagh
 arui.

Egha pura arua ghua dipenir birimîn
 suighasava amuav avenge.

Egha e aruer arizimîn arua

mati gumamaziziba mitarmemîn arua, uan
 sueba isa dagiabagh asa daghiri.

E ghaze, e ti bar gavgavigha deravira iti, puvati.

E gumamaziziba ariaghirezi moghin iti.

11 Osimtizer kaba e gamima, e bar osemegha arai,
mati afiar atiaba aroi.

E dughiabar aghumra ikia aziavira iti, mati
kuarazir bunbaba aghumram arai.

E Godin guizin arazim bagha mizua iti. Bar puvati.

E Godin akurvazim bagh an gara iti. Ezi a bar
en saghon iti.

12 “O Ikiavira Itir God, en arazir kuraba nin
damazimin bar aviraseme.

Egha da e isa kot gati.

Ezi akaba batozir arazimin osimtizer, en
poroghavira iti.

Ezi e uari uan arazir kurar e amibagh fo.

13 Ikiavira Itir God, en God, e arazir kuramin
ni gamigha, akirim ragha ni gasaragha ni
barazir puvati.

E igharaz darazi dikabiragha, akaba barazir
puvatizer arazir guar aviribagh ami.

E igharaz darazigh ifarasa tuavir bar aviribagh
nighnigha,

dar gun migei.

14 E arazir kabagh amima, en arazir kam guizin
nin arazim ko arazir aghuim gamima,

aning en saghon iti,

kamaghin amizi, ni en akuragha, uam e
inizir puvati.

E arazir zuruzim ko guizin migeir arazim ataghizi,
aning en itir puvati.

Egha e uari akuvir dughiabar, arazir kamning uaghan itir puvati.

15a Guizın arazitam en itir puvati.

Eghti gumazitam uan arazir kuraba ateghti, igharaz darazi pazav a damusi tuaviba buriam.”

Ikiavira Itir God uan gumazamizibar amuti me deravira ikiam

15b Ikiavira Itir God garima, gumazamiziba guizın arazim gamir puvati,

ezi a navir aghuim men itir puvati.

16 A garima, gumazamiziba paza gumazir igharaz-ibagh amima, men akuraghamin gumazitam itir puvati.

Ezi a kamaghın ganigha digavir kuram gami.

Egha uabi uan gavgavim ko uan arazir aghuimin, a ua me inigha,

me gamizi me deravira iti.

17 An arazir aghuir a zuraram amiba, evarimin pizir korotiamin min aneru.

Egha a gumazamizibar akurvaghamin gavgavim ginighnigha, an nighnizir kam mati a dapanir asuar gavgavimin min aneruzi, an an dapanim ave.

Egha gumazir kuraba ivezir kuram me ikarvaghamin gavgavim, uan midorozir korotiamin min aneru.

Egha uan aningagharir ekiam, korotiar ruarimin min aneru.

18 Egh Ikiavira Itir Godin aningagharimin, a uan apanibar arazir kuraba ikarvagh,

puv me damigham.
 Egh a uaghan gumamazir kantrin roghira itiba
 ko, saghon itir arighatizibar gumamaziz-
 iba,
 puvira me damu ivezir kuram me daningam.
 19 Ikiavira Itir God puv ingara,
 mati aminim iza dipam giverazi, dipam bar
 puvira ivemari moghin,
 Ikiavira Itir God izam.
 Eghti nguazir kamın ruaghateviba bar dar itir
 gumamaziziba, aruem anadi naghin tugh
 ghua aruem uaghiri naghin,
 me Ikiavira Itir Godın ziar ekiam ko gavgavim
 gifogh,
 an ziamın atiating an apengan ikiam.

20 Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 “Ki men Akurvazir Gumazimın mın Saionın izam.
 Ki Jekopin ovavir borir uan arazir kuraba
 ataghiziba, ki ua bar me iniam.”

21 Egha Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 “Ki me ko Akar Dikirizir Gavgavim gamigha kam-
 aghin migei,
 ‘Ki uan Duam ko uan Akaba ia ganingizi, da ia
 ko iti.
 Akar kaba, ia ko ikivira ikiti,
 ia dar gun mikimam.
 Eghti gin ian boriba ko ian ovavir boriba, me
 uaghan zurara nan akam akunam.

Nan Akar Dikîrîzir Gavgavir kam zurara iki mamaghîra ikiam.’

Kî Ikiavîra Itir God, kar nan akamra!”

60

*Godin angazangarir ekiam ko gavgavim
Jerusalemîn ikiam*

¹ Ikiavîra Itir God kamaghîn miġia ghaze,

“O Jerusalem, kî Ikiavîra Itir God, nan gavgavir ekiam otogha angazangarimîn mîn ni gisira.

Nan ziar ekiam otogha, mati amînim tirazi aruem anadi.

Kamaghîn amizi, ni dikavigh aruemin mîn isiragh.

² Ni gan, ghuariar pîziba nguazir kamîn danganiba bar da avara.

Mitater kuram, kantriba bar da modi.

Eghtî Ikiavîra Itir God otoghti, an angazangarir gavgavim ni bagh izi,

ni gisiraghti gumazamiziba an ganam.

³ Eghtî Kantrin Igharazibar Gumazamiziba nîn angazangarir kamîn ganigh, ni bagh izam.

Eghtî atriviba uaghan nîn angazangarir ekiar kamîn ganigh,

dikavigh ni bagh izam.

⁴ “Ni kogh pin tintinibar ganti, nîn gumazamiziba uari akuvagh ni bagh izam.

Nîn otariba nguibar saghuiabar ikegh me ko daru izam.

Nîn guivibar ameboghfeziaba, me guribagh afegha izi moghin,

Kantrin Igharazibar Gumamaziziba nın
guiviba isi uan guribar afezh izam.

⁵ Eghti ni bizir kamın ganigh, nın guam angazan-
garimın mın taghtaghti,
nın navir averiam bar akuegham.

Guizbangira, kurir ekiaba, bizir aghuir aviriba
inigh ongarim abigh ni bagh izam,
eghti ni dagiaba ko bizir aghuiba nguazir
kamın kantriba dam ada iniam.

⁶ Midianın kantri ko Efan kantri, aningın gumaza-
miziba, uan kamelın aviriba inighti,
da bizir aghuir aviriba ater ni bagh izam.

Egh uaghan Seban kantri gol ko pauran me iter
balsamın eborimın ingariziba inigh ni bagh
izam.

Ki Ikiavira Itir God, me tuavimın izi nan ziar
ekiam fam.

⁷ “Eghti Kedaria ko Nebaiotia uan sipsipba ni bagh
da inigh izam.

Eghti ki uan gumamazizibar ganti,
me uan sipsipba inigh nan ofa damusi
nan ofa gamir dakozimın iziti,
ki men gan bar akuegham.

Eghti ki uan Dipenir dirim damighti,
a ziar ekiam inigh bar pın ikiam.

⁸ “Munar bizir ghurghurir tiziba ghuarimın mın
garima, amınim ada inigha ongarim gisin
izi,

egha mati kuarazim miġha uamategha uan
mikonim bagha izi?

⁹ Kar, Tarsisın nguibar bar saghon itimın kuriba.

Bar guizbangira, saghon itir arighatizibar gumazamiziba uarir akurvaghasa na mizua iti.

Egh me nin boriba inigh uamategh ni bagh me amangisi, kurir ekiar kaba amangiti, me izam.

Egh gumazamizir kaba uaghan gol ko silvan avirim isi kurir kabar da ameghti, da izam.

Me garima, ki bar deravira ni gamizi, ni ziar ekiam iti,
kamaghin amizi, me arazir kam gami.

Me fo, ki Ikiavira Itir God, ian God, ki Israelian Godin Bar Zuezim,
egha me ziar ekiam na daningasa kamaghin ami.*

10 “O Jerusalem, Kantrin Igharazibar Gumazamiziba izi ua nin divazir gavgavibar ingaram.
Eghti men atriviba nin ingangarim damuam.
Ki faragha bar puv nin atara ni gasighasiki.
Egha datirighin, nan navim nin itima, ki nin apangkufi.

11 Kamaghin nin divazir gavgavibar tiar akaba, arueba ko dimagaribar kuighiregh ikiti,
Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uan dagiaba ko biziba ni bagh ada inigh izam.
Egh me uaghan uan atriviba inigh iziti,
me nin ingangarir gumazir kinibar otivam.

12 Ezi kantrin nin apengan ikia nin ingangaribar amuan aghuaziba,
me bar moghira ikuvigh bar givagham.

* **60:9:** Ni Aisaia 51:5in gan. **60:11:** Akar Mogomem 21:25-26

13 “Kantrin Igharazibar Gumamazibiba,
 Lebanonin kantrin ruarir ekiamin
 ghuavanegh,
 temer painin bar ruariba ko, saipresba ko
 temer ruarir igharaziba saram okegh da
 inigh ni bagh izam.

Eghti gumaziba izi temer kaba inigh,
 nan Dipenimin ingarigh anesaraghti, an gan-
 ganim bar deragham.

Dipenir kam, ki an aven ikia uan dagarimning
 arizir danganim.

Egh ki a damighti, a bar pin iki, ziar ekiam
 ikiam.

14 Egha fomira paza ni gamua bar ni gifongezir
 puvatizir darasi,
 men ovavir boriba uan dapaniba avigh ni
 bagh izi, nin apengan ikiam.

Egh me nin suemin boroghin, uan teviba
 apirigh, nin ziam fam.

Egh me kamaghin ni diponam,
 ‘Tkiavira Itir Godin Nguibar Ekiam’ ko,
 ‘Saion, Israelin Godin Bar Zuezinin Nguibar
 Ekiam.’

15 “O Jerusalem, ni bar ikuvigha pura itima, gu-
 mazitam nin tuavibar mangi izegh gamir
 puvati.

Ni mati amizim, an pam an aghuagha
 anetegha arav ghuzi moghin iti.

Eghti, ki ni damighti, ni bar deragh pin ikiti, gu-
 mazamazibiba ni bagh bar akuegham.

Eghti ni zurazurara kamaghira ikiam.

16 Ni kantrin igharazibar bizir bar aghuibara initi,
 atriviba uan bizir aghuiba ni daningam,
 mati amizim otem uan borim ganidi.

Eghti ni kamagh fogh suam, kirara ki Ikiavira Itir
 God.

Ki uan gumamaziziba ua me isir God,
 ki nin Akurvazir Gumazim,
 ki Jekopin ovavir boribar Godin Bar Gav-
 gavim.

17 “Ki nin brasba inigh, da ikarvagh golba isi ni
 daningam.

Ki nin ainba inigh, da ikarvagh silvaba ni
 daningam.

Ki nin temer arariba inigh, da ikarvagh brasba ni
 daningam,

egh nin dagiaba inigh, da ikarvagh ainba ni
 daningam.

Eghti atrivitam ua nin gan, pazi ni damuan
 kogham.

Ki nin atrivibar amuti, me navir amirizim ko
 arazir aghuimin gin mangi deraghvira nin
 ganam.

18 Egh nguazir kamin ruaghatevir ni gariba,
 gumamaziziba ua tintinibar uariv soghan
 koghti, ni bizir asighasizir niginitam
 bareghan kogham.

Eghti nin divazir gavgavimin ziam kamaghin
 ikiam, ‘Ekiam Gumamazizibar Akurvasi.’

Eghti nin divazir gavgavimin tiar akar
 ekiamin ziam kamaghin ikiam, ‘E Ekiamin
 Ziam Fam.’

19 “Aruem ua ni bagh angazangarimin min ikian kogham,
eghti dimangan, iakinim uam angazangarim
ni daningan kogham.

Ki Ikiavira Itir God, ki uabi aruem ko iakinimin
min, angazangarim ni daning mamaghira
ikiam.

Ki nin God, ki gavgavim ko angazangarir
ekiamin min ni gisiraghti, ni ganganir bar
aghuarim damuam.

20 Ki Ikiavira Itir God, ki zurara nin angazan-
garimin min ikiti,
nin osimtizar dughiam givagham.

Eghti ni ua aruem uaghirir arazimin ganan
kogham.

Egh ni ua, iakinim uaghirir arazimin ganan
kogham.

21 Nin gumamaziziba bar moghira arazir
aghuibara damu,
egh ki me bagha misevezir nguazim me a
inigh, a dapiagh zurara ikiam.

Guizbangira, nan dafarimin, ki men ingarigha me
gamizi me ikizir vamiran gumamazizibar
otogha,
mati ki temer oviziba oparizi, da biar aviriba
otifi.

Ki kamagsua, ki kamaghin damighti, ikizir
igharazibar gumamaziziba ganiva,
ziar ekiam na daningam.

22 O Jerusalem, gumazir nîn ikia ziam puvatizim,
a gumazamizir ikizir dafamîn afeziamîn
otogham.

Ezi ikizir muziariba, me bar avirasemegham,
mati kantrin bar ekiar gavgavibar gumaza-
mizibar mîn otivigham.

Kî Ikiavîra Itir God,
ki mikemegha misevezir dughiam,
ki bizir kabar amuti, da zuamiram
otivigham.”

61

*Ikiavîra Itir God uan gumazamiziba deravîra
me damuamin dughiam otogha gîfa*

1 Ikiavîra Itir God, akar aghuim gumazamizibav
kînsa na misevegga, borem nan dapanim
ginge,

kamaghîn amizi, Ikiavîra Itir God, en Ekiamîn
Duam, a nan iti.

Egha uaghan akam akunasa na amada, eghti ki
kamaghîn me mikim suam,
gumazir osîmtizibar apengan itiba, men
osîmtiziba gîvaghham,

eghti kalabusîn itir gumazamiziba, me bagh kal-
abusîn tiar akam kuighti,
me kalabus ategh firighîreggh mangam.

2 A kamaghîn akam akunasa na mikemegha na
amada:

Ikiavîra Itir God gumazamizibagh ifongezir
dughiam, an otogha gîfa.

Dughiar kamın, God ivezir kuram isi
 men apanibar anıngam.
 Egha, a gumazamizir osemegha aziba,
 gavgavim men navibar anıngasa na amada.
 3 Gumazamizir Saionın nguibamın aven ikiava
 aziba,
 ki bar akongezir arazim ko navir amırizim me
 danıngti, me gavgavigham.
 Egh ki averenir me uan dapanibagh atıziba adeghe,
 kurkazir aghuiba men kurkegham.
 Ki boreme me daghuighti,
 me bar akuegh, men osımtızir ararem
 gıvigham.
 Egh me ua uan gavgavim inigh, gumazim korotiar
 aghuim aruzı moghın,
 Ikiavıra Itir God bagh bar akongeghe onger
 akar aghuibar amuam.
 Egh me temer Okın, Ikiavıra Itir God, uabi opariz-
 ibar mın,
 tuivigh iki deraghvıra Ikiavıra Itir Godın gın
 mangı an ziar ekiam fam.

4 Ia Ikiavıra Itir Godın gumazamiziba,
 ia fomıra ikuvizir nguibar ekiaba ua da akır,
 egh bizir ikuvigha gıvagha azenir
 avırıbar ikegha gıvaziba akıram.

5 Kantrin Igharazıbar Gumazamiziba izı ian in-
 gangarıbar amuam.
 Me ian sipsıpha ko bizıbar ganıva, ian akuni-
 bar ingarigh dagheba oparam.
 Egh me uaghan ian wainın azenıbar
 ganam.

⁶ Eghti ia uari Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumaz-
 ibar min ikiti,
 me ziar kam Godin ingangarir gumaziba ia
 darigham.

Eghti Kantrin Igharazibar Gumamaziziba ia bagh
 bizir aviriba inigh iziti,
 ia bizir bar aviriba ikiam.

Eghti ia bizir avirir me ia daningamiba bagh,
 bar akuegham.

⁷ Ia faragha bar aghumsizir dafam inigha uan
 guaba monge.

Egh gin ia uari uan nguazim inigh a dapiagh
 bizir bar avirim initi,
 da bizir ia faragha inizibagh afiragham.
 Eghti ia bar akongegh iki kamaghira ikiam.

⁸ Ki Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,
 Ki guizin araziba baghavira iti.

Egha okimakiar arazim ko paza igharaz
 darazigh amir arazibagh ifongezir pu-
 vati.

Nan gumamaziziba osimtizir aviriba ateri,
 ezi datirighin ki bar guizbangira bizir aghuiba
 me daningam.

Egh ki me koma Akar Dikirizir Gavgavitam
 damighti
 a iki mamaghira ikiam.

⁹ Eghti nan gumamazizibar ovavir boriba,
 Kantrin Igharazibar Gumamazizibar tongin
 iki ziar ekiam ikiam.

Eghti gumamaziziba men ganigh fogh suam,
 gumamazizir kaba me nan adarasi, ezi ki
 Ikiavira Itir God, ki uabi deravira me gami.

- 10 Godin ingangarir gumazim ghaze:
 Ki uan Ikiavira Itir God bagh bar akongegham.
 Guizbangira, a nan akurazi, an arazir aghuim
 mati korotiar ruarim na avara,
 egha mati gumazim amuimn ikiasa der-
 agha kurke,
 egha mati amizim pamn ikiasa deragha
 kurke.
 Kamaghin amizi, an navir averiamn aven itir
 bar akongezir arazim bar na gizifa.
- 11 Ki fo, Ikiavira Itir God, nan Ekiam, uan arazir
 aghuim ko uan akurvazir arazim nan ak-
 agham,
 mati nguazim dagher oviziba an aven ikia
 biaba otiva anaga azenim giri.
 Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba
 Ekiamn arazir kamn ganigh
 an ziam fam.

62

Jerusalem ziar igiam ini

- 1 Ki Saionn nguibam bagh zurazurara Ekiam
 mikimvira ikiti,
 a deravira a damuam.
 Guizbangira, ki Jerusalemn nguibam
 ginighnighvira iki,
 kamaghin ki uan akam dukuaghan kogham.
 Bar puvatigham.
 Egh ki Ekiamn dimvira iki mangiti, arazir
 aghuimn dughiam Jerusalemn
 gumazamiziba batogham,

mati aruemin angazangarim mizarazimin
otifi.

Egh ki Ekiamin dimvira iki mangiti, an akur-
vazir arazimin dughiam Jerusalem gu-
mazamiziba batogham,

mati adenir angazangarim dimagarimin otifi.

² Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba ganti,
God Jerusalem akurvagh suam, ni nan
damazimin dera.

Eghti atriviba ganti, God gavgavim ko ziar
ekiam isi ni daningam.

Egh me ziar igiam ni darigham,

kar ziar Ikiavira Itir God uabi ni daningamim.

³ Jerusalem, ni atrivimin dapanir asuar kurkazir
aghuiba itimin min ikiam.

Eghti Ikiavira Itir God, ian God, dapanir
asuar aghuir kam uan dafarimningin an
suiragham.

⁴ Eghti gumazamiziba ua kamaghin ni diponan
kogh suam,

“Ekiam ni ategha gifa.”

Eghti nin nguazim gumazamiziba ua kamaghin a
diponan kogham,

“Nguazir kam, gumaki, a bar ikuvigha pura
iti.” Puvati.

Kamaghin amizi, me kamaghin fogham, Ikiavira
Itir God navir aghuim nin ikiava, ni bagha
bar akonge.

Egh me ziar igiam kamaghin ni dipon suam,
“God bar a gakonge.”

Ezi nin nguazim mati amizim, an pam uam a
inigha, a bagha bar akonge.

Eghti nin nguazim me kamaghin a diponam,
 “An amizir pamın itimın mın iti.”

⁵ Eghti nin otariba ni inigh, ni ko deraghvıra ikiam,
 mati gumazir igiam amizir igiamın ikia, aning
 uaning ko deravıra iti.

Guizbangıra, nin God bar ni gakuegham,
 mati gumazim igiamra amuimın ikia uan
 amuim gakonge.

⁶ O Jerusalem, nin divazir mitiar gavgavibar pin,
 ki apaniba bagha garir gumaziba afe,
 eghti ganganir gumazir kaba, arueba ko
 dimagaribar uan akabar kumighan
 kogham.

Ki kamaghin me mikeme,
 “Ia Ikiavıra Itir Godın deir gumazamiziba, ia
 avughsan marki.

⁷ Ia an dimvıra iki mangiti, a Jerusalem
 damightima,
 a uamategh tugh gavgavighamin dughiam
 otogham.

Eghti dughiar kamın, Jerusalem nguazir kamın
 gumazamizibar damazimın,
 bar pin ikiam.”

⁸ Ikiavıra Itir God akar dikirizim gami,
 ezi an gavgavir ekiamın, an akar dikirigha
 mikemezim, guizbangiram otogham.

Ikiavıra Itir God kamaghin Jerusalemın miği,
 “Ki uamategh apaniba ateghtima me izi, nin gu-
 mazamizibar witba ko bizir me ingangarir
 dafam gamuava opariziba inian kogham.

Ki ua Kantrin Igharazibar Gumazamiziba ateghti, me izi nin gumazamiziba ingarizir wainin dipaba inian kogham.

Puvatigham.

⁹Nin gumazamizibara witin anigha givaziba inigh bretbar ingarigh dar amam.

Egh me ziar ekiam Ikiavira Itir God daningam.

Eghti nin gumazamiziba wainin ovizir andiziba inigh wainin dipabar ingaram.

Egh me da inigh nan Dipenimin divazimin aven izi, dar amiva bar akuegham.”

¹⁰Ia datirighin Jerusalem in itir darasi, ia zuamira bar moghira nguibar ekiam atakigh.

Ia nguibam ategh azenan mangi, ia gumazamizir uamategha iziba bagh deravira tuavim akir.

Ia me bagh deravira tuaviba azeniva, tuavim apirizir dagiaba isi da makun.

Egh Kantrin Igharazibar Gumazamiziba gansi, ia inir avizir ababanim asaragh.

¹¹Ia oragh! Ikiavira Itir God, kamaghin nguazir kam in gumazamiziba bar me mikemegha ghaze:

“Ia Saionin nguibamin gumazamiziba bagh mangi kamaghin me mikim suam,

‘Ia gan, ian Akurvazir Gumazim, a izi!

A faragha midorozim gamua apanibagh afiragha,

gumazamiziba bizir aghuibar mın me inizi,
me a ko izi.’*
12 Me gumazamizir kaba kamaghın me diponam,
‘God Baghavıra Itir Gumazamiziba’ ko,
‘Ikiavıra Itir God, ua Inizir Gumazamiziba.’
Egh me kamaghın ian nguibam diponam,
‘Nguibar God Bar Ifongezim’ ko,
‘Nguibar Ekiar God ua Izegha Itim.’”

63

Ekiam ivezir kuram isa uan apanibagh anıdı

1 Ia gan! Mar gumazir manam atrivimın mın bar
deravıra kurkegha Idomın kantrin aven,
Bosran nguibam ategha azenan izi?
Mar gumazir manam uan dapanim aviragha uan
gavgavir ekiam sara izi?
Ezi an korotiam bar aghevezi moghın gari.

“Kar kı Ekiamra.
Kı gumazamizibar akurvazir gavgavim iti,
egha kı kamaghın mikımasa,
nan arazir aghuimın, kı men apaniba
abıragha gıfa!”

2 Nın korotiaba tizim bagha bar aghefe?
Da mati gumazim wainın dipabar ingarasa,
wainın ovıziba mırmıramın dagıar mınar
bar ekiamın aven ghugha,

* **62:11:** Akar kam gıghan tuavir igharazir mam kamakin, “Egha a bizir aghuiba isıva uan gumazamizibar anıngasa, da sara izi.”
63:1: Aisaia 34:5-17; Jeremaia 49:7-22; Esekiel 25:12-14; 35:1-15;
Amos 1:11-12; Obadia 1:1-14; Malakai 1:2-5

wainin oviziba dikabirima, wainin dipar
aghevir avirim otozi moghin aghefe.

³ “Ki uabira, ki wainin oviziba dikabira da mirmiri
moghin, kantriba dikabiri,
ezi kantrin tamın gumazitam nan akurazir
puvati.

Ki men atara bar men aningaghe,
egha bar pamtemin me dikarazi,
men ghuziba pura tintinibar asavamaga,
nan korotiabagh ira dar poke.

⁴ Ki uan navir averiamin aven uan
gumazamizibar apaniba ikarvagh, me
gasighasighamin dughiam ginighnighavira
iti.

Ezi datirighin dughiar ki ua gumazamiziba ini-
amim otogha gifa.

⁵ Ki garima, nan akurvaghamin gumaziba puvati,
kamaghin amizi,
ki digavir kuram gami.

Ezi nan gavgavim ko nan aningagharimra na
gamima,
ki uan gumazamizibar apaniba abira.

⁶ Nan aningagharir bar ekiam na gamima,
ki ikizir aviribar gumazamiziba dikabini.

Ki puv me gamua uan aningagharim men akazi,
me a baraki,
mati me nan aningagharim itir itarimin
wainin dipam ame, egha bar ongani.

Ezi ki me misogha
men ghuziba isa nguazim ginge.”

*Gumazamiziba Ikiavira Itir Godin arazir
aghuim ginighnisi*

⁷ Ki Ikiavira Itir Godin apangkuvir ekiamin gun
mikimasa.

Egh an arazir aghuim bagh an ziam fam.

E Israelia, God en akurvagha bizir aghuir
bar aviriba isa e ganidi.

Egha bar deravira e gamizi, e an ziam fe.

Guizbangira, a bar e gifuegha apangkuvir ekiam
en iti.

⁸ E fo, Ikiavira Itir God kamaghin mikemegha gifa,
“Gumazamizir kaba, me nan gumazamizibara.

Egh me nan akaba batogh, na gifaran
kogham.”

Kamaghin amizi, a men osimtizibar
tongin men Akurvazir Gumazimin
oto.

⁹ Egha me mizaziba ko osimtiziba aterir
dughiamin,

Ekiam uaghan me ko mizaziba ko osimtiziba
ateri.

God uabi, ensel o abuir gumazimin min otogha ua
me ini.

Bar fomira an ifongiam ko apangkuvim men
ikiavira iti,

kamaghin amizi, a dughiar bar ruarimin me
atera bar deravira men gari.

Bizir kam bagha, a men akurvasi.

¹⁰ Guizbangira, me a barazir puvatighava, an
Duam gamima a bar oseme.

63:7: 1 Atriviba 8:66; Nehemia 9:25; 9:35; Onger Akaba 92:2

63:9: Gumazir Dapaniba 10:16; Malakai 3:1; Aposel 9:4; 12:11

Kamaghin amizi, God uabi men apanimin min
otogha,
me ko misosi.

11 Egha me gin God fomiram amizir bizibagh
nighnisi.

Men nighnizim uamategha Moses ko an gu-
mazamizibar ghua kamaghin migei:

“Ikiavira Itir God managh iti?

A fomira uan gumazamiziba ko, men gumazir
dapaniba inigha izima,
me iza ongarim abigha vongin oto.

Ikiavira Itir God managh iti?

A fomiram uan Duam amadazi, a men tongin
iti.

12 A uan gavgavir bar ekiam isa Moses ganingi.

Ezi an ongarim tongiram an abighizi, an
akuar pumuningin otozi, an gumazamiziba
vongin ghue.

Ezi arazir kamin, a zurara ikiamin ziar
ekiam ini.

13 A men faragha zuima, me tuavir ongarir bar
konimin itimin aruava an gin zui.

Egha me ghua dipaba puvatizir danganimin itir,
hoziar atiabar min
pantemin dika ghua daghirezir puvati.

14 Ikiavira Itir Godin Duam uabi, an gumazamiz-
iba avughsazim isa me ganingi,
mati bulmakauba ghua danganir zarimin ikia
ogheba apava, avughsa iti.”

Ikiavira Itir God, ni kamaghin ifonge,

gumazamiziba bar n̄n gavgavim ko ziar ekiam gifogham.

Kamagh̄n amizi, n̄i uan gumazamizibar akua zui.

Israelia Ikiavira Itir God men akurvaghasa, me an azanḡsi

15 O Ikiavira Itir God, n̄i uan Nguibam̄n iti, nguibar kam n̄n gavgavim ko angazan-garim a gizifa.

Eghti n̄i p̄in iki vazim̄n en gan.

N̄i tizim bagh dikavigh uan arazir e baghavira itim ko gavgavir ekiam en akakaghan aghua?

N̄i ti uamategh uan apangkuvim ko ifongiar uan navir averiam̄n aven itim, en akakaghan aghua.

N̄i ti uam e gifongezir puvatiz, o?

16 O Ikiavira Itir God, n̄i bar guizbangira en Afeziam.

En inazir afeziamning, Abraham ko Jekop, aning ua e ko itir puvati, egha e gifozir puvati.

Ezi n̄irara, n̄i fom̄ram en Akurvazir Gumazim̄n ikia,

e geghuva deragha en gara iza datirigh̄n tu.

17 O Ikiavira Itir God, n̄i manmaghsua e gamizi, e tintinibar ghua n̄n akabar ḡin zuir puvati?

Egha manmaghsua, n̄i en naviba ko n̄ighn̄izibagh amizi,

e n̄in atiatia n̄in apengan itir puvati?

E n̄in ingangarir gumazir n̄i ua baghavira inabaziba,

e n̄in anabamra, egha n̄i baghavira iti.

- Kamaghin amizi, ni uamategh e ko iki.
- 18 E nin gumazamizibara.
 Ezi Dipenir ni ua baghavira inabazim, a bar
 dughiar otevimin en agharimin iti.
 Ezi gin en apaniba iza nin Dipenim
 gasighasiki.
- 19 Ezi e datirighin mati gumazamizir ni fomira me
 gativazir puvatiziba.
 Egha mati gumazamizir ni uan ziam me
 gatizir puvatizibar min iti.

64

- 1 O Ikiavira Itir God, ni overiam abigh kagh
 izighiri!
 Ni kamaghin damuti, mighsiaba nin
 damazimin atiating bar puviram akongam.
- 2 Ni gumazim dazir suzibar avim atizi, dipam isi-
 aghtui moghin,
 ni uan ziar ekiam isi uan apanibar akagham.
 Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba nin
 damazimin atiating
 bar puviram akongam.
- 3 Ni fomira izaghira bizir igharagha garir e ganizir
 puvatizibagh amizi da otivima,
 e dar gara digavir kuram gami.
 Ni izaghirir dughiar kamın,
 ni mighsiabagh amizi
 da nin damazimin bar puviram agoi.
- 4 Bar fomira iza datirighin, gumazitam uan
 damazimin gara uan kuarim atigha orazi,
 godin nin min iti tam, ua itir pu.

Bar puvati.

Ni uabira, gumazamizir nighnizir gavgavim nin
ikia ni mizuaiba,
ni me bagha pamtem ingara men akura.

⁵ Gumazir arazir aghuibara damuasa ifuegha nin
tuavim ginighnigha an gin zuiba,
nirara me bativa me gifonge.

E fo, ni faragha en ataravira itima,
e tong uan arazir kuraba ataghirazir puvati.

E dughiar bar ruarimin arazir kurabar amuasa
bar gavgavighavira iti.

Ezi marki, ni uan gavgavir ekiam sara izi uam
e inigh.*

⁶ E nin damazimin arazir kurabagh amigha, bar
mize.

E amir arazir kaba e ghaze, da ti derazi e dagh
ami,
arazir kaba nin damazimin bar ikuvigha, mati inir
avizir bar pughpurizim.

En arazir kurar kabara e gamima,
e aminim ter afarir midiaribagh ivarazi da
ghuezi moghin,
e bar misigha atam ariaghire.

⁷ Gumazitam nin ziam dibora ni ko migeir pu-
vatigha,

akurvazim bagha nin boroghin zuir puvati.

E ghaze, en arazir kuraba bangin,
ni bar uan guam en modogha e ataghizi,

* **64:5:** Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abigha mikemezir puvati. **64:6:** Onger Akaba 90:5-6; Aisaia 48:1; Jeremaia 4:11-12

en arazir kuraba e gasighasighizi, e bar ikuvigha iti.

⁸ O Ikiavira Itir God, ni en Afeziam, ni mati minebar ingarir gumazim.

Ezi e mati, gumazim nguazim isa uan dafarimningin nguazir minebar ingari.

Ezi ni uan dafarimningin en ingari.

⁹ O Ikiavira Itir God, ni zuraram en arazir kurar e amibagh nighnigh
puv en aningaghan marki.

Ni kamaghin nighnigh, e bar nin gumazamiziba,
ni tong en apangkufigh.

¹⁰ Nin nguibar ekiaba, danganir kinibar min iti,
ezi Saion, a gumazamiziba puvatizir danganimin min oto.

Guizbangira, Jerusalem bar moghira ikuvizi,
gumazitam an itir puvati.

¹¹ Ezi nin Dipenir e an mangi nin ziam famim,
a uaghan avim an isizi, a bar moghira ikufi.

Fomira Dipenir kam bar dipenir dirim,
ezi en inazir afeziaba an ghua nin ziam fe.

Egha datirighin a ikuvizi,
bizir aghuir e ifongeziba, da uaghan bar ikuvigha iti.

¹² O Ikiavira Itir God, ni bizir kabar gara,
en akuragh bizitam damuasa nin navim ni dikafi, o puvati?

Ni ti kamaghsua,
e osimtizir aviriba ater mangivira ikiam, o?

Ni en miḡiriḡiaba baragha da ikarvaghan aghua,
o?
E ghaze, ni ti en akuragham.

65

*God gumazir akaba barazir puvatizibagh
asighasigh, uan ingangarir gumazamiziba
deravira me damuam*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin miḡei,
“Gumazamizir na bagha azai puvatiziba,
ki men dimdiaba baragh, men akurvaghasa
me mizua iti.

Gumazamizir na burir puvatiziba, na
bagh izasa ki me mizua iti.

Ki fo, me bar nan saghon ikia nan ziamin nan
diman aghua.

Ezi ki kamaghin men dia ghaze,
‘Kirara kagh iti. Ki kagh iti.’

² Ki zurara dughiabar gumazamizir nan akaba
batoziba ua me iniasa me baghavira ikia
uan dafarim amadagha men azangsighavira
iti.

Kar gumazamizir uan arazir kurabar tuavibar gin
mangasa bar ifongeziba.

Me uan ifongiabar gintisi.

³ Egha me zurara nan damazimin arazir na
damuti,

ki men aningagheghambagh ami.

Me azeniba itir danganibar uari akuva ikia aseba
bagha ofabagh amua,

asebar ofa gamir brighin dakozibar ghua,
 pauran migharim otivim tuti,
 a mughuriar aghuim mangasa me a tue.

⁴ Egha me ghua gumazir oveaghuezibar mozibar
 boroghin apiaghav ikia,
 men migirigiaba iniassa men azangsiha iti.

Egha dimagaribar me danganir kabar ikia asebar
 ziaba fe.

Egha me dabar tuziba apava,
 asizir guar igharagha garir nan
 damazimin zuezir puvatizibar siariba
 api.

⁵ Egha me kamaghin igharaz darazi migia ghaze,
 'E uari isa asebagh aniga da baghavira itima, dar
 gavgaviba en iti,
 kamaghin amizi, ia bar en saghon iki.
 Ia en poghan marki.'

Gumamazir kaba amir araziba, ki bar dar
 aghua.

Me na gamima, ki bar men aningaghezi, nan
 aningagharimin migharim nan atinimin
 otifi.

Mati avim isia bar gavgavizi moghin,
 nan aningagharir men itim givaghan
 kogham.

⁶ "Ia oragh! Ia gumamazir kuraba, ki Ikiavira Itir
 God, ian arazir kuraba uan akinafarimin da
 osiri.

Egh nimira ikian kogham. Puvati.

Ki bar ia gasighasigh,
 ian arazir kurabar ivezimra ia ikarvaghham.

7 Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei, ki ia damuti,
ia uan arazir kurabar osimtiziba ko uan inazir afeziabar osimtiziba saram ateram.

Ian inazir afeziaba mighsiabar ghuavanega,
asebar ziaba fer danganibar, ofan migharir mughuriar aghuiba zuibagh ami.

Egha me mighsiabar pin ikia arazir kurar aviriba nan damazimin dagh amua,
egha arazir kamın na dipova aghumsizim na ganidi.

Kamaghin amizi, ki men arazir kurar me amizibar ivezimra me daningam.”

8 Egha Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Gumazitam wainin ikarizir ovizir kurar aviriba itiba makunsi damuti,
gumazir igharazim suam,

‘Ni tong orarkegh. Ki wainin ovizir aghuir mabar garima, da an iti.

E da inigh wainin aghui tabar amigh, dar ami bar akongegham.’

Kamaghira, ki Ikiavira Itir God, ki fo,
Israelia nan ingangarir gumazamiziba, ezi ki me baghavira ikia,
bar moghira me gasighasighan kogham.

9 Judan anabamin adarasi, me Jekopin ovavir boriba, ki bar deraghvira me damuam.

Ki me damuti, me bar gumazamizir bar aviribar otivigh, nan mighsiabar dapiagham.

Gumazamizir kaba, ki me amisevezi me nguazir kamın nan ingangarir gumazamizibar mın iti.

Egh me nguazir kamın ikiam.

10 Eghti men sipsipba ko bulmakauba nguazir kam gizivagham.

Da Saronın danganir zarir aruem uaghiri naghın tugh mangi, Akorın danganir zarir aruem anadi naghın tughti,

men sipsipba ko bulmakauba bar avırasemegham.

Egh grazir avırıba ikiti, me dar ami avughsi ikiam.

Gumazamizir na gifuegha na buria na baghavıra itiba, ki bizir kabar me damuam.

11 “Ia akırıba igha Ikiavıra Itir God gasıba,

ia nan mıghsıam Saionın, nan ziam fer arazim ataki,

kamaghın amizi, ia bar dughiar kuram iniam.

Ia Gat ko Menin ziamning fasa, aning bagh isar ekiabagh amua wainın dipabar ofabagh ami.

Aser kamning, ia ghaze,

aning ia gami ia uan apanıba dikabıra, egha ia dughiar aghuim isi.

12 Ezi ki ia bagha dughiar igharagha garim amisevegha gıfa.

Ian apanıba izi, uan midorozir sababar ia misoghti, ia arımıghiregham.

Ia uan tevıba apırigh, avigh dapanıba nguazımın ganti, apanıba ian fıriba aghoram.

Ia fo, ki ian deima, ia nan dimdiam ikarazir puvati.

Ki uaghan uan akam ia mikeme, ezi ia an gin zuir puvati.

Ia nan akaba batogha, arazir kurar ki bar aghuaziba nan damazimin dagh ami.

Kamaghin amizi, dughiar kurar kam ia bativam.

¹³ Kamaghin ki, Ikiavira Itir God, ian Ekiam, ki kamaghin migei,

Bar guizbangira, nan ingangarir gumazamiziba guizbangira dipaba ko dagher aviriba ikiam,

eghti akirim ragha na gasi darasi, ia mitiriamra iki, damamin dipaba ko dagheba puvatigham.

Bar guizbangira, nan ingangarir gumazamiziba, me bar akuegh ikiam, eghti ia bar aghumsigham.

¹⁴ Nan ingangarir gumazamiziba, men navir averiaba guizbangira bar akongezir arazim me gizivaghti, me bar akongezir ighiabar amuam.

Eghti ian naviba osimtizir ekiam dagh izivaghti, ian nighniziba deragh ingaran koghti, ia bar puviram aziv arangam.

¹⁵ Eghti nan adarazi me akar kuramin igharaz darazir aningsi, me kamaghin mikimam, 'Ikiavira Itir God, en Ekiam, gumazir kurar kabagh asighasighizi moghin, ia gasighasigham.'

Kamaghin amizi, gumazamiziba ian zi-
 abagh nighnigh suam, da bizir kuraba.
 Eghti God ziar aghuir igiam isi uan ingangaris
 gumazamizibar aningam.

¹⁶ Eghti me uam osimtizir fomiram amiziba
 bar da bakinighnigham.

Eghti ki Ikiavira Itir God, me fomiram amizir
 osimtiziba ua dar ganan kogh,
 bar ada ginamadagham.

Ki Godin bar guizbangira bizibav migeim, kam-
 aghin migei:

Nguazir kamın ruaghateviba bar adar itir
 gumazamiziba, deragh uari damusi nan
 azangsigh,

egh gavgavim uan migirigiabar aningsi, kam-
 aghin mikimam:

Bar guizbangira, Godin ziar bar pin itim,
 a uabira nan gara fo,
 nan akam a guizbangira.”

*Jerusalemın igiamın aven, biziba bar moghira
 deravira ikiam*

¹⁷ Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“Ia ganigh! Ki overiar igiam ko nguazir igiamın
 ingarasava ami.

Eghti gumazamiziba ua fomiram otivizir biz-
 ibagh nighnighan kogham.

Guizbangira, ia bar da bakinighnigham.

¹⁸ Ia bizir igiar ki datirighin ingarizim bagh naviba
 deragh

zurara bar akuegh iki.

Ia gan! Jerusalemın igiar ki ingaramin kam,

a nguibar gumamaziziba bar ifuegh bar akueghamim,
eghti an gumamaziziba navir aghuimîn ikiam.

19 Ki uaghan Jerusalem bagh bar akuegh uan gumamaziziba bagh navir aghuim ikiam.

Eghti Jerusalemîn igiamîn aven, gumamaziziba mizazim isava arair niginiba ua puvatighi,

gumamazizibar, azirakaba puvatigham.

20 Eghti borir muziariba uaghan igiabara iki oven-gan kogham.

Eghti gumamaziziba dughiar bar ruarimîn iki mangi bar ghurigham.

Tarazi 100plan azeniba ikiti,

gumazir igharaziba men ganiva mikim suam, me ti bar gumamazizir igiabara iti.

Eghti men tarazi 100plan azeniba agivaghan kogh aremeghti,

igharaz darazi suam, Ekiam ti uabi me gamizi me ariaghire.

21 “Nan gumamaziziba dipenibar ingariva dar ikiam.

Egh me wainîn azeniba opariva, dar ingar dar wainîn ovizibar amam.

22 Apaniba ua izi nan gumamaziziba batogh men dipenibar dapiaghan kogham.

Egh men wainîn azeniba inigh, wainîn ingar dar aman kogham.

Nan gumamaziziba, temer bar gavgavibar mîn, dughiar bar ruarimîn ikiam.

- Gumazamizir ki ua bagha miseveziba, me uari ingarizir bizibar ganiva, dughiar bar ruarimin bar akuegham.
- 23 Ingangarir me amiba puram mangighan kogham. Dar dagheba otivam.
Eghti dughiar kuratam men boriba batoghan kogham.
- Guizbangira, kar gumazamizir ki deravira damuamibar boriba.
Ki Ikiavira Itir God, ki bar deravira me damu men gin otivamin boriba sara damuam.
- 24 Egh me ifongezir biziba bagh nan azangsighti, ki men azangsiziba ikarvagham.
Me na ko mikimvira ikiti, ki me baregh men akurvagham.
- 25 Eghti afar atiaba ko sipsipin nguziba uari inigh damam.
Eghti laionba, bulmakaubar min oghebar amam.
Eghti kuruziba nguazimin minezibar amam.
- Egh da nan mighsiamin ikiva, bar moghira bar deravira uari inigh ikiva,
egh pazi uarir amuan kogham.
Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

66

Ikiavira Itir God uan apaniba dikabiragh, egh an apengan itir darazi deragh me damuam

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Overiam, a nan atrivir dabirabim,

65:24: Onger Akaba 32:5; Aisaia 55:6; Daniel 9:21-23 **65:25:**
Aisaia 11:6-9 **66:1:** Matyu 5:34-35; 23:22 **66:1:** Aposel
7:49-50

ezi nguazim ki uan dagarimning arizir danganim.

Eghti ia managh nan Dipenimin ingaram?

Eghti danganir manamra nan avughsazir danganimin min ikiam? Bar puvatigham.

² Ki uabi, uan dafarimningin overiam ko nguazim ko biziba bar dar ingarizi, da otivigha iti.

Nan navim kamaghin amir gumazamizibar iti:
 Gumazamizir uari abirava, uan arazir kuraba bagha osemegha,
 nan akam baregha nan atiatia nigha, nan apengan itiba,
 ki men gara bar me gifonge.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.

³ “Gumazamizir maba uan ifongiar kuramin gintigha arazir kurabar amuasa bar ifonge. Egha me uari kamaghin nighnigha ghaze, me guizbangira nan ziam fe.
 Egha me amir ofan kaba, ki bar dar aghua.

Ki garima, me bulmakaubav sogha na bagha ofabagh amua,
 merara uaghan gumazir maba isa, me misuegha uan aseba bagha ofabagh ami.

Me na bagha sipsipin nguzibar ofabagh amua,
 me uaghan afiaba isa dav suegha, aseba bagha dar ofabagh ami.

Me witba isa na bagha ofabagh amua,

me uaghan uan aseba bagha dabar ghuzibar
ofabagh ami.

Me na bagha pauran me iter balsamın eborimın
ingarizimın ofabagh amua,
egha uaghan asebar marvir guaba bagha
ofabagh ami.*

⁴ Eghti kirara, ki me amir arazir kam baghvıra
osimtızim amiseveghti me aneteram,
kar osimtızir me ateran bar atiatingızim.

Guizbangıra, ki men dei, ezi me nan dımdiam
ikarvaghan aghua.

Ki uaghan uan akam me mikiri, ezi me an
gintighan aghua.

Puvati. Me nan akaba munasi.

Egha arazir kurabara nan damazimın dagh ami,
kar arazir kurar ki bar aghuaziba.

⁵ ‘İa İkiavıra İtir Godın akam baragh an apengan
ikia, an akamın atiatia agoi darasi,
ia akar ki datırighın ia mikınamim baragh!

Ia an gintighasa bar gavgafi,

kamaghın amizi, ian adarazi bar ia gifongezir
puvatıgha, akırım ragha ia gasaragha
ghaze, ia men tongın ikian kogham.

Egha me dibovir akabar ia miğia, kamaghın miğei,
‘İkiavıra İtir God uan gavgavir ekiam ko izi ia
damuti, ia bar akongeghti, e ganika.’

* **66:3:** Hibrun akam vezin kamin deragha gumazir kaba mikemezir puvati. Fofozir gumazir maba kamaghın nighnisi, God ti kamaghın miğei, ofan me amiba da bar an damazimın zuezir puvatizi, a bar dar aghua.

Ezi ki kamaghin ia migei, Ia men ganti, me
bar aghumsigham.†

6 Ia nguibar ekiamin aven otivir dimdiar ekiar
munam baragh!

Egh nan Dipenimin aven otivir niginir dafar
kam baragh!

Ki Ikiavira Itir God, mar nan dimdiam ko
niginimra.

Ki uan apanibar arazir kuraba ikarvagha
ivezir kuram me daningasa an gun migei.

7 “Nan nguibar ekiam mati, amizim borim
zuamiram a bate.

A borim batasa mizazim baraghizir
puvatigha, a bate.

8 Gumazitam fomira bizir kamın ganigha, a
baraghizir puvati!

Kantrin tam ti dughiar vamiran otozir pu-
vati!

Bar guizbangira, ikizir ekiatam dughiar vamiran,
zuamiram otozir puvati. Bar puvati!

Eghti Saion borim batisi mizazim baragh, a
bar zuamiram uan boriba bategham.

9 Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki ian azai,
Ki ti amizim gamima a borim batasa mizazim
isi,

egh manmaghsua, ki an navim apirighti, an
borim otoghan kogham?

Bar puvatigham.

† 66:5: Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abighizir
puvati. 66:7: Akar Mogomem 12:5

10 “Ia Jerusalem gifongezir darasi, ia a ko bar akongegh.

Ia gumazamizir a bagh azia itiba, ia datirighin a bagh bar akongegh.

11 A datirighin deravira ikiti, ia an aven itir bizir aghuir avirim inisi bar akuegham.

A mati amebam otem boribagh anidir mam.

Eghti ia mati, an boriba an otem ami bar izivagh navir amirizimin ikiam.”

12 Egha Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,

“Ia oragh! Ki Jerusalem in nguibar ekiam damighti, a zurara bar deravira ikiam.

A kantrin igharazibar bizir aghuir aviriba iniam.

Mati faner zurara emira ivemara gevir puvatizi moghin,

bizitam in oteveghan kogham.

Ia bizir kaba iniva bar akuegham,

mati borim amebam in otem apava bar akongezi,

amebam a ifiragha aruima a bar akonge.

Egha amebam a isa

uan apozim gatigha a gikararaima, a bar akonge.

13 Ia Jerusalem in nguibar ekiam in gumazamiziba, amebam deravira uan borim in gara akar aghuim in a migesima, a navir amirizim iti moghin,

ki bar deraghvira ian gan

navir amirizim isi ia daningti, ia deraghvira ikiam.

14 Ki ia gamizir bizir kam, ia an ganigh ian naviba
 bar akueghti,
 ian mikarziba bar gavgavighti ia deravira
 ikiam.
 Eghti gumazamiziba kamaghin fogh suam,
 Ikiavira Itir God uan gavgavimin uan
 ingangarir gumazamizibar akura.
 Egha apanibara, a men atarima, me an
 aningagharimin mizazim barasi.”

15 Ia gan! Ikiavira Itir God avim sara izam,
 mati a uan karis daperagh aminir bar gav-
 gavimin min bar puv akigh izam.

Eghti an aningagharimin avivzariaba, an apani-
 bar isiti,
 a ivezir kuram me daning, bar me agivagham.

16 Guizbangira, Ikiavira Itir God, avim isi, ivezir
 kuram gumazamizibar aningam.

Eghti an midorozir sabam, gumazamizir bar
 avirimin arazir kuraba ikarvagh
 me misoghti, me arimighiregham.

17 Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 “Gumazamizir maba, asebar ziaba fasa uari
 zueghamin arazibar gin ghua,
 egha uan azenibar itir marvir guabar ziaba
 fer danganibar ghua,

men tongin itir gumazir dapanimin gin
 zui.†

Egha me dabar tuziba ko kuarziba ko bizir
 igharazir nan damazimin zuezir puvatiziba
 saram api.

† 66:17: Hibrun akam deragha vezin kamin mingarim abighizir puvati.

Egh me bar moghira ikuvigh bar givaghäm.”

Kantriba bar men gumamaziziba, Ikiavira Itir Godin apengan ikiam

¹⁸ Ikiavira Itir God ghaze,

“Ki gumamazizibar nighniziba ko arazibar ganigha fo, kar dughiar ki gumamaziziba bar me akuvamim.

Kantriba bar dar itir gumamaziziba ko akar igharazibav migeir gumamaziziba, me bar moghira izam.

Me izi uari akuvaghamin dughiamin, me nan angazangarir ekiam ko gavgavimin ganam. §

¹⁹ Eghti ki men tongin ababanitam asaragh men akaghäm.

Egh ki gumamazizir ikiavira itir varazira amangiti,

me saghon itir arighatizibar gumamazizir igharaziba bagh mangam.

Egh nan ziar ekiam ko gavgavimin gun gumamazizir tong oraghizir puvatizibav kimam.

Ki kantrin kaba bagh me amangiti, me mangam,

Tarsisin kantri ko, Pulin kantri ko, Lidian kantri, me barir pibar asir fofozir aghuim itir gumaziba.

Egh Tubalin kantri, ko Grikin kantri,

ko nguibar arighatizir ongarir torir saghon itiba, me bagh mangam.

§ **66:18:** Hibrun akam deragha vezin kamin faragha itir akamin mingarim abigha an gun mikemezir puvati.

Gumazamizir ikiavira itir varaziran kabanang,
kantrin kaba bagh mangekh nan ziar ekiam
ko gavgavimın gun me mikimam.

20 Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, gumazamizir kaba
mangi,
ian namakar kantrin kabar aven itiba, me me
isi Ikiavira Itir Godın ofan mın me inigh na
bagh izam.

Egh me isi hoziaba ko, karisba ko, dabirabir akuri-
aba ko, donkiba ko, kamelbar afegh,
men aku na bagh nan mighsiamın itir nguibar
ekiam Jerusalemın izam.

Israelia zurara witin oviziba ofabar mın, da isa
itarir nan damazimın zuezibagh arigha, da
atera na bagha nan Dipenim izi moghın,
me men aku na bagh izam.

21 Eghti ki men tarazi amiseveghti
me ofa gamir gumazibar otivti,
tarazi Livaibar adarazir otivam.”
Kar Ikiavira Itir God mikemezir akaba.

22 “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghın migei,
Overiar igiam ko nguazir igiar ki ingarasava
amir kamning,
aning nan damazimın iki gavgavigh ma-
maghira ikiam.

Eghti kamaghira ian ovavir boriba iki gavgav-
igh mamaghira ikiti,
ian ziam zurara ikivira ikiam.

23 Eghti iakinir igiar otivamba ko Sabatin dughiar
ekiar nan ziam famiba,

nguazir kamın itir ruaghateviba bar dar itir
 gumazamiziba izi nan damazimın teviba
 apirigh,
 bar moghıra izi nan ziam fam.
 Ki Ikiavıra Itir God, ki mikemegha gifa.

²⁴ “Me nan Dipenim ategha zuir dughiamın,
 me gumazir nan akaba munasa na barazir
 puvatızibar kuabar ganti,
 me ireghiv ikiam.
 Me ariaghiregha gıvagha pura tintinibar nguazim
 gireghav iti.
 Ezi apizir muziariba men kuaba amıvıra iki
 mangı da gıvaghan kogham.
 Eghti avir men kuabar isim uaghan
 mungeghan kogham.
 Men kuaba bar bizir kuribar mın ganti,
 gumazamiziba bar dar aghuagham.”

ccccxxv

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam**

**The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea